

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

วิจิตรวรรณสาร

JOURNAL OF VARIETY
IN LANGUAGE AND LITERATURE

ISSN 2630-0168 (Print)

ISSN 2672-9458 (Electronic)

ผู้เขียนประจำฉบับ

สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล
ถิรวรรณ กลางณรงค์
นลินภัทร์ เมฆเกรียงไกร
พูนพงษ์ งามเกษม
วรวรรณ ศรียาภัย
อ้อมทิพย์ มาลีสัย
สุรียา คำกุนะ
พัชรินทร์ เสือสาวะถี
สมปอง มูลมณี
อภิศรา โคตรโยธา
พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ
มิ่งมนัสชน จังหาร
กานต์พิชชา เชื้อสะอาด
อลิศรา แก้วชะเนตร
มัทวาน ภูมิเจริญ
ภูรีรัตน์ สายลุน
ราชันย์ นิลวรรณภา
สุกัญญา แยมอ้อม
นิตานาจ โสภาพล
ปิยาภรณ์ พิษญาภิรัตน์
จตุณีย์ บุญมี
วาสนีย์ มีเครือเอี่ยม
ธูณิดา พรหมบุตร
อลงกต ยะไวทย์
ชิตพล ตีขุนทด
สิริกัญญา นรินทร์
ขวัญชนก นัยจรัญ
ชมชนก ธนาวีราภรณ์
อนันต์ ลากุล

วิจิตรวรรณสาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

เจ้าของ

เครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์พิเศษจางค์ ทองประเสริฐ
ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ

ราชบัณฑิตยสภา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจักษ์

ศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง
รองศาสตราจารย์สงบ บุญคล้าย
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังข์พันธุพันธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภัคดีคำ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำ
รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ นันทจินทุล
รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย
รองศาสตราจารย์สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวงษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาตะวันออก
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกริก
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยนเรศวร

วិธีรณสาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

รองศาสตราจารย์กฤษณา ศรีธรรมมา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร กักตมาสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารียา หุตินทะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สกุล บุญยทัต
นางชมัยภร บางคมบาง
Dr.Nguyen Thi Thuy Chau
Dr.Chom Sonngang

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ รัชขมณี
รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา จักรไชย
รองศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ ศรียาภัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเคียน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติา เจียพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา ลาภใหญ่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐพร ไทยจูเหลืออม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา พรายยงค์
ดร.สรพันธ์ นันตะภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศิลปินแห่งชาติ
Vietnam National University
Royal Academy of Cambodia

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมนักลอสัน วิทยาเขตสุรินทร์

วิจิตรพรรณสาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเสนาอ ตรีวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายภาษาต่างประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์จิรัฐัญญกุล ผลเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ประสานงาน

ดร.อรรรณ ฤทธิศรีธร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ยุพาวดี อาจหาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ทิพวัลย์ เหมรา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

พิสูจน์อักษร

อาจารย์อุภาวรัตน์ นามศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณภัทร เขาวินวม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สันติภาพ ชำรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัฒนา ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ปนิดา ทองบุญชม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ประยุทธ จิตราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วิจิตรวรรณสาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

ประสิทธิภาพเว็บไซต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันทรัพย์ ยืนยาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ศิลปกรรม-รูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปาลิตา ผลประดับเพชร

วริชิตี ต๊ะนา

ชลดา สมานชาติ

ประชาสัมพันธ์

อาจารย์อุภาวัฒน์ นามศิริณู

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

Publisher

Network of Academics on Language and Culture

Editorial Consultant

Adjunct Prof. Chamnong Thongprasert
Prof. Dr. Pathom Hongsuwan

Fellow of The Royal Society
Mahasarakham University

Expert

Prof. Dr. Duangmon Chitchamnong

Prof. Chuan Petkaew
Hon. Prof. Dr. Boonyong Ketthet
Assoc. Prof. Dr. Natthaporn Panpothong
Assoc. Prof. Sagnop Boonkloi
Assoc. Prof. Dr. Thanya Sangkhaphanthanon
Assoc. Prof. Dr. Santi Phakdeekam
Assoc. Prof. Dr. Wilaisak Kingkham
Assoc. Prof. Dr. Siriwan Nantachantoon
Assoc. Prof. Dr. Wilaiwan Khanittanan
Assoc. Prof. Dr. Chalor Rodloy
Assoc. Prof. Sunee Leopenwong
Assoc. Prof. Dr. Supaporn Kongsirirat
Assoc. Prof. Krisada Sridharmma

Prince of Songkla University
Pattani Campus
Suratthani Rajabhat University
Khonkaen University
Chulalongkorn University
Eastern Language Specialist
Naresuan University
Srinakharinwirot University
Kasetsart University
Kasetsart University
Thammasat University
Krirk University
Khon Kaen University
Naresuan University
Maha Sarakham Rajabhat University

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

Assoc. Prof. Dr. Somkiat Wattanapongsakul

Assoc. Prof. Dr. Siriporn Phakdeephassook

Asst. Prof. Areeya Hutinta

Asst. Prof. Sakun Bunyathat

Mrs. Chamaiporn Bangkombang

Dr. Nguyen Thi Thuy Chau

Dr. Chom Sonnang

Sukhothai Thammathirat

Open University

Chulalongkorn University

Silpakorn University

Silpakorn University

National Artist

Vietnam National University

Royal Academy of Cambodia

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Somkiat Rakmanee

Assoc. Prof. Dr. Chettha Chakchai

Assoc. Prof. Dr. Warawat Sriyabhaya

Asst. Prof. Prakit Chantakhian

Asst. Prof. Dr. Kobkan Wisesram

Asst. Prof. Dr. Suchada Jiaphong

Asst. Prof. Dr. Rachada Lapyai

Asst. Prof. Dr. Jiratthiporn Thainguluan

Asst. Prof. Dr. Wichuda Praiyong

Dr. Soraphan Nantaphum

Kasetsart University

Rajabhat Maha Sarakham

University

Phayao University

Buriram Rajabhat University

Phetchabun Rajabhat University

Pibulsongkram Rajabhat University

Rangsit University

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Dhonburi Rajabhat University

Rajamangala University of

Technology Isan Surin Campus

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Bunsanoe Triwiset

Buriram Rajabhat University

Assistant Editor for Foreign Language

Asst. Prof. Dr. Somsak Phansiri

Buriram Rajabhat University

Chiratthankamol Phoncharoen

Surindra Rajabhat University

Dr. Pisutpong Endoo

Rajamangala University of

Technology Isan Surin Campus

Coordinator

Dr. Orawan Rithisrithorn

Buriram Rajabhat University

Yuphawadee Athan

Buriram Rajabhat University

Thippawan Hemmara

Buriram Rajabhat University

Proofreader

Uphawan Namhiran

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Napat Chawnuam

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Santiphap Charam

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Phiphat Prasertsang

Buriram Rajabhat University

Panida Thongbunchom

Buriram Rajabhat University

Prayut Jitrach

Buriram Rajabhat University

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

Web Editor

Asst. Prof. Dr. Sinsup Yuenyaw

Buriram Rajabhat University

Layout Editor

Asst. Prof. Palita Phonpradapphet

Worachot Tana

Chonlada Samanchat

Public Relations Officer

Uphawan Namhiran

Buriram Rajabhat University

วិวิวรรณสาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

Office of Journal of Variety in Language and literature
568 Village No. 9, Samet Sub-District, Mueang Buriram, Buri Ram
Province 31000, Tel. 084-518-6262
Email Address: wivitjournal@gmail.com
Subscribe and Submission of manuscript at
<https://www.tci-org/index.php/wiwitwannasan/article/view/192684>

ที่ทำการสำนักงานวารสารวิวิวรรณสาร

568 หมู่ที่ 9 ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
โทรศัพท์: 084-518-6262
email address: wivitjournal@gmail.com

สมัครสมาชิกและส่งบทความได้ที่เว็บไซต์
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/wiwitwannasan/article/view/192684>

วิจิตรวรรณสาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

เกี่ยวกับวารสาร

วิจิตรวรรณสาร เป็นวารสารวิชาการที่เกิดจากความร่วมมือทางวิชาการของเครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรมในหลายมหาวิทยาลัย เป็นวารสารราย 4 เดือน ตีพิมพ์สองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่หนึ่ง ระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่สอง ระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่สาม ระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม วิจิตรวรรณสาร ได้จัดทำเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบตีพิมพ์ และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ต้นฉบับ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทวิจารณ์ หนังสือที่เป็นองค์ความรู้ด้านภาษา วรรณคดี คติชนวิทยา ภาษาศาสตร์ การสอนภาษา และภาษาเพื่อการสื่อสาร บทความที่จะได้รับการพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใด และบทความทุกเรื่องที่ได้รับพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารนี้ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบทความ โดยเป็นการประเมินแบบอำพรางสองฝ่าย ต้นฉบับอาจได้รับการปรับปรุงและแก้ไขตามที่บรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสมควร ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นใด ๆ ในบทความถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ อย่างไรก็ตาม ลิขสิทธิ์ในบทความที่ตีพิมพ์เป็นของวารสาร การพิมพ์ซ้ำบางส่วนหรือทั้งหมดของบทความจะต้องได้รับการอนุญาตจากบรรณาธิการวารสารเป็นลายลักษณ์อักษร

JOURNAL OF VARIETY
IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

About Journal

Journal of Variety in Language and literature is an academic journal which originated from the academic cooperation of the Network of Academics on Language and Culture in many universities. It is a four monthly journal published in two languages: Thai and English. There are three issues each year, which are the first issue between January - April, the second issue between May - August and the third issue between September - December. Journal of Variety in Language and literature is prepared in two formats, which are the printed format and electronic format. The objective is to publish the manuscripts of the research article, academic article, and book review article, which are a body of knowledge in the field of language, literature, folklore, linguistics, teaching of language and language for communication. The articles to be published in the journal must be articles that have never been published in any other journals before, or are under consideration to be published in any other journals, and every article considered for publication in this journal has been evaluated by three experts in science related to articles by double blind method. The manuscript may be revised and edited as appropriate by the editors and experts. Any comments in the article are the views and responsibilities of the author of the article; however, the copyright is owned by the journal, and the reprint of all or part of an article must be approved by the editor of the journal in writing.

วิจิตรวิจารณ์สาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

วารสารวรรณสาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

บทบรรณาธิการ

ปีที่เก้าเล่มยี่สิบห้าวารสาร
ยังยืนกรานเรื่องภาษากล้าศักดิ์ศรี
เป็นสะพานเชื่อมความคิดมิตรไมตรี
เป็นเวทีเผยคุณค่าวิชาการ

วารสารวารสารวรรณสาร (Journal of Variety in Language and literature) เล่มนี้เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2568) เป็นเล่มที่ 25 แล้ว สำหรับการเดินทางของเครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม ในเล่มนี้ มีบทความหลากหลายเป็นพิเศษ เพราะมีถึง 14 บทความ โดยอาจจัดกลุ่มเนื้อหาได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่เน้นการวิเคราะห์ภาษา ได้แก่ (1) การวิเคราะห์คำเรียกชื่อปลากาษาเขมรตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (2) ลักษณะภาษาที่ติดภพหมายของไทย (3) ภูมิทัศน์ภาษาบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม (4) การวิเคราะห์ภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรีตามแนวคิดภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์

กลุ่มที่เน้นการวิเคราะห์วิจารณ์เชิงวรรณกรรม ได้แก่ (5) กลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร (6) คุณค่าคำสอนผู้หญิงล้านนาในบทเพลงของจรัส มโนเพ็ชร (7) ลักษณะหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์เรื่องขุนแผนฟ้าฟื้น (8) การวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทของบุญยงค์ เกศเทศ

และกลุ่มที่เน้นการสอนภาษาและการสื่อสาร ได้แก่ (9) รูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมคัดสรรสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ (10) การศึกษารอกเสียงพัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ (11) การเปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทย ระหว่างการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน โดยใช้คู่มือการสนทนาสำหรับชาวต่างประเทศ (12) การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (13) การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำโดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ (14) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ

วิวิธวรรณสาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

ขอขอบคุณผู้สนับสนุนทุกท่านที่ส่งบทความคุณภาพมาให้พิจารณา ทำให้ผู้อ่านได้มีตัวเลือกหลากหลายในการเลือกอ่านตามความสนใจและความจำเป็นเฉพาะตน

สิบสึบปรากฎกล้า
เชิญค้นหาอักษรสาร
แก่ง ฉลาด รู้ สู้ เชี่ยวชาญ
ย่อมประกาศอำนาจตน

บุญเสนอ ตริวิเศษ
บรรณาธิการ

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

Editorial Note

In year nine, volume twenty-five we stand,
Still firm in pride of language, bold and grand.
A bridge of thoughts, of friendship we extend,
A stage where scholarly values transcend.

Journal of Variety in Language and Literature, Volume 9, Issue 1 (January–April 2025), marks the 25th issue in the journey of the academic network in language and culture. This issue is particularly diverse, featuring 14 articles in total. The contents can be categorized into three main groups:

The first group focused on language analysis, for instance:

(1) An Ethnosemantic Analysis of Fish Terms in Khmer, (2) Characteristics of Illegal Language in Thai, (3) Linguistic Landscape in Public Signs of Government and Private Agencies along the Mekong River Bank Road in Nakhon Phanom Municipality, Nakhon Phanom Province, (4) An Analysis of the Language used in Restaurant and Café Signs in Mueang Chanthaburi District According to the Concept of Linguistic Landscape.

The second group focused on literary criticism, for instance:

(5) The Female Character Presentation Strategies in Pongsakorn’s Detective Novels, (6)The Lanna women teachings value in the songs of Charal Manopech, (7) Postmodern Characteristics Appearing in Movie Entitled “Khun Phaen Begins”, (8) Content Analysis of the Documentary on the Thai Ethnic Group by Boonyong Ketthet.

The third group focused on language and communication, for instance:

(9) Model of Teaching Thai Communicative Skill Using Selected Communicative Activities for foreign learner, (10) The Study of Thai Consonant Pronunciation in Communication by South Korean Youtubers Who Speak Thai as A Foreign Language, (11) Comparison of Thai communication results Between phonetic transliteration and the Roman transliteration method Using the conversation guide for foreigners, (12) The Use of Thai Learning Activity Package Based on Intertextuality Theory to Enhance the Creative Reading Abilities of Grade

JOURNAL OF VARIETY IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

3 Students, (13) Developing the Ability to Pronounce Diphthongs by Using Songs Combined with Graphic Diagram Techniques for Grade 6 Students, (14) Action Research to Develop Imaginative Writing Skills in Thai Language for Grade 4 Students using Mind Maps Combined with Skill Exercises

We would like to express our sincere gratitude to all the authors who submitted their high-quality articles for consideration. Their contributions have provided readers with a wide range of options to choose from, according to their individual interests and specific needs.

Fourteen stanzas stand with might,
Inviting search for words of light.
Wise and clever, skilled and learned,
Their power and strength shall be discerned.

Bunsanoe Triwiset
Editor in Chief

JOURNAL OF VARIETY
IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

JOURNAL OF VARIETY
IN LANGUAGE AND LITERATURE

Vol.9 No.1 (January - April) 2025

สารบัญ

วชิรวรรณสาร

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน) 2568

การวิเคราะห์คำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์
An Ethnosemantic Analysis of Fish Terms in Khmer
สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล
Somkiat Watanapongsakul

1

ลักษณะภาษาที่ผิดกฎหมายของไทย
Characteristics of Illegal Language in Thai
ฉิรวรรณ กลางณรงค์ / นลินภัทร์ เมฆเกรียงไกร /
พูนพงษ์ งามเกษม / วรวรรธน์ ศรียาภัย
Thirawan Klangnarong / Nalinpat Mekkiengkrai /
/ Poonpong Ngamkasem / Warawat Sriyabhaya

19

ภูมิทัศน์ภาษาบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง
เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
Linguistic Landscape in Public Signs of Government and Private
Agencies along the Mekong River Bank Road in Nakhon Phanom
Municipality, Nakhon Phanom Province
อ้อมทิพย์ มาลีลัย
Aomthip Maleelai

39

การวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทของบุญยงค์ เกตเทศ
Content Analysis of the Documentary on the Tai Ethnic
Group by Boonyong Kettthet
สุริยา คำกุนะ
Suriya Khamguna

59

การวิเคราะห์ภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่
ในอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี ตามแนวคิดภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์
*An Analysis of the Language used in Restaurant and Café Signs in
Mueang Chanthaburi District According to the Concept of
Linguistic Landscape*
พัชรินทร์ เสือสวาท / สมปอง มุลมณี / อภิสรา โคตรโยธา
Patcharin Suesawatee / Sompong Mulmanee / Aphissara Khotyotha

73

รูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมคัดสรร
สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
*Model of Teaching Thai Communicative Skill Using Selected
Communicative Activities for foreign learner*
พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ
Pimpaporn Boonprasert

93

ลักษณะหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์เรื่อง ขุนแผนฟ้าฟื้น
*Postmodern Characteristics Appearing in Movie Entitled
"Khun Phaen Begins"*
มิ่งมนัสชน จังหาร
Mingmanuschon Changham

107

คุณค่าการสอนผู้หญิงล้านนาในบทเพลงของ จรัล มโนเพ็ชร
The Lanna women teachings value in the songs of Charal Manopech
กานต์พิชชา เชื้อสะอาด / อลิศรา แก้วชนะเนตร / มัชฌวาน ภูมิเจริญ
Karnpitcha Chuesaart / Alissara Kaewchanet / Makawan Poomcharean

123

กลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของ พงศกร
*The Female Character Presentation Strategies in Pongsakorn's
Detective Novels*
ภูรีรัตน์ สายลุน / ราชนีย์ นิลวรรณภา
Phureerat Sailun / Rachan Nillawannapha

137

การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ
โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
*Developing the Ability to Pronounce Diphthongs by Using Songs
Combined with Graphic Diagram Techniques for Grade 6 Students*
สุกัญญา แยมยิ้ม / นิสานาจ โสภภาพล / ปิยาภรณ์ พิชญากิรติณ
Sukanya Yaemyim / Nisanart Sopapol / Piyaporn Pitchayapirath

การเปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทย ระหว่างการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษร
กับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน โดยใช้คู่มือการสนทนาสำหรับชาวต่างประเทศ
*Comparison of Thai communication results Between phonetic
transliteration and the Roman transliteration method Using
the conversation guide for foreigners*
จูลณีย์ บุญมี / วาสนี มีเครือเอี่ยม
Chunlanee Boonmee / Wasinee Meekrua-iam

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ
วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิด
ร่วมกับแบบฝึกทักษะ
*Action Research to Develop Imaginative Writing Skills in
Thai Language for Grade 4 Students using Mind Maps
Combined with Skill Exercises.*
ฐานิตา พรหมบุตร / อลงกต ยะไวทย์ / ชิตพล ดีขุนทด
Thanita Prombut / Alongkot Yawai / Chitapol Deekoontod

การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
*The Use of Thai Learning Activity Package Based on Intertextuality
Theory to Enhance the Creative Reading Abilities of Grade 3 Students*
สิริกัญญา นรินทร์ / ขวัญชนก นัยเจริญ
Sirikanya Narin / Khwanchanok Naijarun

การศึกษาการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูปเบอร์
ชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

213

*The Study of Thai Consonant Pronunciation in Communication by
South Korean Youtubers Who Speak Thai as A Foreign Language*

ชมชนก ธนาวีราภรณ์ / อนันต์ ลากุล

Chomchanok Thanaweeraporn / Anan Lakul

ประวัติผู้เขียน

223

การวิเคราะห์คำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

An Ethnosemantic Analysis of Fish Terms in Khmer

สมเกียรติ วัฒนางษากุล / Somkiat Watanapongsakul

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี 11120, ประเทศไทย
School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120, Thailand

Email: watsomkiat@gmail.com

Received: February 18, 2025

Revised: March 24, 2025

Accepted: March 27, 2025

Abstract

The research article aims to: 1) analyze and categorize the characteristics of Khmer fish terms, and 2) analyze the semantic domains represented by the use of modifiers in Khmer fish terms. This research is qualitative. The data was collected from Khmer Dictionary (2022) and two Khmer books: Fish of the Cambodian Freshwater Bodies (2019) and Marine Fishes in The Kingdom of Cambodia (2008). The Data analysis was based on Ottenheimer's (2006) and Nida's (1979) concept of ethnosemantics. The results of the characteristics of Khmer fish terms indicated that there were three groups: 1) single words 2) compound words and 3) words with modifiers. However, the meaning of modifiers can categorize into six semantic domains: 1) salient characteristics of fish 2) animals, plants, and humans 3) nature 4) food and objects 5) ore and 6) miscellaneous.

Key words: Fish Terms, Ethnosemantics, Khmer

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์และจัดกลุ่มคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร และ 2) วิเคราะห์แนวความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากพจนานุกรมภาษาเขมร ฉบับราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา (2022) และหนังสือภาษาเขมร ได้แก่ **บุรุษเอกรีสสำเนาในถิ่นฝั่งอียิปต์ของบรูเยสกุญญา** (2019) และ **บุรุษเอกรีสสุญญะเร** **ประเภทนิพนธ์** (2008) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลประยุกต์แนวคิดแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ที่เสนอโดย Ottenheimer (2006) และ Nida (1979) ผลการวิเคราะห์และจัดกลุ่มคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรตามการใช้คำแบ่งเป็น 1) คำเดี่ยวหรือคำมูล 2) คำประสม และ 3) คำหลักกับหน่วยขยาย หน่วยขยายอาจเป็นคำขยายเดี่ยวหรือกลุ่มคำขยาย ส่วนผลการวิเคราะห์แนวความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรพบ 6 กลุ่ม คือ 1) แนวความหมายเกี่ยวกับลักษณะของปลา 2) แนวความหมายเกี่ยวกับสัตว์ พืช และคน 3) แนวความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ 4) แนวความหมายเกี่ยวกับของกินและของใช้ 5) แนวความหมายเกี่ยวกับแร่ และ 6) แนวความหมายอื่น ๆ

คำสำคัญ: คำเรียกชื่อปลา, อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์, ภาษาเขมร

บทนำ

ปลาเป็นทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีความสำคัญต่อประเทศและชาวกัมพูชา ด้วยความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ของปลาตามแหล่งน้ำต่าง ๆ ในแต่ละปีจึงสร้างรายได้กว่าร้อยละ 12 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) (www.fao.org, 2020) ปลาไม่เพียงมีความสำคัญต่อสังคมและเศรษฐกิจ แต่ยังมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตชาวกัมพูชา กล่าวคือ ในช่วงที่มีปลามาก (เดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม) ชาวบ้านบางพื้นที่ใช้ปลาเป็นเนื้อสัตว์หลักปรุงอาหาร โดยไม่ใช่เนื้อสัตว์อื่น (Cie, 2000, p. 27) อีกทั้งนำมาถนอมอาหารเก็บไว้กินในยามขาดแคลนที่นิยมคือปลาร้าและพริก (ผู้ก) ฯลฯ ปลาจึงเป็นเครื่องปรุงสำคัญในสำรับอาหารกัมพูชา

จากความหลากหลายและความสำคัญของปลาทั้งในเชิงสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตส่งผลให้คำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรเป็นคำกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาค้นคว้า Jenner (2009) รวบรวมศัพท์ภาษาเขมรสมัยพระนคร ปรากฏคำเรียกชื่อปลา อาทิ *krāy* “ชื่อพันธุ์ปลา ชนิด *Notopterus chitala*.” หรือ *krāñ* “ชื่อพันธุ์ปลาน้ำจืด ชนิด *Anabas scandens* หรือ *A.testudineus*.” อย่างไรก็ตาม คำเรียกชื่อปลายังปรากฏในพจนานุกรมภาษาเขมร ฉบับพุทธศาสนบัณฑิต (1967) ที่พิมพ์เผยแพร่มาเกือบ 60 ปี และพจนานุกรมภาษาเขมร ฉบับราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา (2020) ดังตัวอย่าง

ผู้ก พจนานุกรมภาษาเขมร ฉบับราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา (2020) ให้นิยามสรุปความเป็นภาษาไทยว่า “ชื่อปลาชนิดหนึ่งมีเกล็ด ลำตัวแบน (จำพวกปลาตองลาย) มีก้างมาก” ภาษาไทยเรียกว่า “ปลาสดาด, ปลาฉลาด หรือปลาตอง” หรือ **กฏู:** ให้นิยามสรุปความเป็นภาษาไทยว่า “ชื่อปลาชนิดหนึ่งไม่มีเกล็ด มีเงี่ยงสองข้าง รูปร่างคล้ายปลาตอง แต่ตัวเล็กกว่า แบ่งได้ 3 ชนิด คือ **กฏู:เร่** **กฏู:อู** **กฏู:อูต**” ชื่อปลาข้างต้นคือ **กฏู:** ภาษาไทยเรียกว่า “ปลาแขยง” **กฏู:เร่** ภาษาไทยเรียกว่า “ปลาแขยงธง” **กฏู:อู** ภาษาไทยเรียกว่า “ปลาแขยงหิน” และ **กฏู:อูต** ภาษาไทยเรียกว่า “ปลาแขยงข้างลาย”

จากตัวอย่างคำเรียกชื่อปลาทั้งห้าข้างต้นหากพิจารณาด้านการใช้คำแบ่งได้เป็น 1) คำเดี่ยว คือ **ปลูถิ** “ปลาสด, ปลาสด หรือปลาตอง” และ **กัฏุะ** “ปลาแขยง” 2) คำหลักกับหน่วยขยาย คือ **กัฏุะเกฺลฺ** “ปลาแขยงธง” **กัฏุะอู** “ปลาแขยงหิน” และ **กัฏุะอูถิ** “ปลาแขยงข้างลาย” ทั้งสามชื่อปรากฏในโครงสร้าง คำหลัก + หน่วยขยาย อย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์คำเรียกชื่อปลาตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยวิเคราะห์แนวความหมายของหน่วยขยายพบข้อมูลดังนี้ คือ หน่วยขยายบ่งแนวความหมายเกี่ยวกับของใช้ คือ **กัฏุะเกฺลฺ** แขยง+กระโดง “ปลาแขยงธง” หน่วยขยายบ่งแนวความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ คือ **กัฏุะอู** แขยง+หิน “ปลาแขยงหิน” และหน่วยขยายบ่งแนววลักษณ์ปลา คือ **กัฏุะอูถิ** แขยง+ลาย “ปลาแขยงข้างลาย”

ผู้วิจัยจึงมุ่งวิเคราะห์และจัดกลุ่มคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรในด้านการใช้คำอันจะทำให้เข้าใจลักษณะภาษาเขมรได้ครอบคลุม และวิเคราะห์แนวความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ อันจะช่วยสะท้อนความคิด การมองโลกของชาวกัมพูชาผ่านมุมมองภาษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์และจัดกลุ่มคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร
2. เพื่อวิเคราะห์แนวความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร

ทบทวนวรรณกรรม

อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นหัวข้อหนึ่งในการศึกษาภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยวิเคราะห์ภาษาในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และพิจารณาภาษากับวัฒนธรรมในมุมมองของชาวบ้าน ซึ่งต่างจากมุมมองทางวิทยาศาสตร์ (Royal Institute, 2017, p. 157) การศึกษาอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์อิงกับศึกษาภาษาที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรม โดยวิเคราะห์ขอบข่ายและจัดกลุ่มหน่วยทางภาษาที่สัมพันธ์กัน ผลการศึกษาจะสะท้อนความคิด โลกทัศน์ และการมองโลกของคนในวัฒนธรรมนั้น อาทิ การวิเคราะห์ชื่อพืช ชื่อสัตว์ หรือคำเรียกเครือญาติ ฯลฯ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่สำคัญคือภาษาในสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ ส่วนประเด็นการวิเคราะห์อาจใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (componential analysis) ของคำ เนื่องจากคำที่มีความหมายสัมพันธ์กันจะมีส่วนประกอบความหมายร่วมกัน (Palmer, 1996, pp. 19-20) หรือการวิเคราะห์คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเข้าใจความคิดของคนในสังคมนั้น ๆ เช่น คำในกลุ่มความหมาย “ข้าว” ในภาษาเขมรมีหลายคำ กล่าวคือ **สฺร** “ข้าวเปลือก” **ลัมณบ** “ข้าวกล้า” **หมฺ** “ข้าวสาร” **ตบ** “ข้าวใช้แก่ข้าวที่หุงแล้ว” คำที่บ่งความหมาย “ข้าว” สะท้อนถึงความสำคัญและความจำเป็นในวัฒนธรรมของชาวกัมพูชา ส่วนคำเรียกหิมะในภาษาญี่ปุ่นมีคำว่า yuki “หิมะ” seki-setsu “หิมะที่มีสีออกแดง” และ zarame (yuki) “หิมะลักษณะหยาบ” ฯลฯ คำเรียกหิมะในภาษาญี่ปุ่นสะท้อนถึงความสำคัญและความจำเป็นในวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น

การประยุกต์แนวคิดทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์อีกประเด็นหนึ่งคือการวิเคราะห์แนวความหมาย (semantic domain) โดยศึกษาคำศัพท์ที่มีความหมายชุดเดียวกันและสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นความหมายเชิงระบบ Nida (1979, pp.174-175) จัดกลุ่มแนวความหมายของคำในภาษาไว้ 4 หมวดหลัก คือ คำหมวดอุปสรรคนามธรรม เหตุการณ์ และคำที่แสดงความสัมพันธ์ ในแต่ละหมวดยังแบ่งย่อยได้อีก อาทิ คำหมวดอุปสรรคนามธรรม

แบ่งเป็นสิ่งมีชีวิตกับสิ่งไม่มีชีวิต สิ่งมีชีวิตก็แบ่งย่อยได้เป็นมนุษย์และสัตว์ Nida จำแนกดวงความหมายที่สัมพันธ์กัน จากความหมายใหญ่สู่ความหมายย่อย ทำให้เห็นโลกทัศน์ วิชิต และการมองโลกของผู้ใช้ภาษา ในการจำแนกสรรพสิ่งที่อยู่แวดล้อมในสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของผู้ใช้ภาษาได้ทางหนึ่ง ในงานวิจัยนี้จึงประยุกต์แนวคิดดังกล่าวเพื่อวิเคราะห์ดวงความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลา

ผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกชื่อในภาษาเขมร อาทิ ชื่อปราสาทหินในจังหวัดเสียมเรียบ โดย Pansakun (2010) พบว่าชื่อปราสาทหินแบ่งเป็นชื่อที่ใช้เป็นคำเดี่ยว และชื่อที่เป็นคำประสมที่ประกอบจากคำเดี่ยว จากนั้นจำแนกชื่อปราสาทหินตามกลุ่มความหมายได้ดังนี้ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและชื่อบุคคล ชื่อที่เกี่ยวข้องกับพืชพันธุ์ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับสิ่งก่อสร้าง ชื่อที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเจ้า ชื่อที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับคำคุณศัพท์ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับลักษณะอาการหรือการกระทำ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับบ้านเมือง ชื่อที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายมนุษย์หรือสัตว์ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับทิศ ชื่อที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข ชื่อที่เกี่ยวข้องกับเวลา ชื่อที่เกี่ยวข้องกับสี ชื่อเกี่ยวกับความสุข สวัสดิ์ โดยกลุ่มความหมายของชื่อปราสาทหินที่พบมากที่สุดคือชื่อเกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ รองมาคือชื่อเกี่ยวกับบุคคล ผลงานต่อมาคือการศึกษาวิเคราะห์คำเรียกชื่อพืชผักในภาษาเขมร โดย Ratthapat (2015) ชื่อพืชผักจำแนกได้ 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีความหมายในตัวเป็นคำเดียว และกลุ่มที่มีความหมายใหม่จากการสร้างคำ โดยใช้หน่วยขยายประกอบหน้าหรือหลังคำหลัก ส่วนการวิเคราะห์ดวงความหมายของหน่วยขยายชื่อพืชผักจำแนกได้ 6 หมวด คือ ธรรมชาติ ชื่อทั่วไป ลักษณะเด่นของพืช ส่วนประกอบของพืช อุปกรณ์และเครื่องใช้ และคำกริยา ผลจากการวิเคราะห์ชื่อพืชผักครั้งนี้สะท้อนสภาพสังคม โลกทัศน์ และความคิดที่ปรากฏในชื่อพืชผัก Boonyarith & Southong (2024) วิเคราะห์และจัดกลุ่มคำเรียกชื่อโรคในภาษาเขมร พบว่าคำเรียกชื่อโรคจำแนกได้ 3 กลุ่ม คือ คำเรียกชื่อโรคที่ระบุชื่ออวัยวะที่เป็นโรค คำเรียกชื่อโรคที่มีโครงสร้างเป็น **นี่นี้** “โรค” + คำแสดงอาการของโรค + ชื่ออวัยวะที่เป็นโรค และคำเรียกชื่อโรคที่ระบุชื่อโรคเฉพาะ ซึ่งแบ่งประเภทย่อยเป็นคำเรียกชื่อโรคที่ระบุชื่อโรคเฉพาะตามด้วยส่วนขยายบอกลักษณะ และคำเรียกชื่อโรคที่ระบุชื่อโรคเฉพาะมีคำขยายบอกชื่ออวัยวะที่เป็นโรคและการแบ่งตามที่มาของภาษา

ขอบเขตการวิจัย

ในงานวิจัยนี้กำหนดขอบเขตการวิจัย 2 ประเด็น คือขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล และขอบเขตด้านแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ใช้วิธีการคัดเลือกแหล่งข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากแหล่งข้อมูล ดังนี้

- 1.1 พจนานุกรมภาษาเขมร ฉบับราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา [ซอฟต์แวร์ประยุกต์] (2022)
- 1.2 หนังสือภาษาเขมร 2 เล่ม ได้แก่ **บุรุษเอกรีสร์เสฐ์ไธสง** **นิพนธ์** **สิริสาบ** **โร** **บุรุษเอกรีสร์เสฐ์ไธสง** (2019) “ปลาน้ำจืดในประเทศกัมพูชา” และ **บุรุษเอกรีสร์เสฐ์ไธสง** **นิพนธ์** **สิริสาบ** **โร** **บุรุษเอกรีสร์เสฐ์ไธสง** (2008) “ปลาทะเลในราชอาณาจักรกัมพูชา”

2. ขอบเขตด้านแนวคิดในการวิจัย งานวิจัยนี้ประยุกต์แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ที่เสนอโดย Ottenheimer (2006) และ Nida (1979) เพื่อวิเคราะห์ดวงความหมาย (semantic domain)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตการวิจัยและประยุกต์แนวคิดในการวิจัย
2. กำหนดแหล่งข้อมูล ตามที่กล่าวไว้ในขอบเขตการวิจัย
3. เก็บรวบรวมคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร ทั้งนี้ หากคำเรียกชื่อปลาชนิดเดียวกัน ในเอกสารแต่ละเล่มสะกดต่างกัน จะยึดรูปคำที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาเขมร ฉบับราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา (2022)
4. วิเคราะห์ข้อมูลและจัดกลุ่มคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรตามการใช้คำ และวิเคราะห์ดวงความหมายของหน่วยขยายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร
5. นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณานาวิเคราะห์

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การกล่าวถึงคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรจะกล่าวเฉพาะชื่อ โดยไม่นำหน้าด้วยคำว่า ត្រី “ปลา” เช่น ត្រី, ឆ្កាប ฯลฯ กรณีจำเป็นจึงจะนำหน้าด้วยคำว่า ត្រី “ปลา” เช่น ត្រីក្របាច, ត្រីខ្នងវែង ฯลฯ
2. การระบุความหมายคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรเป็นภาษาไทยจะอยู่ในเครื่องหมายอัญประกาศโดยนำหน้าด้วยคำว่า ปลา เช่น ภาษาเขมร ឱ្យន ภาษาไทย “ปลาก้าง”

ผลการวิจัย

คำเรียกชื่อปลาเป็นหน่วยคำอิสระ ปรากฏตามลำพังได้ แต่ในการสื่อสารมักนำหน้าด้วยคำว่า ត្រី “ปลา” เช่น ត្រីថ្ម, ត្រី ឆ្កាប “ปลาชิว” โดยเฉพาะชื่อที่มีรูปและเสียงพ้องกับคำอื่นจะนำหน้าด้วยคำว่า ត្រី “ปลา” เสมอ เช่น ត្រីខ្យង “ปลาบู่หิน” หรือ ត្រីសេះ “ปลาสร้อยน้ำผึ้งแม่น้ำโขง” เป็นต้น ผลการวิเคราะห์และจัดกลุ่มคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร และการวิเคราะห์ดวงความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรมีดังนี้

1. การวิเคราะห์และจัดกลุ่มคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร

คำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียวหรือคำสองพยางค์ ส่วนคำหลายพยางค์มักเกิดจากการประสมคำหรือใช้หน่วยขยายประกอบเข้ากับคำหลัก ผลการวิเคราะห์คำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรสามารถจัดกลุ่มได้ดังนี้

1.1 คำเดียวหรือคำมูล คำเรียกชื่อปลากลุ่มนี้ประกอบด้วย 1 หน่วยคำ มีความหมายและปรากฏลำพังได้ คำเดียวอาจเป็นคำพยางค์เดียวหรือคำสองพยางค์ ดังตัวอย่าง

คำพยางค์เดียว

ត្រី

ឱ្យន

ត្រី

“ปลาตองลาย”

“ปลาก้าง”

“ปลาพรม”

ฐูก	“ปลาไหลยักษ์”
เฒ่า	“ปลาชะโด”
ไธ้ธ	“ปลาปากคม”
มีส์	“ปลาช่อน”
<i>คำสองพยางค์</i>	
กฐู	“ปลาสด”
กฤษ	“ปลาดังแดง”
กู่กบ	“ปลาคางเป็น”
ไธ้ธ	“ปลาบ้า”
มีส	“ปลาแรด”
มีเท	“ปลาตีน”
มีบู	“ปลาช่อนข้าหลวง”

คำเรียกชื่อปลาหลายคำในกลุ่มนี้ประกอบด้วยหน่วยขยายได้ โดยทำหน้าที่เป็นคำหลัก เช่น **มีส** ตะเพียน ประกอบด้วยหน่วยขยาย **มี** ใหญ่ เป็น **มีสมี** “ปลาแก้มแดง” (ดูรายละเอียดเพิ่มหัวข้อ 1.3 คำหลักกับหน่วยขยาย)

1.2 **คำประสม** เกิดจากการประสมคำเดียว 2 คำ ในการสื่อสารมักนำหน้าด้วยคำว่า **ไทร** “ปลา” เสมอ เช่น **ไทรไทรบ่อ** “ปลาหมูสีฟ้า” ประสมคำว่า **ไทร** “เม็ด เมล็ด” กับคำว่า **บ่อ** “ขนุน” หรือ **ไทรไทรบ่อ** “ปลาสร้อยลูกกลัวย” ประสมคำว่า **ไทร** “หลัง” กับคำว่า **บ่อ** “ยาว” แม้ว่าชื่อดังกล่าว ประสมด้วยคำเดียว แต่คำทั้งสองไม่สามารถแยก แทรก หรือตัดคำได้ออกได้ เนื่องจากมีการเชื่อมโยงภายในระหว่างคำ

คำกลุ่มนี้จึงเป็นคำประสมแบบไร้ศูนย์ (exocentric compound)¹ ที่ไม่มีส่วนใดเป็นส่วนหลัก หรือส่วนใดเป็นส่วนรอง (Royal Institute, 2017, p. 99) คำเรียกชื่อปลาอาจประสมด้วยคำพยางค์เดียว หรือคำสองพยางค์กับคำพยางค์เดียวหรือคำสองพยางค์ ดังตัวอย่าง

¹ ตัวอย่างคำประสมแบบไร้ศูนย์ (endocentric compound) ในภาษาเขมร เช่น **กิ้งกู่** “จักรยานภูเขา” เป็น **กิ้ง** “จักรยาน” ชนิดหนึ่ง โดยมีคำว่า **กิ้ง** เป็นหน่วยหลัก หรือ **ภู** “เมวป่า” เป็น **ภู** “เมว” ชนิดหนึ่ง โดยมี **ภู** เป็นหน่วยหลัก เมื่อเทียบกับคำประสมแบบไร้ศูนย์ เช่น **ไทรไทรบ่อ** “ปลาหมูสีฟ้า” ไม่ได้เป็น **ไทร** ชนิดหนึ่ง อีกทั้งภาษาเขมรไม่มีคำเรียกชื่อปลานี้

ตารางที่ 1 คำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรที่เป็นคำประสม

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
<i>คำพยางค์เดียว+คำพยางค์เดียว</i>		
ខ្លួនបាប់	ตัว+แน่น	“ปลาकुแล่”
ផ្លឹតឃ្មុំ	พัด+ฝั่ง	“ปลาพระจันทร์”
ព្រៃឃើង	ศรีบ+ยาว	“ปลาตาเหลือก, ปลาแป้นแก้ว”
<i>คำพยางค์เดียว+คำสองพยางค์</i>		
ខ្លួងបន្លា	หลัง+หนาม	“ปลาจวดทอง”
ចានក្របាច	จาน+แดง	“ปลาจานแดง”
ដូងអ្នក	แลก+ข้าวสาร	“ปลาดอกหมาก”
<i>คำสองพยางค์+คำพยางค์เดียว</i>		
ចង្កូមបី	เขี้ยว+สาม	“ปลาจวดเตียน”
ជញ្ជក់ដៃ	คุด+มือ	“ปลาสร้อยน้ำฝั่งแม่น้ำโขง”
អំពិលទុំ	มะขาม+สุก	“ปลาแก้มช้ำ”
<i>คำสองพยางค์+คำสองพยางค์</i>		
កំបុតច្រមុះ	ตัว+จุมูก	“ปลาตามิน”
ក្រចកក្របី	เล็บ+ควาย	“ปลากระตักใหญ่”
ត្រចៀកដី	หู+ข้าง	“แรดแม่น้ำโขง”

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าคำเรียกชื่อปลากลุ่มนี้ไม่สามารถแยก แทรก หรือตัดคำได้ เมื่อผู้วิจัยทดสอบเพิ่มเติมได้ข้อมูลดังนี้ **ត្រីកំបុតច្រមុះ** “ปลาตามิน” เมื่อแยกคำ ***ត្រីកំបុត** หรือ ***ត្រីច្រមុះ** ในภาษาเขมร ไม่มีคำเรียกชื่อปลาทั้งสอง คำเรียกชื่อปลา **ត្រីចង្កូមបី** “ปลาจวดเตียน” ไม่สามารถหาคำใดมาแทรกได้ อาทิ ***ត្រីចង្កូមទាំងបី** ภาษาเขมรไม่มีคำเรียกชื่อปลานี้ หรือคำเรียกชื่อปลา **ត្រីផ្លឹតឃ្មុំ** “ปลาพระจันทร์” หากตัดคำได้ออก ภาษาเขมรจะไม่ใช้เป็นคำเรียกชื่อปลา ลักษณะดังกล่าวปรากฏในคำเรียกชื่อปลากลุ่มนี้ทุกคำ

1.3 คำหลักกับหน่วยขยาย ประกอบด้วยคำหลักซึ่งเป็นคำเดี่ยวหรือคำประสม กับหน่วยขยายที่ปรากฏหลังคำหลัก ตามโครงสร้าง คำหลัก+หน่วยขยาย อย่างไรก็ตาม หน่วยขยายในคำเรียกชื่อปลากลุ่มนี้สามารถตัดออกได้ แต่คำที่ปรากฏเฉพาะคำหลักจะเป็นปลาอีกชนิดหนึ่ง ดังตัวอย่าง

คำหลัก (คำเดี่ยว) + หน่วยขยาย

คำเดี่ยว

คำหลัก (คำประสม) + หน่วยขยาย

คำประสม

ត្រីអំពែងភ្នំ

“ปลาดัก”

ត្រីអំពែង

“ปลาดุก”

ត្រីស្លឹកឃ្មុំស្រី

“ปลาแปบควาย”

ត្រីស្លឹកឃ្មុំ

“ปลาแปบ”

คำเรียกชื่อปลาที่เป็นคำหลักกับคำขยายจำแนกได้ดังนี้

1.3.1 คำหลักกับคำขยายเดี่ยว ประกอบด้วยคำหลักและคำขยาย 1 คำ ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 2 คำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรที่เป็นคำหลักกับคำขยายเดี่ยว

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
ក្បូកក្បាម	กระบอก+แกลบ	“ปลาระบอกหางเขียว”
ក្រូចត្រីស្លា	ปักเป้า+หนาม	“ปลาปักเป้าหนาม”
ប៉ៃលីម	กระเบน+ไก่อ	“ปลาระเบนปากแหลม”
រៀលអំពិល	สร้อย+มะขาม	“ปลาสร้อยขาว”

1.3.2 คำหลักกับกลุ่มคำขยาย กลุ่มคำขยายอาจเป็นคำขยาย 2 คำ หรือ 3 คำ ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 3 คำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรที่เป็นคำหลักกับกลุ่มคำขยาย

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
<i>คำหลัก+คำขยาย 2 คำ</i>		
កញ្ចប់បាយស	แขยง+ข้าว+ขาว	“ปลาแขยงใบข้าว”
កន្ត្រាំងថ្មឆ្មុត	สลิดทะเล+หิน+ลาย	“ปลาสลิดหินแขก”
ចោរខ្លួនម្លូល	กระมงพร้าว+ตัว+กลม	“ปลามงหัวกลม”
<i>คำหลัก+คำขยาย 3 คำ</i>		
ត្រក់ក្រៃក្រាមមុខខៀវ	กะรัง+แดง+จุด+น้ำเงิน	“ปลากะรังจุดเหลือง”
សេកខៀវក្រួយលៀង	นกแก้ว+น้ำเงิน+หาง+เหลือง	“ปลานกแก้วหางเหลือง”
អំពិលឡង់ទុនពុកម៉ាស់បួន	ดุก+อ่อน+หนวด+สี่	“ปลาแมง”

2. แวดวงความหมาย (semantic domain) ที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร

แวดวงความหมายคือกลุ่มคำศัพท์ที่มีความหมายเป็นชุดเดียวกัน และมีความสัมพันธ์เชิงระบบ เช่น คำเรียกญาติ คำเรียกสี คำเรียกการทำอาหาร ฯลฯ (Royal Institute, 2017, p. 388) คำที่อยู่ในแวดวงความหมายเดียวกันจะมีความสัมพันธ์ทางศัพท์ (lexical relation) ในระบบความหมายของภาษานั้น ๆ (Moe, 2022) และมีวงความหมาย (semantic field) ในกลุ่มมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์แวดวงความหมายใช้ข้อมูลจากหน่วยขยายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาซึ่งเป็นกลุ่มคำศัพท์ที่แสดงความสัมพันธ์เชิงระบบและความหมายสัมพันธ์กัน ผลการวิจัยพบแวดวงความหมาย 6 กลุ่ม ดังนี้

2.1 แวดวงความหมายเกี่ยวกับลักษณะของปลา เป็นคำบ่งลักษณะปลา ได้แก่ ขนาด เช่น “ใหญ่” “เล็ก” สี เช่น ស “ขาว” ក្រហម “แดง” และลักษณะเด่น เช่น អុជ “จุด” ឆ្មុត “ลาย” ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 4 แวดวงความหมายเกี่ยวกับลักษณะของปลา

อักษรเชมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
<i>ขนาด</i>		
กฏุกฎุฎุสตุต	ข้าวเม่า+เล็ก	“ปลาแป้น”
ชฎาฎิต	ชีว+เล็กมาก	“ปลาชีวแคระสามจุด”
หฎุฎุฎุ	สาก+ใหญ่	“ปลาสากใหญ่”
หฎุฎุฎุฎุ	ลิ้นหมา+ยาว	“ปลายอดม่วง”
<i>สี</i>		
กฏุกฎุฎุฎุ	หมู+เหลือง	“ปลาหมูสัก”
ชฎาฎิส	ชีว+ขาว	“ปลาชีวควาย”
ฎุฎุฎุฎุ	กะพง+เทา	“ปลากะพงข้างแฉว”
ฎุฎุฎุฎุ	ตะเพียน+แดง	“ปลาตะเพียนปากหนวด”
เบกฏาฎุ	อินทรี+ดำ	“ปลาอินทรีบั้ง”
<i>ลักษณะเด่น</i>		
กฏุฎุฎุ	แขยง+กลม	“ปลาอีกง”
กฏุฎุฎุ	สร้อยนกเขาทะเล+จุด	“ปลาสร้อยนกเขาดอกดำ”
หฎุฎุฎุฎุ	กะพง+สองจุด	“ปลากระพงแดงปานขาว”
ฎุฎุฎุฎุ	สังกะวาด+ลาย	“ปลาสังกะวาดเหลือง”
ฎุฎุฎุฎุ	โลมา+ขาวเผือก	“โลมาหลังโหนด (โลมาเผือก)”

คำเรียกชื่อปลาหนึ่ง ๆ อาจมีหน่วยขยายที่บ่งแวดวงความหมายลักษณะของปลามากกว่าหนึ่งลักษณะ อาทิ **กฏุกฎุฎุฎุ** กะรัง+แดง+จุด+น้ำเงิน “ปลากะรังจุดฟ้าจุดเล็ก, ปลากะรังจุดเหลือง” หรือ **สฎุฎุฎุฎุ** นกแก้ว+น้ำเงิน+หาง+เหลือง “ปลานกแก้วหางเหลือง” คำเรียกชื่อปลาทั้งสองบ่งสีและลักษณะเด่นของปลา

2.2 แวดวงความหมายเกี่ยวกับสัตว์ พืช และคน เป็นคำเรียกชื่อสัตว์หรือส่วนของสัตว์ ชื่อพืชผักหรือส่วนของพืช และชื่อกลุ่มคน ดังนี้

2.2.1 *แวดวงความหมายเกี่ยวกับชื่อสัตว์ ชื่อพืช และชื่อกลุ่มคน* เป็นคำเรียกสิ่งมีชีวิตได้แก่ สัตว์ อาทิ **กฏุฎุ** “ควาย” **ฎุ** “เสือ” พืช อาทิ **กฏุ** “ต้นโองกาง” **กฏุ** “ข้าวโพด” และชื่อเรียกกลุ่มคน ได้แก่ **ฎุ** “เขมร” **กฏุ** “ฝรั่งเศส” ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 5 แดดวงความหมายเกี่ยวกับชื่อสัตว์ ชื่อพืช และชื่อกลุ่มคน

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
<i>ชื่อสัตว์</i>		
កញ្ជ្រឹ	แขยง+ควาย	“ปลาแค้ดิดหิน”
ក្បួនប៉ុ	หมอข้างเหยียบ+เสื่อ	“ปลาเสื่อตอลายเล็ก”
ក្រឹមទន្សាយ	กริม+กระต่าย	“ปลากริมสี”
ចង្ការោង	ชีว+ตัวน้ำนอง	“ปลาสร้อยบัว”
ផ្កាកន្ទឹម	ตะโกก+นกทืดทือ	“ปลาตะโกกหน้าสั้น”
ស្លាក្រពើ	แมว+จระเข้	“ปลาแมวเขี้ยวยาว”
ស្លាមគីងក់	ฉลาม+คางคก	“ฉลามกบ”
ត្បុកកែប្រែក	กะรัง+หมู	“ปลากะรังหน้าอ่อน”
ត្បុកកែដំរី	กะรัง+ช้าง	“ปลากะรังน้ำกร่อย”
ប៉ៃលនៃង	กระเบน+เหยี่ยวแดง	“ปลากะเบนปีศาจหางหนาม”
ប្រាកណ្តុរ	สวาย+หนู	“ปลาสวายหนู”
ប្រាខ្មៅ	สวาย+หอยขม	“ปลาขาง”
<i>ชื่อพืช</i>		
ក្បុកកោងកាង	กระบอก+โก่งกาง	“ปลากะบอกปีกเหลือง”
ក្បួនចាក	ปู+(ต้น)จาก	“ปลาปูจาก”
ចង្ការោង	ชีว+ข้าวโพด	“ปลาชีวหางกรไกร”
ណ្បាតដូង	สังกะวาด+มะพร้าว	“ปลายอนหยวก”
ត្បុកកែប៉ឹងប៉ោះ	กะรัง+มะเขือเทศ	“ปลากะรังส้ม”
រៀលអំពិល	สร้อย+มะขาม	“ปลาสร้อยขาว”
អន្ទង់ត្រាវ	ไหล+เผือก	“ปลาไหลตา”
<i>ชื่อกลุ่มคน</i>		
ក្រុមតន្ត្រី	ปักเป้า+เขมร	“ปลาปักเป้าปากขวด”
គូនចាក់	กูแลกล้วย+ฝรั่งเศส	“ปลาหลังเขียวข้างจุด”

2.2.2 แดดวงความหมายเกี่ยวกับส่วนของสัตว์ และส่วนของพืช เป็นคำเรียกส่วนหรืออวัยวะของสัตว์ เช่น ព្រុយ “ครีบ” ត្បុក “งาช้าง” และส่วนของพืช เช่น ស្លឹក “ใบ” ផ្កា “ดอก” ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 6 แวดวงความหมายเกี่ยวกับส่วนของสัตว์ และส่วนของพืช

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
<i>ส่วนของสัตว์</i>		
កិត្តាញត្រក	กระตี่+งาช้าง	“ปลากระตี่นาง”
កាតាំងមុខសេះ	ขี่ตั้ง+หน้าม้า	“ปลาขี่ตั้งเบ็ด”
ពេក្រុយ	เทโพ+ครีบ	“ปลาเทพา”
អណ្តែងកុយ	ตุก+นอแรด	“ปลาดุกทะเล”
<i>ส่วนของพืช</i>		
ក្រូចតបន្លា	ปักเป้า+หนาม	“ปลาปักเป้าขน”
ព្រលួសត្នា	เห็ดโคน+ดอก	“ปลาเห็ดโคนจุด”
អណ្តែងស្លឹក	ตุก+ใบ	“ปลาดุกเนื้อเลน”

แวดวงความหมายเกี่ยวกับส่วนของสัตว์สามารถปรากฏร่วมกับแวดวงความหมายเกี่ยวกับลักษณะของปลา เช่น ក្បួនត្នាល់ខ្មៅ หมู+หาง+ดำ “ปลาบู่งุดคู่” កាបក្បួនធំ ชิวกะตัก+หัว+โต “ปลาชังฮื้อ” หรือ កិត្តចក្រុយខ្មៅ สีกุน+ครีบ+ดำ “ปลาสีขน (ปลาหางกัว)” ฯลฯ

2.3 แวดวงความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ เป็นคำเรียกสิ่งที่มีความหมายเกี่ยวกับแผ่นดิน แหล่งน้ำ พื้นที่เกษตรกรรม ฝน ไฟ และดาว ดังนี้

2.3.1 แวดวงความหมายเกี่ยวกับแผ่นดิน เป็นคำเรียก ភ្នំ “ภูเขา” ព្រៃ “ป่า” ខ្សាច់ “ทราย” และ ទឹក “หิน” ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 7 แวดวงความหมายเกี่ยวกับแผ่นดิน

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
ចម្បាំង	ชีว+ภูเขา	“ปลาเลี้ยวหินหางแดง”
ក្រឹមព្រៃ	กัด+ป่า	“ปลากัดหัวโม่ง”
ក្បួនខ្សាច់	ปู+ทราย	“ปลาปูจักรพรรดิ”
រៀលថ្ម	สร้อย+หิน	“ปลาหางบัวง”

2.3.2 แวดวงความหมายเกี่ยวกับแหล่งน้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม คำเรียกแหล่งน้ำพบ 3 คำ ได้แก่ ស្ទឹង “ลำน้ำ” ទន្លេ “แม่น้ำ” และ សមុទ្រ “ทะเล” ส่วนคำเรียกพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ ព្រៃ “นา” ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 8 แวดวงความหมายเกี่ยวกับแหล่งน้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
កញ្ជក់ស្ទឹង	หมู+ลำน้ำ	“ปลาหมูคอก”
ផ្អែកទន្លេ	โลมา+แม่น้ำ	“โลมาอิรวดี”
អន្លង់សមុទ្រ	ไหล+ทะเล	“ปลาไหลทะเล”
កិត្តាញស្រែ	กระตี่+นา	“ปลากระตี่หม้อ”

2.3.3 แวดวงความหมายเกี่ยวกับฝน และไฟ พบ 2 คำ ได้แก่ **ភ្លេង** “ฝน” และ **ភ្លើង** “ไฟ” ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 9 แวดวงความหมายเกี่ยวกับฝน และไฟ

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
ចម្លាភ្លេង	ชีว+ฝน	“ปลาชีวนวดยาว”
ល្អោកភ្លើង	ตะโกก+ไฟ	“ปลาโจกไหม”

2.3.4 แวดวงความหมายเกี่ยวกับดาว พบคำเรียกชื่อดาว 1 คำ ได้แก่ **លោកខែ** “พระจันทร์” ในคำเรียกชื่อปลา **សេកលោកខែ** นกแก้ว+พระจันทร์ “ปลาเขียวพระอินทร์” คำที่บ่งแวดวงความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติสามารถปรากฏร่วมกันในคำเรียกชื่อปลาหนึ่ง ๆ อาทิ **ចម្លាភ្លេងភ្នំ** ชิว+ฝน+ภูเขา “ปลาชีวไปไฟ” และ **ចម្លាភ្លេងស្រែ** ชิว+ฝน+นา “ปลาท้องพลู (ปลาแปบ)” หรือปรากฏร่วมกับแวดวงความหมายเกี่ยวกับลักษณะของปลา อาทิ **កិត្តាញថ្មតូត** สลิดทะเล+หิน+ลาย “ปลาสลิดหินแขก”

2.4 แวดวงความหมายเกี่ยวกับของกิน และของใช้ คำเรียกของกิน ได้แก่ **បាយ** “ข้าว” **បាយស** “ข้าวขาว” และ **ជំណើម** “ข้าวเหนียว” ส่วนคำเรียกของใช้ เป็นคำที่อยู่ในวัฒนธรรมของชาวกัมพูชา เช่น **អង្កាម** “เกลือ” **អង្កត់** “พินไหม” **ខ្នុក** “เครื่องเงิน” จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าแวดวงความหมายเกี่ยวกับของใช้พบมากกว่าของกิน ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 10 แดวงความหมายเกี่ยวกับของกิน และของใช้

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
ของกิน		
កញ្ចប់បាយ	แขยง+ข้าว	“ปลาแขยงแลบขาว”
កញ្ចប់បាយស	แขยง+ข้าวขาว	“ปลาแขยงใบข้าว”
អង្កាងដំណើម	ไหล+ข้าวเหนียว	“ปลาเอียน”
ของใช้		
បៀលអង្កាម	สร้อย+แกลบล	“ปลาสร้อยหางเหลือง”
ថ្នាំអង្កាត់	ชีว+ฟันใหม่	“ปลาน้ำหมึกโคราช”
ក្បកខ្នុក	กระบอก+เครื่องเงิน	“ปลากระบอกทองน้ได้”
ច្រវែកងត្រាង	กระมัง+กระตอง (เรือ)	“ปลากระมังครีบสูง”
ត្នាមបង្កង់	ฉลาม+ไม้กลอน (พาดบนแป)	“ปลาฉลามเสือดาว”
ត្នាមឯក	ฉลาม+อูด (ว่าว)	“ปลาฉลามหัวค้อน”
ល្អាតត្រា	สังกะวาด+กระดาน	“ปลาสังกะวาดทองกลม”
អណ្តែងថ្មី ²	ดุก+ชุดตีหินหรือเหล็ก	“ปลาดุกทะเล”

2.5 แดวงความหมายเกี่ยวกับแร่ เป็นคำเรียกชื่อแร่และของมีค่า ได้แก่ មាស “ทอง” ប្រាក់ “เงิน” ស្ពាន់ “ทองแดง” และ កែវ “แก้ว” ดังนี้

ตารางที่ 11 แดวงความหมายเกี่ยวกับแร่

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
ឆ្និនមាស	ตะเพียน+ทอง	“ปลาตะเพียนเหลือง”
ក្អកប្រាក់	อุก+เงิน	“ปลากดหัวอ่อน”
បំបែលស្ពាន់	กระเบน+ทองแดง	“ปลากระเบนหางแล้”
ឆ្និញកែវ	หลด+แก้ว	“ปลาหลดหลังจุด”

คำที่แบ่งแดวงความหมายในกลุ่มนี้บางคำปรากฏในคำเรียกชื่อปลาหลายชื่อ อาทิ ប្រាក់ “เงิน” ปรากฏในคำเรียกชื่อปลา ក្អកប្រាក់ “ปลากดหัวอ่อน” កំផ្សើប្រាក់ “ปลาปีกไก่หนวดยาว” ថ្នាំប្រាក់ “ปลาหัวตะกั่ว” ឆ្និនប្រាក់ “ปลาตะเพียนขาว” และ ល្អាតប្រាក់ ปลาสังกะวาดขาว”

² คำเรียกชื่อปลานี้อาจเรียกว่า អណ្តែងកុយ

2.6 แวดวงความหมายอื่น ๆ เป็นคำเรียกหลายกลุ่มความหมาย อย่างไรก็ตามหากจำแนกตามชนิดของคำแบ่งได้ดังนี้

2.6.1 แวดวงความหมายที่เป็นคำกริยา ได้แก่ **โก** “แก” **ณฺฑกั** “ดูต” **โธก** “แฉก” ดังนี้

ตารางที่ 12 แวดวงความหมายที่เป็นคำกริยา

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
កុកកែ	อุก+แก้	“ปลากัดหัวผาน”
កុកកែធូក	กะรัง+ดูต	“ปลาตุ๊กแก”
ផ្លែកែ	ตบเต่า+แฉก	“ปลาคับเต่าปากแดง”

2.6.2 แวดวงความหมายที่เป็นคำวิเศษณ์ มักทำหน้าที่ขยายคำนาม เช่น **ត្បើ** “เตี้ย” **ក្រអូប** “หอม” และ **ទន់** “อ่อน”³ ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 13 แวดวงความหมายที่เป็นคำวิเศษณ์

อักษรเขมร	ความหมายตามรูปคำ	ความหมาย
កញ្ជក់ត្បើ	หุม+เตี้ย	“ปลาหุมอริย์”
កន្ត្រាងក្រអូប	สลิดทะเล+หอม	“ปลาสลิดหินจุดขาว”
កិស្រស់	แป้น+สด	“ปลาแป้นกระสวย”
កែសធូត	เนื้ออ่อน+สลิก	“ปลาน้ำเงิน”
ក្រសមេម៉ាយ	ข้างลาย+หม้าย	“ปลาซ่า”
ចង្កាស្រលុង	ชีว+สลิกมาก	“ปลาชีวครึ่งแดง”
ស្លាមឆួត	ฉลาม+บ้า	“ปลาฉลามกบ”
បែបែក្រច្រោត	กระเบน+ที่ถลน	“ปลากระเบนจุดฟ้า”
អណ្តែងង៉ាំង	ดุก+แจ้	“ปลาดุกกล้าพัน”
អណ្តែងទន់	ดุก+อ่อน	“ปลาดุกอูย”
អណ្តែងវឹង	ดุก+แข็ง	“ปลาดุกนา”

แวดวงความหมายที่เป็นคำวิเศษณ์อาจปรากฏร่วมกับแวดวงความหมายเกี่ยวกับลักษณะของปลา อาทิ **ចង្កាស្រឡងឆួត** ชิว+สลิกมาก+ลาย “ปลาชีวหางแดง” หรือ **អណ្តែងទន់ពុក** ชิว+ดุก+อ่อน+หนวด+สี “ปลาเมง”

จากแวดวงความหมายที่เสนอไว้ข้างต้นแล้วยังพบชื่อสถานที่ คือ **អង្គរ** “พระนคร” ในคำเรียกชื่อปลา **ចង្កាអង្គរ** ชิว+พระนคร “ปลาเลียหินกัมพูชา **ចង្កាអង្គរភ្នំ** ชิว+พระนคร+ภูเขา “ปลาเลียหิน” และ **ចង្កាអង្គរមុខពីរ** ชิว+พระนคร+หน้า+สอง “ปลาผุดหน้าอ”

³ แม้พจนานุกรมภาษาเขมรระบุชนิดของคำเป็นคำวิเศษณ์ขยายนาม แต่บางคำขยายกริยาได้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และจัดกลุ่มคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร และวิเคราะห์แนววงความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากพจนานุกรมภาษาเขมร ฉบับราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา (2022) และหนังสือภาษาเขมร ได้แก่ **บทเกร็ดรู้ส่วเร่ในถิ่นใฝ่ธงีศกษยโธเบรเจศกษุฒา** (2019) และ **เบรเจศกรู้สยสุเร่เร่เร่ภณภณกษุเทร** **กษุฒา** (2008) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลประยุกต์แนวคิดแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ที่เสนอโดย Ottenheimer (2006) และ Nida (1979) ผลการวิเคราะห์และจัดกลุ่มคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรตามการใช้คำแบ่งเป็น 1) คำเดี่ยวหรือคำมูล ประกอบด้วย 1 หน่วยคำ ปรากฏกล่าวได้ คำเดี่ยวอาจเป็นคำพยางค์เดี่ยวหรือคำสองพยางค์ 2) คำประสม เกิดจากการประสมคำเดี่ยวสองคำ และ 3) คำหลักกับหน่วยขยาย คำหลักเป็นคำเดี่ยวหรือคำประสม ประกอบกับหน่วยขยาย หน่วยขยายแบ่งเป็นคำขยายเดี่ยวหรือกลุ่มคำขยาย ผลการวิเคราะห์แนววงความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรแบ่งได้ 6 กลุ่ม คือ 1) แนววงความหมายเกี่ยวกับลักษณะของปลา เป็นคำบ่งลักษณะปลา ได้แก่ ขนาด สี และลักษณะเด่น 2) แนววงความหมายเกี่ยวกับสัตว์ พืช และคน เป็นคำเรียกสิ่งมีชีวิตได้แก่ คำเรียกชื่อสัตว์หรือส่วนของสัตว์ ชื่อพืชหรือส่วนของพืช และชื่อกลุ่มคน 3) แนววงความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ เป็นคำเรียกสิ่งที่มีความหมายเกี่ยวกับแผ่นดิน แหล่งน้ำ พื้นที่เกษตรกรรม ฝน ไฟ และดาว 4) แนววงความหมายเกี่ยวกับของกิน และของใช้ เป็นคำเรียกของกิน และคำเรียกของใช้ในวัฒนธรรมของชาวกัมพูชา 5) แนววงความหมายเกี่ยวกับแร่ และ 6) แนววงความหมายอื่น ๆ

คำเรียกชื่อปลาเป็นหน่วยคำอิสระที่ปรากฏตามลำพังได้ แต่ในการสื่อสารมักนำหน้าด้วยคำว่า **ทรี** “ปลา” โดยเฉพาะคำเรียกชื่อปลาที่เป็นคำประสมจะนำหน้าด้วยคำดังกล่าวเสมอ เนื่องจากมีรูปและเสียงพ้องกับคำอื่น ส่วนคำเรียกชื่อปลาที่เป็นคำหลักกับหน่วยขยาย มีโครงสร้างที่ประกอบด้วยคำหลัก แล้วตามด้วยหน่วยขยาย ทั้งนี้ในมุมมองของชาวกัมพูชา คำเรียกชื่อปลาที่เป็นคำหลัก (คำเดี่ยวหรือคำประสม) กับคำเรียกชื่อปลาที่เป็นคำหลักกับหน่วยขยายมีความสัมพันธ์กัน ในลักษณะคำหนึ่งเป็นหน่วยย่อยของอีกคำหนึ่ง จากการศึกษาแนววงความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมรครั้งนี้ทำให้เห็นความคิดและโลกทัศน์ของชาวกัมพูชาผ่านแนววงความหมายที่ปรากฏในคำเรียกชื่อปลาภาษาเขมร กล่าวคือ แนววงความหมายเกี่ยวกับลักษณะของปลา แนววงความหมายเกี่ยวกับสัตว์ พืช และคน และแนววงความหมายเกี่ยวกับธรรมชาติ เป็นแนววงความหมายที่ปรากฏมากในคำเรียกชื่อปลา สะท้อนว่าธรรมชาติและสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อการใช้ภาษาของชาวกัมพูชา ผลการวิจัยนี้สัมพันธ์กับแนวคิดของ Sapir and Whorf (2021) ที่กล่าวว่าคนในสังคมสร้างภาษาเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ และภาษายังสะท้อนระบบความคิดและโลกทัศน์ของกลุ่มคน ทั้งนี้คนในวัฒนธรรมเดียวกันย่อมมีระบบความคิดและโลกทัศน์เดียวกัน สำหรับแนววงความหมายที่เป็นคำกริยาและคำวิเศษณ์ในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ Rattapat (2015) ที่พบคำเรียกชื่อพืชผักภาษาเขมรกลุ่มหนึ่งเป็นคำกริยา และงานของ Pansakun (2010) ที่พบว่าชื่อปราสาทหินเขมรกลุ่มหนึ่งเป็นคำคุณศัพท์ คำกริยาและคำวิเศษณ์สามารถใช้เป็นส่วนของคำเรียกชื่อ ซึ่งเป็นวิสามานยนามในภาษาเขมร

References

- Boonyarith, O & Southong, C. (2024). The Classification of Terms of Disease Name in Khmer. *Journal of Language and Epigraphy*, 1,(1), 75-106. (In Thai).
- Cie, S. (2009). **Food in Khmer Society**. Phnom Penh : Reyum Publishing (In Khmer)
- Food and Agriculture Organization of the United Nation. (2020). **National Aquaculture Sector Overview: Cambodia**. Retrieved from <https://www.fao.org/>
- Frothingham, M. (2023). **Sapir-Whorf Hypothesis (Linguistic Relative Hypothesis)**. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/>
- Moe, R. (2022). **What is a Semantic domain?..** Retrieved from <https://www.sil.org/>
- Nida, E.A. (1975). **Componential Analysis of Meaning: An Introduction to Semantic Structures**. Mouton : Th Hague.
- Nam, S. (2019). **Fish of the Cambodian Freshwater Bodies**. Phnom Penh : TSPH Printing. (in Khmer)
- Jenner, P. N. (2009). **A Dictionary of Angkorian Khmer**. Bangkok : Amarin Printing Company.
- Ottenheimer, H. J. (2006). **The Anthropology of Language**. Toronto : Transcontinental Printing.
- Palmer, G. B. (1996). **Toward A Theory of Cultural Linguistics**. Austin : University of Texas Press.
- Pansakun, S. (2010). Names of Prasat in Siemreap. *Damrong Journal*, 9, (2), 181-199. (In Thai)
- Phol, C. (2008). **Marine Fishes in The Kingdom of Cambodia**. Retrieved from <https://www.maff.gov.kh/book/> (In Khmer)
- Ratthapat, S. (2015). **An Ethnosemantic Study of Vegetable Terms in Standard Khmer**. M.A. Thesis. Mahidol University. (In Thai)
- Royal Academy of Cambodia. (2022). **Khmer Dictionary. [Application Software]**. Phnom Penh.

Royal Institute. (2017). **Dictionary of Linguistics Terms (General Linguistics)**. Bangkok: A Biz Intergroup. (In Thai)

Royal Institute. (2013). **The Royal Institute Dictionary**. Bangkok: Aksorn Chareonthat. (In Thai)

Sapir, E. & Whorf, B. (2001). **The Sapir-Whorf Hypothesis**. **International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences**. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/>

ลักษณะภาษาที่ผิดกฎหมายของไทย

Characteristics of Illegal Language in Thai

ถิรวรรณ กลางณรงค์¹/ นลินภัทร์ เมฆเกรียงไกร²/ พูนพงษ์ งามเกษม³/ วรวรรธน์ ศรียาภัย^{*4}
Thirawan Klangnarong¹/ Nalinpat Mekkiengkrai²/ Poonpong Ngamkasem³/
Warawat Sriyabhaya^{*4}

¹ สาขาวิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา 56000, ประเทศไทย

^{2,3,4} สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา 56000, ประเทศไทย

¹Public Law Department, School of Laws, University of Phayao, Phayao, 56000, Thailand

^{2,3,4}Thai Language Department, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao, 56000, Thailand

^{*}Corresponding author Email: warawat.sr@up.ac.th

Received: March 17, 2025

Revised: March 26, 2025

Accepted: March 27, 2025

Abstract

The objective of this study was to determine the characteristics of Thai language used in communication that constitute illegal speech acts under Thai law. The results revealed that for successful communication, the language users must have a good understanding of Thai language and not use it in an illegal manner, that is, in a manner that devalues or damages the reputation of others. The elements of language use that constitute illegal speech acts include the sender's conscious intention to convey his knowledge and ideas to the receiver through media, and the receiver's interpretation and response to the sender. If both parties communicate in an unethical, offensive manner, it is against both civil and criminal laws. The units of language used in communication that constitute illegal speech acts include discourse, sentence and phrase, or utterance and word. These units may have either explicit or implicit meanings. The language user is deemed to have committed an offense under Civil and Commercial Code or Criminal Code if the language units they used are consistent with the elements of illegal speech acts.

Key words: Thai Legal Language, Language and communication, Using Defamatory Language

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายลักษณะภาษาไทยใช้สื่อสารแล้วส่งผลให้ผู้ใช้งานมีความผิดตามกฎหมายของไทย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้สัมฤทธิ์ผล ผู้ใช้ภาษาต้องเข้าใจภาษานั้นอย่างดี ไม่ใช่ภาษาผิดกฎหมาย คือภาษาใช้แล้วเกิดการลดคุณค่าของผู้อื่น ส่งผลให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง ออศประกอบของการใช้ภาษาผิดกฎหมาย ประกอบด้วย ผู้ส่งสารมีเจตนาอย่างสำนึกูรู้ที่จะสื่อสารความรู้สึกความคิดของตนผ่านสื่อไปยังผู้รับสาร เมื่อผู้รับสารตีความแล้วแสดงปฏิกิริยาตอบกลับไปยังผู้ส่งสาร หากทั้งสองฝ่ายไม่มีคุณธรรม เกิดสื่อสารการล่วงละเมิด ก็เป็นการผิดกฎหมายทั้งทางอาญาและแพ่ง หน่วยภาษาใช้สื่อสารแล้วผิดกฎหมายเป็นข้อความ ประโยคและวลี หรือถ้อยคำและคำก็ได้มีความหมายตรงหรือความหมายแฝง หากหน่วยภาษาเข้าองค์ประกอบของการใช้ภาษาผิดกฎหมายหมายความว่าผู้ใช้ภาษาได้กระทำผิดตามกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือประมวลกฎหมายอาญา

คำสำคัญ: ภาษากฎหมายไทย, ภาษากับการสื่อสาร, การใช้ภาษาหมิ่นประมาท

บทนำ

ภาษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาและดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ทุกมิติ ไม่ว่าจะประกอบการทำงานหรือกิจกรรมทุกอย่าง ล้วนแต่ต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารจึงจะประสบความสำเร็จ ในกระบวนการสื่อสาร ผู้ส่งสารจะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิดและประกอบสร้างเรื่องราวหรือเนื้อหาประสงค์สื่อสาร จากนั้นก็จะสื่อสารผ่านสื่อหรือช่องทางอย่างไร้โดย่างหนึ่งไปยังผู้รับสาร เมื่อผู้รับสารได้ตีความจนเกิดการรับรู้แล้ว จะแสดงปฏิกิริยาตอบกลับมายังผู้ส่งสาร ก็เป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการสื่อสาร ดังกล่าวมานี้ นับว่าเป็นกระบวนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ปกติทั่วไป แต่ในการใช้ภาษาในสถานการณ์ไม่ปกติ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจของผู้ส่งสารก็ตาม คือการใช้ภาษาสื่อสารแล้วทำให้ผู้รับสารได้รับความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ในทำนองถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชังในสังคม เสียเกียรติศักดิ์ศรี เสียชื่อเสียง ได้รับความอับอาย และถูกลดทอนคุณค่า หากผู้รับสารฟ้องร้องเอาผิดตามกฎหมายแก่ผู้ส่งสาร เมื่อศาลตัดสินให้ผู้ส่งสารมีความผิดจริง ก็จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายแพ่ง ผลของการรับโทษทางอาญา จะถูกปรับหรือถูกจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ และถูกคุมประพฤติ

ในปัจจุบันเห็นได้ว่า มีคดีความฟ้องร้องฐานหมิ่นประมาทอันเนื่องมาจากการใช้ภาษาสื่อสารแล้วทำให้ผู้อื่นเสียหายอยู่เสมอ โดยฝ่ายโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลว่าจำเลยหมิ่นประมาทโจทก์ มีหลายคดีที่ศาลตัดสินว่าจำเลยมีความผิดจริง ซึ่งก็ได้รับโทษตามกฎหมาย และมีหลายคดีเช่นกันที่ศาลตัดสินว่าจำเลยไม่มีความผิดตามกฎหมาย ลักษณะความผิดและไม่ผิดในคดีดังกล่าว ล้วนเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญ โดยมีโจทก์เป็นผู้รับสารและจำเลยเป็นผู้ส่งสาร ด้วยเหตุนี้จึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าและสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับลักษณะภาษาไทยใช้แล้วผิดกฎหมายของไทย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับประมวลกฎหมายอาญา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษากฎหมาย และ

แนวคิดแก่ผู้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารว่าใช้ภาษาอย่างไรจะไม่ผิดกฎหมาย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจ ทั้งนักภาษา นักกฎหมาย และผู้ใช้ภาษาทั่วไป โดยมีเนื้อหาที่จะนำเสนอ 5 ประการ ได้แก่ 1) ภาษากับการสื่อสารและกฎหมาย 2) องค์ประกอบของการใช้ภาษาผิดกฎหมาย 3) การใช้ภาษากับเจตนาทางการสื่อสารและนิติศาสตร์ 4) ลักษณะภาษาผิดกฎหมาย และ 5) กรณีศึกษาการใช้ภาษาผิดกฎหมายกับลักษณะความผิด กล่าวตามลำดับดังนี้

ภาษากับการสื่อสารและกฎหมาย

จุดมุ่งหมายหลักของการสร้างและพัฒนาอารยธรรมภาษาขึ้นมา ก็เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร เป็นสำคัญ การอธิบายถึงลักษณะภาษาไทยที่ใช้แล้วผิดกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายแพ่งนั้น ควรที่จะมีความเข้าใจองค์รวมของภาษากับการสื่อสารและกฎหมายเป็นอันดับแรก โดยมีประเด็นสำคัญ คือ ภาษากับการสื่อสาร และภาษากับกฎหมาย

1. ภาษากับการสื่อสาร

โดยทั่วไปใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารอยู่แล้ว บุคคลสองฝ่ายมีวัตถุประสงค์บางอย่างโดยหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน จึงมีปฏิสัมพันธ์สื่อสารต่อกัน ฝ่ายเริ่มต้นสื่อสารมักเป็นผู้ส่งสาร โดยให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับสาร ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องมีความรู้ร่วมกัน 2 ประการ คือ สามัตถิยะสื่อสารซึ่งเป็นความรู้ในฐานะเจ้าของภาษา เพื่อสื่อสารได้อย่างเป็นที่ยอมรับในสังคม และสามัตถิยะภาษาซึ่งเป็นความรู้ที่ตัดสินได้ว่า ประโยคใดถูกประโยคใดผิด ประโยคใดผิดแล้วยอมรับได้ และประโยคใดผิดแต่ยอมรับไม่ได้ รวมทั้งประโยคใดกำกวม (Royal Academy, 2017, pp.263, 88-89) เมื่อทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างมีความรู้ทั้งสองประการดังกล่าวร่วมกัน ก็สื่อสารกันได้เข้าใจ โดยอาจสลับบทบาทเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารกันไปมาก็ได้ ขึ้นอยู่กับบริบทการสื่อสารเป็นสำคัญ

ภาษาใช้ในการติดต่อสื่อสารอยู่คู่กับสังคมมนุษย์ชนิดไม่อาจแยกออกจากกันได้ สังคมมนุษย์มีความซับซ้อนและโครงสร้างเช่นใด ภาษาที่มีความซับซ้อนและโครงสร้างเช่นนั้น ภาษาใช้สื่อสารอาจจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ วัจนภาษากับอวัจนภาษา โดยวัจนภาษาใช้คำพูดหรือลายลักษณ์อักษรแทนคำพูด ถ้อยคำที่คิดสร้างขึ้นนี้ส่วนใหญ่ใช้แทนโนภาพอย่างใดอย่างหนึ่งที่ปรากฏในสังคม ส่วนอวัจนภาษาเป็นภาษามิใช้ถ้อยคำ คือ ภาษาที่แฝงความหมายบางประการอยู่ในถ้อยคำ กิริยาอาการต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแปลความหมายของมนุษย์ เช่น สายตา น้ำเสียง และท่าทาง เมื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ความคิด ก็ต้องใช้ภาษาทำให้เกิดการรับรู้ความหมายร่วมกัน (Hiranpradit, 2013, pp.33-34)

2. ภาษากับกฎหมาย

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมาย 2 ลักษณะ โดยลักษณะแรก เป็นภาษาใช้สื่อสารทั่วไปในชีวิตประจำวันและกิจการงานต่าง ๆ แต่ผลของการใช้ภาษาไปละเมิดกฎหมายทั้งในเชิงแพ่งและอาญา มีผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล ความสงบเรียบร้อยของสังคม หรือศีลธรรมอันดี ผู้ได้รับผลกระทบซึ่งอยู่ในฐานะโจทก์ฟ้องร้องเอาผิดต่อจำเลยซึ่งเป็นผู้ใช้ภาษา และลักษณะที่สอง เป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นงานสอบสวนคดีความ งานทนายความ และงานผู้พิพากษา เช่นในการพิจารณาพิพากษาคดีสืบพยาน จะต้องใช้ภาษาผ่านการกลั่นกรองความคิดเป็นอย่างดี ภาษาชัดเจน กระชับรัด และได้ใจความแจ่มชัด หรือในการเรียบเรียงคำพิพากษา จะต้องเป็นภาษามีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการใช้คำและการเรียงคำ การเว้นวรรคตอน การนำตัวบทกฎหมายเรียบเรียงประสานกับข้อเท็จจริงมีเหตุผลและแสดงความคิดเห็น (Ananthrawn, 2005, pp.4-5)

ในภาษากฎหมายส่วนใหญ่จะเป็นคำและถ้อยคำภาษาไทยเป็นมาตรฐาน ทั้งภาษาในดับทกฎหมาย คำพิพากษา สัญญา และเอกสารต่าง ๆ ในกรณีนี้จำเป็นต้องใช้ภาษามีกฎเกณฑ์เฉพาะทางกฎหมาย ก็ใช้ภาษากฎหมาย ตัวอย่างคำศัพท์กฎหมาย เช่น นิติกรรม กรรมสิทธิ์ สิทธิเรียกร้อง บุริมสิทธิ ทรัพย์สินสิทธิ (Kraiwichian , 2023, pp.173,178) ลักษณะของภาษาไทยใช้แล้วผิดกฎหมาย มักเป็นความผิดในฐานะหมิ่นประมาท ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา มีลักษณะการใช้ภาษาก่อให้เกิดความผิดไม่เหมือนกัน

ในทางแพ่ง การหมิ่นประมาทด้วยข้อความ เป็นการใช้ภาษาเป็นเท็จสื่อความเพื่ลดคุณค่าของผู้อื่น ส่งผลให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือถูกดูหมิ่น เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากการใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 และมาตรา 423 คือ การกล่าวข้อความเท็จทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง การใช้ถ้อยคำทำให้ผู้อื่นเสียหายต่อธุรกิจการค้า การเขียนข้อความหมิ่นประมาททำให้เกิดความเสียหาย ผลทางกฎหมาย ทางแพ่งต้องชดใช้ค่าเสียหาย ต้องประกาศคำพิพากษาในหนังสือพิมพ์ ในทางอาญา การใช้ภาษาไทยผิดกฎหมายอาญามักเกี่ยวข้องกับ การกระทำส่งผลกระทบต่อสังคมหรือบุคคล การใช้ภาษาเป็นข้อความหมิ่นประมาท ส่งผลให้ผู้อื่นเสียหายเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังในสังคม การใช้ภาษาปลุกระดมหรือยุยงให้ประชาชนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกระทำการเป็นอันตรายต่อความสงบเรียบร้อย การใช้ภาษาหรือข้อความมีเนื้อหาลามก และเผยแพร่ในลักษณะอาจส่งผลกระทบต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ผลของการรับโทษทางอาญา ถูกปรับจำคุก ทั้งจำทั้งปรับ คุมประพฤติ (Watjanasawat, 2019, p.461)

อย่างไรก็ตาม เรื่องของการสื่อสารหรือกฎหมายไม่อาจเกิดขึ้นได้ หากไม่มีภาษาใช้ในการคิด ถ่ายทอดเรื่องราว และบันทึกองค์ความรู้เอาไว้ เพราะภาษาเป็นสื่อกลางหรือเครื่องมือในการกระทำกิจกรรมอย่างของมนุษย์โดยปริยาย เราไม่อาจแยกเรื่องของการสื่อสารและเรื่องของกฎหมายออกจากเรื่องของภาษาได้ ในอีกแง่มุมหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า เรื่องของภาษากับเรื่องของการสื่อสารเป็นเรื่องเดียวกัน เพราะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารอยู่แล้ว ส่วนเรื่องของกฎหมายก็เป็นเรื่องของภาษาและการสื่อสารเช่นกัน แต่เป็นภาษาและการสื่อสารเฉพาะกิจในดวงของกฎหมาย

องค์ประกอบของการใช้ภาษาผิดกฎหมาย

โดยปกติ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารกับกฎหมายเป็นสิ่งมีอยู่แล้ว เมื่อมีความผิดปกติเกิดกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและกฎหมาย ก็ทำให้เกิดการใช้ภาษาแล้วผิดกฎหมาย โดยผู้มีความผิดจะต้องรับความผิดก็คือผู้ใช้ภาษาซึ่งมักเป็นผู้ส่งสาร ในภาพรวมของการใช้ภาษาแล้วผิดกฎหมายจะมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านกฎหมาย และด้านคุณธรรมจริยธรรม มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการสื่อสาร

องค์ประกอบของการสื่อสารมี 5 ประการ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน คือ ผู้ส่งสารซึ่งเป็นคนหรือนิติบุคคลก็ได้ สารอันเป็นความหมายหรือเรื่องราว สื่อหรือช่องทางของการสื่อสาร ผู้รับสารซึ่งเป็นคนหรือนิติบุคคล และปฏิกริยาตอบกลับโดยผู้รับสารจะแสดงปฏิกริยาอย่างหนึ่งอย่างใดของตนเองไปยังผู้ส่งสาร (Sriyabhaya, 2014, pp.2-4)

นอกจากนี้ โรมัน จาค็อบสัน (Roman Jakobson) กล่าวถึงการสื่อสารเน้นการพูด (verbal communication) ว่าประกอบด้วยบริบท (context) ของการสื่อสารเป็นองค์ประกอบหลัก อาจมีบริบทร่วม (co-text) อยู่ด้วยก็ได้ ทั้งหมัดจัดเป็นข้อความเดียวที่ใช้สื่อสาร โดยผู้ส่งสาร (addresser) ส่งสาร (message) ไปยังผู้รับสาร (addressee) แล้วผู้ส่งสารกับผู้รับสารติดต่อสื่อสาร (contact) ร่วมกันโดยใช้รหัส (code)

เดียวกัน (Sebeok, 1960, p.353) รหัสที่ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารก็คือภาษาซึ่งเป็นคำและถ้อยคำใช้สื่อสารอันประกอบด้วยวงวนภาษาที่เป็นเสียงหรือตัวอักษรและเครื่องหมาย รวมทั้งวงวนภาษาซึ่งเป็นการสื่อสารมิใช่วงวนภาษา เช่น การแต่งกาย ท่าทางประกอบการพูด และลักษณะของลายมือที่เขียน

กระบวนการสื่อสารจะมีความสมบูรณ์เมื่อองค์ประกอบข้างต้นเกิดขึ้นอย่างครบถ้วนและมีความเกี่ยวเนื่องกัน ทั้งนี้ สารจะเป็นองค์ประกอบสำคัญเพราะเป็นหัวใจของการสื่อสารครั้งนั้น สารที่ดีจะต้องมีคุณค่าและพฤติกรรมทางความหมายเป็นบวก ส่งผลให้ผลลัพธ์ที่ออกมาเป็นบวกด้วย แต่ถ้าความหมายของสารเป็นปัญหา ทำให้ผู้สื่อสารไม่ทราบหรือไม่เข้าใจถึงความหมายแท้จริง แม้พฤติกรรมกรการสื่อสารพยายามทำให้เป็นบวก แต่การสื่อสารกลับไม่ได้จะเป็นผลตอบแทนหรือรางวัล ผลของการสื่อสารจะเป็นลบ (Sothanasathian, 2013, p.339) กรณีเช่นนี้อาจเป็นมูลเหตุให้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารมีปัญหาต่อกันถึงขั้นฟ้องร้องในกระบวนการยุติธรรม โดยใช้ข้อกฎหมายเป็นเครื่องตัดสินยุติปัญหานั้น

2. ด้านกฎหมาย

การใช้ภาษาเป็นมูลเหตุให้ผู้ซึ่งภาษามีความผิดทางกฎหมายนั้น จะเป็นการผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยวิธีการใส่ความ ข้อมูลที่สื่อสารใส่ความนั้น ผู้กระทำความผิดส่งข้อมูลนั้นไปยังบุคคลที่สาม ในลักษณะ “ใส่ความ” ผู้เสียหาย

ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 มิได้นิยามความหมายของคำว่า “ใส่ความ” ไว้ แต่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานอธิบายว่า หมายถึง พูดหรือเขียนให้ร้ายป้ายสี กล่าวหาเรื่องร้ายให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย (Royal Academy, 2013, p.1274)

ความหมายของคำว่า “ใส่ความ” ในความผิดฐานหมิ่นประมาทมี 3 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการแสดงพฤติกรรมอันเป็นข้อเท็จจริงประการใดประการหนึ่งของผู้ถูกหมิ่นประมาท คือการเอาความไปใส่ให้กับเขา ความขึ้นจะเป็นความจริงหรือความเท็จก็ได้ ลักษณะที่สอง เป็นการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อเท็จจริงอันกระทบถึงเกียรติของผู้ถูกกระทำให้ปรากฏต่อบุคคลที่สาม และลักษณะที่สาม เป็นการแสดงพฤติกรรมหรือยืนยันข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นถึงบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเท็จหรือจริง (Saenguthai, 2023, p.402)

เห็นได้ว่า คำว่า “ใส่ความ” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 มีความหมายต่างจากความเข้าใจตามธรรมดาสามัญของคนทั่วไป เพราะตามความเข้าใจของคนทั่วไป คือ การนำความเท็จไปกล่าวหาบุคคลอื่น เป็นการใส่ความตามความหมายที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน แต่ในประมวลกฎหมายอาญา “ใส่ความ” หมายถึง การที่ผู้กระทำความผิดใส่ความไปให้บุคคลที่สาม ไม่ว่าข้อมูลนั้นจะเป็นความจริงหรือเท็จ ถ้าข้อมูลนั้นน่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังถือเป็นการใส่ความ

ความรับผิดตามกฎหมายว่าด้วยการใช้ภาษาพูดหรือเขียนใส่ความให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย มีสาระและลักษณะความผิดแตกต่างกันออกไปตามตัวบทกฎหมาย จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะความผิดตามกฎหมายอาญาและลักษณะความผิด กับลักษณะความผิดกฎหมายแพ่งและลักษณะความผิด ดังนี้

2.1 ลักษณะความผิดตามกฎหมายอาญา

ตัวบทกฎหมายว่าด้วยการใช้ภาษาสื่อสารในลักษณะหมิ่นประมาทผู้อื่น แล้วผู้ซึ่งภาษามีความผิดทางอาญาตามมาตรากฎหมายอาญา 8 มาตรา ได้แก่ มาตรา 326-333 โดยอาจมีความผิดมาตราใดมาตราหนึ่ง หรืออาจผิดมากกว่าหนึ่งมาตราก็ได้ ตัวบทกฎหมายอาญามาตรา 326-333 มีดังนี้ (Minakanit & Bummi, 2024, pp. 580, 587-588, 591, 601,603-605)

“มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

“มาตรา 327 ผู้ใดใส่ความผู้ตายต่อบุคคลที่สามและการใส่ความนั้นน่าจะเป็นเหตุให้บิดา มารดา คู่สมรสหรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษบัญญัติไว้ในมาตรา 326 นั้น”

“มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียงหรือการกระจายภาพ หรือโดยการกระทำการ ปาจารประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

“มาตรา 329 ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต (1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกัน ตนหรือป้องกันส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม (2) ในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติกรตามหน้าที่ (3) ดิชม ด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ หรือ (4) ในการแจ้ง ข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม ผู้นั้นไม่มีความผิดฐาน หมิ่นประมาท”

“มาตรา 330 ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าหมิ่น ประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ถ้าห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้น เป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัวและการพิสูจน์ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน”

“มาตรา 331 คู่ความ หรือทนายความของคู่ความ ซึ่งแสดงความคิดเห็น หรือข้อความใน กระบวนพิจารณาคดีในศาล เพื่อประโยชน์แก่คดีของตน ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท”

“มาตรา 332 ในคดีหมิ่นประมาทซึ่งมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด ศาลอาจสั่ง (1) ให้ยึด และทำลายวัตถุหรือส่วนของวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท (2) ให้โฆษณาคำพิพากษาทั้งหมด หรือแต่บาง ส่วนในหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับหรือหลายฉบับ ครั้งเดียวหรือหลายครั้ง โดยให้จำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา”

“มาตรา 333 ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐาน หมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรสหรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่า เป็นผู้เสียหาย”

ความผิดหมิ่นฐานหมิ่นประมาททางอาญาต้องครบองค์ประกอบความผิดประกอบด้วย เงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ โดยประการหนึ่ง เป็นการใส่ความบุคคลอื่นต่อบุคคลที่สาม หมายถึง การกล่าว ข้อความหรือเผยแพร่ข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวกับบุคคลหนึ่งให้บุคคลที่สามรับรู้ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน การส่งข้อความ หรือการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ประการสอง ทำให้เขาเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง คำกล่าวนั้นต้องมีลักษณะที่ทำให้บุคคลที่ถูกกล่าวถึงได้รับความเสียหายทางชื่อเสียง ถูกเหยียดหยาม หรือ ถูกเกลียดชังในสังคม และประการสาม ต้องมีเจตนา (กระทำโดยรู้สำนึก) ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาที่จะกล่าวหรือเผยแพร่ข้อความดังกล่าว โดยตระหนักดีว่าข้อความนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชื่อเสียง ของบุคคลเป้าหมาย

นอกจากนี้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 บัญญัติว่า “ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” โดยเป็นการกระทำซึ่งหน้า คือ การกระทำต่อหน้าผู้ถูกดูหมิ่น เช่น ถูกพูดใส่หน้า ถูกตำหนิ ถูกต่อว่าด้วย คำหยาบ หรือถูกแสดงกิริยาหยาบคายต่อหน้า โดยไม่จำเป็นต้องมีบุคคลอื่นอยู่ร่วมด้วยก็ได้ (Minakanit & Bummi, 2024, pp.754-755) ทั้งนี้ ลักษณะภาษาที่ใช้สื่อสารแสดงการดูหมิ่นนั้น เป็นวัจนภาษาซึ่ง

เป็นถ้อยคำที่พูดหรือเขียนคำต่อด้วยคำหยาบก็ได้ หรือใช้ถ้อยคำภาษาแสดงการล้อเลียน หรือการรังเกียจที่รุนแรง จนส่งผลให้ผู้ถูกกระทำรู้สึกถูกลดคุณค่าความเป็นมนุษย์

โทษของความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญาคือโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นบทลงโทษที่มุ่งหวังให้ผู้คนตระหนักถึงผลกระทบของคำพูดและการกระทำของตนเอง

อย่างไรก็ตาม กฎหมายยังเปิดช่องให้มีข้อยกเว้นสำหรับบางกรณีที่มีการกระทำดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นความผิด คือ กรณีแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หากคำพูดหรือข้อมูลที่เผยแพร่ นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของสาธารณชน และไม่ได้มุ่งร้ายต่อบุคคลใดโดยเฉพาะ จะได้รับการยกเว้นจากความผิด กรณีการตีพิมพ์ด้วยความเป็นธรรม การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลใดโดยมีเหตุผลอันสมควร เช่น การวิพากษ์วิจารณ์การเมืองหรือบุคคลสาธารณะในกรอบของความเป็นธรรม ย่อมไม่ถือเป็นความผิด และกรณีการกระทำในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากกระทำการเผยแพร่ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตนเองโดยสุจริต เป็นไปตามกรอบของกฎหมาย ก็จะไม่ถือว่าเป็นการหมิ่นประมาท

ความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญา เป็นมาตรการทางกฎหมาย มีไว้เพื่อปกป้องชื่อเสียงและเกียรติยศของบุคคลจากการถูกกล่าวหาโดยไม่เป็นธรรม อย่างไรก็ตาม กฎหมายยังเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์ในกรอบของความสุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้น ประชาชนควรใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างระมัดระวัง และคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อคำพูดของตนเอง เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสิทธิส่วนบุคคลและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในสังคมประชาธิปไตย

2.2 ลักษณะความผิดตามกฎหมายแพ่ง ความผิดฐานหมิ่นประมาทในทางแพ่งซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 ความว่า ผู้ใดกล่าวหรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อ ความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้... ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมิทางได้เสียโดยชอบในการนั้น ด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ (Sottiphan, 2023, p.132)

ลักษณะความผิดในทางแพ่งนั้น ต้องเป็นลักษณะเป็นการกล่าวหรือโฆษณาข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง หมายถึง การให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง ซึ่งอาจเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริงหรือสร้างข่าวเท็จขึ้นมา ส่งผล กระทบต่อชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญ ข้อมูลดังกล่าวต้องส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของบุคคลที่ถูกกล่าวถึง ทั้งในแง่ของความเป็นที่เชื่อถือทางสังคมหรือความเสียหายต่ออาชีพและธุรกิจของเขา โดยความเสียหายเกิดขึ้นนั้นสามารถวัดค่าได้จริง เช่น การเสียโอกาสทางธุรกิจ หรือการเสื่อมเสียชื่อเสียงที่ชัดเจน ผู้กระทำผิดไม่จำเป็นต้องมีเจตนา แม้ประมาทเลินเล่อก็มีความผิดได้ หรือผู้กระทำไม่ได้ตั้งใจให้เกิดผลเสียหายโดยตรง แต่หากมีความประมาทหรือไม่ระมัดระวังในการเผยแพร่ข้อมูล ก็ยังสามารถถูกฟ้องร้องได้

ผลทางกฎหมายของการหมิ่นประมาททางแพ่ง ต่างจากหมิ่นประมาททางอาญาที่เน้นการลงโทษทางอาญา การหมิ่นประมาททางแพ่งมุ่งเน้นไปที่การเยียวยาผู้เสียหาย โดยมุ่งเน้นการเยียวยาความเสียหายเป็นตัวเงิน ศาลอาจกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายเพื่อชดเชย

ผลกระทบที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถขอใช้คำสันนิษฐานทดแทน อาจมีการกำหนดให้ชดเชยค่าเสียหายพิเศษ เช่น ค่าทำขวัญ หรือค่าฟื้นฟูชื่อเสียงของผู้เสียหาย ทั้งนี้ ให้ศาลสั่งดำเนินการตามที่เห็นสมควรเพื่อบรรเทาความเสียหาย นอกเหนือจากการชดใช้เป็นตัวเงิน ศาลอาจมีคำสั่งให้มีการแก้ไขข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือให้ผู้กระทำผิดขอโทษต่อสาธารณะ

ความแตกต่างของการหมิ่นประมาททางแพ่งและอาญานั้น ในทางแพ่งต้องเจตนาของผู้กระทำ อาจเป็นได้ทั้งจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แม้เป็นข้อความจริง ผู้กระทำก็ผิด ความเสียหายครอบคลุมทั้งชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้และทางเจริญ การหมิ่นประมาททางแพ่งมุ่งเน้นการเยียวยาความเสียหายเป็นคำสันนิษฐานทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำ แม้เพียงการกระทำโดยประมาทก็อาจมีความผิดได้ การพิสูจน์ในคดีแพ่งใช้มาตรฐานการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ไม่เข้มงวดเท่าคดีอาญา และผลของคดีจะเน้นการชดใช้ค่าเสียหายเป็นตัวเงินหรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม ส่วนในทางอาญา ผู้กระทำต้องมีเจตนาเป็นสำคัญ ความเสียหายจำกัดเฉพาะต่อชื่อเสียง การถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง การหมิ่นประมาททางอาญามุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความคิดในลักษณะจำคุก ปรับ หรือทั้งจำและปรับ การหมิ่นประมาททางอาญามีข้อยกเว้นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 และมาตรา 330

อย่างไรก็ดี ในแง่ข้อยกเว้นความรับผิดทางอาญา จะมีข้อยกเว้นในกรณีการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ส่วนทางแพ่ง จะมีข้อยกเว้นในกรณีที่ผู้กระทำไม่รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริงและมีเหตุอันควร ทั้งนี้ ผู้เสียหายสามารถเลือกดำเนินคดีทั้งทางอาญาและทางแพ่งพร้อมกันได้ โดยพิจารณาจากความประสงค์ของผู้เสียหายและความพร้อมของพยานหลักฐานที่มีอยู่เป็นสำคัญ

3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 กำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของบุคคลในสังคมอย่างหนึ่ง คือ สิทธิต่อ “เกียรติ” ธรรมดาแล้วมนุษย์แต่ละคนนั้นน่าจะจะไม่เท่าเทียมกันในเรื่องฐานะ หน้าตา หรือชาติกำเนิด แต่ตามกฎหมายแล้ว ถือว่าทุกคนมีเกียรติเท่าเทียมกัน กฎหมายคุ้มครองจึงไม่ให้ผู้ใดมาลบหลู่เกียรติหรือลดคุณค่าของผู้อื่น ด้วยการใส่ความ โดยไม่มีเหตุอันชอบด้วยกฎหมาย และหากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะมีโทษอาญาตามกฎหมาย ทั้งนี้เกียรติ เป็นคุณธรรมแขนงหนึ่งเป็นการไม่สมควรจะมาเหยียดหยามมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์ทุกคนมีเกียรติสมบูรณ์ตราบแต่ยังไม่ถูกหลบลู่ การหลบลู่ส่งผลให้คุณค่าที่ยอมรับนับถือในมนุษย์ทุกคนซึ่งมีเกียรตินั้นลดถอยลงไป

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแล้วไม่ให้ผู้ใช้ภาษาหรือผู้ส่งสารผิดกฎหมายนั้น นอกจากต้องมีความรู้ความเข้าใจตัวบทกฎหมายแล้ว ควรที่จะมีคุณธรรมหรือธรรมะข้อหนึ่งในศีล 5 หรือเบญจศีล ได้แก่ข้อที่ว่าด้วย “มุสาวาทา เวรมณี” คือ เว้นจากการพูดเท็จ โทกท หลอกลวง การใช้ภาษาสื่อสารอย่างมีศีลข้อดังกล่าวแล้ว ถ้าจะมีความผิดเกิดขึ้นเนื่องจากไม่ตั้งใจหรือไม่เจตนา ก็เป็นความผิดทางแพ่งหรือทางอาญา จะต้องรับโทษตามตัวบทกฎหมายกำหนดไว้

ลักษณะของถ้อยคำภาษาใช้สื่อสารก่อให้เกิดความผิดทางกฎหมายได้นั้น จะเป็นถ้อยคำนำมาซึ่งความทุกข์ ถ้อยคำไร้ความเมตตา หลอกลวงหรือรุนแรง สื่อสารความหมายแบบไม่เปิดกว้าง ไม่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ ความกรุณา และการปรองดอง (Thich Nhat Hanh, 2017, p.58)

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ผู้ใช้ภาษาไม่ผิดกฎหมาย ต้องเป็นการใช้ภาษาในแนวทางศิลปะแห่งการสื่อสาร คือ ใช้ภาษาหรือถ้อยคำเป็นสัมมาวาจาของพระโพธิสัตว์ เริ่มด้วยพูดความจริง ไม่โกหก หรือไม่พูดในสิ่งตรงข้ามกับความเป็นจริง ไม่กล่าวเกินจริง รวมทั้งพูดอย่างคงเส้นคงวาในเรื่องเดียวกัน ไม่พูดอย่างหนึ่งกับคนหนึ่ง และพูดอีกอย่างหนึ่งกับคนหนึ่ง เพื่อพลิกแพลงสถานการณ์

ให้เป็นประโยชน์แก่ตน และที่สำคัญจะต้องใช้วาจาแห่งสันติ คือไม่ใช่ถ้อยคำรุนแรงหรือดูถูก ล่วงละเมิด ทวงวาจาโดยการประณามกัน (Thich Nhat Hanh, 2017, pp.60-61)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานแนวทางในการใช้ภาษาพูดสื่อสารกับผู้อื่นไว้ใน “โคลงเสด็จไตรยางค์” ว่าไม่ควรพูดมากโดยไม่มีสาระ ไม่พูดปด ไม่พูดเสียดแทงผู้อื่น และไม่พูดคำหยาบ (King Rama V, 1920, p.7) ดังความว่า

เกียจคร้านการทำงานทั้ง	การตน กิติ
พูดมากเปล่าเปลืองตน	ปดเหล่าน
คำสแลงเสียดแทงระคน	คำหยาบ หอยกฏ
สามสิ่งควรทั้งเว้น	ขาดสิ้นสันดาน

ในการสื่อสารแต่ละครั้ง หากใช้ภาษาให้เป็นไปตามแนวทางของศีลข้อ “มุสาวาทา เวมณีนี” สัมมาวาจาของพระโพธิสัตว์ รวมทั้งแนวทางการใช้ภาษาสื่อสารในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ย่อมไม่เกิดความไม่ชอบด้วยกฎหมาย การลบลู่เกียรติ หรือต่อคำผู้อื่น

กล่าวสรุปได้ว่า การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น หากประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร ก็จะส่งผลให้กระบวนการสื่อสารเกิดขึ้นและดำเนินไปถึงปลายทางแล้ว เมื่อผู้รับสารแสดงปฏิกิริยาเกิดขึ้นจากการรับสารตอบกลับไปยังผู้ส่งสาร ย่อมส่งผลให้กระบวนการสื่อสารมีความสมบูรณ์ ทั้งนี้ การสื่อสารจะต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายและหลักคุณธรรมจริยธรรมด้วย เพื่อธำรงคุ้มครองให้ผู้รับสารและผู้ส่งสารมีชีวิตอย่างเป็นปกติสุข ไม่ละเมิดสิทธิ เกียรติ ศักดิ์ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นสำคัญ

การใช้ภาษากับเจตนาทางการสื่อสารและนิติศาสตร์

เจตนา เจตนาธรรม และความมุ่งหมาย มีความหมายเป็นไปในทำนองเดียวกัน หมายถึง ตั้งใจ จงใจ หรือมุ่งหมาย โดยจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ ก่อนที่มนุษย์จะทำการสิ่งใด ก็ต้องใช้ความคิดที่จะกระทำสิ่งนั้น และในกระบวนการคิดจะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ กรณีมนุษย์คิดและมีการกระทำในด้านการสื่อสาร คือแสดงผลของการกระทำในรูปแบบของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ไม่ว่าจะสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียนก็ตาม เจตนาของผู้นั้นจะแสดงให้เห็นในคำหรือถ้อยคำที่ใช้สื่อสาร กรณีแสดงการกระทำในด้านอื่น เจตนาที่จะแสดงอยู่ในลักษณะพฤติกรรม การใช้ภาษากับเจตนาทางการสื่อสารและนิติศาสตร์ มีนัยต่างกัน 2 ลักษณะ คือ เจตนาในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และเจตนาในทางนิติศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

1. เจตนาในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

การสื่อสารในชีวิตประจำวัน การสื่อสารเพื่อการปฏิบัติงาน และการสื่อสารเชิงวิชาการ จะเป็นการสื่อสารเพื่อแสดงความคิดและอารมณ์ หากเป็นการแสดงอารมณ์อย่างเดียวกันที่มีใช้ในทางวรรณคดี ก็ค่อนข้างอันตราย ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและความเสียหายได้ (Phanthumetha, 1996, pp.143-144) เพราะอารมณ์แสดงออกมานั้นจะแฝงเจตนาอยู่ด้วยเสมอ และปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในคำและถ้อยคำที่แสดงออกมา เจตนาที่คือความมุ่งหมายของผู้ส่งสาร อาจใช้หน่วยภาษาย่อยเป็นคำ ประโยค อนุประโยค ย่อหน้า หรือข้อความทั้งหมด เป็นเครื่องมือแสดงเจตนา (Sriyabhaya, 2020, pp.6-24) อาจอยู่ในลักษณะ บอกให้ทราบ เสนอแนะ สั่ง ห้าม ชักชวน ชู ขอร้อง คาคะเน และถาม

ในการบอกให้ทราบจะไม่มีรูปภาพเป็นคำหรือถ้อยคำแสดงให้เห็น แต่จะปรากฏอยู่ในความหมายของคำและถ้อยคำนั้น กรณีเสนอแนะจะเห็นได้จากรูปภาพซึ่งเป็นคำกริยา เช่น “ลอง” “ดู” “ควร” คำลงท้าย เช่น “นะ” “สิ” กรณีสิ่ง เห็นได้จากรูปคำกริยา เช่น “จง” “ต้อง” คำลงท้าย เช่น “นะ” “สิ” เมื่อเจตนาห้ามจะเห็นได้จากรูปคำกริยา เช่น “อย่า” “ห้าม” และรูปคำลงท้าย “นะ” หากชักชวนจะเห็นรูปคำขยาย “กัน” รูปคำลงท้าย เช่น “นะ” “เถอะ” กรณีเจตนาชู้ จะเห็นได้จากรูปคำเชื่อม เช่น “ถ้า” “หาก” เจตนาขอร้อง เห็นได้จากรูปคำกริยา เช่น “ช่วย” “กรุณา” “โปรด” รูปคำวิเศษณ์ เช่น “ด้วย” “ที่” “หน่อย” รูปคำลงท้าย เช่น “เถอะ” “นะ” เมื่อเจตนาคาดคะเน มีรูปคำกริยา เช่น “คง” “อาจ” “อาจจะ” รูปคำลงท้าย เช่น “กระมัง” “ละสิ” และเจตนาถาม จะเห็นได้จากรูปคำแสดงการถาม เช่น “ใคร” “อะไร” “ทำไม”

ความหมายของคำและถ้อยใช้ในการสื่อสารนั้น บางครั้งจะผันเปลี่ยนไปตามบริบทด้วย เพราะคำและถ้อยคำจะมีความหมายเฉพาะไปตามคำแวดล้อม ถ้าคำหรือถ้อยคำนั้นปรากฏเพียงลำพังจะมีความหมายหลายอย่าง แต่เมื่อนำไปสร้างประโยคหรือข้อความ คำหรือถ้อยคำแวดล้อมซึ่งเป็นบริบท จะช่วยให้ทราบว่าคำและถ้อยคำนั้นมีความหมายอย่างไร (Bunthip, 2018, pp.3-16)

2. เจตนาในทางนิติศาสตร์

เจตนาของการใช้ภาษาแล้วผิดกฎหมายสามารถแบ่งได้เป็นหลายด้านตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเจตนาเหล่านี้ จะระบุว่ากระทำใดถือได้ว่าเป็นการกระทำผิด และต้องมีภาระการคุ้มครองประกอบของความผิดดังต่อไปนี้

2.1 ลักษณะของข้อความหรือเนื้อหา ข้อความที่ต้องมีลักษณะเข้าข่ายการกระทำผิด การใช้ภาษาที่ผิดกฎหมาย ผู้พูดมักมีเจตนาชัดเจน เช่น การด่าทออย่างหยาบคาย การพูดเสียดสี ถากถาง หรือล้อเลียน ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียเกียรติยศ ชื่อเสียง โดนดูถูก โดนเหยียดหยาม อับอาย เสียหาย ถูกเกลียดชัง ล้วนเป็นการใช้ภาษาในลักษณะใส่ความ คือกล่าวในทำนองยืนยันข้อเท็จจริงทำให้ผู้อื่นเสียหาย

2.2 เจตนาด้านการเผยแพร่หรือแสดงข้อความ เป็นการใช้ภาษาเพื่อให้บุคคลรับรู้และเข้าใจ ถึงคำกล่าวหรือคำพูดที่ต้องการสื่อสารออกไป การกระทำอันจะเป็นความผิดจะต้องมีการเผยแพร่หรือแสดงข้อความในรูปแบบที่กระจายถึงผู้อื่น เช่น การพูดในที่สาธารณะ การโพสต์ข้อความในสื่อสังคมออนไลน์ การเขียนหรือพิมพ์ในเอกสารที่เผยแพร่ต่อผู้อื่น

2.3 เจตนาด้านผลกระทบ ข้อความต้องก่อให้เกิดผลกระทบเป็นรูปธรรม เช่น การเสื่อมเสียชื่อเสียง เกียรติยศ หรือถูกเกลียดชัง ความวุ่นวายต่อความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของรัฐ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยเจตนาของข้อความ หรือการใช้ภาษานั้น มีเจตนามุ่งร้ายหรือทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง สำหรับผู้ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายเป็นการกล่าวถึงข้อเท็จจริงทั่วไป ไม่ได้ทำให้เสียหายหรืออับอายแต่อย่างใด

2.4 เจตนาด้านความสัมพันธ์กับกฎหมาย การใช้ภาษาใด ๆ ผิดกฎหมายจะต้องมีบทบัญญัติรองรับการลงโทษ เช่น กฎหมายแพ่ง ข้อความเข้าข่ายการละเมิดสิทธิ เช่น การหมิ่นประมาทหรือการกระทำละเมิด กฎหมายอาญา ข้อความเข้าข่ายความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น การหมิ่นประมาท (มาตรา 326-328) หรือการยุยงปลุกปั่น (มาตรา 116) กฎหมายเฉพาะ เช่น พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 หรือกฎหมายว่าด้วยการกระทำกระทบต่อความมั่นคง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 คือ กฎหมายอาญาในหมวดความมั่นคง โดยมีองค์ประกอบความผิดหลัก คือ มีการกระทำให้ปรากฏต่อประชาชน ไม่ว่าจะด้วยารพูด เขียน หรือวิธีอื่น การกระทำนั้น ต้องไม่ใช่อการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตตามรัฐธรรมนูญ และต้องมีเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างใด คือ เพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือรัฐบาลโดยใช้กำลัง เพื่อสร้างความปั่นป่วนจนเกิดความไม่สงบ เพื่อให้

ประชาชนละเมิดกฎหมาย หากครบองค์ประกอบเหล่านี้ จะมีโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ประเด็นสำคัญ คือ มาตรานี้มีความคลุมเครือในทางตีความ โดยเฉพาะคำว่า “ความปั่นป่วน” การตัดสินว่าผิดหรือไม่ขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์ขณะนั้นด้วย (Chansiri, 2022, p.32)

โดยสรุป กล่าวได้ว่าเจตนาทางการสื่อสารเป็นความตั้งใจสื่อสารความรู้ความคิดและความต้องการของผู้สื่อสารซึ่งมักเป็นผู้ส่งสาร เจตนาดังกล่าวสามารถสังเกตเห็นได้จากภาษาที่ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร ส่วนเจตนาในทางนิติศาสตร์เป็นการกระทำโดยรู้สำนึกของผู้กระทำ ดังนั้น เจตนาทางการสื่อสารและนิติศาสตร์ เป็นการสื่อสารอย่างสำนึกของผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีหลักฐานเป็นภาษาที่พูดหรือเขียน

ลักษณะภาษามิติกฎหมาย

หน่วยทางภาษาโดยทั่วไป หากเรียงลำดับจากหน่วยใหญ่สุดไปสู่วหน่วยเล็กสุด คือ ข้อความ ย่อหน้า ประโยค อนุประโยค วลี คำ หน่วยคำ หน่วยเสียง เสียงและตัวอักษร ทั้งหมดเกาะเกี่ยวอยู่กับความหมาย เป็นสำคัญ หน่วยต่าง ๆ ของภาษาที่สื่อสารได้ จะต้องเป็นหน่วยมีความหมาย อาจเป็นความหมายตรงหรือความหมายแฝงก็ได้ การใช้ภาษาสื่อสารแล้วผู้ใช้ภาษามิติกฎหมายนั้น จุดสำคัญที่ผิดและเห็นได้ชัดเจนคือการผิดความหมายของหน่วยภาษาดังกล่าว ทั้งนี้ ลักษณะภาษามิติกฎหมายจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะหน่วยภาษา และลักษณะไวยากรณ์ ดังนี้

1. ลักษณะหน่วยภาษา

หน่วยภาษาที่ใช้สื่อสารแล้วผิดกฎหมาย เมื่อจำแนกตามหน่วยใหญ่สุดไปสู่วหน่วยเล็กสุด อาจจำแนกได้ 3 ระดับ ได้แก่ ข้อความ ประโยคและวลี ถ้อยคำและคำ

ข้อความ (discourse) เป็นหน่วยภาษาสัมพันธ์กันทั้งหมด ใช้สื่อสารในวาระหนึ่งได้อย่างสมบูรณ์ แต่ละข้อความมีขนาดไม่เท่ากัน เช่น หนังสือเล่มหนึ่ง ข้อมูลในเว็บไซต์ชุดหนึ่ง และข้อความแสดงความคิดเห็นสั้น ๆ ข้อความหนึ่ง อีกมิติหนึ่งในข้อความหนึ่งหน่วยประกอบด้วยหน่วยภาษาอื่นได้ทั้งหมด คือ ย่อหน้า ประโยค อนุประโยค วลี คำ หน่วยคำ หน่วยเสียง เสียงและตัวอักษร

ประโยค (sentence) เป็นหน่วยภาษาเล็กสุด ใช้สื่อความหมายได้อย่างสมบูรณ์มักประกอบด้วยภาคประธานเป็นนามวลี และภาคแสดงเป็นกริยาวลี ในบางสถานการณ์การสื่อสาร ประโยคอาจประกอบด้วยนามวลีหน่วยเดียวหรือกริยาวลีหน่วยเดียวก็ได้ ส่วนวลี (phrase) เป็นหน่วยภาษามีความหมายไม่สมบูรณ์ และเป็นส่วนหนึ่งของประโยค

ถ้อยคำ (utterance) คือกลุ่มของคำที่มีความหมาย เช่น สำนวน สุภาษิต คำคม คำขวัญ อีกมิติหนึ่งสามารถจัดถ้อยคำเป็นวลี ประโยค หรือข้อความ ก็ได้แต่ต้องมียุคประกอบของหน่วยภาษาดังกล่าวครบถ้วน ส่วนคำ (word) เป็นคำคำหนึ่งซึ่งมีความหมายอาจพูดหรือเขียนก็ได้ เป็นคำมูลหรือคำสร้างใหม่ องค์ประกอบหลักของคำคือความหมาย และภายในคำก็มีเสียง (sound) กับตัวอักษร (letter) กรณีเป็นคำในภาษาพูด มียุคประกอบเป็นเสียง 3 ลักษณะ คือ เสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ หากเป็นคำในภาษาเขียน ก็มียุคประกอบ 3 ลักษณะ คือ ตัวพยัญชนะ ตัวสระ และเครื่องหมายวรรณยุกต์ ดังนี้

หน่วยภาษาข้อความ ประโยคและวลี ถ้อยคำและคำ หากใช้สื่อสารตามปกติ ผู้ใช้ภาษาก็มิได้กระทำความผิดทางกฎหมาย แต่เมื่อใดก็ตามที่ใช้ภาษาแล้วไปล่วงละเมิดสิทธิ เกียรติ ศักดิ์ศรี และคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ผู้ใช้ภาษาก็กลายเป็นผู้กระทำความผิดทางกฎหมาย แม้มิได้มีเจตนาก็ตาม แต่ก็ถือว่าผิดกฎหมายแล้ว ทั้งนี้เพราะความหมายของคำกับสิ่งที่คำนั้นแทนเป็นคนละเรื่องกัน คำที่มีความหมายเหมือนกันอาจหมายถึงสิ่งต่างกัน แม้คำเดียวกัน อาจหมายถึงสิ่งต่างกันได้แล้วแต่สถานการณ์ (Phanthumetha, 1997, p.55)

ข้อความ ประโยคและวลี ถ้อยคำและคำที่มีลักษณะทำให้ผู้ใช้ภาษาผิดกฎหมายนั้น อาจมีความหมายตรงหรือความหมายแฝงก็ได้ โดยมักมีลักษณะความหมายในทำนองคำ บริภาษ ต่อว่าต่อขาน หมิ่นประมาท ดูถูก ดูแคลน เหยียดหยาม คำดังกล่าวมีนิยามความหมายดังนี้

“คำ” หมายถึง ใช้ถ้อยคำว่าคนอื่นให้เสียหาย มักใช้คำหยาบหรือคำที่มีความหมายส่อไปในทางไม่ดี ต่าหนิ ต่าทอ-ต่าตอบกั้น “บริภาษ” หมายถึง กล่าวติเตียน กล่าวโทษ “ต่อว่าต่อขาน” หมายถึง ต่อว่า ได้ตอบซึ่งกันและกัน “หมิ่นประมาท” หมายถึง แสดงกิริยาว่าจากถูกเหยียดหยามผู้อื่นๆ ในกฎหมายหมายถึงฐานความผิดอาญา ที่ผู้กระทำให้ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง “ดูถูก” หมายถึง พุดหรือแสดงอาการเป็นเชิงดูหมิ่นหรือเหยียดหยามผู้อื่นที่รู้สึกว่าต่ำต้อย หรือไร้ความสามารถ “ดูแคลน” และ “ดูถูกดูแคลน” หมายถึง พุดหรือแสดงอาการเป็นเชิงดูหมิ่นหรือเหยียดหยามผู้อื่นที่ขัดสนหรือยากจนกว่า และ “เหยียดหยาม” หมายถึง ดูหมิ่น (Royal Academy, 2013, pp.429, 654, 467,1304, 441, 441,1347)

ทิศทางความหมายของการใช้ภาษาผิดกฎหมายมี 2 ทิศทาง คือ ความหมายตรง (denotative meaning) เป็นความหมายแท้จริง ไม่ต้องตีความ มีความสำคัญในแง่การส่งสาร (encode) และการรับสาร (decode) ของการสื่อความ และความหมายแฝง (connotative meaning) เป็นความหมายไม่คงที่เสมอไป สามารถแปรเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรม สังคม ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล (Tuaycharoen, 2004, p.362) หน่วยภาษาความหมายแฝงมักมีลักษณะเป็นอุปลักษณ์ (metaphor) คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยใช้ถ้อยคำที่เป็นจริงหรือไม่จริงตามความหมายอันเกิดขึ้นจากถ้อยคำซึ่งนำมาประกอบกัน (Deepadung, 2006, pp.52-53) ตัวอย่างรูปภาษา เช่น “หน้าผีเปรต” “ไอ้เหี้ย” “ไอ้ควาย” “หน้าหัวควย” “หน้าหี” มีความหมายตรง ความหมายแฝง และลักษณะการอุปลักษณ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์

รูปภาษา	ความหมายตรง	ความหมายแฝง	ลักษณะการอุปลักษณ์	
			สิ่งที่ตั้งไว้	สิ่งที่นำมาเปรียบ
“หน้าผีเปรต”	ผีเปรต	เลว, ไม่ดี, อับลักษณ์	ผู้ถูกกล่าวถึง, ผู้รับสาร	ผีเปรต
“ไอ้เหี้ย”	เหี้ย	สกปรก, เลว, อับลักษณ์	ผู้ถูกกล่าวถึง, ผู้รับสาร	เหี้ย
“ไอ้ควาย”	ควาย	โง่, อ้วน, ต่ำ	ผู้ถูกกล่าวถึง, ผู้รับสาร	ควาย
“หน้าหัวควย”	มีหน้าเป็นอวัยวะเพศชาย	ไม่ดี, ไม่มีคุณค่า	ผู้ถูกกล่าวถึง, ผู้รับสาร	อวัยวะเพศชาย
“หน้าหี”	มีหน้าเป็นอวัยวะเพศหญิง	ไม่ดี, ไม่มีคุณค่า	ผู้ถูกกล่าวถึง, ผู้รับสาร	อวัยวะเพศหญิง

อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ภาษาอาจใช้หน่วยภาษาข้อความ ประโยคและวลี หรือถ้อยคำและคำสื่อสารโดยอ้อม เพื่อแสดงความหมายแฝงลักษณะอย่างอื่น ได้แก่ การเย้ยหยัน (sarcasm) คือ การใช้คำพูดซึ่งฟังผิด ๆ เหมือนเป็นการบอกความจริง แต่มีความหมายปรามาสหรือเย้ยหยัน การกดดัน (irony) คือ พุดตรงกันข้ามกับความมุ่งหมาย เพื่อเป็นการปรามาส การเคลือบคำ (euphemism) คือ การใช้ถ้อยคำไพเราะ เพื่อเคลือบสิ่งที่หยาบโลน หรือไม่พึงประสงค์ การถาม (interrogation) คือ การใช้คำถาม โดยไม่หวังจะได้คำตอบ การอุทาน (exclamation) คือ การนำเอาข้อความอย่างใดอย่างหนึ่ง ออกมาพูดพร้อมด้วยแสดงกิริยาหรือเสียงตกใจ เพื่อให้ผู้ฟังลงความเห็นเอาเอง ว่า เป็นไปได้หรือสมควรหรือไม่ และการซ้ำ

(identical statement) คือ คำพูดซ้ำเพื่อให้ความหมายแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น หรือเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจผิดไปมากกว่าเดิม (Setthabut, 1995, pp.255-257)

2. ลักษณะไวยากรณ์

ภาษาใช้แล้วผิดกฎหมายมีลักษณะทางไวยากรณ์เช่นเดียวกับภาษาใช้สื่อสารปกติในชีวิตประจำวัน แต่มีลักษณะเด่นของการใช้หน่วยภาษา 2 ประการ คือ หน่วยหลัก-หน่วยขยาย และหน่วยฉายานาม

หน่วยหลัก-หน่วยขยายที่เป็นหน่วยทางไวยากรณ์ ได้แก่หน่วยนามกับหน่วยกริยา แต่ในบทความนี้จะไม่กล่าวถึงหน่วยกริยาเนื่องจากมิได้เป็นลักษณะเด่นของภาษาผิดกฎหมาย หน่วยนามในภาษามิติดกฎหมายนั้น เป็นได้ทั้งหน่วยนามทั่วไปและหน่วยสรรพนาม ทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของกริยา หน่วยนามดังกล่าวจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ หน่วยนามเดี่ยว และหน่วยนามมีหน่วยขยาย

หน่วยนามเดี่ยวเป็นหน่วยนามไม่มีหน่วยขยาย เป็นคำนามหรือสรรพนามทั่วไป หากมีความหมายตรงมักไม่เมื่อนิยมเป็นภาษามิติดกฎหมาย แต่ถ้าใช้ให้มีความหมายแฝงก็เป็นภาษามิติดกฎหมายได้ เช่น “หมา, วัว, ควาย, เหี้ย” ใช้ให้มีความหมายแฝงให้หมายถึงคนชื่อ “แก้ว” ส่วนหน่วยนามมีหน่วยขยายประกอบด้วยหน่วยนามเดี่ยวแล้วตามด้วยส่วนขยาย เช่น “คุณสมศิษย์ยอดมหาโจร” “นายตันไม้ผู้อปลักษณ์ทั้งตัว” “ฟ้าใสนาฮีผู้หินกาม” (ถ้อยคำที่เน้นหนาเป็นหน่วยขยาย)

หน่วยฉายานามเป็นชื่อที่ตั้งให้ตามลักษณะเด่นของผู้นั้น มีลักษณะและทำหน้าที่เหมือนสรรพนาม คือสามารถจำแนกบุรุษได้และทำหน้าที่แทนหน่วยนามได้ ในวรรณคดีไทยจะมีหน่วยฉายานาม 2 ลักษณะ คือ หน่วยฉายานามยกย่องซึ่งแสดงการยกย่องในแง่มุมต่างๆ แสดงคุณค่า เช่น “ลูกแก้วกลอยใจ” “แก้วเพื่อนเรือน” แสดงเกียรติยศ เช่น “พระยาหลวงผู้มีศักดิ์” “ทหารชายชู้ใจจงรรจ์” แสดงความงาม เช่น “เง้างามปลอดยอดรักของพลายแก้ว” “กระต่ายในวงจันทร์” และหน่วยฉายานามบริภาษซึ่งแสดงการบริภาษในรูปแบบที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้หน่วยเรียกขานดิษฐ์ เช่น “อีหาลาว” “อีมอญถ้อย” หน่วยนามธรรมเชิงลบ เช่น “อีแสนถ้อยจัญไรใจทมิฬ” “อ้ายฉิบหายตายโหงโง้งโคงันนอน” หน่วยแสดงความอปลักษณ์ทางกายภาพ เช่น “อีหน้ามอมก้นหม้ออีคองหงส์” “อ้ายชาติชั่วหัวล้านกบาลลาย” หน่วยแสดงความด้อยคุณค่า เช่น “อ้ายกระยาจก” “อีซันตะแกรง” (Sriyabhaya, 2013, pp.68-77)

ภาษามิติดกฎหมายที่เป็นการใช้หน่วยฉายานามเชิงบริภาษจะพบเห็นกรณีการฟ้องร้องจนถึงชั้นศาลได้ตัดสินคดีความ ดังปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกา เช่น “ดอกทอง” (1938/2557) “ต่อแหล” (8919/2552) “ตำรวจแม่ง” (8016/2556) “ปลัดสันติน” (8422/2558) “ผู้หญิงต่ำ ๆ” (2256/2537) “พระหน้าผี-พระหน้าเปรต” (10/2527) “มารศาสนา” (3226/2525) “ลูกกะหรี” (626/2563) “หน้าหัวควาย” (1938/2557) “หน้าฮี” (1938/2557) “อีควาย” (5257/2548) “อีดอก” (102/2521) “อีต่อแหล” (8919/2552) “อีร้อยควาย” (1442/2495) “อีสัตว์” (5257/2548) “ไอระยำ” (1631/2538) “ไอหน้างั” (7572/2542) “ไอहां” (3800/2557) “ไอเหี้ย” (5257/2548) และ “เฮงชวย” (1623/2551) รหัสตัวเลขขอใน (...) หมายถึง เลขที่คำพิพากษาศาลฎีกา

โดยสรุป ภาษามิติดกฎหมายอาจแบ่งตามขนาดของหน่วยทางภาษาได้เป็นข้อความ ประโยคและวลี ถ้อยคำและคำ มีลักษณะเฉพาะทางไวยากรณ์ คือเป็นหน่วยหลัก-หน่วยขยาย และหน่วยฉายานาม เมื่อใช้หน่วยภาษาดังกล่าวสื่อสารแล้วทำให้ผู้ใช้ภาษาได้กระทำผิดตามกฎหมาย ผู้ใช้ภาษาจะต้องมีเจตนาสำนึกรู้ในการใช้ภาษาเป็นอันดับแรก และผลของการใช้ภาษาทำให้ผู้รับสารลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลงด้วยการถูกล่วงละเมิด ถูกใส่ความ และถูกทำให้อับอาย เป็นต้น

กรณีศึกษาการใช้ภาษาผิดกฎหมายกับลักษณะความผิด

ตัวอย่างคำและถ้อยคำภาษาผิดกฎหมายกับโทษที่ได้รับนั้น จะกล่าวอภิปรายกรณีคำและถ้อยคำที่ศาลได้พิจารณาคดีตัดสินคดีไปแล้วในวาระต่างๆ จำ 10 คำ ได้แก่ “เฮงซวย” “ปลัดสันตืน” “ไอระยา ไอ้เบือก ไอ้ตัวแสบ” “ลูกกะหรี” “อิตอแหล” “อึเหี้ย อีสต์วีอึควาย” “พระหน้าผี-พระหน้าเปรด” “มารศาสนา” “ไอ้หน้าโจ” และ “ตำรวจแม่ง...ใช้ไม่ได้” กล่าวตามลำดับดังนี้

1. “เฮงซวย”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1623/2551 การดูหมิ่นผู้อื่นอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 หมายถึง การดูถูกเหยียดหยาม สบประมาท หรือทำให้อับอาย การวินิจฉัยว่าการกล่าววาจาอย่างไรเป็นการดูหมิ่นผู้อื่นหรือไม่ จึงต้องพิจารณาว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นการดูถูกเหยียดหยามสบประมาทผู้ที่ถูกกล่าวถึง หรือเป็นการทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงอับอายหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นก็ถือได้ว่าเป็นการดูหมิ่นแล้ว ไม่ต้องถึงกับเป็นการใส่ความให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ซึ่งเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้หมายความคำว่า “เฮงซวย” ว่า เอาเน่นอนอะไรไม่ได้ คุณภาพต่ำ ไม่ดี ซึ่งมีความหมายในทางเสื่อมเสีย การที่จำเลยพูดใส่ผู้เสียหายด้วยความไม่พอใจว่า “ไอ้ทนายเฮงซวย” จึงเป็นถ้อยคำที่จำเลยตำผู้เสียหายเป็นการดูถูกเหยียดหยามและสบประมาทผู้เสียหายว่าเป็นทนายความเฮงซวย เป็นความผิด ฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 พิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ ปรับ 1,000 บาท ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29

2. “ปลัดสันตืน”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8422/2558 พิมพ์คำพิพากษากการที่จำเลยที่ 1 พูดจาให้ร้ายผู้เสียหายขณะปฏิบัติหน้าที่เข้าตรวจค้นร้านโดยใช้คำว่า “ปลัดสันตืน” ซึ่งเป็นคำดูหมิ่นเหยียดหยาม เป็นการกระทำความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ตาม ป.อ. มาตรา 136 สำเร็จแล้วกระหนงหนึ่ง ส่วนการที่จำเลยที่ 1 ร่วมกับจำเลยที่ 2 ทำให้ผู้เสียหายเกิดความกลัวหรือความตกใจโดยการขู่เชิญขณะที่ผู้เสียหายเข้าตรวจภายในร้าน โดยจำเลยที่ 1 พูดขึ้นว่า ไปเอาปืนมายิงให้ตาย อย่าให้ออกไปได้ แล้วจำเลยที่ 2 วิ่งไปหยิบไม้เบสบอลมาตีผู้เสียหาย 1 ที่ จำเลยที่ 1 เอาไม้กวาดไล่ตีผู้เสียหาย เป็นการกระทำต่อเนื่องกันไป โดยมีเจตนาเดียวกันคือทำร้ายผู้เสียหาย จึงเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการร่วมกันใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

3. “ไอ้ระยา ไอ้เบือก ไอ้ตัวแสบ”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1631/2538 หลังจากประธานที่ประชุมกล่าวเปิดประชุมแล้ว จำเลยได้พูดในที่ประชุมซึ่งมีโจทก์และบุคคลอื่นรวมแล้วประมาณ 30 คน เข้าร่วมประชุมว่า “ผมข้องใจว่าไอ้ผู้นำนายการกองอูธรณ์มันมานั่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ อ.ก.พ. นี้ได้อย่างไร ผมไม่เคยเสนอชื่อมัน” เมื่อประธานในที่ประชุมได้ชี้แจงให้ทราบแล้ว จำเลยได้พูดขึ้นอีกว่า “ไอ้ระยา มันไปลื้อบปี่มาเพื่อจะมาเป็นผู้ช่วยเลขานุการเพื่อเอาเบี้ยประชุมไปกินปลา ๆ” และจำเลยยังพูดอีกว่า “ไอ้เบือก ไอ้ตัวแสบ มันแสบเข้ามางัดอาวุธด้ามยาวอะไรในนี้” เพราะไม่พอใจโจทก์ แม้จำเลยจะชี้หรือไม่ชี้หน้าโจทก์ก็ไม่ใช่อุปสรรคสำคัญ เมื่อผู้อำนวยการกองอูธรณ์และรองทุกขมีเพียงตำแหน่งเดียวคือโจทก์ จำเลยย่อมมีความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า ตาม ป.อ.มาตรา 393 และฐานกระทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายต่อหน้าธารกำนัล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397

3. “ลูกกะหรี”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 626/2563 เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563 พนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการไต่สวนฟ้องผู้ต้องหาอายุ 19 ปี ในข้อหาหมิ่นประมาท จากการโพสต์ข้อความระหว่างวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ถึง 26 เมษายน 2559 ด้วยถ้อยคำหยาบคาย คือ “ลูกกะหรี” ผ่านบัญชีเฟซบุ๊ก 2 บัญชี โดยตั้งคำเป็นสาธารณะ เนื้อหาการโพสต์มีลักษณะกล่าวหาผู้เสียหายและมารดาในเชิงเสื่อมเสีย เกี่ยวกับการขายบริการทางเพศและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นข้อความอันเป็นที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น และถูกเกลียดชัง โดยโจทก์ขอให้ศาลลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 และเรียกค่าสินไหมทดแทน 1 ล้านบาท ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุก 2 เดือน ปรับ 60,000 บาท แต่เนื่องจากจำเลยรับสารภาพจึงลดโทษกึ่งหนึ่ง เหลือจำคุก 1 เดือน ปรับ 30,000 บาท โดยให้รอลงโทษ 3 ปี และให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน 40,000 บาท โจทก์ร่วมอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาแก้เป็นจำคุก 4 เดือน ลดโทษกึ่งหนึ่งเหลือ 2 เดือน โดยเปลี่ยนเป็นกักขัง 2 เดือน ไม่รอลงโทษและไม่ปรับ จำเลยฎีกาขอรอลงโทษ แต่ศาลฎีกาเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นเรื่องร้ายแรง แม้ไม่เคยทำผิดมาก่อนและชดใช้ค่าเสียหายบางส่วนแล้ว ก็ไม่มีเหตุเพียงพอที่จะรอลงโทษ แต่เห็นว่าโทษที่ศาลอุทธรณ์กำหนดหนักเกินไป จึงพิพากษาแก้เป็นจำคุก 2 เดือน ลดโทษกึ่งหนึ่งเหลือ 1 เดือน และเปลี่ยนเป็นกักขัง 1 เดือน

4. “อืดแหล”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8919/2552 การดูหมิ่นผู้อื่น หมายถึง การดูถูกเหยียดหยาม สบประมาท หรือทำให้อับอาย การวินิจฉัยว่าการกล่าวหาอย่างไร เป็นการดูหมิ่นผู้อื่นหรือไม่ จึงต้องพิจารณาว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นการดูถูกเหยียดหยามสบประมาทผู้ที่ถูกกล่าวหา หรือเป็นการทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาอับอายหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นก็คือได้ว่าเป็นการดูหมิ่นแล้ว เมื่อตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า “อืดแหล” ว่า เป็นคำบริภาษคนที่พูดเท็จ ซึ่งมีความหมายในทางเสื่อมเสีย การที่จำเลยกล่าวถ้อยคำดังกล่าวต่อผู้เสียหาย จึงเป็นการพูดบริภาษผู้เสียหายเป็นการดูถูกเหยียดหยามและสบประมาทผู้เสียหายว่าเป็นคนพูดเท็จ จึงเป็นการดูหมิ่นผู้เสียหายอันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393

5. “อียี่ อีสต์ อีควาย”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5257/2548 จำเลยถ้อยคำผู้เสียหายว่า “อียี่ อีสต์ อีควาย” มิ่งคิดว่าเมียถูกเงินไปหรือไป และขี้มือไปที่ผู้เสียหาย ถ้อยคำดังกล่าวนอกจากจะเป็นคำหยาบคายแล้ว ยังมีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบผู้เสียหายเป็นสัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สี่เท้า และกล่าวหาผู้เสียหายว่า ผู้เสียหายว่าภริยาจำเลยของจำเลยเอาเงินของกลุ่มแม่บ้านไปใช้เป็นการส่วนตัว ถ้อยคำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการดูหมิ่นผู้เสียหาย จำเลยจึงมีความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 พิพากษาขึ้นตามศาลอุทธรณ์ภาค 3 ลงโทษปรับ 1,000 บาท ไม่ชำระค่าปรับจัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29 (ยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ) มาตรา 30 (กักขังแทนค่าปรับ)

6. “พระหน้าผี-พระหน้าเปรต”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10/2527 จำเลยว่าโจทก์ว่า “พระหน้าผี พระหน้าเปรต ไปฟ้องกูไม่กลัว” โจทก์เป็นพระภิกษุซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนทั่วไปถือว่าเคารพ การที่จำเลยว่าโจทก์ด้วยถ้อยคำดังกล่าว จึงเป็นการดูหมิ่นโจทก์ซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393

7. “มารศาสนา”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3226/2525 คำว่า “มารศาสนา” ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง บุคคลผู้มีใจบาปหยาบช้า คอยกัดกันไม่ให้ผู้อื่นทำบุญและกัดกันบุญกุศลที่จะมาถึงตน ซึ่งเป็นบุคคลประเภทที่สาธารณชนยอมรับว่าเกลียดชังที่จะคบหาสมาคมด้วย จำเลยพูดว่าผู้เสียหายด้วย

ถ้อยคำดังกล่าวต่อหน้าผู้เสียหาย จึงต้องมีความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 โดยโจทก์ไม่ต้องนำสืบอธิบายความหมายอีก เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่รู้จักกันอยู่ทั่วไป พิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ลงโทษปรับ 1,000 บาท

8. “ไอ้หน้าโง่”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7572/2542 การที่จำเลยกล่าวถ้อยคำต่อโจทก์ร่วมว่า “มึงเข้าไปในที่ของกูได้อย่างไร กูจะแจ้งข้อหาบุกรุกมึง มึงเป็นผู้ใหญ่บ้านได้อย่างไร ไม่รู้จักกฎหมาย ไม่รู้หน้าที่ ไอ้หน้าโง่ มึงต้องเจอกับกูแน่ที่ศาล” นั้น เห็นได้ว่าสรรพนามที่จำเลยใช้แทนตัวจำเลยและโจทก์ร่วมว่า กูและมึงนั้น เป็นเพียงถ้อยคำไม่สุภาพ ส่วนถ้อยคำในทำนองว่าโจทก์ร่วมเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่มีอำนาจหน้าที่ ไม่รู้จักกฎหมายและจะฟ้องร้องดำเนินคดีกับโจทก์ร่วมนั้น เป็นเพียงถ้อยคำต่อว่าโจทก์ร่วมที่เข้าไปในที่ดินของพ่อตาจำเลยโดยไม่ได้รับอนุญาต และแสดงเจตนาที่จะดำเนินคดีกับโจทก์ร่วมเท่านั้น ไม่ใช่ถ้อยคำที่ดูถูกเหยียดหยามโจทก์ร่วม แต่ที่จำเลยว่าโจทก์ร่วมว่า “ไอ้หน้าโง่” นั้น ถ้อยคำดังกล่าวแสดงอยู่ในตัวถึงการหมิ่นเหยียดหยามโจทก์ร่วม แม้จะเป็นการกล่าวถ้อยคำดูหมิ่นโจทก์ร่วมในขณะที่จำเลยและโจทก์ร่วมทะเลาะกันก็ต้องถือว่าจำเลยกล่าวโดยมีเจตนาดูหมิ่นโจทก์ร่วม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 พิพากษาปรับจำเลย 1,000 บาท

9. “อีร้อยควย อีดอกทอง”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1442/2495 คำพิพากษาบริภาษเขาว่า “อีร้อยควย อีดอกทอง” เป็นเพียงคำบริภาษด้วยถ้อยคำหยาบคาย มีใจเรื่องใส่ความ จึงเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทซึ่งหน้าตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 339(2) แต่ถ้อยคำที่กล่าวตอนต่อจากนั้นว่า “มันเย็ดกันทั่วเมืองใคร ๆ เขาก็รู้จักกันทั้งนั้น เย็ดกันรอบบ้านเย็ดกับยี่เก ฯลฯ” เหล่านี้มีใจเป็นคำถ้อยคำหยาบคายธรรมดา แต่เป็นถ้อยคำที่ผู้บริภาษกล่าวยืนยันให้เห็นว่าผู้ถูกบริภาษเป็นหญิงไม่ได้ เทียบรวมประเพณีกับคนทั่วไป โดยไม่เลือกสถานที่ จึงเป็นถ้อยคำที่ทำให้ผู้ถูกบริภาษเสื่อมเสียชื่อเสียงและอาจทำให้ผู้อื่นดูหมิ่นเกลียดชังได้ จึงเป็นการหมิ่นประมาทใส่ความตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 282 มีใจเรื่องหมิ่นประมาทซึ่งหน้า

10. “ตำรวจแม่ง...ใช้ไม่ได้”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8016/2556 จำเลยกล่าวถ้อยคำว่า “ตำรวจแม่ง...ใช้ไม่ได้” เพราะรู้สึกว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจไม่ให้ความสำคัญต่อคำชี้แจงของตน ทำให้จำเลยรู้สึกว่าจะได้รับความเป็นธรรม จึงกล่าวตำหนิการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ อันเป็นเพียงคำกล่าวที่ไม่สุภาพและไม่สมควรเท่านั้น แต่ไม่ถึงขั้นมุ่งหมายที่จะบริภาษ ดูถูกเหยียดหยามหรือสบประมาทเจ้าพนักงานตำรวจแต่อย่างใด จึงไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 136

ตัวอย่างถ้อยคำภาษิตกฎหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปลักษณะความเหมือนและความต่างเกี่ยวกับเหตุผลการพิจารณาเป็นความผิดและประเภทความผิด ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปความเหมือนและความแตกต่างของถ้อยคำที่เป็นความผิดตามกฎหมาย

ลำดับ	ถ้อยคำ	คำพิพากษา ที่	เหตุผลการพิจารณาความผิด	ประเภทความผิด
1	“ไอ้หนายเองชวย”	1623/2551	ดูหมิ่น เหยียดหยามผู้เสียหายว่าเป็นทนายความไม่มีคุณภาพ	ดูหมิ่นซึ่งหน้า (ป.อ. มาตรา 393)
2	“ปลัดสันตืน”	8422/2558	ดูหมิ่นเจ้าพนักงานขณะปฏิบัติหน้าที่	ดูหมิ่นเจ้าพนักงาน (ป.อ. มาตรา 136)
3	“ไอ้ระยา ไอ้เอ๊อ๊ก ไอ้ตัวแสบ”	1631/2538	ทำให้โจทก์เสียหายและอับอายต่อหน้าธารกำนัล	ดูหมิ่นซึ่งหน้า (ป.อ. มาตรา 393)

ลำดับ	ถ้อยคำ	คำพิพากษา ที่	เหตุผลการพิจารณาความผิด	ประเภทความผิด
4	“อืดแหล”	8919/2552	ดูถูกเหยียดหยามว่าเป็นคนพูดเท็จ	ดูหมิ่นซึ่งหน้า (ป.อ. มาตรา 393)
5	“อื้เหย อีสัตว์ อื้ควาย”	5257/2548	ดูถูกเปรียบเทียบผู้เสียหายกับสัตว์ และกล่าวหาว่าภริยาผู้เสียหาย ชักยอกเงิน	ดูหมิ่นซึ่งหน้า (ป.อ. มาตรา 393)
6	“พระหน้าผี พระหน้าเปรต”	10/2527	ดูหมิ่นพระภิกษุซึ่งเป็นผู้ควรได้รับความเคารพ	ดูหมิ่นซึ่งหน้า (ป.อ. มาตรา 393)
7	“มารศาสนา”	3226/2525	ดูหมิ่นว่าเป็นบุคคลบาปหยาบช้า ซึ่ง สังกรรม์เกียด	ดูหมิ่นซึ่งหน้า (ป.อ. มาตรา 393)
8	“ไอหน้าโง่”	7572/2542	ดูถูกเหยียดหยามในลักษณะลด คุณค่าของผู้เสียหาย	ดูหมิ่นซึ่งหน้า (ป.อ. มาตรา 393)
9	“อื้ร้อยควย อืดอกทอง”	1442/2495	ดูหมิ่นว่าเป็นหญิงไม่ดีและทำให้เสื่อม เสียชื่อเสียงในเชิงศีลธรรม	หมิ่นประมาท (ป.อ. มาตรา 282)
10	“ตำรวจแม่ง... ใช้ไม่ได้”	8016/2556	ถ้อยคำไม่สุภาพแต่ไม่ถึงขั้นดูหมิ่น หรือสบประมาท	ไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย

แนวทางการวิเคราะห์ถ้อยคำที่เป็นความผิดฐานดูหมิ่นตามกฎหมายมีความแตกต่างในแง่ของการตีความและการพิจารณาความผิดตามกฎหมายอาญา มาตรา 393 หรือมาตราอื่น ๆ โดยมีความเหมือนและความแตกต่างในกรณีสำคัญ ดังนี้

ความเหมือน

1. ความเป็นคำบริภาษหรือสบประมาท ถ้อยคำที่ใช้บริภาษผู้อื่นโดยมีลักษณะดูถูกเหยียดหยามทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง หรืออับอาย เช่น “ไอหน้าโง่” “อื้เหย อีสัตว์ อื้ควาย” “อื้ร้อยควย อืดอกทอง”
2. เจตนาแสดงออกซึ่งความไม่พอใจหรือดูถูก ในกรณีส่วนใหญ่ ผู้ที่บริภาษจะมีเจตนาแสดงความไม่พอใจหรือแสดงความดูถูก เช่น “พระหน้าผี พระหน้าเปรต” ซึ่งเป็นการดูหมิ่นฐานของผู้ถูกกล่าวหาโดยเจตนา

3. ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชื่อเสียงหรือความรู้สึกของผู้ถูกตำ ถ้อยคำทั้งหมดถูกตัดสินว่าเป็นความผิดเพราะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือความรู้สึก เช่น “มารศาสนา” หรือ “ไอหน้าโง่” ที่บ่งชี้ถึงการลดคุณค่าของผู้อื่น

ความแตกต่าง

1. ระดับความรุนแรงของถ้อยคำ บางถ้อยคำถือว่าเป็นคำหยาบคายอย่างรุนแรง เช่น “อื้ร้อยควย อืดอกทอง” มีลักษณะเป็นการใส่ความจนเสื่อมเสียชื่อเสียงอย่างหนัก ในขณะที่บริภาษบางคำ เช่น “ตำรวจแม่งใช้ไม่ได้” แม้จะไม่สุภาพ แต่ไม่ถึงขั้นเป็นการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทโดยตรง จึงไม่ถือเป็นความผิด
2. บริบทของการกล่าวถ้อยคำ การพิจารณาความผิดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เช่น ถ้อยคำกล่าวต่อหน้าธารกำนัล เช่น “ไอระยำ” อาจถูกมองว่ารุนแรงกว่าการกล่าวในบริบทส่วนตัว ตัวอย่างการดูหมิ่นเจ้าหน้าที่ขณะปฏิบัติหน้าที่ เช่น “ปลัดสันตติ” มีน้ำหนักของความผิดเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของเจ้าพนักงาน
3. ประเภทของผู้เสียหาย กรณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทั่วไป เช่น “ไอหน้าโง่” ถูกตีความเป็นความผิดในแง่ของการทำให้เสื่อมเสียต่อหน้า แต่ในทางกลับกัน การดูหมิ่นพระภิกษุ เช่น “พระหน้าผี” มีน้ำหนักในเชิงคุณธรรมและการละเมิดความเคารพในศาสนา

สรุปได้ว่า การใช้ใช้ภาษาผิดกฎหมายขึ้นอยู่กับถ้อยคำและบริบท รวมถึงผลกระทบเกิดขึ้นต่อผู้ถูกกล่าวถึง หากคำบริภาษมีลักษณะหยาบคายและแสดงความถูกเหยียดหยามจนกระทบชื่อเสียงหรือความรู้สึก ถือว่าเป็นความผิดฐานดูหมิ่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 เป็นต้น ขณะที่การใช้ถ้อยคำไม่สุภาพแต่ไม่มีเจตนาเชิงดูหมิ่น ไม่ถือเป็นความผิดตามกฎหมายดังกล่าว

บทสรุป

การภาษาใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารให้สัมฤทธิ์ผลและผู้ใช้ภาษาไม่ได้กระทำผิดตามกฎหมาย ผู้ส่งสารกับผู้รับสารต้องมีความรู้เข้าใจภาษานั้นเป็นอย่างดี กระบวนการตามองค์ประกอบของการสื่อสารเริ่มจากผู้ส่งสารมีเจตนาสำนึกูที่จะสื่อสาร แล้วสื่อสารซึ่งเป็นความรู้ความคิดของตนผ่านสื่อที่เหมาะสมไปยังผู้รับสาร เมื่อผู้รับสารได้ตีความและเข้าใจอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ก็จะแสดงปฏิกิริยาตอบกลับไปยังผู้ส่งสาร สิ่งสำคัญของการสื่อสารระหว่างผู้ส่งกับผู้รับสารคือสาร ซึ่งประกอบขึ้นด้วยหน่วยภาษา ระดับต่าง ๆ ตั้งแต่คำและถ้อยคำ เป็นวลีและประโยค จนกระทั่งเป็นข้อความ แสดงเนื้อหาอันเรื่องราวความรู้ความคิดที่สื่อสารซึ่งกันและกัน ภาษาดังกล่าว ต้องไม่เป็นภาษาผิดกฎหมาย คือเป็นภาษาที่สื่อสารแล้วเป็นการล่วงละเมิดสิทธิต่อเกียรติและคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ซึ่งเป็นความผิดทั้งทางแพ่งและอาญาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง

ภาษาผิดกฎหมายมิใช่ภาษากฎหมาย เพราะภาษากฎหมายคือภาษาถูกกฎหมาย ในภาษากฎหมายส่วนใหญ่เป็นคำและถ้อยคำภาษาไทยเป็นมาตรฐาน กรณีจำเป็นต้องใช้ภาษาเฉพาะก็มีกฎเกณฑ์เฉพาะทางกฎหมาย (Kraiwichian, 2023, p.173) ในด้านการใช้คำและการเรียคำ การเว้นวรรคตอน การนำตัวบทกฎหมายเรียบเรียงประสานกับข้อเท็จจริงต้องมีเหตุผลและแสดงคุณธรรม (Ananthawan, 2005, p.4) ลักษณะของภาษาที่ใช้แล้วผิดกฎหมาย มักเป็นความคิดในฐานหมิ่นประมาททั้งในทางแพ่งและทางอาญา มีลักษณะการใช้ภาษาก่อให้เกิดความผิดไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ใช้ภาษาซึ่งเป็นผู้ส่งสารใช้คำและถ้อยคำ วลีและประโยค ประกอบสร้างเป็นข้อความสำหรับสื่อสาร มีความตรงหรือความหมายแฝงมีใช้ประเด็นสำคัญ หากพิสูจน์ได้ว่า ผู้ส่งสารมีเจตนาอย่างสำนึกูที่จะล่วงละเมิดสิทธิต่อเกียรติและคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นซึ่งเป็นผู้รับสาร หมายความว่าผู้ส่งสารได้กระทำผิดตามกฎหมายแล้ว

แนวทางการใช้ภาษาไม่ให้เกิดกฎหมายนั้นมีความหลากหลาย เช่น การแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ ควรใช้ข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้และมีแหล่งอ้างอิงชัดเจน หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่เป็นการกล่าวหาโดยปราศจากหลักฐาน แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นส่วนตัวให้ชัดเจน ใช้ภาษาสุภาพ ไม่ขู่หรือสร้างความเกลียดชัง หรือการสื่อสารในโซเชียลมีเดีย ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนส่งข้อมูลระบุแหล่งที่มาของข้อมูลทุกครั้ง ไม่เผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง หากเขียนเชิงวิชาการและงานสร้างสรรค์ ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลอย่างถูกต้อง ขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนนำผลงานมาใช้ ดัดแปลงหรือพัฒนาต่อยอดผลงานในขอบเขตกฎหมายอนุญาต ใช้ภาษาเป็นกลางและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ส่วนการสื่อสารในชีวิตประจำวันควรใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล หลีกเลี่ยงการใช้คำหยาบหรือคำด่าทอ ระมัดระวังการใช้ภาษาอาจสร้างความเข้าใจผิด เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความเชื่อ หลักการพื้นฐานควรยึดถือความถูกต้อง ข้อมูลนำเสนอต้องเป็นความจริง ความเหมาะสม การใช้ภาษาต้องเหมาะกับบริบทและผู้รับสารความรับผิดชอบ พร้อมรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการสื่อสาร ความระมัดระวัง คิดก่อนพูดหรือเขียน โดยเฉพาะในประเด็นอ่อนไหวต่อความรู้สึกของผู้รับสาร

References

- Ananthrawn, C. (2005). **Using Legal Language (Police, Prosecutors, Lawyers, Judges)**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Bunthip, B. (2018). Principles of Using Words for Communication. **Thai Language for Communication, Units 1-7** (pp. 3-1-3-46) (4th ed.). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Press. (In Thai)
- Chansiri, S. (2022). **Sedition Law: Study on Section 116 (3) of Criminal Law**. Bangkok: Faculty of Law, Thammasat University. (In Thai)
- Deepadung, S. (2006). **Introduction to Pragmatics**. Nakhon Pathom: Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (In Thai)
- Direkudomsak, W. (2024). **Bizarre Criminal Law**. Bangkok: Saengjan. (In Thai)
- Hiranpradit, P. (2013). **Using Thai Language in Government Circles** (5th ed.). Bangkok: Expernet. (In Thai)
- King Rama V. (1920). **Composing of 3 Proverbial Poems**. Bangkok: Sophonphiphattanakorn Printing House. (In Thai)
- Kraiwichian, T. (2023). **Thai Legal Language** (13th ed.). Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Minakanit. T.& Bummi, R. (2024). **Criminal Code Reference Edition** (49th ed.). Bangkok: Winyuchon. (In Thai)
- Phanthumetha, N. (1996). Characteristics of Thai language. **Thai Studies, Units 1-7** (4th ed.). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Press. (In Thai)
- Phanthumetha, N. (1997). **Consider Language 1**. Bangkok: Department of Academic Affairs, Ministry of Education. (In Thai)
- Royal Academy. (2013). **Royal Institute Dictionary, AD 2011** (2nd ed.). Bangkok: Royal Academy. (In Thai)

- Royal Academy. (2017). **Linguistics Dictionary (General Linguistics)**. Bangkok: Royal Academy. (In Thai)
- Saenguthai, Y. (2023). **Explanation of Criminal Law** (7th ed.). Bangkok: Winyuchon. (In Thai)
- Sebeok, T.A. (ed.). (1960). **Style in Language**. New York: Technology Press of Massachusetts Institute of Technology and John & Wiley Sons.
- Setthabut, S. (1995). **Reversibility of Language**. Bangkok: Phujatkarn. (In Thai)
- Sothanasathian, S. (2013). **Communication Theories** (4th ed.). Bangkok: Thammasat University Printing House. (In Thai)
- Sottiphan, S. (2023). **Explanation of Law on Tort, Management of Unlawful Work and Undue Profits** (12th ed.). Bangkok: Winyuchon. (In Thai)
- Sriyabhaya, W. (2013). Epithets Referring to Characters in Thai Poetic Works. **MANUSYA: Journal of Humanities**, 16 (2), 68-77.
- Sriyabhaya, W. (2014). **Writing for Communication** (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Sriyabhaya, W. (2020). Paragraph and Discourse in Thai. **Characteristics of Thai Language, Units 1-7** (pp. 6-1-6-82). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Press. (In Thai)
- Thich Nhat Hanh. (2017). **The Art of Communiacting**. [Phrajit Jittasngwaro, trans]. Bangkok: Nation Books. (In Thai)
- Tuaycharoen, P. (2004). **Overview of Study of Phonetics and Linguistics** (3rd ed.). Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Watjanasawat, K. (2019). **Explanation of Criminal Law, Part 2** (11th ed.). Bangkok: Krung Siam Publishing. (In Thai)

ภูมิทัศน์ภาษาบริเวณถนนเล่นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

Linguistic Landscape in Public Signs of Government and Private Agencies
along the Mekong River Bank Road in Nakhon Phanom Municipality,
Nakhon Phanom Province

อ้อมทิพย์ มาลีสัย / Aomthip Maleelai

คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม 48000, ประเทศไทย
Faculty of Agriculture and Technology, Nakhonphanom University, Nakhon Phanom 48000, Thailand.

Email: aomthip_k@npu.ac.th

Received: January 14, 2025

Revised: February 3, 2025

Accepted: February 6, 2025

Abstract

This study investigates the use of multilingual languages and text styles in public signs of government and private agencies along the Mekong River bank road in Nakhon Phanom Municipality, Nakhon Phanom Province. Data were collected through frameworks of Siwina (2020). A total of 611 public signs were analyzed, comprising 229 government signs (37.48%) and 382 private signs (62.52%). The findings reveal that in terms of language use, Thai was the most commonly used language, followed by Lao, Japanese, Chinese, and Vietnamese. In terms of language formats, monolingual signs in both sectors predominantly used Thai, followed by English, while multilingual signs, most commonly featuring Thai-English, were prevalent in both sectors. For multilingual text formats in government signs, direct translations were most frequently used, followed by partial translations and free writing. In the private sector, partial translations were most commonly used, followed by free writing and direct translations. The results reflect the government sector's emphasis on ethnic diversity in the region, highlighting interactions with neighboring countries and ethnic Chinese and Vietnamese communities. In contrast, the private sector focuses on projecting modern and globalized imagery. Both sectors

consistently prioritize Thai as the national and standard language for communication. The use of English illustrates adaptation to globalization and modernity. Furthermore, the diverse translation styles demonstrate efforts to align with local contexts and the need for direct communication with target audiences.

Key words: Linguistic Landscape, Language used, Nakhon Phanom Province

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบข้อความหลายภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนบริเวณถนนริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม โดยใช้กรอบแนวคิดของ Siwina (2020) มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากป้ายสาธารณะจำนวน 611 ป้าย แบ่งเป็นป้ายภาครัฐ 229 ป้าย (ร้อยละ 37.48) และป้ายภาคเอกชน 382 ป้าย (ร้อยละ 62.52) ผลการศึกษาพบว่า ด้านการใช้ภาษา ภาษาไทยถูกใช้มากที่สุด รองลงมาคือ ภาษาลาว ญี่ปุ่น จีน และเวียดนาม รูปแบบภาษาที่ปรากฏ พบว่า ป้ายหนึ่งภาษา ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทย รองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ ส่วนป้ายหลายภาษา ที่พบมากที่สุดคือ ไทย-อังกฤษ ด้านรูปแบบข้อความหลายภาษา ป้ายภาครัฐใช้รูปแบบแปลตรงตัวมากที่สุด รองลงมาคือ แบบแปลบางส่วนและแปลอิสระ ในขณะที่ป้ายภาคเอกชนใช้รูปแบบแปลบางส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ แบบแปลอิสระและแปลตรงตัว ผลวิจัยสะท้อนถึงความสำคัญที่ภาครัฐให้ความสำคัญหลายทางเชื้อชาติในพื้นที่ ซึ่งแสดงถึงการปฏิสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนและเวียดนาม ขณะที่ภาคเอกชนมุ่งเน้นสร้างภาพลักษณ์ความเป็นสากล ทั้งสองภาคส่วนยังคงใช้ภาษาไทยเป็นหลักเพื่อคงไว้ซึ่งภาษาประจำชาติ การใช้ภาษาอังกฤษสะท้อนถึงการปรับตัวต่อกระแสโลกาภิวัตน์และความทันสมัย ตลอดจนการแปลข้อความที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

คำสำคัญ: ภูมิทัศน์ภาษา การใช้ภาษา จังหวัดนครพนม

บทนำ

จังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว ทำให้เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการค้าและการท่องเที่ยว นครพนมยังมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ผู้ไทย ไทยโล่ ไทยแสก ไทยข่า และชาวไทยเชื้อสายจีนและเวียดนาม ซึ่งส่งผลต่อการใช้ภาษาหลายภาษาในพื้นที่สาธารณะ นอกจากนี้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำแผนการพัฒนาระบบส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศสำหรับคนไทย โดยมุ่งเน้นการยกระดับจังหวัดนครพนมให้เป็นหนึ่งในเมืองท่องเที่ยวหลักของประเทศ แผนดังกล่าวเน้นการพัฒนาสินค้าท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเส้นทางท่องเที่ยวสายศรัทธา การพัฒนาเส้นทาง “นครพนม ซอฟต์พาวเวอร์” ซึ่งประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอย่างพญาศรีสัตตนาคราช ผ้าทิมพ็ลาย และฝ้ายอ้อมคราม จังหวัดนครพนม เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าสู่จังหวัดให้มากขึ้น และเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ได้แก่ หอนาฬิกา

เวียดนามอนุสรณ์ บ้านลุงโฮ และพิพิธภัณฑ์หมู่บ้านมิตรภาพไทย-เวียดนาม รวมถึงเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถทำให้จังหวัดนครพนมเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว โดยเน้น “3 ที่สุด” ได้แก่ พระธาตุที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด สะพานข้ามแม่น้ำโขงที่สวยงามที่สุด และวิวทิวทัศน์แม่น้ำโขงที่งดงามที่สุด (Prachachatturakit, 2024)

เขตเทศบาลเมืองนครพนม ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในฐานะเมืองชายแดนที่เชื่อมโยงกับประเทศลาว ส่งผลให้พื้นที่นี้มีการใช้ภาษาหลากหลาย ทั้งภาษาไทย ภาษาลาว และภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับการท่องเที่ยว การค้าขาย และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การศึกษาภูมิทัศน์ภาษาบนป้ายสาธารณะในพื้นที่นี้จึงช่วยให้เราเข้าใจถึงบทบาทของภาษาในการสร้างและสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น

บริเวณถนนเลียบริมชายฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนมได้รับการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตามแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งมีเป้าหมายในการส่งเสริมจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของกลุ่มน้ำโขง (Strategy and Budget Division, 2021) โดยเฉพาะพื้นที่รอบลานพญาศรีสัตตนาคราช เป็นหนึ่งในจุดสำคัญที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติแวะมาเยี่ยมชมอย่างมาก พญาศรีสัตตนาคราชเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมทางศาสนาและเป็นแลนด์มาร์คที่สำคัญของเมืองนครพนม การใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะในบริเวณนี้ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการสื่อสารข้อมูล แต่ยังมีบทบาทเชิงสัญลักษณ์ในการแสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของพื้นที่

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาป้ายธุรกิจไนบริบทต่างๆ โดยการวิเคราะห์รูปแบบการใช้ภาษา ลักษณะป้าย และความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมที่ปรากฏบนป้าย ผลการวิจัยมักพบว่าป้ายธุรกิจมักใช้ภาษามากกว่าหนึ่งภาษา เช่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย โดยเน้นให้เห็นความเป็นสากลและการเปิดรับกลุ่มนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความทันสมัยของพื้นที่และการใช้กลยุทธ์ภาษาในการดึงดูดความสนใจของลูกค้า เช่น Wangpusit (2012) ศึกษาป้ายธุรกิจไนย่านสยามสแควร์ Meemongkol (2021) ศึกษาป้ายธุรกิจไนชอยนนานาเหนือและชอยเอมภัย Pramual and Jitbanjong (2023) ศึกษาป้ายธุรกิจไนย่านธุรกิจเขตเทศบาลนครขอนแก่น

แม้ว่าการศึกษาภูมิทัศน์ภาษาที่ผ่านมาในประเทศไทยจะให้ความสำคัญกับพื้นที่เชิงพาณิชย์เป็นหลัก เช่น ย่านธุรกิจและศูนย์กลางเศรษฐกิจในเมืองใหญ่ แต่ยังไม่พบนงานวิจัยที่มุ่งศึกษาภูมิทัศน์ภาษาของป้ายสาธารณะในพื้นที่ที่มีลักษณะทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวโดยเฉพาะที่จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นเมืองสำคัญทางวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความโดดเด่นของจังหวัดนครพนมอยู่ที่การเป็นศูนย์กลางของ “3 ที่สุด” โดยพื้นที่เหล่านี้เป็นสถานที่ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นผ่านภูมิทัศน์ภาษา ทั้งในแง่ของมิติทางศาสนา ประวัติศาสตร์ และพหุวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีงานวิจัยที่วิเคราะห์ลักษณะของภาษาและรูปแบบการใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารข้อมูลแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ตลอดจนสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอัตลักษณ์ของชุมชน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เพื่อให้เห็นสภาพการใช้ภาษาในพื้นที่ โดยจำแนกให้เห็นลักษณะของการใช้ภาษาและรูปแบบข้อความหลายภาษาที่ปรากฏไนป้ายสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่จะสะท้อนให้เห็นบทบาทของภาษาในการสร้างและสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่บริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบข้อความหลายภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน บริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดภูมิทัศน์ภาษา (Linguistic Landscape) และการวิเคราะห์ด้านรูปแบบการใช้ภาษาและรูปแบบข้อความหลายภาษามาใช้ ดังนี้

1. ความหมายภูมิทัศน์ภาษา

ภูมิทัศน์ภาษา (Linguistic Landscape) เป็นแนวคิดในการศึกษาการใช้ภาษาบนป้ายในพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะป้ายที่ปรากฏในบริบทเชิงพาณิชย์ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว ป้ายเหล่านี้สะท้อนถึงการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาไม่เพียงแต่แสดงถึงการสื่อสารระหว่างผู้คน แต่ยังบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ

2. แนวคิดภูมิทัศน์ภาษา (Linguistic Landscape)

แนวคิดเรื่องภูมิทัศน์ภาษา (Linguistic Landscape) ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความสนใจในบทบาทของภาษาในพื้นที่สาธารณะและพื้นที่ทางการพาณิชย์ โดยเฉพาะในด้านที่ภาษาไม่เพียงแต่ทำหน้าที่สื่อสาร แต่ยังสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของชุมชน วัฒนธรรม และโครงสร้างทางสังคมของพื้นที่นั้น ๆ การศึกษาภูมิทัศน์ภาษาเริ่มต้นจากการสำรวจและวิเคราะห์ป้ายที่ปรากฏในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและสภาพแวดล้อมทางกายภาพในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยมีนักวิชาการได้นิยามความหมายของภูมิทัศน์ภาษาในหลากหลายมิติ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) การให้ความสำคัญกับการมองเห็นและความเด่นชัดของภาษา ในพื้นที่สาธารณะ (Landry & Bourhis, 1997, p.23) 2) การมองภูมิทัศน์ภาษาในฐานะ กลุ่มของป้ายและข้อความที่ปรากฏในพื้นที่เมือง (Gorter, 2006, 83) และ 3) การศึกษาข้อความที่ปรากฏในภาษาต่าง ๆ บนป้ายในพื้นที่สาธารณะ (Coulmas, 2009, p.14; Gorter, 2006, p.1; Spolsky, 2009, p.25) การนิยามเหล่านี้ช่วยให้เกิดกรอบการวิเคราะห์ที่หลากหลาย และสามารถปรับใช้ได้ตามลักษณะของการศึกษาในแต่ละบริบท

Boonmalert (2023) ได้สรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับภูมิทัศน์ภาษาของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ดังนี้ Landry and Bourhis (1997, p.27) ได้พัฒนาภูมิทัศน์ภาษาให้ครอบคลุมการวิเคราะห์บทบาทของภาษาในสองมิติ ได้แก่ มิติข้อมูล (Informative Function) ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในชุมชนและแสดงความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มต่าง ๆ และ มิติเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Function) ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์และสถานภาพของภาษาในพื้นที่สาธารณะ

Ben-Rafael (2006, p.27) กล่าวว่าภูมิทัศน์ภาษาช่วยแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการจัดการสัญลักษณ์ในพื้นที่เมือง โดยสะท้อนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนและหน่วยงานต่าง ๆ ในการใช้ภาษาเพื่อแสดงความเป็นตัวแทนของชุมชนหรือองค์กรในสังคมเมือง ส่วน Huebner (2006) ชี้ว่าภาษาในภูมิทัศน์ภาษา เช่น ป้ายโฆษณาและชื่อสถานที่ นอกจากจะใช้ในการสื่อสาร ยังสะท้อนลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งทำหน้าที่สร้างความหมายให้แก่พื้นที่และแสดงเอกลักษณ์ของชุมชน ด้าน Shohana and Gorter

(2009) ขยายขอบเขตการศึกษาภูมิภาคที่ศรัทธาไปยังพื้นที่สาธารณะในชุมชนเมือง ซึ่งเป็นแหล่งรวมของผู้คนจากหลากหลายเชื้อชาติและวัฒนธรรม ภาษาในพื้นที่ดังกล่าวจึงสะท้อนถึงสถานการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ส่วน Puzey (2016, pp.395-397) เน้นว่าภูมิภาคต้องอาศัยการบูรณาการศาสตร์หลากหลาย เช่น ภาษาศาสตร์สังคม พหุภาษา และภูมิศาสตร์วัฒนธรรม เพื่อนำมาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาภาษาที่ปรากฏในพื้นที่สาธารณะ เช่น ป้ายชื่อถนน ชื่อร้านค้า และศิลปะบนกำแพง โดยภาษาเหล่านี้สะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคม อัตลักษณ์ และปัญหาเฉพาะที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ

โดยสรุป แนวคิดภูมิภาคภาษาเป็นการศึกษาที่เน้นการเชื่อมโยงภาษาเข้ากับพื้นที่และบริบททางสังคม โดยมีบทบาทในการสะท้อนอัตลักษณ์ ความหลากหลาย และพลวัตของสังคมผ่านตัวบทภาษาที่ปรากฏในพื้นที่สาธารณะ สำหรับวิธีการวิเคราะห์ภูมิภาคภาษานั้นได้มีนักวิชาการต่าง ๆ นำเสนอวิธีการวิเคราะห์ที่ไวจำนวนมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดด้านรูปแบบการใช้ภาษาและแนวคิดด้านรูปแบบข้อความหลายภาษาที่ใช้ในป้ายสาธารณะของ Siwina (2020) มาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย โดยสรุปดังนี้

2.1 แนวคิดด้านรูปแบบการใช้ภาษา

ผู้วิจัยใช้แนวคิดด้านรูปแบบการใช้ภาษาของ Siwina (2020) มาวิเคราะห์การใช้ภาษาในป้ายสาธารณะโดยพิจารณาตัวอักษรเป็นเกณฑ์ ว่าเขียนโดยใช้ตัวอักษรภาษาใด ในการวิเคราะห์การใช้ภาษามุ่งเน้นการวิเคราะห์ที่เนื้อความที่อยู่บนป้าย ไม่ได้วิเคราะห์รวมตัวอักษรที่อยู่ในรูปสินค้าที่ปรากฏบนป้าย ตราสัญลักษณ์ของสินค้า บริษัท หน่วยงาน และอักษรย่อที่แสดงหน่วยวัด โดยรูปแบบการใช้ภาษาแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ป้ายแบบหนึ่งภาษา (Monolingual sign) คือ ป้ายที่เขียนด้วยตัวอักษรของภาษาเพียงหนึ่งภาษา และ 2) ป้ายหลายภาษา (Multilingual sign) คือ ป้ายที่ใช้ตัวอักษรมากกว่าหนึ่งภาษาเขียน

2.2 แนวคิดด้านรูปแบบข้อความหลายภาษาที่ใช้ในป้ายสาธารณะ

ผู้วิจัยใช้แนวคิดด้านรูปแบบข้อความหลายภาษาที่ใช้ในป้ายสาธารณะของ Siwina (2020) มาวิเคราะห์ป้ายสาธารณะที่มีรูปแบบข้อความมากกว่าหนึ่งภาษา โดยจะเรียกรวมว่าป้ายหลายภาษา ซึ่งใช้เกณฑ์ด้านการแปล (Translation) ในการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบคือ

1) ป้ายหลายภาษาแบบแปลตรงตัว (Direct translation) คือ แผ่นป้ายที่ข้อความของแต่ละภาษามีการแปลเป็นอีกภาษาหนึ่ง ทุกภาษามีความหมายตรงกัน เหมือนกัน หรือสื่อไปในทิศทางเดียวกัน หรือเป็นการเขียนข้อความแบบทับศัพท์

2) ป้ายหลายภาษาแบบแปลบางส่วน (Partial translation) เป็นการนำเสนอความที่ภาษาในป้ายมีการแปลเพียงบางส่วน หรือเขียนทับศัพท์เพียงบางส่วน และความหมายของข้อความทุกภาษาในป้ายมีความสัมพันธ์กัน คือต่อเนื่องกัน หรือเติมเต็มซึ่งกันและกัน

3) ป้ายหลายภาษาแบบอิสระ (Free writing) คือ ป้ายที่ข้อความของแต่ละภาษาในป้ายไม่ได้มีความหมายตรงกัน ไม่ได้แปลจากภาษาหนึ่งไปเป็นภาษาหนึ่ง ความหมายของทุกภาษาในป้ายจึงไม่เท่าเทียมกันหรือสื่อความไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นการใช้ภาษาแบบปนหรือแบบสลับภาษาที่แสดงให้เห็นผ่านตัวเขียนของภาษาที่ต่างกัน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคภาษา

การศึกษาภูมิภาคภาษาเป็นแนวทางการวิเคราะห์ที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย โดยมีการศึกษาภาษาในพื้นที่สาธารณะผ่านป้ายและชื่อสถานที่เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถจำแนกออกเป็นงานศึกษาภูมิภาคภาษาในพื้นที่ธุรกิจและ

การค้า พื้นที่ชายแดน พื้นที่เมืองที่มีลักษณะพหุภาษา และการศึกษาเปรียบเทียบป้ายสาธารณะทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคนี้ศึกษาในพื้นที่ธุรกิจและการค้าสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ ในพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากโลกาภิวัตน์ Wangpusit (2012) พบว่าย่านสยามสแควร์ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักบนป้ายธุรกิจเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ทันสมัยและเป็นสากล ขณะที่ Meemongkol (2021) ศึกษาชอปปิงมาเนอและชอยเอมมาย พบว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักที่ใช้ในป้ายธุรกิจ และในชอยสุขุมวิท 63 (เอกมัย) พบการใช้ภาษาญี่ปุ่นบนป้ายร้านอาหารญี่ปุ่นมากที่สุด สะท้อนถึงความนิยมของชาวไทยที่มีต่อร้านอาหารญี่ปุ่นและบทบาทของชุมชนชาวญี่ปุ่นในพื้นที่ นอกจากนี้ Pramual & Jitbanjong (2023) ศึกษาพื้นที่ธุรกิจในเขตเทศบาลนครขอนแก่น พบว่าภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญที่สุดในการสื่อสาร โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการค้าขาย การศึกษา และการท่องเที่ยว ผลการศึกษาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา วัฒนธรรม และเศรษฐกิจในพื้นที่ธุรกิจที่มีลักษณะพหุภาษาและเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของแต่ละเมือง

งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาคนี้ศึกษาในพื้นที่ชายแดนสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของภาษาในบริบทพหุวัฒนธรรมและเศรษฐกิจข้ามพรมแดน Siwina (2020) ศึกษาพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านพบว่าป้ายหลายภาษามีจำนวนมาก โดยภาษาประจำชาติถูกใช้มากที่สุด รองลงมาคือภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสะท้อนถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ขณะที่ Hayeesani และ Vongvivut (2022) ศึกษาป้ายธุรกิจในเขตอำเภอเมืองยะลา พบว่าภาษาอังกฤษถูกใช้ร่วมกับภาษาไทยและภาษามลายู แสดงให้เห็นถึงลักษณะพหุภาษาของพื้นที่ชายแดนใต้และการปรับตัวทางเศรษฐกิจเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและลูกค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน งานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าการใช้ภาษาหลายภาษาบนป้ายในพื้นที่ชายแดนมีความสำคัญต่อการสื่อสาร การสร้างอัตลักษณ์ทางภาษา และการส่งเสริมเศรษฐกิจข้ามพรมแดน

งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาคนี้ศึกษาในพื้นที่เมืองที่มีลักษณะพหุภาษาสะท้อนให้เห็นบทบาทของภาษาในพื้นที่เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว Anantawan และ Buakaw (2022) ศึกษาตลาดท่าเสด็จ จังหวัดหนองคาย พบการใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะ 12 ภาษา โดยภาษาไทยเป็นภาษาหลัก รองลงมาคือภาษาอังกฤษ ซึ่งสะท้อนบทบาทของภาษาไทยในฐานะภาษาประจำชาติและภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากล Boonmalert (2023) ศึกษาภูมิภาคนี้ศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่มีการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน โดยภาษาอังกฤษถูกใช้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ความเป็นสากลและความทันสมัย ขณะที่ Hayeesani (2022) ศึกษาป้ายร้านค้าในเขตเทศบาลนครยะลา พบว่าภาษาอังกฤษถูกใช้มากที่สุด รองลงมาคือภาษาไทย ซึ่งสะท้อนถึงอิทธิพลของภาษาอังกฤษในภาคธุรกิจและการสื่อสารเชิงพาณิชย์ งานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของพื้นที่เมืองที่มีลักษณะพหุภาษา ซึ่งภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ มีบทบาทสำคัญในฐานะภาษาสากลที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวและสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในบริบทเมืองที่ได้รับอิทธิพลจากโลกาภิวัตน์

งานวิจัยภูมิทัศน์ภาษาที่ศึกษาป้ายสาธารณะทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น Siwina (2020) ศึกษาภูมิทัศน์หลายภาษาบริเวณชายแดนประเทศไทย ซึ่งมุ่งเน้นการวิเคราะห์การใช้ภาษาหลายภาษาในพื้นที่ชายแดนของไทย ผลการวิจัยพบว่าป้ายที่ใช้ภาษาประจำชาติและภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร ขณะที่ภาษาประเทศเพื่อนบ้านถูกใช้ในบางพื้นที่ที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน ผลการวิจัยยังสะท้อนถึงแนวโน้มพื้นที่ที่ชายแดนมีความเป็นพหุวัฒนธรรมและมีลักษณะสากลมากขึ้น อีกกลุ่มหนึ่งเป็นการศึกษาพร้อมทั้งเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการศึกษาป้ายระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เช่น Siwina (2018) ศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และ Boonmalert (2023) ศึกษาภูมิทัศน์ภาษาของป้ายในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยมักพบความแตกต่างในการใช้ภาษาระหว่างหน่วยงานรัฐที่มักใช้ภาษาไทยเป็นหลัก เพื่อแสดงอำนาจและควบคุม ส่วนหน่วยงานเอกชนมักใช้ภาษาหลายภาษา เพื่อรองรับกลุ่มลูกค้าที่หลากหลาย นอกจากนี้ การเปรียบเทียบยังทำให้เห็นถึงความแตกต่างในการจัดวางป้ายและการใช้ภาษาในบริบทของพื้นที่ต่างๆ เช่น พื้นที่เมืองใหญ่ที่มีความเป็นสากลสูง

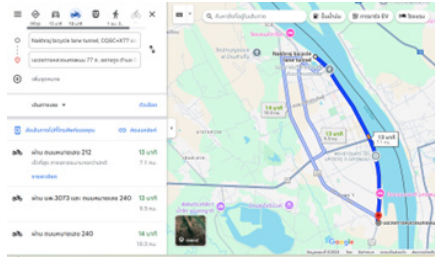
จากเอกสารที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ในพื้นที่ต่าง ๆ ให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับบทบาทของภาษาในบริบทที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ธุรกิจที่สะท้อนอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ พื้นที่ชายแดนที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน หรือพื้นที่เมืองที่มีลักษณะพหุวัฒนธรรม การศึกษานี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการทำความเข้าใจบทบาทของภาษาในพื้นที่สาธารณะ และการใช้ภาษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของพื้นที่ในระดับต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษารูปแบบการใช้ภาษาในป้ายสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน บริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาดำเนินขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านแนวภูมิทัศน์ภาษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบการใช้ภาษาและลักษณะรูปแบบข้อความหลายภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน บริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา

2. การเลือกพื้นที่ศึกษา ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดเขตพื้นที่ถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จุดเริ่มต้นจากแขวงทางหลวงนครพนม ใช้ถนนหมายเลข 212 ไปยังปลายทางอุโมงค์จักรยาน (Nakhraj bicycle lane tunnel) ระยะทาง 7 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญที่ผ่านจุดท่องเที่ยวสำคัญของเขตเทศบาลเมืองนครพนม ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ จำนวน 6 แห่ง (จาก 8 แห่ง) ได้แก่ วัดนักบุญอันนาหนองแสง วัดโกลาส (ศรีบัวบาน) วัดโพธิ์ศรี วัดกลาง วัดมหาธาตุ วัดพระอินทร์แปลง และด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 9 แห่ง (จาก 12 แห่ง) ได้แก่ สวนเทิดพระเกียรติ หาดทรายทองศรีโคตรบูรณี่ ลานกั้นกราและลานพมวนาคาลานจันทร์ส่องหล้า ลานตะวันเบิกฟ้า อัฒจันทร์ริมแม่น้ำโขง จวนผู้ว่าราชการนครพนม (หลังเก่า) และตลาดอินโดจีน รวมถึงผ่านสถานที่ราชการที่สำคัญ ถนนคนเดินนครพนม ห้างร้านและสถานบันเทิงต่าง ๆ

ภาพที่ 1 แผนที่ถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
ที่มา: Google (2024)

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากป้ายสาธารณะ บริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ลงพื้นที่สำรวจถ่ายภาพป้ายโดยการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ในช่วงเดือนตุลาคม 2567 ได้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 611 ป้าย จากนั้นนำป้ายมาจำแนกตามหน่วยงานเจ้าของป้าย แบ่งเป็น ป้ายสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 229 ป้าย และภาคเอกชน จำนวน 382 ป้าย

4. การวิเคราะห์การใช้ภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน บริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ Siwina (2020) มาใช้ในการศึกษา เพราะมีการศึกษาภาษาบนป้ายสาธารณะที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการศึกษาการใช้ภาษาและลักษณะรูปแบบข้อความหลายภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะ ซึ่งมีการใช้กรอบแนวคิดที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ศึกษาการใช้ภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะ โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลภาพถ่ายป้ายสาธารณะที่ได้มาวิเคราะห์โดยแบ่งตามหน่วยงานผู้จัดทำป้าย นับความถี่ของภาษาที่ปรากฏ และแบ่งรูปแบบป้ายตามการใช้ภาษา ได้แก่ ป้ายหนึ่งภาษา ป้ายหลายภาษา และวิเคราะห์ในประเด็นรูปแบบข้อความหลายภาษา ได้แก่ ป้ายหลายภาษาแบบแปลตรงตัว ป้ายหลายภาษาแบบแปลบางส่วน และป้ายหลายภาษาแบบอิสระ จากนั้นนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการพรรณานาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษาภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จากการเก็บรวบรวมป้ายสาธารณะจากบริเวณดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 611 ป้าย ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การใช้ภาษาในป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม และรูปแบบข้อความหลายภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ดังนี้

1. การใช้ภาษาในป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

ในการวิเคราะห์การใช้ภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ด้านตัวอักษรในแต่ละภาษาที่สื่อความหมายในแต่ละป้ายเพื่อจำแนกลักษณะการใช้ภาษา โดยไม่รวมตัวอักษรที่อยู่ในรูปสินค้า

ตราสัญลักษณ์ของสินค้า ชื่อบริษัท หน่วยงาน เนื่องจากไม่ไขเนื้อความของแผ่นป้าย โดยจำแนกลักษณะการใช้ภาษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะ และรูปแบบการใช้ภาษาในป้ายสาธารณะ ดังนี้

1.1 ภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะ

การวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โดยนับจำนวนความถี่ของรูปภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะ โดยในหนึ่งป้ายอาจมีมากกว่าหนึ่งภาษา โดยจำแนกการปรากฏเป็น 2 ส่วนคือภาครัฐและเอกชน เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นการปรากฏของรูปภาษาของป้ายสาธารณะของภาครัฐและเอกชน ซึ่งป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 611 ป้าย เมื่อวิเคราะห์ตามภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะ สรุปข้อมูลได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปความถี่การปรากฏของภาษาบนป้ายสาธารณะ

ภาษา	รวม	ร้อยละ	ภาครัฐ		ภาคเอกชน	
			ป้ายหนึ่งภาษา	ป้ายหลายภาษา	ป้ายหนึ่งภาษา	ป้ายหลายภาษา
ไทย	562	63.86	116	110	199	137
อังกฤษ	287	32.61	2	108	38	139
ลาว	14	1.59	0	14	0	0
ญี่ปุ่น	10	1.14	0	0	5	5
จีน	5	0.57	1	0	0	4
เวียดนาม	2	0.23	0	2	0	0
รวม	880	100.00	119	234	242	285

จากข้อมูลในตารางที่ 1 แสดงจำนวนความถี่ของรูปภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 6 ภาษา เรียงตามความถี่สูงสุดได้แก่ ภาษาไทย จำนวน 562 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 63.86 ภาษาอังกฤษ จำนวน 287 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 32.61 ภาษาลาว จำนวน 14 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 1.59 ภาษาญี่ปุ่น จำนวน 10 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 1.14 ภาษาจีน จำนวน 5 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 0.57 และภาษาเวียดนาม จำนวน 2 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 0.23

1.2 รูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะ

รูปแบบการใช้ภาษาในป้ายสาธารณะ คือรูปแบบการใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 611 ป้าย ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบการใช้ภาษาในป้ายสาธารณะออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ การใช้ป้ายหนึ่งภาษา และการใช้ป้ายหลายภาษา ซึ่งในแต่ละกลุ่มภาษาผู้วิจัยจะจำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนตามเกณฑ์ผู้จัดทำป้าย ได้แก่ ป้ายของภาครัฐและป้ายของภาคเอกชน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปจำนวนป้ายสาธารณะโดยแบ่งตามรูปแบบการใช้ภาษาและหน่วยงานผู้จัดทำป้าย

การใช้ภาษาในป้าย	จำนวน	ร้อยละ	ภาครัฐ	หน่วยงานผู้จัดทำป้าย		
				ร้อยละ	ภาคเอกชน	ร้อยละ
ป้ายหนึ่งภาษา	361	59.08	119	19.48	242	39.61
ป้ายหลายภาษา	250	40.92	110	18.00	140	22.91
รวมป้ายทั้งหมด	611	100.00	229	37.48	382	62.52

จากข้อมูลในตารางที่ 2 เมื่อจำแนกตามเกณฑ์ผู้จัดทำป้ายพบว่า รูปแบบการใช้ภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะทั้งป้ายของภาครัฐและป้ายของภาคเอกชน ใช้ป้ายหนึ่งภาษามากกว่าป้ายหลายภาษา เมื่อวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในป้าย สามารถจำแนกโดยละเอียด ดังนี้

1.2.1 การใช้ป้ายหนึ่งภาษา

จากการเก็บรวบรวมป้ายสาธารณะจากบริเวณถนนริมฝั่งแม่น้ำโขงในเขตเทศบาลเมืองนครพนม พบว่า รูปแบบการใช้ป้ายหนึ่งภาษา มีจำนวนทั้งสิ้น 361 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 59.08 โดยจำแนกตามรายละเอียดตามภาษาที่ปรากฏ หน่วยงานผู้จัดทำของป้าย และวัตถุประสงค์ของป้าย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 รูปแบบการใช้ป้ายหนึ่งภาษา

ภาษา	จำนวน	ร้อยละ	ภาครัฐ	ภาคเอกชน
ไทย	315	87.26	116	199
อังกฤษ	40	11.08	2	38
ญี่ปุ่น	5	1.39	0	5
จีน	1	0.28	1	0
รวม	361	100.00	119	242

จากข้อมูลในตารางที่ 3 แสดงรูปแบบการใช้ป้ายหนึ่งภาษาบริเวณถนนริมฝั่งแม่น้ำโขงในเขตเทศบาลเมืองนครพนม พบว่าภาษาที่ใช้ในป้ายหนึ่งภาษา มีจำนวน 4 ภาษา เรียงตามลำดับความถี่ที่ปรากฏ ได้แก่ ภาษาไทย อังกฤษ ญี่ปุ่น และจีน เมื่อวิเคราะห์ตามเกณฑ์หน่วยงานผู้จัดทำป้ายพบว่า ป้ายหนึ่งภาษาที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นพบในป้ายของภาคเอกชนเท่านั้น ส่วนป้ายหนึ่งภาษาที่ใช้ภาษาจีนพบในป้ายของภาครัฐเท่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การใช้ป้ายหนึ่งภาษาของภาครัฐ ภาครัฐมีการใช้ป้ายหนึ่งภาษาทั้งหมด 119 ป้าย ส่วนใหญ่เป็นป้ายภาษาไทย รองลงมาคือป้ายภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นป้ายชื่อสถานที่หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานในสังกัดของรัฐ เช่น ป้ายชื่อวัด ป้ายชื่อบ้านพักประจำตำแหน่งข้าราชการ ป้ายชื่อศาล ป้ายชื่อโรงเรียน ป้ายสถานที่สาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้ป้ายภาษาเดียวของภาครัฐใช้ในป้ายสัญลักษณ์กฎจราจร ป้ายบอกเส้นทางหรือระยะทางไปหน่วยงานราชการต่าง ๆ ป้ายบอกเส้นทางไปยังถนนเส้นต่าง ๆ และใช้ในป้ายรณรงค์หรือเชิญชวนทำกิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐหรือสาธารณะ ป้ายบอกข้อมูลกฎหรือระเบียบต่าง ๆ ในภาครัฐหรือสถานที่สาธารณะ ป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลหรือให้ความรู้เกี่ยวกับภาครัฐหรือสถานที่สาธารณะ เป็นต้น ด้านป้ายหนึ่งภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษ 2 ป้าย ใช้ในป้ายบอกหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อสายด่วนนักท่องเที่ยวของหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และป้ายแจ้งห้ามบินโดรนบริเวณพื้นที่ของโบสถ์นักบุญอนันนาหนองแสง ส่วนป้ายภาษาจีนพบหนึ่งป้าย คือป้ายชื่อศาลเจ้าของคนไทยเชื้อสายจีน

ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่วัดโอกาสและอยู่ในความดูแลของชาวชุมชนวัดโอกาสและหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดนครพนม

2) การใช้ป้ายหนึ่งภาษาของภาคเอกชน ภาคเอกชนปรากฏป้ายหนึ่งภาษาทั้งหมด 242 ป้าย ส่วนใหญ่เป็นป้ายภาษาไทย รองลงมาคือป้ายภาษาอังกฤษ เช่น ป้ายชื่อบริษัท ป้ายชื่อห้างร้าน ป้ายชื่อโรงแรม ป้ายบอกรายละเอียดห้างร้าน/สินค้า/ช่องทางการติดต่อ ป้ายห้าม/เตือน/ชี้แจง เป็นต้น ส่วนป้ายภาษาญี่ปุ่นพบในภาคเอกชนเท่านั้น ซึ่งใช้ในป้ายชื่อร้านและรายละเอียดต่าง ๆ ในร้านอาหารญี่ปุ่นและร้านเครื่องสำอางค์ญี่ปุ่นที่ตั้งอยู่เส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง

1.2.2 การใช้ป้ายหลายภาษา

รูปแบบการใช้ป้ายหลายภาษาในป้ายสาธารณะจากบริเวณถนนริมฝั่งแม่น้ำโขงในเขตเทศบาลเมืองนครพนม มีจำนวน 250 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 40.92 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 รูปแบบการใช้ป้ายหลายภาษา

ภาษา	จำนวน	ร้อยละ	ภาครัฐ	ภาคเอกชน
ไทย-อังกฤษ	225	90.00	94	131
ไทย-อังกฤษ-ลาว	13	5.20	13	0
ไทย-อังกฤษ-จีน	4	1.60	0	4
อังกฤษ-ญี่ปุ่น	3	1.20	0	3
ไทย-ญี่ปุ่น	1	0.40	0	1
ไทย-อังกฤษ-ญี่ปุ่น	1	0.40	0	1
ไทย-จีน	1	0.40	1	0
ไทย-เวียดนาม	1	0.40	1	0
ไทย-อังกฤษ-ลาว-เวียดนาม	1	0.40	1	0
รวม	250	100.00	110	140

จากตารางที่ 4 รูปแบบการใช้ป้ายหลายภาษาบริเวณถนนริมฝั่งแม่น้ำโขงในเขตเทศบาลเมืองนครพนม มีรายละเอียดการใช้ภาษาในป้ายของภาครัฐและภาคเอกชน ดังนี้

1) การใช้ป้ายหลายภาษาของภาครัฐ ภาครัฐมีป้ายหลายภาษารวมทั้งหมด 110 ป้าย จำนวน 5 รูปแบบเรียงตามความถี่สูงสุด ได้แก่ ป้ายภาษาไทย-อังกฤษ ใช้ในป้ายชื่อสถานที่/หน่วยงานในการควบคุมดูแลโดยรัฐ เช่น ป้ายชื่อบ้านพักข้าราชการ ด้านศาลการ ด้านตรวจคนเข้าเมือง สถานีตำรวจ ป้ายบอกข้อมูล/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ของภาครัฐ เป็นต้น รองลงมาคือป้ายภาษาไทย-อังกฤษ-ลาว ใช้ในป้ายแนะนำเส้นทางไปสถานที่หน่วยงานราชการ ส่วนที่พบในภาครัฐเท่านั้นได้แก่ ป้ายภาษาไทย-จีน, ภาษาไทย-เวียดนาม ใช้ในป้ายชื่อศาลเจ้าคนไทยเชื้อสายจีนและป้ายชื่อหอนาฬิกา “ชาวเวียดนามอนุสรณ์คราวย้ายกลับปฎภูมิ” และป้ายภาษาไทย-อังกฤษ-ลาว-เวียดนาม ใช้ในป้ายชื่อสถานีตำรวจจราจรจังหวัดนครพนม

2) การใช้ป้ายหลายภาษาของภาคเอกชน ภาคเอกชนมีป้ายหลายภาษารวมทั้งหมด 141 ป้าย จำนวน 5 รูปแบบเรียงตามความถี่สูงสุด ได้แก่ ป้ายภาษาไทย-อังกฤษ รูปแบบป้ายหลายภาษาที่พบในภาคเอกชนเท่านั้น ได้แก่ ภาษาไทย-อังกฤษ-จีน, ภาษาอังกฤษ-ญี่ปุ่น, ภาษาไทย-ญี่ปุ่น และภาษาไทย-อังกฤษ-ญี่ปุ่น ส่วนใหญ่ใช้ในป้ายชื่อบริษัท ป้ายชื่อห้างร้าน ป้ายชื่อโรงแรม และป้ายแสดงการต้อนรับ ป้ายแสดงข้อมูลหรือให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของร้าน/สินค้า/บริการและช่องทางการติดต่อ เป็นต้น

2. รูปแบบข้อความหลายภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์รูปแบบข้อความหลายภาษาที่ใช้ในป้ายสาธารณะบริเวณถนนริมฝั่งแม่น้ำโขงในเขตเทศบาลเมืองนครพนม โดยแบ่งผลการวิเคราะห์หลักออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ รูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายของภาครัฐ และรูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายของเอกชน จากนั้นจะวิเคราะห์รูปแบบของข้อความหลายภาษาตามรูปแบบการแปล โดยแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) ป้ายหลายภาษาแบบแปลตรงตัว (Direct translation) 2) ป้ายหลายภาษาแบบแปลบางส่วน (Partial translation) และ 3) ป้ายหลายภาษาแบบอิสระ (Free writing) โดยจะเรียงตามลำดับความถี่สูงสุดที่ปรากฏ ตามรายละเอียดดังนี้

2.1 รูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายของภาครัฐ

รูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายของภาครัฐ มีจำนวนทั้งสิ้น 110 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 44.00 ภาษาที่พบประกอบด้วย ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาลาว ภาษาจีน และภาษาเวียดนาม ดังนี้

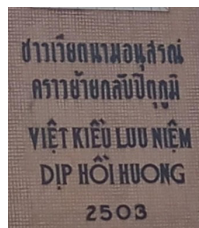
ตารางที่ 5 รูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายของภาครัฐ

ป้ายหลายภาษาของภาครัฐ	จำนวน	ร้อยละ	รูปแบบข้อความ		
			แปลตรงตัว	แปลบางส่วน	แปลอิสระ
ไทย-อังกฤษ	94	85.45	63	25	6
ไทย-อังกฤษ-ลาว	13	11.82	13	0	0
ไทย-จีน	1	0.91	1	0	0
ไทย-เวียดนาม	1	0.91	1	0	0
ไทย-อังกฤษ-ลาว-เวียดนาม	1	0.91	0	1	0
รวม	110	100.00	78	26	6

จากตารางที่ 5 พบรูปแบบข้อความหลายภาษาแบบแปลตรงตัวมากที่สุด ทั้งในป้ายภาษาไทย-อังกฤษ, ภาษาไทย-อังกฤษ-ลาว, ภาษาไทย-จีน และป้ายภาษาไทย-เวียดนาม รองลงมาคือใช้แบบแปลบางส่วน ซึ่งพบในป้ายภาษาไทย-อังกฤษ และป้ายภาษาไทย-อังกฤษ-ลาว-เวียดนาม ซึ่งเป็นป้ายสถานีตำรวจ ส่วนแบบแปลอิสระพบน้อยที่สุด ซึ่งพบในป้ายภาษาไทย-อังกฤษเท่านั้น

ภาพที่ 2 ป้ายแบบแปลตรงตัว (ไทย-อังกฤษ-ลาว)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

ภาพที่ 3 ป้ายแบบแปลตรงตัว (ไทย-เวียดนาม)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

ภาพที่ 4 ป้ายแบบแปลตรงตัว (ไทย-จีน)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

ภาพที่ 5 ป้ายแบบแปลบางส่วน
(ไทย-อังกฤษ-เวียดนาม-ลาว)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

2.2 รูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายของภาคเอกชน

รูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายของภาคเอกชน มีจำนวนทั้งสิ้น 140 ป้าย คิดเป็นร้อยละ 66.00 ภาษาที่พบประกอบด้วย ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6 รูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายของภาคเอกชน

ป้ายหลายภาษาของภาคเอกชน	จำนวน	ร้อยละ	รูปแบบข้อความ		
			แปลตรงตัว	แปลบางส่วน	แปลอิสระ
ไทย-อังกฤษ	131	93.57	37	53	41
ไทย-อังกฤษ-จีน	4	2.857	2	0	2
อังกฤษ-ญี่ปุ่น	3	2.143	1	1	1
ไทย-ญี่ปุ่น	1	0.714	1	0	0
ไทย-อังกฤษ-ญี่ปุ่น	1	0.714	0	1	0
รวม	140	100	41	55	44

จากตารางที่ 6 พบรูปแบบข้อความหลายภาษาแบบแปลบางส่วนมากที่สุด ส่วนใหญ่การแปลบางส่วนใช้ในป้ายภาษาไทย-อังกฤษ และพบในป้ายภาษาอังกฤษ-ญี่ปุ่น และภาษาไทย-อังกฤษ-ญี่ปุ่น รูปแบบละ 1 ป้าย ซึ่งเป็นการแปลเฉพาะชื่อร้าน รองลงมาใช้แบบแปลอิสระ ใช้ในป้ายภาษาไทย-อังกฤษ, ภาษาไทย-อังกฤษ-จีน และภาษาอังกฤษ-ญี่ปุ่น เป็นการแปลรายละเอียดส่วนอื่น ๆ ของร้าน

ภาพที่ 6 ป้ายแบบแปลตรงตัว(ไทย-จีน-อังกฤษ)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

ภาพที่ 7 ป้ายแบบแปลตรงตัว (ไทย-ญี่ปุ่น)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

ภาพที่ 8 ป้ายแบบแปลบางส่วน (ไทย-อังกฤษ-ญี่ปุ่น)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

ภาพที่ 9 ป้ายแบบแปลอิสระ (ไทย-อังกฤษ)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

ภาพที่ 10 ป้ายแบบแปลอิสระ (ไทย-อังกฤษ-จีน)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

ภาพที่ 11 ป้ายแบบแปลอิสระ (อังกฤษ-ญี่ปุ่น)
ที่มา: Aomthip Maleelai (2024)

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษากาการใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะในเขตเทศบาลเมืองนครพนม สรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ด้านการใช้ภาษาและด้านรูปแบบข้อความหลายภาษา ได้ดังนี้

1. การใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม พบว่าด้านการใช้ภาษาปรากฏการใช้ป้ายภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาคือ ภาษาลาว ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน และภาษาเวียดนามตามลำดับ ด้านรูปแบบภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะ มีการใช้ป้ายหนึ่งภาษาได้แก่ ป้ายภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น โดยภาษาที่ใช้ในป้ายส่วนใหญ่คือภาษาไทย รองลงมาคือภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเห็นว่าป้ายภาษาไทยเป็นภาษาหลักที่ใช้ในป้ายหนึ่งภาษาของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยในภาครัฐนั้นส่วนใหญ่ใช้สำหรับป้ายชื่อสถานที่ราชการต่าง ๆ และป้ายจราจร ส่วนภาคเอกชนใช้สำหรับป้ายชื่อร้านและป้ายให้ข้อมูลสินค้าและบริการในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ด้านป้ายภาษาอังกฤษพบว่า ภาคเอกชนใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาครัฐ ส่วนใหญ่ภาคเอกชนใช้ภาษาอังกฤษสำหรับป้ายชื่อร้านและป้ายประชาสัมพันธ์ ในขณะที่ภาครัฐใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะในป้ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์เฉพาะทาง ด้านป้ายภาษาญี่ปุ่นพบในภาคเอกชนเท่านั้นซึ่งพบในร้านอาหารและธุรกิจที่มีการเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของญี่ปุ่น และป้ายภาษาจีนพบในภาครัฐซึ่งเป็นสถานที่ในความดูแลโดยภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น

ด้านการใช้ป้ายหลายภาษา ปรากฏภาษาที่ใช้ในป้ายหลายภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาลาว ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาเวียดนาม ป้ายหลายภาษาที่พบมากที่สุด ได้แก่ ป้ายภาษาไทย-อังกฤษ ซึ่งเป็นรูปแบบหลักที่ใช้ในป้ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยในภาครัฐนั้นส่วนใหญ่ใช้สำหรับป้ายจราจร/บอกเส้นทางมากที่สุด ส่วนภาคเอกชนใช้สำหรับป้ายชื่อร้านมากที่สุด รองลงมาคือป้ายให้ข้อมูลสินค้าและบริการ ด้านป้ายภาษาไทย-อังกฤษ-ลาว พบในภาครัฐเท่านั้น ซึ่งใช้สำหรับการบอกเส้นทางไปยังหน่วยงานราชการ เช่นเดียวกับป้ายภาษาไทย-จีน และภาษาไทย-เวียดนามที่พบในภาครัฐเท่านั้นซึ่งเป็นป้ายชื่อสถานที่สำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีนและเวียดนาม ส่วนป้ายหลายภาษาที่พบในภาคเอกชนเท่านั้นได้แก่ ป้ายภาษาไทย-อังกฤษ-จีน, อังกฤษ-ญี่ปุ่น และภาษาไทย-อังกฤษ-ญี่ปุ่น ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เพื่อเป็นป้ายชื่อร้าน

การใช้ป้ายสาธารณะในเขตเทศบาลเมืองนครพนมมีลักษณะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Landry & Bourhis (1997, pp. 27-28) ในด้านหน้าที่หลักของป้ายสาธารณะต่อการกำหนดรูปแบบของภูมิภาค ภาษาคือเป็นตัวบ่งชี้อัตลักษณ์และความสัมพันธ์ทางภาษาของชุมชน ซึ่งภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาลาว และภาษาเวียดนามแสดงถึง อัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ป้ายภาษาไทยเป็นภาษาหลักที่ใช้ในป้ายหนึ่งภาษาของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ภาครัฐได้เน้นการใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการสื่อสารกับประชาชนในท้องถิ่น โดยมีการใช้ภาษาอังกฤษในบางกรณีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือกฎระเบียบที่ต้องแจ้งให้ชาวต่างชาติทราบ ด้านการใช้ภาษาลาวสัมพันธ์พื้นที่ของจังหวัดนครพนมที่อยู่ติดชายแดนประเทศลาวจึงมีการใช้ภาษาของเพื่อนบ้านในป้ายสาธารณะ ส่วนการใช้ภาษาจีนและภาษาเวียดนามสัมพันธ์กับความหลากหลายทางเชื้อชาติของคนในพื้นที่จังหวัดนครพนมที่มีชาวไทยเชื้อสายจีนและเวียดนามทำให้มีสถานที่สำคัญอันเป็นที่เคารพบูชาของชาวไทยเชื้อสายจีนและสัญลักษณ์เชื่อมความสัมพันธ์อันดีของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ส่วนภาคเอกชน เน้นการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเชิงพาณิชย์ภายในท้องถิ่น แต่มี การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นสำหรับป้ายในร้านอาหาร โรงแรม และธุรกิจบริการ

ข้อค้นพบด้านความถี่ของการใช้ภาษาไทยที่พบมากที่สุด รองลงมาคือภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anantawan & Buakaw (2022) และ Boonmalert (2023) ซึ่งมีปัจจัยจากการที่ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ภาษาราชการและภาษากลางในการติดต่อสื่อสารของคนในพื้นที่ ส่วนภาษาอังกฤษแสดงถึงความเป็นสากล สะท้อนถึงความทันสมัย เพื่อสร้างความดึงดูดแก่ผู้พบเห็นในพื้นที่ดังกล่าว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siwina (2020) ซึ่งศึกษาป้ายสาธารณะในพื้นที่ชายแดน พบว่าพื้นที่ชายแดนทุกแห่งใช้ป้ายหนึ่งภาษาที่เป็นภาษาประจำชาติมากที่สุด รองลงมาคือภาษาอังกฤษ ซึ่งการใช้ภาษาประจำชาติที่เด่นชัดเป็นเพราะทุกประเทศต้องการนำเสนออัตลักษณ์ของชาติผ่านป้ายสาธารณะ การใช้ภาษาอังกฤษในปริมาณมากเพราะพื้นที่ชายแดนมีความเป็นโลกาภิวัตน์และนานาชาติ ส่วนการใช้ป้ายภาษาจีนเพียงภาษาเดียวสอดคล้องกับ Boonmalert (2023) ในประเด็นของการใช้ภาษาจีนเพื่อแสดงความเป็นชาติเดียวกันในต่างพื้นที่ ซึ่งในพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองนครพนมพบเฉพาะในภาครัฐที่แสดงถึงชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองนครพนม แตกต่างจากป้ายภาษาจีนภาษาเดียวในงานวิจัยของ Boonmalert (2023) ซึ่งปรากฏในภาคเอกชนประเภทป้ายอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งแสดงถึงการลงทุนในธุรกิจข้ามชาติของชาวจีน ส่วนการใช้ป้ายภาษาญี่ปุ่นในพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองนครพนมที่พบเฉพาะในภาคเอกชนนั้นเป็นไปเพื่อการสร้างบรรยากาศจำลองของร้านค้าให้มีลักษณะเป็นร้านต้นตำรับในประเทศญี่ปุ่นซึ่งมุ่งสื่อสาร

แก่กลุ่มลูกค้าในพื้นที่และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่นิยมรับประทานอาหารญี่ปุ่นหรือชื่นชอบในอัตลักษณ์ญี่ปุ่น สะท้อนให้เห็นถึงการเกิดพลวัตกระบวนการกลายเป็นญี่ปุ่น (Japanization) ในสังคมไทย ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของ Meemongkol (2021) ถึงความนิยมของชาวไทยที่มีต่อร้านอาหารญี่ปุ่นในบริเวณพื้นที่สุขุมวิท 63 (เอกมัย)

การใช้ป้ายหลายภาษา พบว่ามีการใช้ภาษาไทย-อังกฤษมากที่สุดทั้งในภาครัฐและเอกชน สอดคล้องกับผลการศึกษาด้านการใช้ป้ายหลายภาษาหลายเรื่อง เช่น งานวิจัยของ Siwina (2020), Meemongkol (2021), Hayeesani (2022) และ Anantawan & Buakaw (2022) เป็นต้น ซึ่งสรุปได้ว่าการใช้ภาษาอังกฤษในป้ายหลายภาษารูปแบบภาษาไทย-อังกฤษสะท้อนถึงการปรับตัวของสังคมให้ทันกับยุคโลกาภิวัตน์ที่ภาษาอังกฤษถูกใช้เป็นภาษากลางของโลก ด้วยการใช้ภาษาอังกฤษในป้ายสาธารณะทำให้เกิดความเป็นสากลและเพิ่มภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถานที่และธุรกิจในท้องถิ่น โดยภาษาอังกฤษยังทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นนานาชาติและความทันสมัย ซึ่งช่วยยกระดับภาพลักษณ์และฐานะทางสังคมของผู้ใช้ ทั้งนี้ ค่านิยมที่สอดแทรกผ่านการใช้ภาษาอังกฤษในป้ายยังแสดงถึงความสำเร็จ ความสูงส่ง และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกที่มีความเชื่อมโยงในระดับสากล ทั้งนี้ สามารถพิจารณาได้ว่าอิทธิพลของภาษาอังกฤษที่เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในภูมิทัศน์ภาษาไทย นับเป็นหลักฐานการคืบคลานของภาษาอังกฤษต่อภาษาประจำชาติประการหนึ่ง

2. รูปแบบข้อความหลายภาษาที่ปรากฏในป้ายสาธารณะบริเวณถนนริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ด้านรูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายหลายภาษาของภาครัฐ พบรูปแบบข้อความหลายภาษาแบบแปลตรงตัวมากที่สุด ทั้งในป้ายภาษาไทย-อังกฤษ, ภาษาไทย-อังกฤษ-ลาว, ภาษาไทย-จีน และป้ายภาษาไทย-เวียดนาม รองลงมาคือใช้แบบแปลบางส่วน ซึ่งพบในป้ายภาษาไทย-อังกฤษ และป้ายภาษาไทย-อังกฤษ-ลาว-เวียดนาม ซึ่งเป็นป้ายสถานีตำรวจ ส่วนแบบแปลอิสระพบน้อยที่สุด ซึ่งพบในป้ายภาษาไทย-อังกฤษเท่านั้น ส่วนด้านรูปแบบข้อความหลายภาษาในป้ายหลายภาษาในป้ายของภาคเอกชน พบรูปแบบข้อความหลายภาษาแบบแปลบางส่วนมากที่สุด ส่วนใหญ่การแปลบางส่วนใช้ในป้ายภาษาไทย-อังกฤษ และพบในป้ายภาษาอังกฤษ-ญี่ปุ่น และภาษาไทย-อังกฤษ-ญี่ปุ่น รูปแบบเลข 1 ป้าย ซึ่งเป็นการแปลเฉพาะชื่อร้าน รองลงมาใช้แบบแปลอิสระ ใช้ในป้ายภาษาไทย-อังกฤษ, ภาษาไทย-อังกฤษ-จีน และภาษาอังกฤษ-ญี่ปุ่น เป็นการแปลรายละเอียดส่วนอื่น ๆ ของร้าน

จากการศึกษารูปแบบข้อความหลายภาษาบนป้ายสาธารณะบริเวณถนนริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม สัมพันธ์กับแนวคิดด้านหน้าที่หลักของป้ายสาธารณะ (Landry & Bourhis, 1997, pp. 25-29) คือ หน้าที่ให้ข้อมูลและหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมักใช้เพื่อทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลด้านรายละเอียด การประชาสัมพันธ์ ชื่อนั้นๆ แนวปฏิบัติ หรือช่องทางการติดต่อ ส่วนภาษาลาว จีน ญี่ปุ่น และเวียดนามมีหน้าที่เชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงสัญลักษณ์ด้านอัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ เช่น การใช้ภาษาลาวในป้ายบอกเส้นทางและป้ายชื่อสถานีตำรวจของหน่วยภาครัฐโดยใช้รูปแบบข้อความแบบแปลตรงตัวหรือแปลบางส่วนไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการแปลความหมาย เนื่องจากชาวลาวสามารถอ่านและเข้าใจความหมายภาษาไทยได้ เช่นเดียวกับการแปลแบบตรงตัวในรูปป้ายหลายภาษาที่ใช้ภาษาจีน และเวียดนามในป้ายของภาครัฐต่างทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์เพื่อแสดงถึงการให้คุณค่าและความสำคัญต่อกลุ่มเชื้อชาติดังกล่าวในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siwina (2018) ซึ่งพบการแปลตรงตัวในป้ายส่วนใหญ่ของภาคเอกชนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ งานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความหลากหลาย

ทางภาษา เช่น การใช้ภาษาไทย-อังกฤษ-ลาว และภาษาไทย-อังกฤษ-จีน โดยสะท้อนถึงการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามพรมแดนและกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่ นอกจากนี้ การแปลข้อความที่ไม่ตรงกับต้นฉบับอย่างอิสระยังสะท้อนถึงการปรับใช้ภาษาตามความเหมาะสมในบริบทท้องถิ่น และความต้องการสื่อสารที่ตรงจุดกับกลุ่มเป้าหมายทางธุรกิจ ส่วนการใช้ภาษาอังกฤษในภาครัฐและเอกชน และการใช้ภาษาญี่ปุ่นภาษาจีนในป้ายสาธารณะของภาคเอกชน ซึ่งพบการแปลหลายรูปแบบนั้น สะท้อนถึงการปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์และการเน้นความสากล เช่นเดียวกับงานวิจัยที่ศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ เช่น งานของ Wangpusit (2012) ที่ศึกษาในสยามสแควร์ซึ่งพบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเสริมภาพลักษณ์ความเป็นนานาชาติ

ภูมิทัศน์ภาษาจากป้ายสาธารณะบริเวณถนนเส้นริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม จึงแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของภาครัฐต่อความหลากหลายทางเชื้อชาติที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองนครพนม ซึ่งสะท้อนถึงการมีปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประเทศลาว กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนและเวียดนาม รวมถึงทั้งภาครัฐและเอกชนต่างปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ ความทันสมัยและการเชื่อมโยงกับสังคมโลกและความต้องการสื่อสารที่ตรงจุดกับกลุ่มเป้าหมาย

References

- Anantawan, & Buakaw, S. (2022). A Linguistic Landscape Study of Tha Sadet Market, Nong Khai Province. *Humanities and Social Sciences Ubonratchathani University*, 13(1), 101-134. (In Thai)
- Ben-Rafael, E., Shohamy, E., Hasan Amara, M., & Trumper-Hecht, N. (2006). Linguistic Landscape as Symbolic Construction of the Public Space: The Case of Israel. *International Journal of Multilingualism*, 3 (1), 7-30.
- Boonmalert, P. (2023). *The Linguistic Landscape of Signs with Names of Places in Chiang Mai Province* (Doctoral Dissertation). Mahasarakham University.
- Coulmas, F. (2009). Linguistic landscaping and the seed of the public sphere. In E. Shohamy, & Gorter, *Linguistic landscape: expounding the scenery* (pp. 13-24), New York: Routledge.
- Google. (2004). *Google Maps directions for driving from Nakhraj bicycle lane tunnel to Nakhon Phanom Highway District*. Retrieved from <https://shorturl.asia/YKkbf>
- Gorter, D. (2006). Further Possibilities for Linguistic Landscape Research. In G. Durk (Ed.), *Linguistic Landscape* (pp. 81-88). Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters.

- Hayeesani, M. (2022). Linguistic Landscape on Coffee Shop Signboards of Multilingual Communities. *Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia*, 22(2), 67-81.
- Hayeesani, M. & Vongvivut, S. (2022). Multilingualism in Southern Border City: a Case Study of Linguistic Landscape of Commercial Shop Signs in Yala City, Yala Province, Thailand. *Parichart Journal*, 35(2), 184-201. (In Thai)
- Huebner, T. (2006). Bangkok's linguistic landscapes: Environmental print, codemixing and language change. *International Journal of Multilingualism*, 3(1), 31-51.
- Landry, R., & Bourhis, R. Y. (1997). Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality : An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology*, 16(1), 23-49.
- Meemongkol, G. (2021). Linguistic Landscape of Soi Nananua and Soi Ekamai. *Humanities and Social Sciences Ubonratchathani University*, 12(1), 66-88. (In Thai)
- Prachachatturakit (Producer). (2024, 1 September 2024). **Ministry of Tourism pushes “Nakhon Phanom” as the main tourist city.** Promote the path of faith. (In Thai)
- Pramual, T. & Jitbanjong, D. (2023). Language Used in Business and Service Signs in the Business Areas, at Municipality of Khon Kaen: A Linguistic Landscape Study. *Humanities and Social Sciences Ubon Ratchathani University*, 19(2), 135-161. (In Thai)
- Puzey, G. (2016). *Linguistic Landscape*. The Oxford handbook of names and naming. Oxford: Oxford University Press.
- Siwina, P. (2018). *Linguistic Landscape in the Surin province*. Paper presented at the 7th CASNIC Academic Conference 2018.
- Siwina, P. (2020). *Multilinguistic Landscape in Thailand's border areas*. (Doctoral Dissertation). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Shohana, E. and Gorter, D. (2009). *Linguistic Landscape: Expanding Scenery*. New York: Routledge.

Spolsky, B. (2009X). Prolegomene to a sociolinguistic theory on public signage. In E. Shohamy, & D. Gorter, **Linguistic landscape: Expounding the scenery (pp. 25-39)**. New York: Routledge.Postgraduate.

Strategy and Budget Division. (2021). **Local Development Plan (2023-2127): of Nakhon Phanom Municipality Mueang Nakhon Phanom District Nakhon Phanom Province**. Nakhon Phanom: Strategy and Budget Division. (In Thai)

Wangpusit, K. (2012). **Business names in the area of Siam Square: A Linguistic Landscape study** (Master's thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)

การวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไท ของบุญยงค์ เกศเทศ

Content Analysis of the Documentary on the Tai Ethnic Group
by Boonyong Ketthet

สุริยา คำกฤษ / Suriya Khamguna

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์ 53000, ประเทศไทย
Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Uttaradit Rajabhat University, Uttaradit 53000, Thailand

Email : dean.suriyakhamguna@gmail.com

Received: December 12, 2024

Revised: April 17, 2025

Accepted: April 20, 2025

Abstract

This research article aims to analyze the content presentation in the ethnic documentary writings of Boonyong Ketthet, specifically focusing on eight of his works that explore Tai ethnic groups. The study identifies three major themes in his content construction. First, in terms of housing, it is found that Tai ethnic communities typically construct large wooden stilt houses with open upper areas, often situated near water sources to facilitate agriculture. Second, in terms of belief systems, four core beliefs are presented: belief in deities, referring to higher beings capable of granting blessings and protection; belief in spirits, including ancestral spirits who are believed to continue watching over their descendants; belief in khwan (life essence), regarded as a sacred and vital element of the human spirit; and belief in karma, influenced by Buddhism, which emphasizes that good deeds yield good outcomes. Third, in terms of rituals, the Tai ethnic groups perform unique ceremonies such as khab mot (ritual diagnosis by a shaman), su khwan (soul-calling ceremony), and traditional wedding rituals. These thematic elements reflect the deep interconnection between lifestyle, belief, and ritual in Tai ethnic communities.

Key words: content analysis, documentary writing, Tai ethnic groups

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การนำเสนอด้านเนื้อหาในงานเขียนสารคดี กลุ่มชาติพันธุ์โทของบุญยงค์ เกศเทศ โดยศึกษาจากงานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์โทของบุญยงค์ เกศเทศ จำนวน 8 เรื่อง ผลการศึกษาพบการนำเสนอด้านเนื้อหา คือ 1. ด้านการสร้างที่อยู่อาศัย พบว่าคนกลุ่มชาติพันธุ์โทจะสร้างบ้านเป็นบ้านไม้หลังใหญ่ ยกพื้นสูง ด้านบนเป็นพื้นที่โล่ง นิยมปลูกสร้างบ้านหรือตั้งหมู่บ้านชุมชนใกล้แหล่งน้ำ เอื้อต่อการเพาะปลูกเพื่อใช้ในการทำการเกษตร 2. ด้านความเชื่อมีความเชื่อเรื่องเทวดา หมายถึงเชื่อว่าเทวดาอยู่ในภพภูมิที่สูงกว่ามนุษย์ มีอำนาจบันดาลให้มนุษย์ได้รับสิ่งที่ติดตามตามที่ร้องขอ สามารถปกป้องรักษามนุษย์ให้รอดพ้นจากสิ่งไม่ดีได้ ความเชื่อเรื่องผีหมายถึงเชื่อว่าวิญญาณของคนที่ยเสียชีวิตไปแล้วหรือผีบรรพชนคือญาติที่ตายไปแล้วยังคงคอยคุ้มครองลูกหลานตลอดเวลาต้องทำพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การแสดงความเคารพ การบวงสรวง การเซ่นไหว้ เป็นต้น ความเชื่อเรื่องขวัญซึ่งหมายถึงสิ่งที่เป็นเหมือนจิตวิญญาณของมนุษย์ให้ความสำคัญว่าเป็นของสูง และความเชื่อเรื่องกรรม ซึ่งหมายถึงความเชื่อที่เกิดจากอิทธิพลของศาสนาพุทธเชื่อว่าใครทำดีย่อมได้ผลตอบแทนดี และ 3. ด้านพิธีกรรม คนกลุ่มชาติพันธุ์โทมีพิธีกรรมการข่มขี้เป็นพิธีกรรมของหมอในการเสพยาหรือวินิจฉัยก่อนทำการรักษาอาการเจ็บป่วย พิธีกรรมในการสู่ขวัญและพิธีกรรมในการแต่งงาน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เนื้อหา สารคดี กลุ่มชาติพันธุ์โท

บทนำ

กลุ่มชาติพันธุ์คือกลุ่มคนที่อยู่รวมกันหลาย ๆ คน หลาย ๆ ครอบครัวจนกลายเป็นสังคมใหญ่ มีวิถีชีวิตเดียวกัน ใช้ภาษาเดียวกัน ความเชื่อและประเพณีเดียวกันและมีเอกลักษณ์ของกลุ่มอย่างใดอย่างหนึ่งที่ชัดเจนเพื่อแสดงให้เห็นว่าแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น คนไทย คนญ้อ คนผู้ไท คนลื้อ คนไท คนไต คนอาหม คนไทดำ คนไทขาว คนไทแดง เป็นต้น ครอบครัวคนผู้ไทแดง มีลักษณะเป็นครอบครัวใหญ่ พ่อ แม่ พี่ น้อง ทุกคนอาศัยอยู่ด้วยกันในเรือนหลังเดียว และเมื่อแต่งงานแล้วนำเอาลูกสะใภ้เข้าเรือนทำให้มีสมาชิกในเรือนค่อนข้างมาก เครื่องญาติผู้ไทแดงเรียกว่า “จาว” เป็นระบบความสัมพันธ์เครือญาติแบบโคตรตระกูลซึ่งเกิดจากการยึดถือผีประจำตระกูลเดียวกัน ความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์นับเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงตัวตนของกลุ่มคนนั้น ๆ ที่ชัดเจนอีกทางหนึ่ง

มนุษย์มีการเรียนรู้มีการถ่ายทอดความรู้และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาสร้างความสำเร็จให้กับสังคมที่ตนเองอยู่อาศัยในรูปแบบต่าง ๆ ได้ มีวัฒนธรรม จารีตประเพณี และความเชื่อด้านต่างๆ ที่ถ่ายทอดและสืบทอดต่อ ๆ กันมาของแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้มนุษย์ยังมีความแตกต่างกันด้านศาสนา และเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์ของตนเอง คำว่า “เชื้อชาติ” (race) หมายถึง คนหมู่นึง พวกหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะรูปร่าง ผิวพรรณ ผิดแผกแตกต่าง แยกแยกไปจากคนหมู่อื่น พวกอื่น เป็นการจัดกลุ่มมนุษย์โดยใช้หลักร่วมกันทางชีววิทยาเป็นหลัก ลักษณะทางร่างกายย่อมถ่ายทอดจากพ่อแม่ไปสู่ลูกหลานโดยทางพันธุกรรม (Ketthet, 2019, p. 7) มนุษย์ย่อมมีการแบ่งแยกกลุ่มของตนเองออกจากกลุ่มอื่น ๆ โดยมีปัจจัยหลายอย่างที่เป็นต้นเหตุในการแบ่งแยกทั้งด้านเชื้อชาติ รูปลักษณ์ ผิวพรรณ ภาษา วัฒนธรรม การดำรงชีวิต รวมถึงความเชื่อของแต่ละกลุ่มด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์การนำเสนอด้านเนื้อหาในงานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์โทของบุญยงค์ เกศเทศ

ทบทวนวรรณกรรม

สารคดีเป็นงานเขียนที่ต้องการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นข้อมูลจริง มีสาระและเป็นเรื่องใหม่หรือเก่า แต่ยังเป็นที่น่าสนใจของผู้อ่านหรือคนทั่วไป ไม่ใช่การเขียนเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่หรือสมมติขึ้น แต่ผู้เขียนสามารถให้ความบันเทิง สนุกสนานสอดแทรกให้ผู้อ่านได้ด้วยลีลาการใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน อธิปไตย โลกहितกุล ได้กล่าวถึงมิติในงานสารคดีว่า มิติที่ 1 รูปแบบการนำเสนอที่ดี ผู้ชมได้รับบรรณรส ความบันเทิง ความเพลิดเพลินอันเกิดจากการวางพล็อต การดำเนินเรื่องดี การใช้ภาษาสละสลวยกินใจ มิติที่ 2 เนื้อหาที่ดี ผู้ชมได้รับสาระทางปัญญา ได้รับความรู้สึกใหม่ ๆ อันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ในการจับประเด็นของผู้เขียนบท ข้อมูลถูกต้องแม่นยำ ไม่มีวัหรือเตา ๆ เอา และมีข้อมูลรอบด้านไม่ด่วนสรุปในประเด็นที่มีข้อโต้แย้ง มิติที่ 3 แঙ্গคิดมุมมองดี ผู้ชมได้รับแঙ্গคิดใหม่ ๆ หรือชมแล้วได้แ้งคิดอันก่อให้เกิดสำนึกในทางสร้างสรรค์ (Lohitkul, 2009, pp. 16-17)

สารคดีเป็นงานเขียนที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมากเพราะเป็นการเขียนที่อ่านเข้าใจง่าย ไม่เหมือนงานเขียนประเภทวิชาการทั่วไป เช่น วิจัย ตำรา หรือหนังสือวิชาการอื่น ๆ แต่การเขียนสารคดีก็ยังมีโครงสร้าง มีแบบแผน สารคดีเป็นงานเขียนที่มีแบบแผน เช่นเดียวกับการเขียนข่าวและบทความ แต่สารคดีมีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่จะสรรหาวิธีการนำเสนอและวิธีเล่าเรื่องได้มากกว่า (Sangkaphanthanon, 2005, p. 30)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นสังคมมานานโดยมีภาษา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อเดียวกันถึงแม้ต่อมาจะมีการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานไปบ้างแต่ยังคงนำวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาติพันธุ์ตนเองไปด้วย กลุ่มคนที่เรียกว่า “ไต” “ไท” หรือ “สยาม” แม้จะมีความหลากหลายในแ่งถิ่นและภูมิภาคที่อยู่ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศอินเดีย ตอนใต้ของจีน พม่า ลาว เวียดนาม หรือในประเทศไทย แต่ก็เป็นคนไทยหรือเรียกรวมว่าชนชาติไท เพราะพูดภาษาตระกูลไท (Tai) เช่นเดียวกันและมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ผูกพันกับวัฒนธรรมข้าว ตั้งบ้านเรือนในที่ลุ่มซึ่งอาจเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ หรือที่ราบลุ่มในหุบเขา และการตั้งบ้านเรือนเป็นหลักเป็นแหล่งนี้เองที่ทำให้เกิดพัฒนาการเป็นบ้านเป็นเมือง เป็นรัฐจนถึงเป็นอาณาจักรที่มีเจ้าผู้ครองนคร (Nimmanheminda & Jiranakhon, 2017, p. 19)

การนำเสนอด้านเนื้อหาในสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์โทของบุญยงค์ เกศเทศ สะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มต่าง ๆ ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านภูมิประเทศถิ่นที่อยู่อาศัย ด้านปัจจัยการดำรงชีวิตซึ่งสามารถแบ่งเป็นด้านที่อยู่อาศัย อาหาร การแต่งกาย เป็นต้น ด้านการประกอบอาชีพ ด้านคติความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม และเนื้อหาที่เป็นความคิดเห็นคือความคิดเห็นเสริมเนื้อหาความจริงที่นำเสนอและความคิดเห็นเชิงเสนอแนะ นอกจากนี้ยังมีความน่าสนใจในการศึกษาด้านการใช้ภาษา เช่น การใช้ภาษาในโครงสร้างของตัวบทสารคดี ในประเด็นของการใช้ภาษาดั้งชื่อเล่น ชื่อเรื่อง ชื่อตอน ชื่อประเด็น

งานเขียนสารคดีเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นข้อมูลที่มีเนื้อหาเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งสาระและความบันเทิงโดยผู้เขียนจะใช้ภาษาที่เรียบง่าย กระชับ สื่อความหมายได้ชัดเจนในการถ่ายทอด การใช้ภาษาง่าย ๆ ย่อมเป็นที่เข้าใจและพอใจของผู้อ่านเสมอ ดังผลการศึกษาวิจัย

ข้อเขียนที่ประสบความสำเร็จในสื่อมวลชนสรุปภาษาในการเขียนสารคดีไว้ว่า ต้องใช้ประโยคสั้น กระชับ มีประสิทธิภาพดีกว่าประโยคยาว เยิ่นเย้อ ใช้คำสั้น ๆ เหมาะสมดีกว่าคำยาว ๆ ควรใช้ภาษาธรรมดา ๆ ที่เป็นที่คุ้นเคย สื่การเขียนแบบง่าย ๆ เป็นกันเอง มีลักษณะแบบธรรมดาสามัญจะทำให้ข้อเขียนมีความน่าอ่านยิ่งขึ้น (Bamrungthai, 2002, p. 61)

จากการสำรวจงานวิจัยที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับงานเขียนสารคดี พบว่ามีการศึกษาวิจัยไว้ในหลายลักษณะและในประเด็นที่คล้ายกันและแตกต่างกัน เช่น Udom (2003) ศึกษาวิเคราะห์สารคดีของชาติ เยี่ยมมกระสินธุ์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา แนวคิด และภาพสะท้อน และกลวิธีการนำเสนอสารคดีจากสารคดีของชาติ เยี่ยมมกระสินธุ์ ผลการศึกษาพบเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคน สัตว์ และป่า เนื้อหาเรื่องเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่ปรากฏในป่า และเนื้อหาที่เกี่ยวกับกระบวนการวิธในการล่าสัตว์ เนื้อหาในลักษณะนี้จะพบมากที่สุดใ้ในสารคดีของชาติ เยี่ยมมกระสินธุ์ ลักษณะเด่นด้านเนื้อหา พบว่า เนื้อหาเด่นด้านความบันเทิง ความมีสาระ และความมีอัตวิสัย ซึ่งด้านความบันเทิงจะปรากฏในสารคดีมากที่สุด แนวคิดและภาพสะท้อนที่ปรากฏในสารคดีมี 3 กลุ่ม คือ แนวคิดและภาพสะท้อนเกี่ยวกับทรัพยากรป่า ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติที่ปรากฏในป่า และประเพณี แนวคิดและภาพสะท้อนเกี่ยวกับทรัพยากรป่า ปรากฏมากที่สุด และนอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสารคดีในประเด็นอื่น ๆ คือ Hunprakarn (2002). ศึกษาการวิเคราะห์สารคดีของ (Lohitkul, 2009). ศึกษาการวิเคราะห์การนำเสนอ การใช้สำนวนโวหารและคุณค่าในสารคดีท่องเที่ยวของปรานิทย์ ทัศนาศูวรรณ

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ใหม่ของบุญยงค์ เกศเทศ มุ่งที่จะศึกษาค้นคว้าการนำเสนอด้านเนื้อหาเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษางานเขียนประเภทสารคดี โดยศึกษางานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ใหม่ของบุญยงค์ เกศเทศ ทั้งหมดจำนวน 8 เล่ม ที่ได้บันทึกเรื่องราวของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้เขียนได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเองและได้ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2557 ที่นำเสนอวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในมิติทางสังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เอกสารแล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณานาวิเคราะห์ มีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วย

ข้อมูลเนื้อหา ได้แก่งานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ใหม่ของบุญยงค์ เกศเทศ จำนวน 8 เล่ม คือ เล่ากลุ่มน้ำโลหิตเลียชีวิตไทดำที่ (2546), ร้อยขุนเขาเผ่าไทในเวียดนาม (2548) , คนไทในชมพูทวีป (2548), อรุณรุ่งฟ้าผานเล่าตำนานคนไท (2548), ไทแคมของ (2549), “ไทดำ” เมืองแกลง “ทรงดำ” ถิ่นสยาม จากหนองแสดถึงหนองปรัง (2554), ปลายทางที่ “จ่องคำ” (2556), และถิ่นคนไท (2557)

ข้อมูลแนวคิดทฤษฎี ศึกษาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดการเขียนสารคดีท่องเที่ยวของรองศาสตราจารย์สายทิพย์ นุกุณจิก ในการศึกษาคือ 1. การเรียบเรียงเรื่อง คือ เรียงลำดับเรื่องตามลำดับเวลาสถานที่และทิศทาง เรียงลำดับเรื่องตามความสำคัญหรือเหตุการณ์ที่ประทับใจ และเรียงลำดับเรื่องตามเหตุผลจนกล่าวถึงสาเหตุก่อนแล้วกล่าวถึงผลที่เกิดตามมาภายหลัง เป็นต้น 2. การใช้ภาษา 3. กลวิธีการเสนอเรื่องให้น่าอ่าน

2. เก็บข้อมูล โดยศึกษางานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยของบุญยงค์ เกศเทศ โดยอ่านเก็บความคิด และอ่านรายละเอียดการนำเสนอด้านสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม เป็นต้น

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยการจัดระบบข้อมูล การตีความและสังเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์สารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยของบุญยงค์ เกศเทศ พบการนำเสนอเนื้อหา ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การสร้างที่อยู่อาศัย

การสร้างที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยลำดับต้น ๆ ของมนุษย์ทุกกลุ่มชน เพราะที่อยู่อาศัยหรือบ้านเรือน เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อมนุษย์ในด้านการพักอาศัย ป้องกันภัยอันตรายรวมถึงแสดงขอบเขต บริเวณของตนเองหรือครอบครัวและปัจจุบันที่อยู่อาศัยหรือบ้านเรือนยังแสดงฐานะของเจ้าของบ้านอีกด้วย การสร้างที่อยู่อาศัยของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยมีรูปแบบไม่เหมือนกันเนื่องจากความจำเป็นและความพร้อม ในวัสดุหรืออุปกรณ์ที่นำมาสร้างนั้นมีจำกัด

จากการศึกษางานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยของบุญยงค์ เกศเทศ พบว่าการสร้างที่อยู่อาศัย หรือบ้านเรือนของคนไทดำ หรือ ไททรงดำ จะทำด้วยไม้และมีขนาดใหญ่เพราะมีสมาชิกในครอบครัวอาศัย อยู่ด้วยกันหลายคนและใช้สำหรับกิจกรรมภายในครอบครัวรวมถึงปัจจัยอื่น ๆ อีกด้วย ดังตัวอย่าง

“...ลักษณะบ้านเรือนไทดำ บ้านหนองแสด แล้วบ้านอื่น ๆ ในละแวกเมืองแฉ่ง เท่าที่ผมได้พบเห็นมานั้นยังคงเป็นเรือนหลังใหญ่ เปิดห้องโถงยาวตลอดแนวระเบียงด้านข้างทั้งสองด้านไว้รับลม ไม้เป็นขนานนั่งเล่น รับแขกหรือพูดคุยกัน หลังคามุงด้วยหญ้าคาหรือดินขอสองชั้นคล้ายตาลงมาจนเกือบปกคลุมพื้นบ้านทั้งหมด แต่มีบางบ้านเริ่มเปิดหลังคาเช็ดออกมากขึ้น ในกรณีที่มุงด้วยกระเบื้อง อย่างไรก็ตามยังคงเป็นเรือนใต้ถุนสูง ทำบันไดขึ้นทั้งด้านหน้าและหลัง อาจสร้างระเบียงต่อจากตัวเรือนเรียกว่า “กอกาน” ไว้สำหรับรับแขก ระเบียงด้านหลังสำหรับใช้เป็นที่ประกอบพิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ เรียกกันว่า “กะล่อห้อง” มี “หมอเสน” ทำพิธีกรรม...”

(Ketthet, 2011, p. 104)

จากตัวอย่างเป็นการกล่าวถึงการสร้างบ้านเรือนของคนไทดำ ที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งหลาย ๆ หมู่บ้านในพื้นที่ใกล้เคียงกันก็สร้างคล้ายกันคือเป็นบ้านไม้หลังใหญ่ ยกพื้นสูง ด้านบนเป็นพื้นที่โล่ง ด้านข้างของบ้านมีระเบียงไว้นั่งรับลมหรือทำกิจกรรมอื่น เช่น รับแขก หรือสนทนากัน เป็นต้น การสร้างบ้านของคนไทดำมักจะใช้วัสดุที่สามารถหาได้ง่ายและมีคุณภาพในสมัยนั้นโดยจะมุงหลังคาด้วยหญ้าคา มีบันไดขึ้นลงทั้งด้านหน้าและด้านหลัง และยังมีชานบ้านไว้ใช้ประโยชน์อื่น ๆ อีก ทั้งห้องนอน ห้องครัวก็ใช้พื้นที่บนบ้านทั้งหมดโดยแยกบริเวณกัน นอกจากนี้การสร้างบ้านของคนไทดำยังอิงความเชื่อที่สืบทอดกันมาคือมีพื้นที่สำหรับทำพิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษที่คอยปกป้องคุ้มครองครอบครัวมาตลอดตามความเชื่อดั้งเดิม

นอกจากนี้ยังพบว่าคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อาศัยอยู่ในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดีย ยังนิยมปลูกบ้านที่อยู่อาศัยแบบง่าย ๆ คือเป็นบ้านไม้ยกพื้นสูงเพื่อสามารถใช้ประโยชน์บริเวณใต้ถุนบ้านอีกด้วย โดยตัวบ้านสร้างจากวัสดุที่หาได้ในพื้นที่อาศัย และนิยมปลูกสร้างบ้านหรือตั้งหมู่บ้านชุมชนใกล้แหล่งน้ำเพื่อใช้ประโยชน์จากน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นสำคัญ ดังตัวอย่าง

“...คนไทนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่มรูปแบบบ้านเรือนจะสร้างด้วยวัสดุง่าย ๆ ที่สำคัญต้องมีใต้ถุนสูงสำหรับใช้ประโยชน์ ใต้ถุนบ้านเก็บสิ่งของเครื่องใช้ในการเกษตรและสำหรับทำกิจกรรมอื่น ๆ ...”

(Ketthet, 2005, p. 17)

“...กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ไต มีแนวนิยมในการตั้งถิ่นฐานโดยยึดสายน้ำเป็นหลัก ในการเลือกทำเลที่ตั้งชุมชน ปลูกสร้างบ้านเรือน มีแนวปฏิบัติโดยต้องมีที่ราบลุ่มเพื่อใช้เพาะปลูกข้าว...”

(Ketthet, 2005, p. 19)

นอกจากนี้ยังปรากฏการตั้งชุมชนสร้างที่อยู่อาศัยของชาวนากลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อาศัยอยู่ในเวียดนามยังเลือกพื้นที่ในการตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยพิจารณาจากสภาพภูมิประเทศที่เอื้อต่อการเพาะปลูกและประกอบอาชีพได้ง่าย ดังตัวอย่าง

“...หมู่บ้านของชาวนา ส่วนมากจะปลูกกันอยู่ตามเชิงเขาที่ราบลุ่มเชิงเขาเพื่อสะดวกในการทำการเกษตรบริเวณด้านหน้าหมู่บ้านจะเป็นทุ่งนา หลังหมู่บ้านจะเป็นไร่ ด้านทิศเหนือของหมู่บ้านจะปลูกสร้างศาลให้มีบรรพชนอยู่อาศัย ซึ่งมักจะเป็นบริเวณป่าที่มีต้นไม้ใหญ่หนาแน่นบริเวณใกล้เคียงกันก็จะเป็นป่าธรรมชาติซึ่งสามารถเก็บผลผลิตมาใช้สอยและบริโภคได้...”

(Ketthet, 2005, p. 28)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าการตั้งถิ่นฐานของชาวนาในเวียดนามพิจารณาจากหลายปัจจัย เช่น เป็นที่ราบสำหรับปลูกพืช ทำนา ทำไร่ ได้ดี มีผืนป่าอุดมสมบูรณ์สำหรับเก็บพืชผลทานได้และมีแหล่งน้ำในการใช้สอยและทำการเกษตรได้ดี

2. ด้านความเชื่อ

ความเชื่อนับเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น ความเชื่อเรื่องบุญ บาป นรก สวรรค์ ความเชื่อเรื่องวิญญาณหรือผี ความเชื่อเรื่องเวรกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น ซึ่งความเชื่อเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้

จากการศึกษางานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทของบุญยงค์ เกศเทศ พบว่าความเชื่อเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มชาติพันธุ์ไท หรือบางครั้งเรียกว่าคนชาติพันธุ์ไทดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความเชื่อในสิ่งที่ตนเองเคารพ นับถือ และศรัทธา และพบความเชื่อปรากฏในลักษณะต่าง ๆ คือ ความเชื่อเรื่องเทวดา ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อเรื่องขวัญ และความเชื่อเรื่องกรรม ดังนี้

2.1 ความเชื่อเรื่องเทวดา

เทวดาคือเทพที่อยู่ในภพชั้นสูงกว่ามนุษย์ตามความเชื่อในพระพุทธศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมของคนไทยหรือที่เรียกว่า สวรรค์ เทวดามีอำนาจพิเศษที่สามารถเนรมิต และบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้กับมนุษย์ได้ตามที่มนุษย์ร้องขอ และทำหน้าที่ปกป้องรักษามนุษย์ให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข จากการศึกษาคพบความเชื่อเรื่องเทวดา ดังตัวอย่าง

“...อย่างไรก็ตาม ไทดำ ผู้ไท หรือ ไททรงดำ ได้ตั้งชุมชนอยู่ที่พื้นที่ใดก็ตาม ต่างยังคงดำรงวิถีวัฒนธรรมความเชื่อ สืบทอดจากบรรพชนเช่นเดิม โดยเฉพาะความเชื่อถือศรัทธาเรื่อง “ผี” “ผีฟ้า” “พญาแถน” แต่อาจปรับเปลี่ยนไปบ้างตามกาลเวลาและอิทธิพลปัจจัยที่แวดล้อม...” (Ketthet, 2011, p. 57)

จากตัวอย่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำมีความเชื่อและความศรัทธาต่อเทวดาหรือที่เรียกกันว่า “แถน” อย่างมากเพราะเชื่อว่าเป็นผู้คอยช่วยเหลือทุกครั้งที่มีความเดือดร้อนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต นอกจากนี้ยังพบความเชื่อเรื่องเทวดาของไทลื้อในสิบสองปันนาที่เชื่อว่าบ้านที่ตนเองอยู่อาศัยจะมีเทวดาบ้านคอยปกป้องรักษาคนที่อยู่อาศัยให้มีความสุข รวมถึงบันดาลในสิ่งที่ต้องการให้ได้ ดังตัวอย่าง

“...อย่างไรก็ตาม ทุกวัดและทุกหมู่บ้านจะต้องมี หอผีบ้าน เทวดาบ้าน หรือเทวดาวัด ไฉมอ ในระดับเมืองก็มี ผีเมือง เทวดาเมือง อีกเช่นกัน จำนวนจะมากหรือน้อยแตกต่างกันไป แต่ละเมือง การกำหนดวันเลี้ยงก็แตกต่างกันไป บางเมืองกระทำพิธีเลี้ยง 3 ปี ต่อครั้ง เช่น เมืองหล้า เมืองพง เป็นต้น แต่บางเมือง เช่น เมืองเชียงรุ่ง มีงานเลี้ยงปีละ 3 ครั้ง พร้อมกันนี้ ยังมีการร้องเพลงขับโต้ตอบกันระหว่างหนุ่มสาวอีกด้วย นอกจากนี้ผีหรือเทวดาในคติความเชื่อของไทลื้อจะมีอยู่ทั่วไป เช่น แม่น้ำ ห้วย หลวง คลอง บึง ต้นไม้ใหญ่ พุงนา ภูเขา หุบห้วย ป่าไม้ หรือแม้แต่ศาสนสถาน วัด ตลอดจนธาตุก็มีเทวดารักษาคุ้มครอง ปกป้องภัยอันตรายเสมอ...” (Ketthet, 2006, p. 171)

2.2 ความเชื่อเรื่องผี

ผีหรือวิญญาณ เป็นสิ่งเร้นลับตามความเชื่อของมนุษย์ คนไทยส่วนใหญ่เชื่อว่าวิญญาณหรือผีมีจริงเพราะมักปรากฏทั้งรูปแบบเรื่องเล่า ตำนาน หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวถูกปลูกฝังในความรู้สึกของคนไทยจนไม่สามารถแยกออกได้คนไทยมักแสดงความเคารพต่อวิญญาณหรือผีที่ตนเองรู้จัก เช่น ผีปู่ย่า ตายาย ผีบ้าน ผีเรือน พระภูมิเจ้าที่ เป็นต้น จากการศึกษาคพบความเชื่อเรื่องผีหลายลักษณะ ดังตัวอย่าง

“...ผมจึงต้องเดินทางไปสืบเสาะค้นหาสอบถามผู้เฒ่าผู้แก่ดูว่า คนไทดำ หรือผู้ไทที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบอีสาน จะยังคงมีวิถีวัฒนธรรมแบบเดียวกับคนไทดำ คนไททรงดำหรือไม่ โดยเฉพาะเรื่อง “ผีบรรพชน” การปั้นเกล้า การแต่งกาย ตลอดจนวิถีปฏิบัติอื่น ๆ ก็ได้พบความจริงบางประการว่ายังมีความศรัทธา เชื่อถือและปฏิบัติกับผีบรรพชนอย่างมั่นคง แต่บางท้องถิ่นได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ไปสร้าง “ศาลปู่ตา” อยู่บริเวณที่ดอนในป่า เหนือหมู่บ้าน...” (Ketthet, 2011, pp. 45 - 46)

จากตัวอย่างเป็นความเชื่อเรื่องผีบรรพชน คือเชื่อว่าวิญญาณของญาติที่ล่วงลับไปก่อนแล้วจะ ยังวนเวียนอยู่กับลูกหลานเพื่อคอยช่วยเหลือและดูแลสุขทุกข์ให้ ซึ่งลูกหลานก็ต้องแสดงความเคารพไม่ว่าจะ ทำกิจกรรมใด ๆ ก็ต้องบอกกล่าว หรือขออนุญาตผีบรรพชนให้รับรู้ก่อนทุกครั้ง รวมถึงเมื่อมีคนอื่นเข้ามา ในบ้านเรือน เจ้าชู้บ้านก็ต้องบอกกล่าวให้ผีบรรพชนทราบด้วยเพื่อแสดงความเคารพนั่นเอง ดังตัวอย่าง

“...ผมเห็นอ้ายเปล่งยกถาดเครื่องเซ่นสรวงหายไปที่มีมูมหนึ่งของเรือนคงไปทำพิธีบอกกล่าว เล่าแจ้งผีบรรพชนของครอบครัว เพื่อขออนุญาต “ผี” ต้อนรับขับสู้เลี้ยงดูผมนั่นเอง...”

(Ketthet, 2011, p. 80)

อิทธิพลของความเชื่อเรื่องผีโดยเฉพาะผีบรรพชนหรือผีบ้าน ผีเรือนทำให้คนไทดำหรือคนผู้ไท เมื่อสร้างบ้านจะต้องสร้างที่อยู่ให้ผีบรรพชนได้อาศัยอยู่ภายในบ้านด้วยเช่นเดียวกันโดยตั้งอยู่บริเวณ เสาเรือนใต้หลังคามุมใดมุมหนึ่งของตัวบ้าน และต้องนำของเซ่นสรวงสังเวยมาให้ด้วย เช่น ข้าว เหล้า อาหาร เป็นต้น

2.3 ความเชื่อเรื่องขวัญ

ขวัญ หมายถึงสิริมงคลสิ่งที่เป็นสิริมงคลที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคนโดยเชื่อว่าขวัญ คือ กำลังใจ หรือสิ่งที่เป็สิริมงคล ขวัญเกิดขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์และมีความผูกพันกับมนุษย์ในส่วนของกำลังใจเพราะ ฉะนั้นคนไทยจึงให้ความสำคัญกับขวัญมากเป็นพิเศษถึงแม้ว่าขวัญไม่ใช่อวัยวะแต่ตามคติความ เชื่อของคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำมีความสำคัญเทียบเท่าอวัยวะอื่น ๆ ในร่างกายเช่นกัน ซึ่งเราจะได้ยินคน ไทยพูดคำที่เกี่ยวข้องกับขวัญในหลายบริบท เช่น เรียกขวัญ สูขวัญ เอ็นขวัญ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า กลุ่มคนชาติพันธุ์ไทดำมีความเชื่อในเรื่องขวัญ ดังตัวอย่าง

“...บางคนเชื่อว่าขวัญมีเป็นจำนวนมากถึง 80 ขวัญ คือ มีขวัญอยู่ข้างหน้า 30 ขวัญ อยู่ข้างหลังอีก 50 ขวัญ กระจายกันอยู่ตามอวัยวะสำคัญของร่างกาย เช่น ตามบริเวณ แขน ขา จมูก ปาก หู ตา เป็นต้น และมีขวัญใหญ่ขวัญหนึ่งอยู่กลางศีรษะเรียกกันว่า “จอมขวัญ” หรือ “ขวัญเจ้า” โดยเฉพาะ จอมขวัญหรือขวัญเจ้าถือว่าเป็นขวัญที่สำคัญยิ่งทำให้คนไทดำและ ไททรงดำถือว่า ศีรษะเป็นของสูง ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ด้วยเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ ความศักดิ์สิทธิ์...”

(Ketthet, 2011, p. 134)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าคนไทดำมีความเชื่อว่าขวัญเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ มนุษย์จะต้อง คอยดูแลขวัญให้อยู่กับตัว ไม่ให้เกิดเรื่องที่ไม่ดี เช่น ตกใจ เสียใจ ขวัญเสีย หรือเสียขวัญ เป็นต้น มิเช่นนั้น คนที่ขวัญเสีย หรือขวัญหายจะได้รับผลกระทบด้านความรู้สึก การเสียกำลังใจ ทำให้การดำรงชีวิตไม่ดี ไม่ราบรื่น ไม่เป็นมงคลในด้านใดด้านหนึ่งนั่นเอง

“...เมื่อได้ทำพิธี เรียกขวัญ (สูขวัญ) รับขวัญ เช่นผีบรรพชนทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายแล้ว ฝ่ายชาย (ผู้บ่าว) จะต้องมอบปิ่นเสียบผมทำด้วยเงินแท้ให้ฝ่ายหญิงไว้เสียบชด “มวยผม” หลังจากการ “หวีเกล้า” แล้ว...”

(Ketthet, 2011, p. 93)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำมีความเชื่อว่าขวัญเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์ในทุกเหตุการณ์ของชีวิต ทั้งเรื่องที่ดีหรือเรื่องที่ไม่ดี ในพิธีแต่งงานยังมีพิธีสู่ขวัญให้กับเจ้าบ่าวและเจ้าสาวเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ทั้งคู่

2.4 ความเชื่อเรื่องกรรม

กรรม หมายถึง การกระทำที่จะส่งผลกลับมายังผู้กระทำเสมอ ความเชื่อเรื่องกรรมเป็นความเชื่อที่อยู่คู่กับคนไทยมานานเพราะอิทธิพลของพระพุทธศาสนาเชื่อว่ากรรมเป็นสิ่งที่ดีตามตัวคนทุกคนไปตลอด เช่น ใครทำกรรมดีมักได้รับผลตอบแทนที่ดีและหากใครทำกรรมไม่ดีก็จะได้รับผลตอบแทนที่ไม่ดีตามมาจากการศึกษาพบว่ามีความเชื่อเรื่องกรรมปรากฏ ดังตัวอย่าง

“... เมื่อคนตายแล้ว วิญญาณหลุดออกจากร่างมุ่งหน้าไปที่เมืองฟ้า เพื่อไปพบแดน แต่จะไปถึงหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรรมที่ทำว่า ทำดีหรือทำชั่ว ถ้าทำดี ก็สามารถว่ายข้ามแม่น้ำไปยังเมืองฟ้าเพื่อไปอยู่กับแดนได้ ฉะนั้นเมื่อคนไทดำกล่าวถึงคนตายก็มักพูดว่า “ไปเมืองฟ้า” แต่หากผู้ใดประพฤติน่ากลัว หรือทำชั่ว ผู้นั้นก็ไม่สามารถว่ายข้ามแม่น้ำไปถึงแดนได้ ทำให้วิญญาณเคล็ด กลายเป็นผีล่องลอยไปในที่ต่าง ๆ ...”

(Ketthet, 2011, p. 121)

จากตัวอย่างพบว่าคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำเชื่อว่าคนทำกรรมไม่ดี ถ้าเสียชีวิตแล้วจะไม่ได้ขึ้นสวรรค์ไปอยู่กับแดนหรือเทวดา แต่หากใครทำกรรมดีจึงจะได้ขึ้นสู่สวรรค์ และนอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าเมื่อเสียชีวิตแล้วทุกคนจะต้องได้รับและชดใช้กรรมของตนเองเสมอ

3. ด้านพิธีกรรม

พิธีกรรมเป็นแบบแผนหรือการปฏิบัติในรูปแบบของพิธีอย่างใดอย่างหนึ่งตามความเชื่อของคนในแต่ละท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่จะหมายถึงพิธีกรรมที่เกิดขึ้นจากพิธีกรรมทางศาสนาหรือความเชื่อทางไสยศาสตร์ มีรูปแบบและกระบวนการที่ชัดเจน ส่วนใหญ่พิธีกรรมจะเป็นการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น เทวดา พรหม หรือสื่อสารถึงวิญญาณหรือผี เป็นต้น

จากการศึกษางานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทของบุญยงค์ เกศเทศ พบว่าพิธีกรรมเป็นส่วนหนึ่งของดำเนินชีวิตของคนกลุ่มชาติพันธุ์ไท หรือบางครั้งคนไทดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความเชื่อเรื่องการทำพิธีกรรมต่าง ๆ อันนำมาซึ่งความสุข ความสบายใจของคนในสังคม ดังตัวอย่าง

“... พิธีขั้มนั้นเป็นการเชิญผีมาช่วยในการวินิจฉัยสาเหตุของการเจ็บป่วยโดยผู้ถามผีคิดว่าถูกผีอะไรทำ เช่น ถามว่าถูกผีเรือนทำไหม แล้วเสี่ยงทายหาคำตอบด้วยวิธีสาดข้าวสารลงบนพื้น 3 ครั้งให้ได้จำนวนคู่-คี่สลับกัน หากครั้งแรกได้จำนวนคู่ครั้งที่ 2 ต้องได้จำนวนคี่และครั้งที่ 3 ได้จำนวนคู่ แสดงว่าผีเรือน หากเสี่ยงทายไม่ได้จำนวนดังกล่าวก็จำเป็นต้องเป่าขั้มนต์ต่อไปอีกจนจบคำขั้มนต์แล้วเสี่ยงทายเช่นเดิมอีกจนกระทั่งได้จำนวนคู่สลับที่ตามที่ต้องการ...”

(Ketthet, 2011, p. 136)

จากตัวอย่างเป็นพิธีกรรมการเสี่ยงทายของ “มด” หรือที่เรียกว่าหมอผู้ทำพิธีเสี่ยงทายเพื่อหาสาเหตุของการเจ็บป่วยของคนโตคำหรือโทตรงด่าก่อนจะทำการรักษาหลังทราบว่าเป็นป่วยด้วยสาเหตุหรือโรคชนิดใด ซึ่งพิธีกรรมดังกล่าวเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของคนโตคำหรือโทตรงด่า

นอกจากนี้คนโตคำที่บ้านหนองแสดและบ้านอื่นๆในเมืองแกลงและโทตรงด่าหรือลาวโง่งที่บ้านหนองปรุง และบ้านอื่น ๆ ที่คนโตคำอพยพไปอยู่เมื่อมีคนเจ็บป่วยคนโตคำหรือโทตรงด่าจะทำพิธีเรียกขวัญ โดยมี “มด” เป็นผู้ทำพิธีต่ออายุหรือแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีให้กลับเป็นดี รวมถึงเมื่อมีคนเจ็บป่วยด้วยโรคชนิดใดก็ตามที่หมอยาพื้นเมืองรักษาแล้วไม่หาย “มด” จะเป็นผู้ทำพิธีกรรมเพื่อวินิจฉัยโรคที่เจ็บป่วยนั้นก่อนที่จะทำการรักษา ดังตัวอย่าง

“...เมื่อเกิดความเจ็บป่วยขึ้นคราวใดก็ตามคนโตคำและคนโทตรงด่า ต้องทำพิธีเรียกขวัญหรือเสนขวัญ โดยมี “มด” เป็นผู้ทำพิธีทำหน้าที่ต่ออายุและแก้ไขการกระทำต่าง ๆ ที่ผิดผิดอันเป็นสาเหตุให้เกิดความเจ็บป่วย เมื่อมีคนเจ็บป่วยเรื้อรังในครอบครัวรักษาด้วยหมอยาพื้นเมืองแล้วไม่หาย สามภรรยาหรือญาติของผู้ป่วยต้องไปหา “มด” หา “หมอ” มาทำพิธีเสกยาเป็ยียวยากแก้ไข ถ้ายังไม่ทุเลาเบาบางอีกก็ต้องขอร้องมดให้รักษาด้วยการขับมดและเสี่ยงทายด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ทราบสาเหตุของการเจ็บป่วยหากถูกผีกระชังทำต้องทำพิธีเลี้ยงผีแก้ไขอาการเจ็บป่วยโดยทำพิธี “เสนเคราะห์” ...”

(Ketthet, 2011, p. 135)

นอกจากนี้ยังพบว่าภาระแต่งงานของคนโตคำหรือโทตรงด่ายังมีพิธีกรรมที่เฉพาะของกลุ่มตนเอง มีการเตรียมขบวนขันหมาก สิ้นสอดตามที่ตกลงกันได้เพื่อมอบให้กับเจ้าสาวหรือพ่อแม่ของเจ้าสาว รวมถึงพิธีกรรมการสู่ขวัญบ่าวสาว พิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ และพิธีมอบปันเสียบผมให้กับเจ้าสาว เพราะปันเสียบผมแสดงสถานะระหว่างหญิงที่แต่งงานแล้วกับหญิงสาวที่ยังไม่ได้แต่งงาน ดังตัวอย่าง

“...เมื่อถึงวันทำพิธี ฝ่ายชายพร้อมญาติพี่น้องต้องจัดขบวนหน้าข้าวของ มีเงินทองตามที่ตกลงกันได้ แหวน กำไลมือ สร้อยข้อมือ ต่างหู ปิ่นเงิน ข้าวเปลือก ไข่ จำนวน 8 ตัว หมู 1 ตัว เหล้าอีกจำนวนหนึ่ง ถ้าเป็น “คนมั่งคั่ง” ก็อาจจัดข้าวของไปให้มากกว่าจำนวนที่ตกลงกันได้ก็ได้และต้องมอบข้าวของโดยเฉพาะทองคำให้เจ้าสาวมอบเงินพิเศษอีกจำนวนหนึ่งสำหรับพ่อตาแม่ยายเพื่อใช้ทำกิจกรรมจำเป็นบางเรื่อง เช่น ซ่อมแซมตึกแต่งงานเรือนจับจ่ายซื้อข้าวของเครื่องใช้ใหม่ เป็นต้น เมื่อได้ทำพิธีเรียกขวัญ (สู่ขวัญ) รับขวัญ เช่นผีบรรพชนทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายแล้ว ฝ่ายชาย (ผู้บ่าว) จะต้องมอบปันเสียบผมทำด้วยเงินแท้ให้ฝ่ายหญิงไว้เสียบขัด “มวยผม” หลังจากการ “หิวเกล้า” แล้ว ปิ่น ถือเป็นสัญลักษณ์สำคัญแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างหญิงแต่งงานแล้วกับหญิงที่ยังไม่แต่งงานและถือเป็นบทบาทหน้าที่ฝ่ายมารดาเจ้าบ่าวต้องจัดเตรียม “ปิ่น” ไว้แต่เนิ่น ๆ ...”

(Ketthet, 2011, pp. 92-93)

จากการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยของบุญยงค์ เกศเทศ พบการนำเสนอเนื้อหาสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในประเด็นสำคัญคือด้านการสร้างที่อยู่อาศัย ด้านความเชื่อแยกเป็นความเชื่อเรื่องเทวดา ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อเรื่องขวัญ และความเชื่อเรื่องกรรม และด้านพิธีกรรม

สรุปและอภิปรายผลการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยของบุญยงค์ เกศเทศ พบลักษณะของการนำเสนอด้านเนื้อหา คือ การสร้างที่อยู่อาศัย ความเชื่อ และพิธีกรรม สรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านการสร้างที่อยู่อาศัย คนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจะสร้างบ้านเป็นบ้านไม้หลังใหญ่ ยกพื้นสูง ด้านบนเป็นพื้นที่โล่ง ด้านข้างของบ้านมีระเบียงไว้นั่งรับลมหรือทำกิจกรรมอื่น นิยมปลูกสร้างบ้านหรือตั้งหมู่บ้านชุมชนใกล้แหล่งน้ำ เอื้อต่อการเพาะปลูกเพื่อใช้ในการทำการเกษตรทำนา ทำไร่ ทำสวน
2. ด้านความเชื่อในงานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยของบุญยงค์ เกศเทศ พบความเชื่อในลักษณะต่าง ๆ คือ ความเชื่อเรื่องเทวดา หมายถึงผู้มีอำนาจ มีอิทธิฤทธิ์ในการดลบันดาลผลดีต่าง ๆ ช่วยมนุษย์ตามที่ปรารถนา ความเชื่อเรื่องผี หมายถึงวิญญาณของคนที่ยังมีชีวิตไปแล้วที่ยังมีความเกี่ยวข้องกับคนที่ยังมีชีวิตอยู่ในลักษณะต่าง ๆ ความเชื่อเรื่องผีบรรพชนคือญาติที่ตายไปแล้วที่ยังมีความผูกพันและยังมีพิธีกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องกัน ความเชื่อเรื่องขวัญ หมายถึงสิ่งที่เป็นเหมือนจิตวิญญาณของมนุษย์ที่ต้องได้รับการดูแลและให้ความสำคัญ และความเชื่อเรื่องกรรม หมายถึงความเชื่อที่เกิดจากอิทธิพลของศาสนาพุทธาเมื่อมนุษย์ตายไปแล้วจะได้ไปสู่นิรมิตขึ้นอยู่กับกรรมดีของการทำความดีของแต่ละคน
3. ด้านพิธีกรรมในงานเขียนสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยของบุญยงค์ เกศเทศ พบวิถีชีวิตด้านพิธีกรรมคือ พิธีกรรมการข่มขี้ซึ่งเป็นพิธีกรรมของหมอในการเสกขี้หรือวิจิฉัยก่อนทำการรักษาอาการเจ็บป่วย พิธีกรรมในการสู่ขวัญสำหรับคนที่ไม่สบายหรือสาเหตุอื่น ๆ และพิธีกรรมในการแต่งงานสำหรับหนุ่มสาว

อภิปรายผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาในสารคดีกลุ่มชาติพันธุ์ไทยของบุญยงค์ เกศเทศ พบว่าวิถีชีวิตของคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยมีอัตลักษณ์ของตนเองชัดเจนในด้านต่าง ๆ เช่นในด้านการสร้างที่อยู่อาศัยที่นิยมปลูกบ้านไม้หลังใหญ่ยกพื้นสูงอาจจะเพราะแต่ละครอบครัวเป็นครอบครัวขนาดใหญ่อยู่อาศัยด้วยกันหลายชั่วอายุคน ทั้งพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย รวมทั้งลูกหลาน การเลือกภูมิประเทศในการตั้งหมู่บ้านก็พิจารณาจากพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำพร้อมเพราะทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก คือ ทำนา ทำไร่ ปลูกพืช เป็นต้น แหล่งน้ำจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้อุปโภคและบริโภคแม้กระทั่งปัจจุบันคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทุกกลุ่มทั้งที่อาศัยอยู่ที่ประเทศไทย ลาว เวียดนาม จีน หรือเมียนมา ยังยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ การดำเนินชีวิตที่ผูกติดกับความเชื่อเป็นวิถีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาหลายชั่วอายุคนแล้ว ณ ปัจจุบันก็ยังคงวิถีนี้นไว้อย่างเคร่งครัดและศักดิ์สิทธิ์ทั้งในด้านความเชื่อเรื่องเทวดา ผี ขวัญ และผลของกรรม ซึ่งความเชื่อดังกล่าวกลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้เพราะคติความเชื่อดังกล่าวยังคงได้รับการสืบทอดและประพฤติปฏิบัติโดยคนรุ่นหลังมิได้เลือนหายไปตามยุคสมัยที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนมากกว่าในอดีตโดยมีอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่คนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นสิ่งเชื่อมโยงความเชื่อดังกล่าวให้ปลูกฝังอยู่ตลอดมาและพิธีกรรมก็ยังมีอิทธิพล

อย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งในพิธีกรรมเกี่ยวกับการสู่ขวัญ การเรียกขวัญ หรือ การแต่งงาน เป็นต้น จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทมีความรักและความผูกพันในเชื้อชาติ เครือญาติ และความเชื่อดั้งเดิมของตนเองและสืบทอดไปยังคนรุ่นหลังได้เป็นอย่างดีโดยมีวิถีชีวิตและ พิธีกรรมเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์วิถีนั้นไว้อย่างมั่นคง

References

- Bamrungrathai, W. (2002). *Documentaries: Writing Techniques and Critical Approaches*. Bangkok: Suwiriya San.
- Hunprakam, W. (2002). *An Analysis of Theerapap Lohitkul's Documentaries* (Master's thesis). Srinakharinwirot University.
- Ketthet, B. (2003). *Along the Lohit River: The Life of Tai Kamti*. Bangkok: Mae Khampang.
- Ketthet, B. (2005a). *Dawn over Shan Skies: Tales of the Tai*. Bangkok: Lakphim.
- Ketthet, B. (2005b). *Hundreds of Mountains: Tai Tribes in Vietnam*. Bangkok: Lakphim.
- Ketthet, B. (2005c). *Tai People in the Indian Subcontinent*. Bangkok: Lakphim.
- Ketthet, B. (2006). *Tai Kham Khong*. Bangkok: Lakphim.
- Ketthet, B. (2011). "Tai Dam" of Muang Thaeng: "Song Dam" from Nong Haet to Nong Prong. Bangkok: Inthanin.
- Ketthet, B. (2013). *Destination at Chong Kham*. Maha Sarakham: Kakayia Publishing.
- Ketthet, B. (2014). *The Land of Tai People*. Maha Sarakham: Kakayia Publishing.
- Ketthet, B. (2019). *The Roots of Ethnic Groups in Siam*. Bangkok: Inthanin.

- Lohitkul, T. (2009). **Before It Becomes a Documentary** (5th ed.). Bangkok: Aan Aow Reuang Publishing.
- Nimmanheminda, P. & Jiranakhon, Y. (2017). **Tai Folk Beliefs in Rice Culture**. Bangkok: Thai Studies Institute, Chulalongkorn University.
- Nukulki, S. (2000). **Contemporary Thai Literature** (4th ed.). Bangkok: S.R. Printing.
- Phaebamrung, B. (1999). **An Analysis of Pramote Tadsanasuwan's Travel Documentaries** (Master's thesis).Thaksin University.
- Sangkhaphanthanon, T. (2005). **Practical Documentary Writing**. Maha Sarakham: Mahasarakham University Press.
- Udom, M. (2003). **An Analysis of Charlie lamkrasin's Documentaries**. Independent study (Master's thesis). Mahasarakham University.

การวิเคราะห์ภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี ตามแนวคิดภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์

An Analysis of the Language used in Restaurant and Café Signs in
Mueang Chanthaburi District According to the Concept of
Linguistic Landscape

พัชรินทร์ เสือสวาทะ¹ / สมปอง มุลมณี² / อภิสรา โคตรโยธา³

Patcharin Suesawatee^{*1} / Sompong Mulmanee² / Aphissara Khotyotha³

¹⁻³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี 22000, ประเทศไทย

¹⁻³ Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi 22000, Thailand

*Corresponding author Email: kittysin56@gmail.com

Received: November 26, 2024

Revised: March 27, 2025

Accepted: April 1, 2025

Abstract

This research article aimed to classify the language used in restaurants and café signs in Mueang Chanthaburi District and analyze their functions based on Landry and Bourhis's concept of linguistic landscape. Data was collected from a total of 677 signs. The findings revealed that seven languages are used in the district, with Thai being the most common, followed by English, Japanese, Chinese, French, Korean and Italian. The primary function of these signs is linguistic information and convey meaning (62.48%), with a smaller percentage serving a symbolic and design function make up (37.52%). The study highlights that Mueang Chanthaburi District is a multilingual area, reflecting its status as a tourist destination with significant historical sites, a gemstone market, and fruit exports, all vital economic contributors to the province.

Key words: restaurant and café signs, Mueang Chanthaburi District, linguistic landscape

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อจำแนกภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี และวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี โดยใช้แนวคิดภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ของ Landry and Bourhis ในการวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏและหน้าที่ของภาษา โดยการเก็บข้อมูลจากป้ายร้านอาหารและร้านคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรีทั้งหมดจำนวน 677 ป้าย ผลการวิจัย พบว่า ภาษาที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ในอำเภอเมืองจันทบุรีมีทั้งหมด 7 ภาษา ป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ที่พบมากที่สุด คือ ภาษาไทย รองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเกาหลี และภาษาอิตาลีตามลำดับ ซึ่งป้ายร้านอาหารและร้านคาเฟ่ในอำเภอเมือง หน้าที่ในการให้ข้อมูลด้านภาษาและการสื่อความหมายมากกว่าหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์และองค์ประกอบารออกแบบ โดยหน้าที่ในการให้ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 62.48 และหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์คิดเป็นร้อยละ 37.52 ผลการศึกษาระยะก่อนให้เห็นว่าในอำเภอเมืองจันทบุรีเป็นพื้นที่พหุภาษา เนื่องจากพื้นที่ในอำเภอเมืองจันทบุรีมีลักษณะเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว มีสถานที่สำคัญ ๆ ทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งยังมีแหล่งซื้อขายอัญมณีในตลาดพลอย และมีการส่งออกผลไม้ ซึ่งถือว่าเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด

คำสำคัญ: ป้ายร้านอาหารและร้านคาเฟ่ อำเภอเมืองจันทบุรี ภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์

บทนำ

จังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดในภาคตะวันออก ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทางประมาณ 245 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,338 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,961,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.6 ของพื้นที่ภาคตะวันออก และเท่ากับร้อยละ 1.8 ของพื้นที่ทั้งประเทศ มี 10 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอลือชัยภูมิ อำเภอบางขัน อำเภอท่าใหม่ อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอมะขาม อำเภอนายายอาม อำเภอแก่งหางแมว อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอขลุง และอำเภอสอยดาว หากจะกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี แต่ละสถานที่ล้วนมีความสำคัญและเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับผู้คนในท้องถิ่นมาอย่างยาวนาน เช่นเดียวกับในอำเภอเมืองจันทบุรี นักท่องเที่ยวต่างให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นหลังจากสถานการณ์โควิดเริ่มดีขึ้น ทำให้มีร้านอาหารและคาเฟ่เกิดขึ้นใหม่มากมาย มีบรรยากาศที่สวยงามและเมนูอร่อย ๆ ให้เลือกอย่างหลากหลาย และมีการสร้างจุดเด่นให้กับบ้านของตน

การติดตั้งป้ายหน้าร้านเพื่อโฆษณาและแสดงชื่อร้าน ได้รับความนิยมน้อยไปบ้างในปัจจุบัน ป้ายหน้าร้านเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สำคัญและมีบทบาทในการสื่อสารสร้างความน่าสนใจให้แก่ผู้บริโภคและการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าป้ายหน้าร้านมีผลต่อการสร้างทัศนคติ เพราะเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของร้านในเชิงพาณิชย์ ด้วยตัวอักษร ภาพ หรือ เครื่องหมายการค้าที่แปลกใหม่ อีกทั้งยังเป็นสื่อที่เสนอสัญญาณไปยังผู้บริโภค

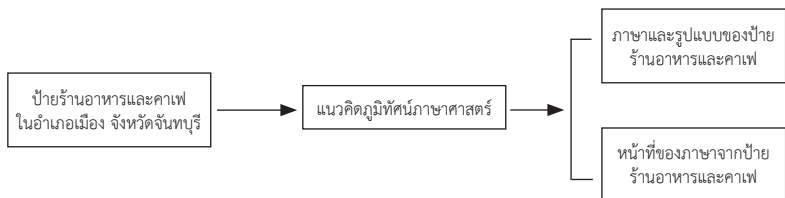
ภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ (Linguistic landscape) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับภาษาที่ปรากฏในป้ายต่าง ๆ ภาษาเหล่านั้น นับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกอบสร้างอัตลักษณ์และความหมายให้แก่พื้นที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ แนวคิดดังกล่าวยังให้ความสนใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษาที่ปรากฏกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์มองว่ารูปภาษาที่ปรากฏในสถานที่ต่าง ๆ มีบทบาทในการสร้างภูมิทัศน์หรือก่อให้เกิดลักษณะเด่นของสถานที่นั้น ๆ

Coulmas (2009, pp. 13-24) ได้กล่าวไว้ว่า “ป้ายถนนสาธารณะ ป้ายโฆษณา ชื่อสถานที่ ชื่อถนน ป้ายร้านค้า และสัญญาณ ในสถานที่ราชการเป็นองค์ประกอบที่เป็นรูปแบบของภูมิทัศน์ทางภาษา อย่างชัดเจน” การศึกษาภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจต่อการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เป็นขอบเขตของการศึกษาโดยศึกษาจากภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันและปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น ป้ายสาธารณะ ป้ายชื่อธุรกิจร้านค้า เป็นต้น ดังนั้นหากเราศึกษาข้อความ หรือ ภาษาจากป้ายต่าง ๆ ที่ปรากฏในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง อาจจะแสดงให้เห็นลักษณะที่โดดเด่น ความเป็นอยู่ และสภาพสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่นั้นได้อีกทางหนึ่งด้วย จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ ในอำเภอเมืองจันทบุรี มีจำนวน 677 ป้าย (ไม่นับป้ายที่ปรากฏซ้ำกันและไม่นับป้ายที่มีสาขา) มีลักษณะที่น่าสนใจ และบ่งบอกสภาพความเปลี่ยนแปลงของวิถีความเป็นอยู่สภาพสังคม บริบทแวดล้อมได้ ดังนั้นจึงสมควรแก่การศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้ง นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าป้าย ต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองจันทบุรีปรากฏภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกจากภาษาไทย เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส และภาษาจีน ซึ่งบางภาษาก็ปรากฏบนแผ่นป้ายให้เห็นอย่างโดดเด่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและวิเคราะห์ภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรีตามแนวคิดภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ เพื่อตอบคำถามต่อประเด็นการศึกษาความเป็นพหุภาษาในพื้นที่ที่มีภาษาใดบ้างที่ปรากฏ และภาษาใดเป็นภาษาหลัก ภาษาปรากฏมีหน้าที่ใดบ้าง ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรศึกษาเพราะจะได้เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการเลือกใช้ภาษาบนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจำแนกภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดในการวิจัย

ภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ คือ การศึกษาและวิเคราะห์การใช้ภาษาในพื้นที่สาธารณะ โดยเน้นการสำรวจภาษาที่ปรากฏอยู่บนป้าย สัญลักษณ์ โฆษณา ป้ายถนน ชื่อร้านค้า และอื่น ๆ ที่ปรากฏในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น เมือง ชุมชน หรือประเทศต่าง ๆ ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ ดังนี้

1. การสะท้อนความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ภูมิภาคศึกษาศาสตร์สามารถแสดงถึงความหลากหลายทางภาษาที่ใช้ในพื้นที่นั้น ๆ เช่น การใช้ภาษาราชการควบคู่กับภาษาท้องถิ่น หรือภาษาต่างประเทศ ซึ่งอาจสื่อถึงความเป็นสากล การท่องเที่ยว หรือ การอพยพของประชากร

2. บทบาทของภาษาในการสร้างอัตลักษณ์ ภาษาที่ปรากฏในพื้นที่สาธารณะสามารถสะท้อนถึงอัตลักษณ์และความภูมิใจของคนในพื้นที่ เช่น การเลือกใช้ภาษาแม่ หรือ ภาษาเฉพาะกลุ่มในชื่อร้านค้า หรือ การแสดงข้อความที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. การแสดงอำนาจและอิทธิพลของภาษา การเลือกใช้ภาษาหนึ่ง ๆ ในพื้นที่สาธารณะสามารถสะท้อนถึงอำนาจทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ เช่น ภาษาที่ใช้บนป้ายทางการหรือชื่อสถานที่ราชการ มักจะเป็นภาษาราชการ

4. การศึกษาเชิงสัญลักษณ์วิทยา (Semiotics) ภูมิภาคศึกษาศาสตร์มักเน้นการวิเคราะห์สัญลักษณ์และการใช้ภาษาที่มีความหมายพิเศษ การวางตำแหน่ง ขนาด สี และฟอนต์ของตัวอักษร ล้วนสามารถสื่อถึงความหมายแฝง

Landry & Bourhis (1997, pp. 23-49) นักวิชาการกลุ่มแรกที่เริ่มใช้คำว่า Linguistic Landscape ได้ให้รายละเอียดไว้ว่า ภาษาที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่สาธารณะ มีหน้าที่อยู่ 2 ประการ ได้แก่ 1. หน้าที่เชิงข้อมูล (Informational function) หมายถึง เป็นการให้ข้อมูลหรือนำแกผู้คน เช่น ป้ายบอกทาง ป้ายชื่อถนน ป้ายโฆษณา ที่ทำให้ผู้คนรู้ว่าต้องไปที่ไหนหรือทำอะไร 2. หน้าที่เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic function) หมายถึง เป็นการแสดงอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของชุมชนหรือกลุ่มคน เช่น การใช้ภาษาแม่ในชุมชน การใช้ภาษาเพื่อแสดงความเป็นท้องถิ่นหรือประเทศนั้น ๆ

การศึกษาศาสตร์ภาษาศาสตร์ช่วยให้เข้าใจบทบาทของภาษาในสังคม ทั้งในแง่ของการสื่อสาร วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการศึกษา ข้อมูลจากป้ายชื่อร้านอาหารและร้านค้าในอำเภอเมืองจันทบุรี สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาโยบายทางภาษา สนับสนุนการเรียนรู้ภาษา และช่วยให้เข้าใจแนวโน้มของการใช้ภาษาต่าง ๆ ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

วิธีการดำเนินการวิจัย

พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี โดยเก็บข้อมูลจากการถ่ายภาพจากสถานที่จริงในอำเภอเมืองจันทบุรี รวมทั้งหมด 11 ตำบล ได้แก่ ตำบลวัดใหม่ ตำบลแสง ตำบลจันทนิมิต ตำบลตลาด ตำบลเกาะขวาง ตำบลบางกะจะ ตำบลท่าซ่าง ตำบลหนองบัว ตำบลพลับพลา ตำบลคลองนารายณ์ และตำบลมบง ดังที่แสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงพิกัดอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ที่มา : กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. “แผนที่และสารสนเทศดินเพื่อการใช้และบริหารจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด”. สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน พ.ศ. 2566 จาก http://oss101.ldd.go.th/web_thaisoilinf/east/Chanthaburi/jb_01.html

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลโดยการเดินบันทึกภาพด้วยกล้องถ่ายภาพจากโทรศัพท์มือถือ iPhone 11 ในช่วงเวลาระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน พ.ศ. 2566 โดยเก็บภาพที่เป็นข้อมูลชื่อจากป้ายร้านอาหารและร้านค้าในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยเริ่มจากตำบลวัดใหม่ ตำบลจันทนิมิต ตำบลตลาด ตำบลเกาะขวาง ตำบลบางกะจะ ตำบลท่าช้าง ตำบลหนองบัว ตำบลพลับพลา ตำบลแสง ตำบลคลองนารายณ์ และตำบลคมบาง รวมทั้งหมด 677 ป้าย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและร้านค้าในอำเภอเมืองจันทบุรี
 - 1.1 พิจารณาภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและร้านค้า มีรายละเอียดดังนี้
 - 1.1.1 จัดกลุ่มภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและร้านค้า คือ กลุ่มป้ายที่มี 1 ภาษา และกลุ่มป้ายพหุภาษา หรือ มีมากกว่า 1 ภาษา
 - 1.1.2 นับความถี่และคิดเป็นร้อยละของภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและร้านค้า ในอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
 - 1.2 จัดทำตารางนำเสนอภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและป้ายร้านค้า โดยพิจารณาจาก
 - 1.2.1 การใช้ภาษา โดยพิจารณาจากตัวอักษร ดังนี้
 - 1) ตัวอักษรภาษาไทย พิจารณาเป็นภาษาไทย เช่น “ดูย” วิเคราะห์เป็นภาษาไทย
 - 2) ตัวอักษรภาษาอังกฤษ พิจารณาเป็นภาษาอังกฤษ เช่น “KAYS ESPRESSO BAR”
 - 3) ตัวอักษรเขียนภาษาอังกฤษ ความหมายเป็นภาษาไทย เช่น “Mee-Khwam-Sook” มาจาก “มี-ความ-สุข” ในงานวิจัยจะวิเคราะห์เป็นภาษาอังกฤษ ตามตัวอักษรที่ปรากฏ

1.2.2 ตัวเลขที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและร้านคาเฟ่ ในงานวิจัยนี้

- 1) ตัวเลขที่เขียนด้วยเลขไทย พิจารณาเป็นภาษาไทย เช่น “ผัดไทย ๑๐๐ กระทะ”
- 2) ตัวเลขที่เขียนด้วยเลขอารบิก พิจารณาเป็นภาษาอังกฤษ เช่น 100 yenramen”

1.2.3 การจัดทำตารางนำเสนอภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและร้านคาเฟ่ ในงานวิจัยนี้นำเสนอภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและร้านคาเฟ่ โดยผ่านตารางเพื่อทำให้การวิเคราะห์เป็นรูปธรรมมากขึ้นว่าป้ายที่ปรากฏมีภาษาใดปรากฏบ้าง ผู้วิจัยพิจารณาจากข้อความที่ปรากฏชื่อร้าน โดยจัดวางในตำแหน่งเดียวกับป้ายร้านอาหารและร้านคาเฟ่ เช่น

ภาษาที่ปรากฏบนป้ายชื่อร้าน
คาเฟ่
มิกะ คาเฟ่
Mika Cafe
มิคาคาเฟ่

ไทย
อังกฤษ
ญี่ปุ่น

ภาพที่ 3 ป้ายร้าน มิกะ คาเฟ่

บรรทัดที่ 1 ข้อความ “มิกะ คาเฟ่” นับเป็นภาษาไทย

บรรทัดที่ 1 ข้อความ “Mika Cafe” นับเป็นภาษาอังกฤษ

บรรทัดที่ 1 ข้อความ “มิคาคาเฟ่” นับเป็นภาษาญี่ปุ่น

ภาพที่ 4 ป้ายร้านอาหารจีนเฉาซัน 潮汕中餐廳

ภาษาที่ปรากฏบนป้ายชื่อ
ร้านอาหารจีนเฉาซัน
潮汕中餐廳

ไทย
จีน

บรรทัดที่ 1 ข้อความ “ร้านอาหารจีนเฉาซัน” นับเป็นภาษาไทย

บรรทัดที่ 2 ข้อความ “潮汕中餐廳” นับเป็นภาษาจีน

ภาพที่ 5 ป้ายร้าน บ้าน ๒๔๖๒

ภาษาที่ปรากฏบนป้ายชื่อ
ร้านอาหาร
“บ้าน ๒๔๖๒”
ไทย

บรรทัดที่ 1 ข้อความ “บ้าน ๒๔๖๒” นับเป็นภาษาไทย เพราะเป็นตัวอักษรไทยและใช้เลขไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การจำแนกภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี พบว่า ภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและร้านอาหารคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี แบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ ป้ายภาษาเดียว ป้ายสองภาษา และป้ายหลายภาษา

ส่วนการใช้ภาษาพิจารณาจากตัวอักษร เช่น ตัวอักษรภาษาไทย พิจารณาเป็นภาษาไทย “ดูย” วิเคราะห์เป็นภาษาไทย ตัวอักษรภาษาอังกฤษ พิจารณาเป็นภาษาอังกฤษ เช่น “KAYS ESPRESSO BAR” แต่ถ้าเขียนตัวอักษรภาษาอังกฤษ ความหมายเป็นภาษาไทย เช่น “Mee-Khwam-Sook” มาจาก “มี-ความ-สุข” ในงานวิจัยจะวิเคราะห์เป็นภาษาอังกฤษตามตัวอักษรที่ปรากฏ นอกจากนี้ ถ้าเป็นตัวเลขที่เขียนด้วยเลขไทย เช่น “ผัดไทย ๑๐๐ กระทะ” จะวิเคราะห์เป็นภาษาไทย และถ้าเขียนด้วยเลขอารบิก จะวิเคราะห์เป็นภาษาอังกฤษ เช่น “H2O Café” จะวิเคราะห์เป็นภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ถ้าในป้ายร้านเขียนตัวอักษรภาษาไทย แต่เขียนด้วยตัวเลขอารบิก พิจารณาเป็นการใช้พหุภาษา คือ การใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น “18 บาร์ กะเพรา” จะวิเคราะห์เป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย ถ้าหากปรากฏว่ามีภาษาต่างประเทศอื่นอยู่บนป้ายด้วย พิจารณาเป็นการใช้ป้ายหลายภาษา หน้าที่ของภาษา พบว่า ภาษาในอำเภอเมืองจันทบุรี ทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลมากกว่าหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ โดยหน้าที่ในการให้ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 62.48 และทำหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์คิดเป็นร้อยละ 37.52 ซึ่งจะนำเสนอในหัวข้อดังต่อไปนี้

ภาษาบนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี

ภาษาบนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี พบทั้งหมด 7 ภาษา โดยผู้วิจัยได้ นับจำนวนครั้งของแต่ละภาษาที่ปรากฏบนป้ายสามารถนับจำนวนครั้งของทุกภาษา ได้ทั้งหมด 677 ครั้ง โดยภาษาไทยปรากฏในจำนวนมากที่สุด คือ ภาษาไทย รองลงมา คือ ภาษาอังกฤษ อันดับที่สาม คือ ภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่น อันดับที่สี่ คือ ภาษาเกาหลีและภาษาฝรั่งเศส อันดับที่ยี่ห้า คือ ภาษาอิตาลี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาษาบนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี

ภาษา	จำนวนครั้งที่ปรากฏบนป้าย	ค่าร้อยละ
ภาษาไทย	423	62.50
ภาษาอังกฤษ	239	35.30
ภาษาจีน	5	0.74
ภาษาญี่ปุ่น	5	0.74
ภาษาเกาหลี	2	0.29
ภาษาฝรั่งเศส	2	0.29
ภาษาอิตาลี	1	0.14
รวม	677	100

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี มีทั้งหมด 7 ภาษา เมื่อเรียงลำดับจำนวนครั้งที่พบมากที่สุดไปจนถึงจำนวนครั้งของภาษาที่พบน้อยที่สุด จะเห็นได้ว่า ภาษาไทย คือ ภาษาที่ปรากฏมากที่สุดเขตอำเภอเมืองจันทบุรี โดยพบการเลือกใช้ภาษาไทยอยู่บนป้ายทั้งร้านอาหารและคาเฟ่ คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ พบความถี่ คิดเป็นร้อยละ 35.30 ภาษาที่พบความถี่เป็นอันดับสาม คือ ภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 0.74 ซึ่งภาษาจีนจะปรากฏบนป้ายที่เป็นร้านอาหารจีนเฉพาะในตำบลวัดใหม่และตำบลท่าช้างเท่านั้น ส่วนภาษาญี่ปุ่นพบที่ตำบลจันทนิมิต ส่วนภาษาเกาหลีพบที่ตำบลเกาะขวางและตำบลหนองบัว นอกจากนี้ ยังพบว่า ตำบลคมบาง พบว่ามีร้านอาหารและร้านคาเฟ่อยู่น้อยกว่าที่ตำบลอื่น ๆ ส่วนมากจะพบบริเวณเส้นทางไปสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ๆ เช่น อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว วัดคมบาง อาจเนื่องมาจากพื้นที่ในตำบลคมบางเป็นลักษณะของสวนผลไม้ ร้านอาหารและร้านคาเฟ่ส่วนใหญ่ก็จะตั้งอยู่ในสวนของตนเอง เช่น ร้าน Yoo Chan Café คาเฟ่ในสวนมังคุดร้อยปี นอกจากนี้ยังได้เยี่ยมชมแล้วก็ได้ลิ้มรสเครื่องดื่มของที่ร้านอีกด้วย

รูปแบบภาษาของป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี

นอกจากการสำรวจภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี ผู้วิจัย ได้สำรวจรูปแบบของป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ที่ปรากฏพบ ทั้งหมด 3 รูปแบบ ได้แก่ ป้ายภาษาเดียว ป้ายสองภาษา และป้ายหลายภาษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รูปแบบป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี

ลักษณะของป้าย	รวม	ภาษา	จำนวน (ป้าย)	ร้อยละ
ป้ายภาษาเดียว	597	ภาษาไทย	423	62.48
(Monolingual Signs)		ภาษาอังกฤษ	173	25.55
		ภาษาฝรั่งเศส	1	0.15

ลักษณะของป้าย	รวม	ภาษา	จำนวน (ป้าย)	ร้อยละ
ป้ายสองภาษา (Bilingual signs)	78	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ	63	9.30
		ภาษาไทย - ภาษาจีน	5	0.73
		ภาษาไทย - ภาษาญี่ปุ่น	4	0.59
		ภาษาไทย - ภาษาเกาหลี	1	0.15
		ภาษาอังกฤษ - ภาษาจีน	1	0.15
		ภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น	2	0.30
		ภาษาอังกฤษ - ภาษาฝรั่งเศส	1	0.15
		ภาษาอังกฤษ - ภาษาอิตาลี	1	0.15
ป้ายหลายภาษา (Multilingual Signs)	2	ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น	1	0.15
		ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาเกาหลี	1	0.15
รวม	677		677	100

จากตารางที่ 2 รูปแบบป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะและนับความถี่ ซึ่งหน่วยในการนับความถี่ คิดเป็นจำนวนเต็มของป้ายทั้งหมด 677 ป้าย พบว่าป้ายภาษาเดียวที่เป็นภาษาไทยปรากฏ มากที่สุดในอำเภอเมืองจันทบุรี จำนวนร้อยละ 62.48 รองลงมาคือ ป้ายสองภาษาที่เป็น ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 9.30 ส่วนป้ายหลายภาษาที่พบมีจำนวนเท่ากันคือ ป้ายภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น และป้ายภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ - ภาษาเกาหลี คิดเป็นร้อยละ 0.15

การใช้ภาษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าป้ายชื่อร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี ส่วนมากนิยมใช้ภาษาไทย เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชนทั่วไป และด้วยภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ และใช้ภาษาที่มีลักษณะของป้ายแบบภาษาเดียว (Monolingual sign) คือ ป้ายที่มีการเลือกใช้เพียงภาษาเดียวบนป้าย ประเด็นดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Sarot and Kraissame (2018) จากผลการศึกษาด้านขนาดและความเด่นชัดของตัวอักษรสะท้อนให้เห็นว่า ภาษาที่จะมีขนาดใหญ่และเห็นได้เด่นชัดมักเป็นภาษาแม่ของกลุ่มเป้าหมายที่น่าจะมาอ่านป้าย เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 6 ภาษาไทย (ภาษาเดียว)

จากตัวอย่างป้ายชื่อร้าน “กองทัพล้อมดำ” และ “บ้าน ๒๔๖๒” สิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือ ชื่อของร้านจะอยู่ตรงกลางป้าย และมีขนาดตัวอักษรที่ใหญ่กว่าข้อความที่เป็นรายละเอียดของร้าน รวมถึงลักษณะของพื้นสีขาวจะตัดกับตัวอักษรได้ทุกสี เพื่อเพิ่มโอกาสในการมองเห็นและอ่านได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

โดยป้ายชื่อของร้าน “ก่องทัพส้มตำ” มีความน่าสนใจในหลายแง่มุม ทั้งการใช้ภาษา การออกแบบ และการสร้างภาพลักษณ์ให้สอดคล้องกับเมนูหลักของร้าน คำว่า “ก่องทัพ” สื่อถึงความยิ่งใหญ่ แข็งแกร่ง หรือมีจำนวนมาก เมื่อรวมกับคำว่า “ส้มตำ” ทำให้เกิดภาพลักษณ์ของร้านที่เน้นความหลากหลายหรือความจัดเต็มของเมนูส้มตำ ประกอบกับด้านล่างที่ต่อจากชื่อร้านมีข้อความเสริม “ข้าวมันสูตรโบราณ ส้มตำร่วมสมัย” บ่งบอกถึงเมนูเด่นอีกอย่างของร้าน คือ ข้าวมันสูตรโบราณ สื่อถึงความดั้งเดิมและต้นตำรับ ซึ่งช่วยขยายความว่าร้านไม่ได้มีเพียงส้มตำเท่านั้น แต่ยังมีเมนูอาหารอื่น ๆ ที่มีความเป็นไทยโบราณ และการนำคำว่า “ส้มตำร่วมสมัย” แสดงให้เห็นว่า ร้านมีการปรับเมนูให้เข้ากับยุคปัจจุบัน ทำให้ร้านมีความน่าสนใจในสายตาของคนรุ่นใหม่ นอกจากนี้ การใช้ตัวอักษรโทนสีเขียว เป็นสีที่เกี่ยวข้องกับผักผลไม้ และความสดใหม่ จึงสื่อความเป็นอาหารประเภทส้มตำที่ใช้ผักและผลไม้สด ให้ความรู้สึกเป็นธรรมชาติ สุขภาพดี และน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ลวดลายไปไม้ด้านบนสุดของป้ายเป็นสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสดชื่นและธรรมชาติ สอดคล้องกับเมนูหลักอย่างส้มตำที่ใช้วัตถุดิบสดใหม่ ช่วยเสริมให้ดูมีความนุ่มนวล ไม่เรียบบจนเกินไป ทางด้านตัวอักษร “ก่องทัพส้มตำ” จะมีขนาดใหญ่ เด่นชัด อ่านง่าย แม้จะอยู่ในระยะไกล ข้อความที่อยู่ด้านล่าง ตัวอักษรจะเล็กลง แต่ก็ยังชัดเจนเพียงพอ

ส่วนป้ายของร้าน “บ้าน ๒๔๖๒” ใช้ภาษาไทยและเลขไทย เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นไทย แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

ภาพที่ 7 ภาษาอังกฤษ (ภาษาเดียว)

รูปภาพป้ายชื่อร้าน “LUMPINI” และ “Sora” เป็นตัวอย่างป้ายชื่อร้านภาษาอังกฤษที่มีความโดดเด่น แม้จะดูมีลักษณะเรียบ ๆ ใช้สีพื้นหลังที่มีความแตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่เหมือนกัน คือ การเลือกใช้สีพื้นและสีของตัวอักษรที่ตัดกันอย่างเห็นได้ชัดแม้จะมองจากที่ไกล ๆ เป็นการสร้างความโดดเด่นให้ผู้ที่พบเห็น แสดงให้เห็นว่า ป้ายภาษาอังกฤษแบบภาษาเดียวนี้ได้รับความนิยมเป็นอันดับสองรองลงมาจากป้ายแบบภาษาไทยภาษาเดียว นั่นเป็นเพราะว่าจังหวัดจันทบุรี มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ด้วยไลฟ์สไตล์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ดูเรียบง่าย จึงส่งผลให้ป้ายภาษาอังกฤษแบบภาษาเดียวได้รับความนิยมมาก

ภาพที่ 8 ภาษาฝรั่งเศส (ภาษาเดียว)

จากป้ายภาพของร้านชื่อ “SALON DE KALIM” เป็นภาษาฝรั่งเศส อ่านว่า ซาลงเดอคาลิม เป็นร้านอาหารกลางถนนศรีจันทร์ตั้งอยู่บนตึกสไตล์ยุโรป ป้ายชื่อร้านใช้พื้นสีเขียว ตัดกับตัวอักษรสีขาว ลักษณะของป้ายแปลกใหม่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ มีความโค้งมน ไม่เหมือนป้ายสี่เหลี่ยมทั่วไป เมื่อมองจากด้านข้างก็เห็นตัวอักษรของชื่อร้าน แต่เห็นไม่ครบทุกตัว ถือว่าเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างหนึ่งเป็นการสร้างความน่าใจให้กับผู้คนที่ผ่านไปผ่านมาได้เป็นอย่างดี และเมื่อเห็นชื่อร้านและสิ่งของที่ถูกตกแต่งใกล้ ๆ ป้ายชื่อร้านก็อาจเป็นองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ป้ายชื่อของร้านนี้มีความน่าสนใจ และเพื่อเพิ่มความสวยงาม

การที่มีการเลือกใช้ภาษาต่างประเทศอื่น สะท้อนให้เห็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจันทบุรีไม่ได้แค่ชนชาติใดชาติหนึ่ง แต่มีหลากหลายชนชาติ สังเกตได้จากป้ายต่อไปนี้ ป้ายสองภาษา (Bilingual signs) คือ ป้ายที่มีการเลือกใช้ภาษาสอง ภาษาบนป้าย เช่น

ภาพที่ 9 ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ (สองภาษา)

ภาพที่ 10 ภาษาญี่ปุ่น - ภาษาอังกฤษ (สองภาษา)

ป้ายหลายภาษา (Multilingual sign) คือ ป้ายที่ปรากฏภาษาตั้งแต่สามภาษาขึ้นไปบนป้าย Thongtong (2016) กล่าวว่า ป้ายสองภาษามีบทบาทมากบริเวณถนนนิมมานเหมินท์จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพบป้ายภาษาอังกฤษ และป้ายสองภาษาจำนวนมากในบริเวณดังกล่าว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่นเดียวกับกับป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรีที่พบว่า มีป้ายสองภาษา พบมากรองลงมาจากป้ายภาษาไทย และยังพบป้ายหลายภาษาอีกด้วย อันแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวหลากหลายเชื้อชาติที่มาท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจันทบุรี

ภาพที่ 11 ป้ายภาษาอังกฤษ - ภาษาไทย - ภาษาญี่ปุ่น (ป้ายหลายภาษา)

ผลการวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี

การสำรวจหน้าที่ของภาษาบนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ พบว่าภาษาทำหน้าที่ในการให้ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 62.48 และทำหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ 37.52 ซึ่งจำนวนเต็มของคำร้อยละมาจากจำนวนความถี่ของภาษา ซึ่งมีจำนวนเต็ม 677 ครั้ง บางภาษาทำหน้าที่ทั้งให้ข้อมูลและหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส

หน้าที่ในการให้ข้อมูลด้านภาษาและการสื่อความหมาย (Informational Function)

ภาษาที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี คิดเป็นร้อยละ 62.48 พบภาษาที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูลทั้งหมด 7 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอิตาลี ซึ่งทุกภาษาเป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี เช่น รายละเอียดเกี่ยวกับ วันเวลาเปิด – ปิดร้าน ช่องทางการติดตามต่าง ๆ จากโซเชียล และเบอร์โทรศัพท์ของร้านและรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับร้าน เพื่อให้ลูกค้าได้ทราบตัดสินใจก่อนเลือกร้านอาหารและคาเฟ่

ภาพที่ 12 ป้ายร้าน KAYS ESPRESSO BAR

ภาพที่ได้ยกตัวอย่างมาข้างต้น เป็นภาพของร้าน “KAYS ESPRESSO BAR” ซึ่งมีหน้าที่ให้ข้อมูลของร้าน ได้แก่ ชื่อร้าน วันเปิด – ปิดร้าน เวลา รายละเอียดของข้อมูล และช่องทางการติดตามข้อมูลของทางร้านได้ในช่องทางโซเชียลต่าง ๆ และเบอร์โทรศัพท์ของทางร้าน

ภาพที่ 13 ป้ายร้านเจ็ลเล็ก ก๋วยเตี๋ยวหมูสูตรดั้งเดิม และป้ายร้านเจ็ปุย ก๋วยเตี๋ยวเรืออยุธยาสูตรโบราณ

ภาษาที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูลรายละเอียดมากที่สุด คือ “ร้านเจ็ลเล็ก” และ “ร้านเจ็ปุย” โดยป้ายชื่อทั้ง 2 ร้าน ขึ้นต้นด้วย คำว่า “เจ็” ในภาษาไทยสื่อถึงผู้หญิงเชื้อสายจีนที่เป็นพี่สาวหรือผู้หญิงที่มีอายุโตกว่า มักใช้เรียกเจ้าของร้านอาหารหรือแม่ค้า ในเชิงเป็นกันเอง ทำให้ชื่อร้านฟังดูอบอุ่น เข้าใจง่าย และจดจำได้ไม่ยาก ทางด้านป้ายร้านเจ็ลเล็ก มีข้อความระบุความเป็นต้นตำรับและประวัติความเก่าแก่ คำว่า “ก๋วยเตี๋ยว

หมูสูตรดั้งเดิม” และข้อความ “เจ้าเก่าแม่รุจี (พ.ศ. 2511)” บ่งบอกถึงความเป็นร้านเก่าแก่ มีประสบการณ์ยาวนาน สื่อถึงความน่าเชื่อถือในด้านรสชาติและสูตรดั้งเดิมที่สืบทอดมา และอีกจุดเด่นของป้าย คือ มีการระบุข้อความว่า “หน้าโรงเรียนบางกะจะ เป็นการชี้พิกัดให้ลูกค้าหาเจอได้ง่าย มีการใช้ภาพเมนูต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำสูตรดั้งเดิม โดยเฉพาะน้ำซุปลี ทั้งหอมและหวาน ทั้งเส้นบะหมี่เหลืองกลมและแบน หมี่ขาว เส้นใหญ่ เกี้ยวหมู เกี้ยวปลา จะใส่หมูหรือทะเลก็อร่อย ทำให้ลูกค้ารู้ทันทีว่าร้านมีอะไรบ้าง ในส่วนของการใช้โทนสีพื้นหลังสีน้ำเงินเข้มหรือกรมท่าตัดกับสีเหลืองในกรอบวงรี ทำให้ชื่อร้านและข้อความหลักดูโดดเด่น และที่สำคัญ คือ มีภาพเจ้าของร้านที่แสดงถึงตัวตนและความดั้งเดิมของร้าน ถือเป็นป้ายที่สื่อสารจุดเด่นและเอกลักษณ์ของร้านได้อย่างครบถ้วน

ส่วนอีกร้านหนึ่ง คือ “ร้านเจ้ปุ๋ย” กว้างเดียวเรืออยุธยาสูตรโบราณ สื่อถึงจุดขายหลักของร้าน คือ กว้างเดียวเรือรสชาติต้นตำรับจากอยุธยา คำว่า “สูตรโบราณ” เน้นย้ำถึงความดั้งเดิมและความเป็นออริจินัลของรสชาติ มีการแสดงรายการวัตถุดิบหลัก เช่น หมูตุ๋น คากิ หมูสด ตับ ลูกชิ้น ฯลฯ พร้อมระบุราคาสำหรับธรรมดา (40 บาท) และพิเศษ (50 บาท) ช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจได้ง่าย ไม่ต้องสอบถามเพิ่มเติม มีการระบุเวลาอย่างชัดเจนว่า เปิดทุกวัน 08.00 – 15.30 น. มีบริการจัดเลี้ยง และบริการส่ง พร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดต่อได้สะดวก มีบริการน้ำดื่มฟรี ดึงดูดใจลูกค้า และไม่มีสิ่งที่มีข้อความขอบคุณลูกค้าที่มาอุดหนุน แสดงให้เห็นมารยาทที่ดีของคนไทย มีความสอดคล้องกับแนวทางการตลาดของร้านอาหารไทย ที่มุ่งสื่อสารความเป็นกันเองและความจริงใจต่อลูกค้า

หน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์และองค์ประกอบของการออกแบบ

หน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ คือ บทบาทหรือความหมายที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีต่อสังคมหรือวัฒนธรรมอันสะท้อนถึงคุณค่า ความเชื่อหรืออุดมการณ์บางอย่าง ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและบริบทของแต่ละกลุ่มคน ซึ่งภาษาที่ทำหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์และองค์ประกอบการออกแบบบนป้ายร้านอาหารและร้านกาแฟในอำเภอเมืองจันทบุรี คิดเป็นร้อยละ 37.52 โดยสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนป้ายร้านอาหารและร้านกาแฟ แบ่งออกเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ ทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นเมืองชายทะเล ทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นเมืองผลไม้ และทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นเมืองจันทบุรี ดังนี้

1. ทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นเมืองชายทะเล มักจะมีการใช้ภาพสัญลักษณ์ที่สะท้อนบรรยากาศและเอกลักษณ์ของทะเลออกมาก เช่น สัตว์ทะเล มีปรากฏภาพกุ้ง หอย ปู ปลา ปลาหมึก บ่งบอกถึงความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในทะเล

ภาพที่ 14 ป้ายร้าน เดอะ ครอก ซีฟู้ด

วิเคราะห์ป้ายร้าน “เดอะ ครอก ซีฟู้ด”

ป้ายร้าน “เดอะ ครอก ซีฟู้ด” เป็นตัวอย่างของการใช้ภาษาร่วมกับองค์ประกอบทางภาพ ในการดึงดูดลูกค้าและสร้างเอกลักษณ์ของร้าน โดยสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. การใช้ภาษาและการสื่อความหมาย

ชื่อร้าน “เดอะ ครก” (The Krok) คำว่า “ครก” สื่อถึงเครื่องครัวแบบไทย ๆ ที่ใช้ในการตำหรือโขลก ซึ่งอาจหมายถึงการปรุงอาหารแบบดั้งเดิม การเติมคำว่า “เดอะ” (The) ที่เป็นภาษาอังกฤษ ช่วยเพิ่มความร่วมสมัย ทำให้ชื่อร้านดูมีสไตล์และแตกต่าง คำว่า “Seafood” ในภาษาอังกฤษ ช่วยให้ร้านเข้าถึงกลุ่มลูกค้าต่างชาติ และสื่อถึงเมนูอาหารทะเลอย่างชัดเจน การผสมภาษาไทย – อังกฤษ ในชื่อร้าน ช่วยเพิ่มความน่าสนใจ ข้อความ “เชิญลานริมน้ำด้านในค่ะ” ใช้ภาษาที่เป็นกันเอง และกระตุ้นให้ลูกค้าเดินเข้าไปใช้บริการภายใน ส่วนคำว่า “ลานริมน้ำ” ช่วยสร้างภาพในจินตนาการว่าร้านติดริมน้ำ มองเห็นวิวที่สวยงามและบรรยากาศที่ดี

2. การใช้สัญลักษณ์และองค์ประกอบการออกแบบ

สีส้มและฟอนต์ตัวอักษร ใช้ สีฟ้า และ สีส้ม เป็นหลัก ซึ่งสื่อถึงน้ำทะเลและอาหารทะเลตัวอักษรแบบหนาและกลมมน ให้ความรู้สึกเป็นมิตรและเข้าถึงง่าย โลโก้ร้าน (ป้ายวงรีด้านซ้าย) มีรูป ครก พร้อมไอคอนอาหารทะเลด้านใน ซึ่งช่วยตอกย้ำธีมของร้าน ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ Seafood ในโลโก้ เพื่อความเป็นสากลป้ายใหญ่ด้านบน มีภาพอาหารทะเลที่ช่วยกระตุ้นความอยากอาหารภาพการ์ตูน ปูสีแดงถืออาหารทะเล ทำให้ป้ายดูสนุกสนานและดึงดูดสายตา ป้ายต้อนรับ “WELCOME” สร้างความรู้สึกเป็นมิตรและอบอุ่นเมื่อลูกค้าเดินเข้ามาตกแต่งด้วยของประดับ เช่น หม้อและลูกบอล ทำให้พื้นที่ด้านหน้าดูมีสีสัน

3. การดึงดูดลูกค้าและความน่าสนใจทางการตลาด

สร้างอัตลักษณ์ที่จดจำง่าย ชื่อ “เดอะ ครก” มีเอกลักษณ์และแตกต่างจากร้านซีฟู้ดทั่วไป โลโก้ที่เป็นรูปครกและเมนูอาหารทะเลช่วยให้ลูกค้าจดจำได้ง่าย การใช้สีสดใสและภาพการ์ตูนสีฟ้าและสีส้ม ช่วยให้ร้านดูโดดเด่นและสะดุดตา ภาพการ์ตูนรูปปู ทำให้ร้านดูเป็นมิตร และอาจดึงดูดกลุ่มครอบครัวหรือเด็ก ๆ การเชิญชวนให้เข้าไปใช้บริการการใช้ข้อความ “เชิญลานริมน้ำ ด้านในค่ะ” กระตุ้นให้ลูกค้าสนใจเดินเข้าไปข้างใน ดังนั้น ป้ายร้าน “เดอะ ครก ซีฟู้ด” ออกแบบมาให้สะท้อนตัวตนของร้านได้ดี ทั้งในแง่ของชื่อ โลโก้ สีส้ม และข้อความโฆษณา การใช้คำไทยผสมอังกฤษ ช่วยให้ร้านดูมีสไตล์และเข้าถึงลูกค้าหลายกลุ่มได้ง่ายขึ้น

2. ทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นเมืองผลไม้

ภาพที่ 15 ป้ายร้าน ทูเรียน คาเฟ่

วิเคราะห์ป้ายร้าน “ทูเรียน คาเฟ่” ป้ายร้านนี้มีการออกแบบและใช้ภาษาที่มีหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ที่น่าสนใจ โดยสามารถวิเคราะห์ที่ตีตามองค์ประกอบต่อไปนี้

1. การใช้ภาษาและการสื่อความหมาย

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษควบคู่กัน คำว่า “ทุเรียน คาเฟ่” (ภาษาไทย) และ “Durianism Café” / “Free House Durian Café” (ภาษาอังกฤษ) สะท้อนให้เห็นว่าร้านต้องการรองรับลูกค้าหลายกลุ่ม ทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ คำว่า “Durianism” (ดัดแปลงจากคำว่า Durian + ism) อาจสื่อถึง “แนวคิด” หรือ “ความหลงใหล” ในทุเรียน ทำให้ชื่อร้านมีเอกลักษณ์ การใช้คำที่สื่อถึงตัวตนของร้านคำว่า “ทุเรียน คาเฟ่” ชัดเจนว่านี่คือคาเฟ่ที่เน้นเมนูจากทุเรียนเป็นหลัก “Free House Durian Café” อาจสื่อถึงบรรยากาศผ่อนคลาย เป็นสถานที่ที่เปิดกว้างให้ลูกค้าเข้ามาเพลิดเพลินกับทุเรียน เวลาทำการใช้ภาษาอังกฤษและตัวเลขบอกเวลาทำการชัดเจน (MON-FRI และ SAT-SUN) มีการแยกวันธรรมดา (เปิด 9:30 น.) กับวันเสาร์-อาทิตย์ (เปิด 8:30 น.) ซึ่งช่วยให้ลูกค้าเข้าใจง่าย

2. การใช้สัญลักษณ์และองค์ประกอบการออกแบบ

สีของป้าย ใช้สีเหลืองและเขียว เป็นสีที่สัมพันธ์กับทุเรียนโดยตรง (สีเหลืองของเนื้อทุเรียนและสีเขียวของเปลือก) ซึ่งช่วยสร้างภาพจำที่ชัดเจนให้ลูกค้า สีเหลืองยังเป็นสีที่ดึงดูดสายตาและให้ความรู้สึกสดใส โลโก้และสัญลักษณ์ โลโก้ “Free House Durian Café” มีภาพคล้ายบ้านหรือศาลาไทยที่ล้อมรอบด้วยใบไม้ สื่อถึงบรรยากาศธรรมชาติและเอกลักษณ์ไทย โลโก้ “Durianism Café” เป็นรูป เนื้อทุเรียนในเปลือก ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงเมนูของร้านได้ทันที

3. การดึงดูดลูกค้าและความน่าสนใจทางการตลาด

ชื่อและโลโก้ ช่วยให้ร้านมีเอกลักษณ์ การใช้ชื่อที่เกี่ยวกับ “ทุเรียน” โดยตรง ช่วยให้ลูกค้าจดจำได้ง่าย การใช้คำว่า Durianism ทำให้ดูมีเอกลักษณ์มากกว่าการใช้คำว่า “Durian Café” ทำให้การออกแบบที่ดูเป็นมิตรและเข้าถึงง่าย ฟอนต์ตัวอักษรหนา อ่านง่าย ไม่ซับซ้อน สีเหลือง-เขียวช่วยให้ป้ายดูสดใส และให้ความรู้สึกเชิญชวน ป้ายร้านนี้ทำหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ ทั้งด้านการสื่อสารตัวตนของร้าน (เป็นคาเฟ่ที่เน้นทุเรียน) และการสร้างภาพลักษณ์ ผ่านสี โลโก้ และการใช้ภาษาที่เป็นสากล

3. ทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ว่าเป็นเมืองจันทบุรี

3.1 ทางประวัติศาสตร์

ภาพที่ 16 ป้ายร้าน บ้าน ๒๕๖๒

วิเคราะห์ป้ายร้าน “บ้าน ๒๕๖๒”

ป้ายร้าน “บ้าน ๒๕๖๒” มีลักษณะโดดเด่นที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของร้าน โดยสามารถวิเคราะห์ได้ในแง่ของการใช้ภาษา สัญลักษณ์ และความหมายที่แฝงอยู่ ดังนี้

1. การใช้ภาษาและการสื่อความหมาย

การเลือกใช้เลขไทย “๒๕๖๒” แทนเลขอารบิก (2462) ช่วยสร้างบรรยากาศของความเป็นไทย และความย้อนยุค เนื่องจากในปี พ.ศ. 2462 อาจสื่อถึงช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อร้าน อาจเป็นปีที่เกี่ยวข้องกับอาคาร สถานที่ หรือคอนเซ็ปต์ของร้าน ส่วนคำว่า “บ้าน” ให้ความรู้สึกอบอุ่นและ

เป็นกันเอง อาจสื่อถึงลักษณะของร้านที่ตกแต่งในสไตล์บ้านเก่า หรือมีความเป็นไทยดั้งเดิม รูปแบบตัวอักษร การใช้ฟอนต์แบบลายมือช่วยเสริมความรู้สึกของความเป็นไทยและความคลาสสิก

2. การใช้สัญลักษณ์และองค์ประกอบการออกแบบ

รูปแบบป้ายใช้สีพื้นขาวขอบดำ ช่วยให้ข้อความเด่นชัดและอ่านง่าย มีลูกศรชี้ทาง ซึ่งทำหน้าที่บอกทิศทางไป ทางร้านทำให้ลูกค้าหาเจอได้ง่ายขึ้น บรรยากาศที่สื่อออกมาจากการออกแบบป้ายโดยใช้เลขไทยและโทนสีเรียบง่าย อาจสื่อถึงร้านที่เน้นบรรยากาศย้อนยุค หรือเป็นร้านที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

3. การดึงดูดลูกค้าและความน่าสนใจทางการตลาด

ความเป็นเอกลักษณ์ของชื่อร้านตัวเลข ๒๕๖๒ ทำให้ชื่อร้านไม่เหมือนใคร และสร้างความสงสัยให้ลูกค้าอยากรู้ที่มา การใช้เลขไทยช่วยดึงดูดลูกค้าที่สนใจเรื่องราวประวัติศาสตร์หรือสถาปัตยกรรมไทย ความง่ายในการจดจำ คำว่า “บ้าน” เป็นคำที่เข้าใจง่าย และเมื่อนำมารวมกับตัวเลขที่เป็นจุดเด่น ทำให้ร้านนี้เป็นที่จดจำได้ง่ายขึ้นการสร้างบรรยากาศไทยย้อนยุค การใช้เลขไทยช่วยเสริมภาพลักษณ์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ป้ายร้าน “บ้าน ๒๕๖๒” ได้สื่อถึงบรรยากาศความเป็นไทยย้อนยุคและความคลาสสิก ผ่านการใช้เลขไทย ชื่อร้านที่เรียบง่าย และดีไซน์ป้ายที่ดูดั้งเดิม ซึ่งช่วยให้ร้านดูมีเอกลักษณ์ และอาจเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมหรือวิถีชีวิตแบบไทย

3.2 รูปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดจันทบุรี

ภาพที่ 17 ป้ายร้าน จันอิชิ (CHANICHI)

วิเคราะห์ป้ายร้านอาหาร “จันอิชิ”

จากภาพที่ปรากฏ ร้านจันอิชิ (CHANICHI) เป็นร้านอาหารญี่ปุ่นที่ใช้ป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดลูกค้า โดยสามารถวิเคราะห์ได้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้ภาษาและการสื่อความหมาย

ชื่อร้าน “จันอิชิ” เป็นการผสมผสานระหว่างภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น คำว่า “อิชิ (いし, Ichi)” ในภาษาญี่ปุ่นแปลว่า “หนึ่ง” ซึ่งอาจสื่อความหมายถึง “อันดับหนึ่ง” หรือ “ความเป็นที่หนึ่ง” คำว่า “จัน” อาจเป็นชื่อของเจ้าของร้าน หรืออาจสื่อถึง “พระจันทร์” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความสงบและความลึกซึ้ง ทำให้ชื่อร้านมีเอกลักษณ์และจดจำง่าย การใช้ภาษาไทยควบคู่กับภาษาอังกฤษใช้ภาษาไทยเป็นหลัก ทำให้ลูกค้าชาวไทยเข้าใจง่าย มีภาษาอังกฤษในบางส่วน เช่น ชื่อร้านในภาษาอังกฤษ “CHANICHI” ซึ่งช่วยให้เข้าถึงลูกค้าต่างชาติได้

2. การใช้สัญลักษณ์และองค์ประกอบการออกแบบ

โลโก้รูปเงากระต่าย กระต่ายเป็นสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับพระจันทร์ในวัฒนธรรมญี่ปุ่นและจีน ซึ่งอาจสะท้อนถึงความละเอียดอ่อนและเอกลักษณ์ของร้าน ใช้สีทอง-ดำ ทำให้ดูหรูหราและพรีเมียม

พื้นหลังและสีของป้าย ใช้สีดำและทอง ซึ่งให้ความรู้สึกหรูหราและพรีเมียม สอดคล้องกับคอนเซ็ปต์ของร้าน มีภาพซูชิและซาชิมิคุณภาพสูง ช่วยเพิ่มความน่าสนใจและกระตุ้นความอยากอาหาร ขนาดตัวอักษรและการจัดวาง ตัวอักษรไทยขนาดใหญ่ อ่านง่าย แม้จะมองจากระยะไกล ใช้ตัวอักษรสีทองตัดกับพื้นหลังสีดำ ช่วยเพิ่มความโดดเด่น

3. การดึงดูดลูกค้าและกลยุทธ์ทางการตลาด

การใช้คำว่า “พรีเมียม” ช่วยสร้างภาพลักษณ์ของร้านว่าเป็นร้านอาหารญี่ปุ่นระดับคุณภาพ ดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่มองหาวัตถุดิบสดใหม่และคุณภาพสูง การระบุเวลาเปิด-ปิดอย่างชัดเจน “เปิดทุกวัน 10:00 - 22:00 น.” ทำให้ลูกค้ารู้เวลาทำการ แน่ชัดแสดงถึงความพร้อมในการให้บริการ การใช้โซเชียลมีเดียมีไอคอน Facebook พร้อมชื่อเพจ “Chanichi จันอิชิ” และเบอร์โทรศัพท์ ซึ่งทำให้ลูกค้าสามารถติดต่อร้านได้สะดวก ดังนั้น ป้ายร้าน “จันอิชิ” จึงออกแบบมาเพื่อสื่อถึงร้านอาหารญี่ปุ่นระดับพรีเมียม โดยใช้ สีดำ-ทอง เพื่อให้ดูหรูหราและน่าเชื่อถือ พร้อมทั้งใช้ชื่อที่มีเอกลักษณ์ และโลโก้กระต่ายในดวงจันทร์ ที่ช่วยเพิ่มความน่าจดจำและย้ำว่าร้านนี้ตั้งอยู่จันทบุรี ป้ายยังช่วยดึงดูดลูกค้าด้วย ภาพเมนูอาหารสดใหม่ และให้ข้อมูลที่ชัดเจน เช่น เวลาเปิด-ปิด และช่องทางติดต่อ

ภาพที่ 18 ป้ายร้าน “BUNNY BOOOM”

วิเคราะห์ป้ายร้าน “BUNNY BOOOM”

ป้ายร้าน “BUNNY BOOOM” มีการออกแบบที่เรียบง่ายแต่โดดเด่น สามารถวิเคราะห์ได้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้ภาษาและชื่อร้าน

BUNNY BOOOM คำว่า “BUNNY” หมายถึง กระต่าย ซึ่งเป็นสัตว์ที่ให้ความรู้สึกน่ารัก อ่อนโยน และอาจเชื่อมโยงกับ อิมของร้านที่ให้บริการเป็นกันเอง คำว่า “BOOOM” ใช้ตัว “O” สามตัว ซึ่งอาจสื่อถึงความสนุกสนาน ตื่นเต้น หรืออาจเป็นการเล่นคำเพื่อให้ชื่อร้านจดจำได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ การใช้ป้ายชื่อร้านเป็นภาษาอังกฤษล้วน ทำให้ร้านดูอินเตอร์และสามารถเข้าถึงลูกค้าต่างชาติได้ อาจบ่งบอกถึงแนวคาเฟ่ที่มีกลิ่นอายโมเดิร์นและร่วมสมัย

2. การใช้สัญลักษณ์และองค์ประกอบการออกแบบ

โลโก้กระต่ายซ้อนกันเป็นตัวอักษร “B” ออกแบบอย่างสร้างสรรค์ โดยนำรูปกระต่ายมาจัดวางให้กลายเป็นตัว “B” ซึ่งเป็นตัวอักษรแรกของชื่อร้าน สื่อถึงธีมหลักของร้านที่เกี่ยวข้องกับ “กระต่าย” เป็นลักษณะที่เครสและฟาน ทีเออวาน Kress (2006, pp. 179-201) เรียกว่า สิ่งที่โดดเด่น (Ideal หรือ Top) มีการใช้เส้นหนาและโครงสร้างที่ดูเป็นมิตร โทนสีของป้ายพื้นหลัง สีน้ำเงินเข้มตัดกับป้ายวงกลมสีขาว ทำให้ดูเรียบหรูและโมเดิร์น ตัวโลโก้และชื่อร้านเป็นสีดำ ซึ่งช่วยให้มีความคมชัดและอ่านง่าย การใช้รูปทรงวงกลมทำให้โลโก้ดูโดดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์ รูปทรงกลมมักสื่อถึงความเป็นมิตรและความสมดุล

3. การดึงดูดลูกค้าและกลยุทธ์ทางการตลาด

ดีไซน์ที่เรียบง่ายแต่มีเอกลักษณ์ ใช้รูปแบบมินิมอล ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่คนรุ่นใหม่ โลกที่สร้างจากกระดาษทำให้ร้านดูน่ารักและเข้าถึงได้ง่าย ชื่อร้านที่มีความแปลกใหม่ การใช้คำว่า “BOOOM” ช่วยเพิ่มความน่าสนใจ ทำให้ดูมีพลังและมีสไตล์สามารถใช้เป็นจุดขายทางการตลาดได้ เช่น สร้างธิมร้านให้มีคแรกเตอร์กระดาษเป็นจุดเด่นของร้าน ดังนั้น ป้ายร้าน “BUNNY BOOOM” ออกแบบมาในสไตล์มินิมอลและโมเดิร์น ทำให้ดูโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ การใช้ชื่อภาษาอังกฤษช่วยให้ร้านดูอินเตอร์ และอาจเข้าถึงลูกค้าต่างชาติได้ง่ายขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี ตามแนวคิดภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี และวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรี โดยใช้แนวคิดภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ของ Landry & Bourhis ในการวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏและหน้าที่ของภาษา โดยการเก็บข้อมูลจากป้ายร้านอาหารและร้านคาเฟ่ในอำเภอเมืองจันทบุรีทั้งหมด จำนวน 677 ป้าย ผลการวิจัยพบว่า ภาษาที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ในอำเภอเมืองจันทบุรีมีทั้งหมด 7 ภาษา ป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ที่พบมากที่สุดคือ ภาษาไทย รองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเกาหลี และภาษาอิตาลีตามลำดับ ซึ่งป้ายร้านอาหารและร้านคาเฟ่ในอำเภอเมืองทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลด้านภาษาและการสื่อความหมายมากกว่าหน้าที่เชิงสัญลักษณ์และองค์ประกอบการออกแบบ โดยหน้าที่ในการให้ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 62.48 และหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์คิดเป็นร้อยละ 37.52 ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าในอำเภอเมืองจันทบุรีเป็นพื้นที่พหุภาษา เนื่องจากพื้นที่ในอำเภอเมืองจันทบุรีมีลักษณะเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวมีสถานที่สำคัญ ๆ ทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งยังมีแหล่งซื้อขายอัญมณีในตลาดพลอย และมีการส่งออกผลไม้ ซึ่งถือว่าเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด

การวิเคราะห์ภาษาจากป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ในอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี ตามแนวคิดภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ ถึงแม้ว่าหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์พบได้น้อยกว่าหน้าที่ในเชิงข้อมูล และแสดงความเป็นพหุภาษาในพื้นที่แล้ว “ภาษาไทย” ที่พบมากที่สุด ได้แสดงออกถึงคุณค่าและสภาพที่เหนือกว่าภาษาอื่น ๆ ที่พบน้อยกว่า จึงเป็นเหตุผลที่ว่าป้ายที่พบส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย และการใช้ภาษาไทยที่พบมากที่สุดสามารถแสดงออกถึงรสนิยม เชื้อชาติ หรือแสดงความเป็นตัวตนของผู้ใช้ภาษาในอำเภอเมืองจันทบุรีได้

เนื่องมาจากภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่ใช้ในทั่วทุกจังหวัด ทั้งใช้ในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา และยังเป็นภาษาราชการในการติดต่อเพื่อขอรับบริการต่าง ๆ ข้อสรุปนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Huebner (2003, pp. 57-73) ที่ศึกษาภูมิทัศน์ภาษาศาสตร์ของกรุงเทพมหานครโดยเลือกพื้นที่บริเวณใกล้เสียงที่เป็นทั้งพื้นที่ทางเศรษฐกิจและพื้นที่ชานเมืองทั้ง 15 แห่ง ซึ่งผลการวิจัยพบว่าภาษาไทย เป็นภาษาหลักที่พบมากที่สุด ท่ามกลางสภาพแวดล้อมการใช้ภาษาในที่สาธารณะ ที่เป็นพหุภาษาและมีการเพิ่มขึ้นของการเลือกใช้ภาษาอังกฤษเนื่องมาจากอิทธิพลของการเป็นภาษาสากลในพื้นที่

นอกจากนี้ ภาษาไทยที่ปรากฏในอำเภอเมืองจันทบุรีมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลมากที่สุด โดยการให้รายละเอียดต่าง ๆ บนป้ายร้านอาหารและคาเฟ่ เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้นกับลูกค้า ดังที่ Landry & Bourhis (1997, p. 25) ได้กล่าวว่า การเลือกใช้ภาษาในการให้ข้อมูลของคนในสังคมแสดงให้เห็นถึงการที่เจ้าของภาษาจะได้รับการให้บริการจากภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่นั้น ๆ การที่ภาษาไทยปรากฏบนป้ายร้าน

อาหารและกาแฟเป็นภาษาหลักของในอำเภอเมืองจันทบุรีและรูปแบบของป้ายภาษาเดียวที่เลือกใช้ภาษาไทยพบมากที่สุด เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติและทุกคนใช้ในการสื่อสาร อีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนกำหนดภาษาหลักและป้ายหลัก คือ เรื่องการเสียภาษีป้าย การเสียภาษีป้ายจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้ภาษาบนป้ายร้านอาหารและกาแฟในอำเภอเมืองจันทบุรี

ป้ายสองภาษา (Bilingual signs) และป้ายหลายภาษา (Multilingual signs) ในอำเภอเมืองจันทบุรี ทำหน้าที่ในการให้ข้อมูล เนื่องจากอำเภอเมืองจันทบุรีเป็นศูนย์กลางของหน่วยงานราชการ รวมไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญต่าง ๆ อีกทั้งยังมีวัดวาอารามตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก และในอำเภอเมืองจันทบุรีก็มีตลาดซื้อขายพลอย ทำให้มีนักท่องเที่ยวหลงใหลเข้ามาติดต่อซื้อขายพลอยเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการเปิดร้านอาหารและกาแฟ เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากขึ้นหลังจากที่เคยปิดร้านในช่วงที่เกิดสถานการณ์โควิด-19 นอกจากนี้ ความหลากหลายของร้าน ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอยู่ในพื้นที่ด้วยจุดประสงค์ของการท่องเที่ยว การค้าขาย การติดต่อธุรกิจ ป้ายสองภาษาและป้ายหลายภาษาจึงมีหน้าที่ให้ข้อมูลเพื่อสื่อสารกับผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ

การศึกษาภาษาและหน้าที่ของภาษาในอำเภอเมืองจันทบุรี สะท้อนให้เห็นว่าการใช้ภาษาส่วนใหญ่เป็นสังคมแบบพหุภาษา (Multilingual) ซึ่งมีภาษาไทยเป็นภาษาหลัก (Dominant Language) ความเป็นพหุภาษาของอำเภอเมืองจันทบุรีสืบเนื่องมาจากปัจจัยด้านพื้นที่ในการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวและกิจการค้าขาย ทั้งร้านอาหารและคาเฟ่ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. นำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ในการสำรวจกลุ่มเป้าหมายธุรกิจ จากประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนระหว่างประเทศใกล้เคียงกัน เพราะธุรกิจที่มีการใช้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในการให้ข้อมูล จะแสดงให้เห็นว่าภาคธุรกิจ ดังกล่าวมีความประสงค์ให้บริการกับเจ้าของภาษาและสามารถอนุมานได้ว่าเจ้าของภาษามักจะใช้บริการประเภทของธุรกิจดังกล่าว เช่น ภาษาเขมรในอำเภอเมืองจันทบุรีมักจะปรากฏบนป้ายประเภทสถานพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน ข้อมูลในงานวิจัยยังสามารถใช้ประกอบกับข้อมูลทางสถิติในการสำรวจการเข้ารับบริการด้านต่าง ๆ ของประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านได้

2. การศึกษาร่วมกับทฤษฎีทางภาษาอื่นที่มีความสอดคล้องกัน จะช่วยให้นักวิจัยมีมุมมองที่น่าสนใจและมีมิติมากขึ้น เช่น การศึกษาร่วมกับทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมหรือกรอบแนวคิดสัญลักษณ์ อีกทั้งการสัมภาษณ์เจ้าของป้ายในธุรกิจของภาคเอกชนจะช่วยให้ได้ ข้อมูลที่รัดกุมและชัดเจนมากขึ้นเกี่ยวกับการเลือกใช้ภาษาบนป้าย จุดประสงค์ของ การเลือกใช้ภาษาบนป้าย และกลุ่มเป้าหมายที่เจ้าของป้ายต้องการสื่อสารด้วย

References

- Coulmas, F. (2009). “Linguistic Landscaping and the Seed of the Public Sphere in Shohamy Elana and Gorter Durk”. **Linguistic Landscape: Expanding the Scenery**. New York: Routledge.
- Huebner. (2006). Huebner, T. (2006). Bangkok’s linguistic landscapes: Environmental Print, codemixing and language change. In D. Gorter (Ed.), **Linguistic landscape: A new approach to multilingualism (pp.31-51)**. New York : Multilingual Matters.
- Kress, G., & van Leeuwen, T. (2006). **Reading images: The grammar of visual design (2nd ed.)**. New York : Routledge.
- Landry & Bourhis (1997) Landry, R. & Bourhis, R.Y. (1997). Linguistic Landscape and Ethnolinguistic Vitality : An Empirical Study. **Journal of Language and Social Psychology**, 23-49.
- Thongtong, T. (2016). “A linguistic landscape study of signage on Nimmanhemim Road, a lanna Chiang Mai chill-out street”. **Manusya, Journal of Humanities**. Special Issue, 73-87.
- Sarot, T and Kraisame, S. (2018). “Urban multilingualism: A case study of the relationship between linguistic landscape and business in North Nana”. **Journal of Language and Culture**, 38(1), 24-40. (In Thai).

รูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้กิจกรรม คัดสรรสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

Model of Teaching Thai Communicative Skill Using Selected
Communicative Activities for foreign learner

พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ / Pimpaporn Boonprasert

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร 10110, ประเทศไทย
Thai language department, Faculty of Humanities, Srinakarinwirot University, Bangkok 10110, Thailand

Email: pimpaporn@g.swu.ac.th

Received: November 26, 2024

Revised: December 20, 2025

Accepted: April 10, 2025

Abstract

This research aimed to develop a Thai language communication teaching model using selected activities for foreign learners and to compare the learning outcomes before and after implementing the teaching model. The sample group consisted of 37 second-year Chinese, Korean, and Japanese undergraduate students from the Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, enrolled in TCF 224 Thai Listening and Speaking for Communication course in the first semester of academic year 2019. The sample was selected through purposive sampling. Research instruments included lesson plans and pre-test/post-test assessments. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research findings were as follows: The developed teaching model comprised four main stages: 1. Introduction Stage: Reviewing prior knowledge and stating learning objectives through conversations, videos, and case studies 2. Teaching Stage: Consisting of three sub-stages - presenting vocabulary and sentence structures, presenting content, and practicing through selected activities 3. Conclusion Stage: Using discussion and student-written summaries 4. Assessment Stage: Using post-lesson tests. The eight selected activities developed integrated listening, speaking, reading, and writing skills. The activities' implementation appropriateness was rated at a high level ($\bar{x} = 4.18$) across all

aspects including learning objectives, content, activities, teaching materials, and assessment methods. The comparison of Thai communication skills before and after implementing the teaching model showed that students' post-test scores (76.90%) were significantly higher than pre-test scores (52.55%) at the .01 level. Students achieved a development score of 51.28, indicating a high level of improvement. These results demonstrate that the developed teaching model effectively enhanced foreign learners' Thai language communication skills.

Key words: Teaching Thai as Foreign Language, Thai for Communication, Thai Communicative Skill

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมคัดสรรสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศและเพื่อเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมคัดสรรสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชาวจีน เกาหลี และญี่ปุ่น ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ราชวิทยาลัย TCF 224 การฟังและการพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ปีการศึกษา 2562 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 37 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แผนการจัดการเรียนการสอนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นนำ ทบทวนความรู้เดิมและแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ผ่านการเล่น วิดีทัศน์ และกรณีศึกษา ขั้นสอน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย คือ การเสนอคำศัพท์และโครงสร้างประโยค การเสนอเนื้อหา และการฝึกปฏิบัติผ่านกิจกรรมคัดสรร ขั้นสรุป ใช้การอภิปรายและเขียนสรุปโดยผู้เรียน ขั้นวัดและประเมินผล ใช้แบบทดสอบหลังเรียน กิจกรรมคัดสรรทั้ง 8 กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีการบูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) ทั้งด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาไทยก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอน พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียน (ร้อยละ 76.90) สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน (ร้อยละ 52.55) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้เรียนมีคะแนนพัฒนาการเท่ากับ 51.28 ซึ่งอยู่ในระดับพัฒนาการสูง แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การสอน, ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ, ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร, ทักษะการสื่อสารภาษาไทย

บทนำ

การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ เป็นการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของประเทศผู้เรียน ภาษาไทยแม้จะมีใช้ภาษาสากลแต่ก็นับว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นในปัจจุบันซึ่งมีชาวต่างชาติสนใจเรียน เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับคนไทยในสถานการณ์

ต่าง ๆ อาทิ การศึกษา การท่องเที่ยว การค้าและการลงทุน ดังที่ Witthayasakphan (2006, p. 3) กล่าวว่า “แต่เดิมภาษาไทยมีลักษณะเป็นภาษาประจำชาติ เป็นภาษาราชการ มาวันนี้มีชาวต่างชาติสนใจเรียนอย่างจริงจังและเป็นทางการมากขึ้น ผู้สนใจเรียนภาษาไทยไม่ได้จำกัดแต่ชาวตะวันตกเท่านั้นยังมี ชาวตะวันออกและประเทศเพื่อนบ้านจำนวนไม่น้อยที่สนใจเรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้น” ซึ่งความเห็นนี้สอดคล้องกับข้อมูลผลวิจัยของกระทรวงการต่างประเทศ ที่พบว่า มีสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วโลกเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและหลักสูตรไทยศึกษารวมประมาณ 114 สถาบัน และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่อไปเรื่อย ๆ (Phonmanee, 2002, p.15)

จากประสบการณ์การสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติกว่า 20 ปีของผู้วิจัย ผู้วิจัยเห็นด้วยอย่างยิ่งกับแนวคิดที่ว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนใช้ภาษาในลักษณะทักษะสัมพันธ มีคุณค่าสำคัญ ทั้งนี้ ผู้สอนควรมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการสื่อสารของตนเองตามศักยภาพ อีกทั้งยังเป็นการตอบโจทย์ของการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลซึ่งสอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้อันเป็นประเด็นหนึ่งในวาระเรื่องการเตรียม “คนไทย 4.0 เพื่อก้าวสู่โลกที่หนึ่ง” และจะนำไปสู่การขับเคลื่อนโมเดล Thailand 4.0 ของรัฐบาลไทย ซึ่งแนวคิดนี้เป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยเฉพาะในรายวิชาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะอย่างรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

กิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีความสำคัญและเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีสามัคคีสื่อสาร (Communicative competence) ดังที่ Anwatthanakun, 2005, pp. 121-122) ได้กล่าวไว้ว่า “กิจกรรมการสอนภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษา ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษา ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ”

นอกจากนี้ (Phleangson, 2017, pp. 329-330) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการสอนภาษาโดยเฉพาะการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศไว้ ดังนี้

กิจกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ ด้านของผู้สอน กิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนให้มีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้น ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนจะได้สังเกตพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตามกิจกรรมการสอนภาษาไทยโดยเฉพาะการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีจำนวนมากและหลากหลาย ผู้สอนจึงควรตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของการนำกิจกรรมมาใช้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต้องการ การเลือกสรรหรือการออกแบบกิจกรรมเพื่อผู้เรียนชาวต่างชาติเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสารโดยเฉพาะในลักษณะของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมย่อมต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการ มิเช่นนั้นผู้สอนอาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อพัฒนาการของผู้เรียน ดังที่ (Somprayoon, 2010, p. 75) ได้อธิบายไว้ว่า ถ้าครูจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาไทยได้ครบ การพัฒนาทักษะทางภาษาก็มีประสิทธิภาพสูง แต่ถ้าครูฝึกทักษะทางภาษาเพียงบางอย่างที่ครูถนัดย่อมมีผลเสียในการนำทักษะทางภาษาไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ในปีการศึกษา 2562 ภาคเรียนที่ 1 รายวิชา TCF 224 การฟังและการพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีผู้เรียนชาวจีน เกาหลี และญี่ปุ่น ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาดังกล่าวซึ่งในช่วงแรก เมื่อทดสอบก่อนเรียนพบว่าผู้เรียนมีพื้นฐานแตกต่างกันมาก บางคนสื่อสารด้วยการอ่านและการพูดได้ดีมาก บางคนอ่านได้แต่พูดไม่คล่อง บางคนรู้คำศัพท์ภาษาไทยไม่มากนักทำให้มีปัญหาทั้งการอ่านและการเขียน หากมีกิจกรรมที่พูดหน้าชั้นเรียนหรืออภิปรายด้วยภาษาไทยในชั้นเรียน จะรู้สึกกดดัน ประหม่า และไม่อยากทำกิจกรรมในลักษณะดังกล่าว ดังนั้น หากเริ่มสอนตามแผนการสอนปกติที่เน้นเฉพาะทักษะการฟังและการพูดจากสื่อบนเว็บไซต์ไทยตามคำอธิบายรายวิชาหรือเลือกใช้สื่อบนเว็บไซต์สำหรับเด็กที่ใช้ภาษาง่าย ๆ ในการสื่อสารประกอบการสอนอาจไม่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน และมีผลต่อบรรยากาศการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นฝึกทักษะทางภาษาในลักษณะบูรณาการมาออกแบบการสอนเพื่อปรับพื้นฐานภาษาไทย สร้างเจตคติที่ดีในการเรียน และทำให้ผู้เรียนเห็นวิธีเรียนรู้และเลือกฝึกฝนได้หลากหลายวิธีจนเมื่อผู้เรียนได้เห็นแนวทางในการฝึกฝนทักษะทางภาษา เริ่มคุ้นเคยกับเพื่อน ฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ดีขึ้น จึงค่อยเพิ่มความยากของบทเรียนและความหลากหลายของเนื้อหา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมคัดสรร ซึ่งกิจกรรมคัดสรร หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยฝึกให้ได้ใช้ทักษะทั้ง 4 ในลักษณะทักษะสัมพันธ์ อันได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า มีงานวิจัยที่ใช้กิจกรรมคัดสรรมาพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยหลายเรื่องทั้งกับผู้เรียนที่เป็นคนไทย เช่น การพัฒนากิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมคัดสรร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (Jampang, 2009) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมคัดสรรเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (Pengwichai, 2007) และผู้เรียนชาวต่างชาติ เช่น งานวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัย Qinzhou มณฑลกุวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีนโดยใช้กิจกรรมคัดสรรเพื่อการสื่อสาร (Li, 2011) ซึ่งผลการวิจัยทุกเรื่องดังกล่าวมา พบว่า กิจกรรมคัดสรรที่ผู้สอนสร้างสรรค์อย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนมีส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาไทยและฝึกฝนทักษะการสื่อสารภาษาไทยผ่านรูปแบบกิจกรรมที่คัดสรรแล้วว่าเหมาะสมกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน บริบททางวัฒนธรรม และบริบทของการสื่อสารในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วยังนำไปสู่การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อนำไปใช้สื่อสารกับคนไทยได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมคัดสรรสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมคัดสรรสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมคัดสรรพัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ นักศึกษาต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในระดับอุดมศึกษา อายุ 18-21 ปี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาต่างชาติที่มีทักษะภาษาไทยระดับต้น จำนวน 37 คน

เนื้อหา ทักษะการสื่อสารภาษาไทยแบบบูรณาการ 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทยที่จำเป็นสำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทายและการแนะนำตัว การสนทนาในสถานการณ์ต่าง ๆ วัฒนธรรมการกิน เทศกาลและประเพณีไทย มารยาทไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทย หมายถึง แบบแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล โดยบูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทย ผ่านกิจกรรมที่สอดแทรกวัฒนธรรมไทย เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศ

ผู้เรียนชาวต่างประเทศ หมายถึง นักศึกษาที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ อายุระหว่าง 18-21 ปี ที่กำลังศึกษาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษา และมีความสามารถทางภาษาไทยในระดับต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ นักศึกษาต่างชาติ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2562 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 72 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชาวต่างประเทศจากประเทศจีน เกาหลี และญี่ปุ่น ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และลงทะเบียนเรียนในรายวิชา TCF 224 การฟังและการพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 37 คน โดยเรียนทุกวันพุธ เวลา 8.30-12.20 น. รวม 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดด้วยเหตุปัจจัย คือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก (จีน เกาหลี ญี่ปุ่น) ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมและระบบการเรียนรู้ภาษาที่คล้ายคลึงกัน มีพื้นฐานภาษาไทยในระดับที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากผ่านการเรียนในชั้นปีที่ 1 มาแล้ว อยู่ในช่วงอายุเดียวกัน (18-21 ปี) ซึ่งมีวุฒิภาวะและความพร้อมในการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน

ความเหมาะสมของรายวิชา รายวิชา TCF 224 การฟังและการพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เป็นวิชาที่เน้นทักษะการสื่อสารโดยตรง มีจำนวนชั่วโมงเรียน (4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ที่เพียงพอต่อการทดลองใช้รูปแบบการสอนและการเก็บข้อมูล จัดการเรียนการสอนในช่วงเวลาเช้า (8.30-12.20 น.) ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้สูง ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จำนวนผู้เรียน 37 คน เป็นขนาดที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ มีจำนวนเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการสรุปผลทางสถิติ ความเหมาะสมในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องตลอดภาคเรียน สามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างใกล้ชิด และมีความสะดวกในการประสานงานและขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสถาบัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แผนการจัดการเรียนการสอน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- (1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการใช้ภาษาที่เน้นบูรณาการใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สำหรับชาวต่างชาติ จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมขั้นตอนการเรียนรู้โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ เป็นการทบทวนความรู้เดิมและแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้วยการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิดีทัศน์ ยกกรณีศึกษา พูดแสดงความคิดเห็น
- 2) ขั้นสอน ประกอบด้วย 3 ขั้นย่อย ได้แก่ ขั้นเสนอคำศัพท์ โดยการเสนอคำศัพท์ โครงสร้างประโยค บทสนทนา ขั้นเสนอเนื้อหาโดยใช้สื่อการสอนประกอบ ขั้นการฝึก เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาโดยการเลือกใช้กิจกรรมคัดสรรเพื่อการสื่อสาร 3) ขั้นสรุป ใช้คำถามนำ อภิปราย เขียนสรุป 4) ขั้นวัดและประเมินผล
- (2) ศึกษาเนื้อหาบทเรียนในรายวิชา TCF 224 การฟังและการพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เพื่อออกแบบสร้างกิจกรรมให้ส่งเสริมและสอดคล้อง ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ
- (3) จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน มุ่งพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการใช้ภาษาที่เน้นบูรณาการใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สำหรับชาวต่างชาติ 8 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ

แผนกิจกรรมที่ 1 เรื่อง “รู้เขา รู้เรา : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร” (4 ชั่วโมง) ได้แก่ วัจนภาษาในการสื่อสารภาษาไทย (1.5 ชั่วโมง) อวัจนภาษาในวัฒนธรรมไทย : สิ่งที่ต้องทำและไม่ควรทำ (1.5 ชั่วโมง) การสนทนาในชีวิตประจำวัน : การฝึกปฏิบัติ (1 ชั่วโมง)

แผนกิจกรรมที่ 2 เรื่อง “มารยาทไทยกับการสื่อสาร : ภาษาและวัฒนธรรม” (4 ชั่วโมง) ได้แก่ มารยาทไทยในการสื่อสาร (1.5 ชั่วโมง) การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ (1.5 ชั่วโมง) กิจกรรมจำลองสถานการณ์การสื่อสารในบริบทวัฒนธรรมไทย (1 ชั่วโมง)

แผนกิจกรรมที่ 3 เรื่อง “การรับสารในชีวิตประจำวัน : การดู การฟัง และการอ่าน” (4 ชั่วโมง) ได้แก่ การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ (1.5 ชั่วโมง) การอ่านป้าย สัญลักษณ์ และข้อความในชีวิตประจำวัน (1.5 ชั่วโมง) การฝึกทักษะการรับสารแบบบูรณาการ (1 ชั่วโมง)

แผนกิจกรรมที่ 4 เรื่อง “เตรียมการพูดด้วยกระดาษแผ่นเดียว : ทักษะการส่งสารที่มีประสิทธิภาพ” (4 ชั่วโมง) ได้แก่ การวางแผนและเตรียมการพูดด้วยตาราง 8 ช่อง (1.5 ชั่วโมง) เทคนิคการจดบันทึกและการสรุปความ (1.5 ชั่วโมง) การฝึกพูดจากบันทึกย่อ (1 ชั่วโมง)

แผนกิจกรรมที่ 5 เรื่อง “สื่อสารในสถานการณ์ที่ลำบากใจ : การแก้ไขสถานการณ์ไม่พึงประสงค์” (4 ชั่วโมง) ได้แก่ การสร้างความมั่นใจในการพูด (1.5 ชั่วโมง) กลวิธีแก้ไขสถานการณ์ที่ลำบากใจ (1.5 ชั่วโมง) การฝึกแก้ไขสถานการณ์จำลอง (1 ชั่วโมง)

แผนกิจกรรมที่ 6 เรื่อง “วลีพิฆาต : การใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ในการสื่อสารแบบเผชิญหน้า” (4 ชั่วโมง) ได้แก่ การเลือกใช้ภาษาเชิงบวก (1.5 ชั่วโมง) การหลีกเลี่ยงวลีที่สร้างความขัดแย้ง (1.5 ชั่วโมง) การฝึกสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ (1 ชั่วโมง)

แผนกิจกรรมที่ 7 เรื่อง “พูดผ่านสื่อ : การสื่อสารในยุคดิจิทัล” (4 ชั่วโมง) ได้แก่ การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (1.5 ชั่วโมง) มารยาทการสื่อสารออนไลน์ (1.5 ชั่วโมง) การฝึกสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ (1 ชั่วโมง)

แผนกิจกรรมที่ 8 เรื่อง “ถอดบทเรียนและสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี : การพูดและการเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น” (4 ชั่วโมง) ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (1.5 ชั่วโมง) การเขียนสรุปความคิดและประสบการณ์ (1.5 ชั่วโมง) การนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี (1 ชั่วโมง)

รวมระยะเวลาการจัดกิจกรรมทั้งสิ้น 32 ชั่วโมง (8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง)

(4) นำแผนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายการประเมิน 5 รายการ คือ 1.จุดประสงค์การเรียนรู้ 2. เนื้อหา 3. กิจกรรม 4. สื่อและอุปกรณ์ 5. การประเมินผล

เกณฑ์การให้คะแนนคำตอบจำนวน 5 ระดับความคิดเห็นตามมาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) คือ

มีความเหมาะสมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	ให้	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	ให้	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบมีดังนี้

- (1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- (2) วิเคราะห์เนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อนำไปวิเคราะห์ กำหนดแนวทางการ

ออกข้อสอบ

(3) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ครอบคลุมทักษะการใช้ภาษา 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยแบบทดสอบหลังเรียนมีการสลับข้อและสลับตัวเลือกเพื่อให้มีความแตกต่างจากแบบทดสอบฉบับก่อนเรียน แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับเป้าหมายการเรียนรู้ ความถูกต้องด้านภาษา ตัวเลือก และการใช้คำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ

การประเมินเพื่อการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบทดสอบในงานวิจัย โดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงที่ให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาว่าข้อสอบ หรือ ข้อคำถามแต่ละข้อ วัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากน้อย เพียงใด โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น
 ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น
 ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่วัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น

นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ กับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จาก สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
 เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือ ตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบแบบสอบถาม และจัดกิจกรรม

ระยะเวลาในการทดลอง

จัดกิจกรรมในชั้นเรียนและมอบหมายให้ผู้เรียนทำกิจกรรมนอกชั้นเรียนเพื่อนำเสนอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนการสอน มีรายการประเมิน 5 รายการ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบจำนวน 5 ระดับความคิดเห็นตามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ได้แก่

มีความเหมาะสมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	ให้	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	ให้	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

เมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงมาคำนวณหาค่าความถี่และร้อยละ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน นำมาคำนวณคะแนนสูง - ต่ำ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ และคะแนนพัฒนาการ

วิธีหาค่าเฉลี่ย

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = \frac{\text{ข้อมูลทั้งหมด}}{\text{จำนวนของข้อมูล}}$$

นำผลคะแนนมาคำนวณคะแนนพัฒนาการ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตรคะแนนพัฒนาการ และแปลคะแนนตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการ โดยใช้เกณฑ์ของ (Kanchanawasi (2009, pp. 266-267) ดังนี้

คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ
76 - 100	พัฒนาการระดับสูงมาก
51 - 75	พัฒนาการระดับสูง
26 - 50	พัฒนาการระดับกลาง
0 - 25	พัฒนาการระดับต้น

คะแนนพัฒนาการโดยใช้สูตรดังนี้ (Kanchanawasi, 2009, pp.266-267)

$$DS = \frac{(Y - X)}{F - X} \times 100$$

เมื่อ DS (%) หมายถึง คะแนนร้อยละของพัฒนาการของนักเรียน (คิดเป็นร้อยละ)

F	หมายถึง	คะแนนเต็มของการวัดทั้งครั้งแรกและครั้งหลัง
X	หมายถึง	คะแนนการวัดครั้งแรก
Y	หมายถึง	คะแนนการวัดครั้งหลัง

ส่วนที่ 3 คะแนนจากแบบทดสอบ นำไปหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากสูตร

$$SD = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เมื่อ	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
เมื่อ	N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มนั้น
เมื่อ	$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนทักษะการสื่อสารภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมคัดสรรสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ พบว่า

1.1 รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นนำ ทบทวนความรู้เดิมและแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ผ่านการสนทนา วิดีทัศน์ และกรณีศึกษา ขั้นสอน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย คือ การเสนอคำศัพท์และโครงสร้างประโยค การเสนอเนื้อหา และการฝึกปฏิบัติผ่านกิจกรรมคัดสรร ขั้นสรุป ใช้การอภิปรายและเขียนสรุปโดยผู้เรียน ขั้นวัดและประเมินผล ใช้แบบทดสอบหลังเรียน

1.2 กิจกรรมคัดสรรทั้ง 8 กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีการบูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการนำไปใช้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) ทั้งด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ และการประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารภาษาไทยก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสอน พบว่า

2.1 ผู้เรียนมีคะแนนทดสอบหลังเรียน (ร้อยละ 76.90) สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน (ร้อยละ 52.55) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผู้เรียนมีคะแนนพัฒนาการเท่ากับ 51.28 ซึ่งอยู่ในระดับพัฒนาการสูง แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผล

อิทธิพลของวัฒนธรรมผู้เรียนต่อการออกแบบกิจกรรม จากผลการวิจัยที่พบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) นั้น สะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบกิจกรรมได้คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยเฉพาะในขั้นนำที่เน้นการทบทวนความรู้เดิมผ่านการสนทนา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งช่วยให้ผู้สอนได้วิเคราะห์พื้นฐานทางวัฒนธรรมของผู้เรียนและปรับกิจกรรมให้เหมาะสม การสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติในห้องเรียนที่มีผู้เรียนหลากหลายประเทศมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากการสอนผู้เรียนชาวไทย โดยเฉพาะในด้านการตอบสนองต่อกิจกรรมละลายพฤติกรรม และกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนชาวต่างชาติมีการตอบสนองที่แตกต่าง

กันตามพื้นฐานทางวัฒนธรรม โดยแบ่งได้เป็นสองกลุ่มหลัก คือ กลุ่มที่มีบุคลิกแบบเก็บตัว แสดงความไม่สบายใจในการเริ่มต้นกิจกรรม และกลุ่มที่มีบุคลิกเปิดเผย ร่าเริง พร้อมมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถพื้นฐานในการสื่อสาร โดยพบว่า ผู้เรียนที่ได้คะแนนทดสอบก่อนเรียนต่ำมีแนวโน้มที่จะขาดความมั่นใจในการพูดและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับเพื่อนที่ไม่คุ้นเคย ช่วงแรกของการเรียนการสอนเป็นช่วงเวลาสำคัญในการประเมินและปรับรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน จากผลการทดสอบก่อนเรียนที่พบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.55 สะท้อนให้เห็นว่าความสามารถพื้นฐานในการสื่อสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การที่ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและวิธีการ เช่น การทำงานเดี่ยว จับคู่ และกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารจนมีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้นเป็นร้อยละ 76.90

เจตคติของผู้เรียนต่อการเรียนภาษาไทย พบว่า แม้ผู้เรียนที่มีลักษณะเก็บตัวและไม่กล้าแสดงออก ยังคงเห็นความสำคัญของการฝึกปฏิบัติการใช้ภาษา ผู้เรียนมีความเชื่อว่าการฝึกฝนบ่อยครั้งจะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารได้ในระยะเวลาอันสั้น ความเยียบ นิ่งเฉย มิได้สะท้อนถึงทัศนคติเชิงลบต่อการเรียน แต่เป็นผลจากความไม่มั่นใจในทักษะภาษาไทยของตนเอง การที่ผู้เรียนมีคะแนนพัฒนาการสูง (51.28) แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้เรียนจะมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน แต่การจัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติและการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการฝึกฝนทักษะทางภาษาอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิจัย นำไปสู่การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ การจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียน เพิ่มโอกาสในการฝึกฝนสำหรับผู้เรียนที่ต้องการเวลาเพิ่มเติม ออกแบบกิจกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกันตามระดับความสามารถของผู้เรียนเน้นกิจกรรมที่สนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่จำกัดเฉพาะการเขียนหรือการอ่าน การให้ข้อมูลย้อนกลับให้คำชมเชยและกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ หลีกเลี่ยงการตำหนิเมื่อเกิดข้อผิดพลาด สะท้อนพัฒนาการการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ การบูรณาการทักษะทางภาษา ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายทั้งรูปแบบและวิธีการ จัดกิจกรรมที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อลดความกดดันในการเรียน การบูรณาการทักษะทางภาษาผลการวิจัยที่พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาในระดับสูง สอดคล้องกับการออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การพูดผ่านสื่อ การถอดบทเรียน และการสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาอย่างครบถ้วน

ความท้าทายในการใช้สื่อการสอน ผลการวิจัยพบความท้าทายในการเลือกสื่อที่เหมาะสม ดังนี้ คุณภาพของสื่อและความชัดเจนของเสียงมีผลต่อความเข้าใจของผู้เรียน ระดับภาษา สำนวน และคำศัพท์ เทคนิคต้องเหมาะสมกับระดับผู้เรียน สื่อต้องสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมไทย การที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการผลิตสื่อและออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับภาษาและวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการประเมินความเหมาะสมของสื่อและอุปกรณ์ที่อยู่ในระดับมาก ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาษาไทยของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งการทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม และการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาในระดับสูง และมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมไม่เพียงช่วยพัฒนาทักษะทางภาษา แต่ยังส่งผลต่อเจตคติที่ดีต่อการเรียน

ภาษาไทย และช่วยให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง การบูรณาการทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน และ เขียน ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนระหว่างห้องเรียนที่มีผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติเรียนรวมกันกับห้องเรียนที่มีเฉพาะผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อศึกษาว่ารูปแบบการเรียนร่วมส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และพัฒนาการทางภาษาอย่างไร
2. ควรมีการพัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาไทย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้นอกห้องเรียน ทำกิจกรรมและฝึกฝนได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงประเมินผลการใช้สื่อดังกล่าวในการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน

References

- Angwattanakul, S. (1997). *English Teaching Methods* (4th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Champangam, Y. (2009). *Development of Analytical Reading Activities with Selected Activities in Thai Language Learning Area for Mathayomsuksa 2 Students* (Master's Thesis). Khon Kaen University. (In Thai)
- Kanjanawasee, S. (2009). *Evaluation Theory*. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Li, Y. (2011). *Effects of Thai Language Learning Management Using Selected Communication Activities for Second Year Higher Vocational Certificate Students at Qinzhou University, Guangxi, People's Republic of China* (Master's Thesis). Khon Kaen University.
- Pengwichai, S. (2007). *Development of Thai Language Learning Activities Using Selected Activities for Communication of Mathayomsuksa 3 Students* (Master's Thesis). Khon Kaen University. (In Thai)

Plaengsorn, R. (2017). **Pedagogy of Teaching Thai as a Foreign Language**. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)

Polmanee, S. (2002). **Foundations of Teaching Thai as a Foreign Language**. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)

Somprayoon, W. (2010). **Thai Language Teaching Techniques**. Bangkok: Dokya Wichakan. (In Thai)

Withayasakphan, S. (2006). **Teaching Thai as a Foreign Language**. Chiang Mai: Ming Muang. (In Thai)

ลักษณะหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าฟื้น

Postmodern Characteristics Appearing in Movie Entitled “Khun Phaen Begins”

มิ่งมนัสชน จังหาร / Mingmanuschon Changharn

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
มหาสารคาม 44000, ประเทศไทย

*Thai for Communication Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Maha Sarakham University,
Maha Sarakham 44000, Thailand*

Corresponding author: mingmanuschon@gmail.com

Received: November 26, 2024

Revised: December 20, 2024

Accepted: April 10, 2025

Abstract

This academic article examines the Postmodern Characteristics Appearing in Movie Entitled “Khun Phaen Begins”. The results of the study revealed 4 postmodern characteristics: 1) intertextuality, intertextualities were apparent in news and social situations. 2) Teasing, Parodying traditions in another movie and phenomena occurring in society. 3) Mixing reality with magic, Fantasy is used to mix in the story to make it fun. 4) Use of popular literary forms, The film ‘Khun Phaen Begins’ is a fantasy comedy film that is easily accessible to the audience. It relies on the format and genre of film as a vehicle to carry ideas to the audience. From the characteristics of such modernity, it can be seen that the movie ‘Khun Phaen Begins’ is a film that joins the socio-cultural trend and post-modernity and it is a film that critiques the post-modern condition in an outstanding and interesting way.

Key words: post-modern, thai movie, Khun Phaen Begins

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์เรื่องขุนแผนฟ้าพัน ผลการศึกษา ปรากฏลักษณะหลังสมัยใหม่ 4 ลักษณะ คือ 1) การสร้างความเป็นสัมพันธ์บท ได้แก่ สัมพันธ์บทที่ปรากฏในข่าว และสัมพันธ์บทที่เกิดขึ้นในสังคม 2) การล้อ ได้แก่ การล้อภาพยนตร์เรื่องอื่น ล้อขนบของภาพยนตร์ลักษณะต่าง ๆ และล้อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม 3) การผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ มีการใช้ความเป็นแฟนตาซีเข้ามาผสมผสานในเนื้อเรื่องเพื่อให้ความสนุกสนาน 4) การใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยม โดยภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพัน เป็นภาพยนตร์แฟนตาซีคอเมดี้ ซึ่งผู้ชมเข้าถึงง่าย อาศัยรูปแบบและประเภทของภาพยนตร์เป็นพาหนะในการนำพาแนวความคิดไปสู่ผู้ชม จากลักษณะความเป็นสมัยใหม่ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพัน เป็นภาพยนตร์ที่ได้เข้าร่วมกระแสทางสังคมวัฒนธรรมและความเป็นหลังสมัยใหม่ และเป็นภาพยนตร์ที่วิพากษ์ภาวะหลังสมัยใหม่ได้โดดเด่นและน่าสนใจ

คำสำคัญ: หลังสมัยใหม่, ภาพยนตร์ไทย, ขุนแผน ฟ้าพัน

บทนำ

ภาพยนตร์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้ชมได้ทุกช่วงวัย และนำเสนอสาระที่ต้องการสื่อไปยังผู้ชมได้อย่างกว้างขวาง Louiyapong (2013, pp. 2-4) ได้กล่าวถึงลักษณะหรือธรรมชาติของภาพยนตร์ภายใต้แนวคิดภาพยนตร์ศึกษาไว้ว่า ด้านแรก เป็นการมองภาพยนตร์ในฐานะประติมากรรมสมัยใหม่ที่เน้นการเล่าเรื่องแบบสมจริงผ่านภาพและเสียง ด้านที่สอง เป็นการพิจารณาภาพยนตร์ถึงมิติด้านทุนและผลกำไร ด้านที่สาม การมองภาพยนตร์ในเชิงศิลปะผ่านภาษาภาพ และในด้านที่สี่ เป็นการมองภาพยนตร์ในฐานะปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งให้ความสนใจกับความสัมพันธ์ของภาพยนตร์กับสังคมใน 2 ด้าน ด้านแรก ภาพยนตร์ในฐานะภาพสะท้อนทางสังคม (reflectionism) ซึ่งหมายถึง ภาพยนตร์จะเป็นเสมือนกระจกที่สะท้อนความเป็นไปในสังคม ในทางกลับกัน ด้านที่สอง ภาพยนตร์คือการประกอบสร้างความเป็นจริง (constructionism) ซึ่งมองว่า แม้จะไม่มีความจริง แต่ภาพยนตร์ก็สามารถประกอบสร้างความหมายใหม่ขึ้นได้ตามแต่ใครจะเป็นผู้กำหนด ภาพยนตร์จึงทำหน้าที่ในการวิพากษ์สังคมและวัฒนธรรมให้ผู้ชมเห็นถึงสภาพสังคมโดยนำเสนอผ่านเรื่องเล่าชุดหนึ่ง ซึ่งเรื่องราวที่นำมาสร้างเป็นภาพยนตร์นั้น อาจเป็นเรื่องที่สร้างขึ้นใหม่ หรือดัดแปลงมาจากหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นวรรณคดี วรรณกรรม หรือเรื่องสั้น

ในปี พ.ศ. 2562 บริษัท เอ็ม พิคเจอร์ส จำกัด ได้ดัดแปลงวรรณคดี เรื่อง ขุนช้างขุนแผน เป็นภาพยนตร์แนวแฟนตาซี เรื่อง ขุนแผนฟ้าพัน นำแสดงโดย มาริโอ้ เมาเร่อ, ฟิลลิปส์ ทินโรจน์ และ ยงวีร งามเกษม กำกับโดย ก้องเกียรติ โชขศิริ ออกฉายเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2562 โดยกล่าวถึงแก้วหรือขุนแผน เด็กหนุ่มสุพรรณบุรีที่จดจำเรื่องราวของตัวเองไม่ได้ เขาออกเดินทางตามหาความทรงจำว่าตัวเองเป็นใครและเป็นลูกของใคร ในขณะที่เดียวกันก็ต้องผจญภัยไปกับกลุ่มเพื่อน โดยมีวิชาคาถาอาคมที่ร่ำเรียนมาคอยช่วยเหลือเพื่อกำจัดอุปสรรคที่ขวางกั้น ซึ่งเป็นการดัดแปลงเนื้อหาเพื่อให้เข้ากับบริบทของปัจจุบัน โดดเด่นในการวิพากษ์วิจารณ์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังเพิ่มเติมรายละเอียดและยั่วล้อกับเรื่องราวในสังคม ซึ่งมีลักษณะของความเป็นหลังสมัยใหม่หลายประการ

แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) มีอิทธิพลต่อการศึกษาภาพยนตร์ในแง่ของการท้าทายโครงสร้างแบบดั้งเดิมและเปิดพื้นที่ให้กับการศึกษาที่หลากหลายมากขึ้น ภายใต้กรอบความคิดนี้ ภาพยนตร์ไม่ได้เป็นเพียงสื่อที่สะท้อนความจริง หากแต่เป็นพื้นที่ที่สร้างและรื้อสร้างความหมายอยู่ตลอดเวลา นักวิชาการหลังสมัยใหม่มองว่าภาพยนตร์ไม่ได้มี “ความหมายตายตัว” หรือ “แก่นแท้” ที่แน่นอน แต่ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และประสบการณ์ของผู้ชม การศึกษาภาพยนตร์ในเชิงหลังสมัยใหม่ จึงมักให้ความสำคัญกับการเล่นกับแนวทางการเล่าเรื่อง การคัดลอกและนำเสนอซ้ำ การวิพากษ์อำนาจและอุดมการณ์ รวมถึงการผสมผสานข้ามแนวทางหรือข้ามประเภท

นอกจากนี้ แนวคิดหลังสมัยใหม่ยังเปิดโอกาสให้การศึกษาภาพยนตร์ไม่ยึดติดกับกรอบแบบแผนของสื่อกระแสหลัก แต่ขยายไปสู่ภาพยนตร์แนวทดลอง ภาพยนตร์อินดี้ หรือแม้แตภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นโดยผู้สร้างจากกลุ่มชายขอบ โดยเน้นไปที่วิธีที่ภาพยนตร์ท้าทายบรรทัดฐานทางสังคมหรือกฎเกณฑ์ดั้งเดิมของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์ที่ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องแบบไม่เป็นเส้นตรง หรือใช้มุมมองของผู้ชม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับความจริงและอัตลักษณ์ ในบริบทนี้ การศึกษาภาพยนตร์จึงไม่ได้มุ่งเน้นแค่เรื่องของเนื้อหา แต่รวมถึงวิธีที่ภาพยนตร์สร้างและรื้อสร้างความหมาย อันเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดหลังสมัยใหม่

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์ภาพยนตร์ ขุนแผน ฟ้าพิน ผ่านกรอบแนวคิดหลังสมัยใหม่ โดยพิจารณาว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ดัดแปลงเนื้อหาและวิธีการเล่าเรื่องอย่างไรให้เข้ากับบริบทปัจจุบัน ตลอดจนวิธีที่ภาพยนตร์ใช้กลวิธีทางศิลปะ เช่น การเล่นกับโครงสร้างเรื่องราว การวิพากษ์อำนาจ และการล้อเลียนขนบเดิม เพื่อเปิดพื้นที่ให้เกิดการศึกษาที่หลากหลาย การศึกษานี้จึงมีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจบทบาทของภาพยนตร์ไทยร่วมสมัยในการสร้างบทสนทนาทางวัฒนธรรม รวมถึงการสะท้อนและตั้งคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์และความจริงในสังคมปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาลักษณะหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดหลังสมัยใหม่ เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางศึกษาภาพยนตร์เพื่อให้เห็นกระแสวัฒนธรรมในยุคปัจจุบัน รวมไปถึงกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะหลากหลายแขนง Charoensri (2001, pp. 41-43) ได้กล่าวถึงแนวคิดแบบหลังสมัยใหม่ (postmodernism) ไว้ว่า เป็นการวิจารณ์ความรู้และศาสตร์แบบสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญกับตัวบทว่าไม่ใช่การสื่อสารระหว่างผู้เขียนถึงผู้อ่าน แต่เป็นรหัสวัฒนธรรมทางวาทกรรม คือถูกกำหนด/กล่อมเกลาร่วมกันโดยวัฒนธรรมและภาษาที่อยู่เหนือเจตนาารมณ์ของประพันธ์กร ในขณะที่ Chunlawong (2007, pp. 43-52) ได้นำเสนอให้เห็นกลวิธีแบบหลังสมัยใหม่ในเรื่องเล่าว่า เป็นกลวิธีดี ๆ ที่แสดงการกระทำ การตีแผ่ เปิดโปง ได้แย่ง ป้อนเศษะ ไปจนกระทั่งถึงทำลายรูปแบบ กฎเกณฑ์ คุณค่าที่สถาปนาขึ้นมาเป็นแบบแผนมาตรฐาน ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นถึงความเป็นเรื่องแต่ง การปฏิเสธการเล่าเรื่องตามรูปแบบปกติ การล้อ การสร้างความเป็นสหพท การผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ และการใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยม การศึกษาเรื่องเล่าภายใต้แนวทางดังกล่าวจะทำให้เรามองเห็นถึงความซับซ้อนของการเล่าเรื่อง ตลอดจนการวิพากษ์ปรากฏการณ์ความเป็นสมัยใหม่ที่เน้นวิถีคิดแบบวิทยาศาสตร์ได้อย่างน่าสนใจ

ในการศึกษาประเด็นเรื่องแนวคิดหลังสมัยใหม่ Chunlawong (2007) ได้ศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องแบบหลังสมัยใหม่ในบันเทิงคดีไทยร่วมสมัย (พ.ศ. 2531 – 2549) โดยพบว่ามีการตระหนักรู้ถึงความเป็นเรื่องแต่ง การล้อเลียน การผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ และการใช้วรรณกรรมยอดนิยม เพื่อนำเสนอภาวะหลังสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อสังคมไทย ซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งจำลองและวัฒนธรรมการบริโภค นอกจากนี้บันเทิงคดีเหล่านี้ยังเผยให้เห็นว่าวรรณกรรมเป็นวาทกรรมทางอำนาจที่ตอบโต้และต่อรองกับแนวคิดกระแสหลักในสังคม ขณะที่ Prangthong (2009) ศึกษาแนวคิดหลังสมัยใหม่นิยมในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น (พ.ศ. 2543-2549) โดยวิเคราะห์รวมเรื่องสั้น 7 เล่ม และนวนิยาย 4 เล่ม รวม 11 เล่ม ผลการวิจัยพบว่าวรรณกรรมของปราบดา มีลักษณะหลังสมัยใหม่ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา เช่น การใช้ mininarrative การทำลายเส้นแบ่งของประเภทวรรณกรรม การใช้สัทบท และการเขียนแบบ metafiction นอกจากนี้เนื้อหายังสะท้อนการวิพากษ์ชนบถสังคมนิยม การไม่เชื่อมั่นในความจริงสูงสุด และการเปิดโอกาสให้ผู้อ่านสร้างความหมายเอง ส่วน Naiprom (2020) ศึกษาการประกอบสร้างความเป็นหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์กระสือสยาม โดยใช้แนวคิดหลังสมัยใหม่และการประกอบสร้างความจริงทางสังคม ผลการศึกษาพบว่าภาพยนตร์แสดงความเป็นหลังสมัยใหม่ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเล่าเรื่องแบบสังคมนิยมมหัศจรรย์ 2) การสร้างตัวละคร และ 3) การใช้สัทบท ซึ่งช่วยให้ภาพยนตร์ทำหน้าที่วิพากษ์ภาวะความเป็นสมัยใหม่ได้อย่างน่าสนใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน และกำหนดกรอบการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยแนวคิดเรื่องความเป็นหลังสมัยใหม่
2. วิเคราะห์ลักษณะความเป็นสมัยใหม่โดยใช้กรอบเรื่องกลวิธีหลังสมัยใหม่ ได้แก่ เรื่องแต่งที่เล่าถึงการแต่งเรื่อง การปฏิเสธรูปแบบเรื่องเล่าที่สมบูรณ์ การสร้างความเป็นสัมพันธบท การล้อ การผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ การใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยม
3. สรุปและอภิปรายผลแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดเรื่องลักษณะหลังสมัยใหม่ในงานวรรณกรรมของ Chunlawong (2007) เพื่อใช้เป็นแนวทาง โดยกลวิธีในการนำเสนอตัวบทที่มีลักษณะหลังสมัยใหม่นั้น คือ เรื่องแต่งที่เล่าถึงการแต่งเรื่อง การปฏิเสธรูปแบบเรื่องเล่าที่สมบูรณ์ การสร้างความเป็นสัมพันธบท การล้อ การผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ การใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยม เมื่อนำกรอบแนวทางมาวิเคราะห์ลักษณะหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์เรื่อง “ขุนแผน ฟ้าพิน” แล้วทำให้พบลักษณะหลังสมัยใหม่จำนวน 4 ลักษณะ คือ 1. การสร้างความเป็นสัมพันธบท 2. การล้อ 3. การผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ 4. การใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยม ดังจะได้วิเคราะห์ต่อไปนี้

1. การสร้างความเป็นสัมพันธบท

ความเป็นสัมพันธบทหรือสัทบท (intertextuality) คือ การมองงานประพันธ์เป็นตัวบท (text) ประกอบสร้างขึ้นจากตัวบทหรือรหัสวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏมาก่อนแล้ว ในศิลปะแขนงอื่น ๆ หรือในบริบทสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ และการประกอบสร้างความหมายของตัวบทใหม่ขึ้นอยู่กับการตีความหรือ

การอ่านเชื่อมโยงรหัสวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ในทางวรรณกรรม ลักษณะของสัมพันธ์คือการสร้างตัวบทวรรณกรรมขึ้นจากตัวบทวรรณกรรมและศิลปะอื่น ๆ อีกลักษณะหนึ่งของสัมพันธ์คือการใช้ตัวบทต้นทางมาประกอบเป็นตัวบทปลายทาง

ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน ดัดแปลงมาจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน โดยภาพยนตร์นั้นเลือกที่จะนำเสนอช่วงวัยหนุ่มสาวของตัวละครเอก ทำให้ตัวบทปลายทางมีเค้าโครงเดิมของตัวบทต้นทางเท่าในส่วนที่ดัดแปลงก็มีลักษณะของการขยายความหรือการต่อเติม หรือปรับเปลี่ยนเหตุการณ์ไปต่างจากบทประพันธ์ จึงกล่าวได้ว่าภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน สร้างขึ้นจากตัวบทวรรณคดีที่รู้จักกันคืออย่างขุนช้างขุนแผน ซึ่งเป็นสัมพันธ์ในขั้นแรกที่มีการดัดแปลงเพื่อเป็นภาพยนตร์ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงผู้คนในวงกว้าง

ภาพที่ 1 ตัวบทต้นทาง วรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน

ที่มา: https://human.yru.ac.th/thai_ba/page/246/บทเสภาขุนช้างขุนแผน.html

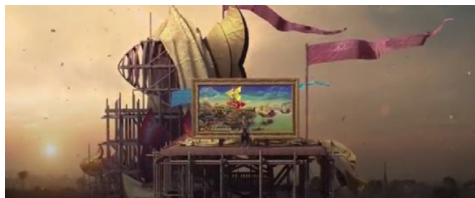

ภาพที่ 2 ตัวบทปลายทาง ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน

ที่มา: <https://www.sfcinemacity.com/movie/HO00000579>

ความเป็นสัมพันธ์แบบหลังสมัยใหม่อาศัยมุมมองแบบหลัง โครงสร้างนิยม (poststructuralism) ในการมองความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท กล่าวคือตัวบททั้งหลายต่างถักทอความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงต่อกันในโครงข่ายของตัวบท ยุคสมัย สังคม และอุดมการณ์ที่ล้วนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน สัมพันธแบบหลังสมัยใหม่จึงปฏิเสธการมองตัวบทแยกจากบริบทอื่นออกมาเป็นเอกเทศ ไม่ว่าจะเป็นผู้แต่งหรือสังคมนวัตกรรม หากแต่มองตัวบทเป็นบทหนึ่งในโครงข่ายขนาดใหญ่ของสังคมนวัตกรรมและตัวบททั้งหลาย ความหมายของตัวบทจึงไม่ขึ้นกับตัวบทนั้นเองโดยลำพัง หากแต่เกิดจากการเชื่อมโยงกับบริบทและตัวบทอื่น ความหมายของตัวบทจึงไม่เสถียร หากแต่แปรเปลี่ยนไปตามการตีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับบริบทและตัวบทอื่น (Taylor & Winquist, 2001, pp. 190-191, as cited in Chunlawong, 2007) สิ่งที่น่าสนใจคือ ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน มีการใช้ตัวบทซึ่งเป็นเรื่องของข่าวสารในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นเป็นสัมพันธ์ที่เกิดในข่าว นำตัวบทในข่าวมาก่อร่าง

ในภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าพั้น มีการจัดมหรรมสินค่านานาประเทศ หรืองานเอ็กซ์โปขึ้น และเพื่อเป็นการต้อนรับแขกที่จะมางาน จึงได้สร้างปลาทะเพียนยักษ์ใหญ่ที่สุดในโลกไว้เพื่อสร้างความประทับใจ ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายละเอียดในภาพยนตร์สอดคล้องกับข่าวสารในสังคมที่เมื่อมีการค้นพบ สร้างหรือประดิษฐ์วัตถุที่ “ใหญ่ที่สุดในโลก” ผู้คนจะชื่นชม ยกย่อง และถูกบันทึกเป็นสถิติและเป็นจุดสำคัญในการท่องเที่ยวหรือบันทึกภาพ

ภาพที่ 3 การสร้างปลาทะเพียนที่ใหญ่ที่สุดในโลก
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้น (2019)

ภาพที่ 4 ข่าวการค้นพบหรือสร้างวัตถุหรือสิ่งที่ใหญ่ที่สุดในโลก
ที่มา: ไทยรัฐออนไลน์ (<https://www.thairath.co.th>)

สัมพันธ์ที่ปรากฏในข่าวยังพบว่า ขบวนแห่ในภาพยนตร์มีการเชื่อมโยงถึงข่าวที่ปรากฏอยู่ในสังคมซึ่งขบวนแห่นั้นที่มีการจ้างวงดนตรี หรือการแสดงอย่างใดโดยทีมาร่วมในขบวนแห่ สะท้อนถึงการปะทะกันระหว่างเรื่องทางโลกและเรื่องทางธรรม และพื้นที่ของศาสนาที่เน้นเรื่องความสงบ กับพื้นที่ของฆราวาสที่ยังมีความอีกทีก็กรีกโครม เป็นประเด็นที่ประชาชนให้ความสนใจ และภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้น ได้หยิบเหตุการณ์นี้มากล่าวซ้ำอีกครั้ง

ภาพที่ 5 ขบวนแห่ในภาพยนตร์
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้น (2019)

ภาพที่ 6 ช่างวนาคเต้นแบบชิตโคโยตี
ที่มา: มติชนออนไลน์ (2019)

จากสัมพันธบทที่ปรากฏในข่าว ยังพบสัมพันธบทที่อยู่ในเหตุการณ์ทางสังคมหรือวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกรณำตัวบทเหตุการณ์ทางสังคมหรือที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมมากล่าวถึง เช่น เรื่องของการตั้งด่านตรวจเพื่อวัดระดับแอลกอฮอล์ เรื่องกัญชาที่ในขณะที่ภาพยนตร์ออกฉายนั้นยังมีการพูดคุยและถกเถียงในเรื่องข้อกฎหมายยาเสพติด การรับส่วยของเจ้าหน้าที่รัฐ เหล่านี้คือใช้ความเป็นสัมพันธบทเพื่อเสียดสีวิพากษ์วิจารณ์สภาพสังคมในปัจจุบัน

ภาพที่ 7 การตั้งด่านตรวจเพื่อวัดระดับแอลกอฮอล์
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าฟื้น (2019)

ภาพที่ 8 การสูบกัญชาและการรับส่วย
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าฟื้น (2019)

สัมพันธภาพนั้นมีวัตถุประสงค์หรือนัยซ่อนไว้ที่ต้องอาศัยการถอดรหัสทางวัฒนธรรม และต้องอาศัยความเข้าใจด้านโครงสร้างทางสังคม รวมถึงบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ในภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้น มีฉากที่แพะถูกขังไว้ในคุก ซึ่งเกิดขึ้นในเหตุการณ์ที่แก้วพั้นขึ้นมาและได้ยินเสียงแพะร้องอยู่ในคุกฝั่งตรงข้าม ฉากนี้จึงเป็นการเน้นย้ำความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม และวิพากษ์การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมักมีเหตุการณ์จับแพะเกิดขึ้นดังที่มักปรากฏในข่าวเป็นประจำ อีกทั้งยังเป็นการเสียดสีหน่วยงานสถาบันต่าง ๆ ที่อยู่ใกระบวรการยุติธรรม

ภาพที่ 9 การ “จับแพะ” ไปขัง
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้น (2019)

ภาพที่ 10 การปฏิเสธผู้โดยสารถ้วยเหตุผลคือ “การต้องไปส่งรถ”
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้น (2019)

2. การล้อ

การล้อ หรือ parody เป็นกลวิธีหรือลีลาในการนำเสนอสัมพันธภาพ parody มี 2 ความหมาย ความหมายแรกคือการเรียกประเภท (genre) ของวรรณกรรม หมายถึงวรรณกรรมซึ่งองค์รวมทั้งหมดสร้างสรรค์ขึ้นโดยเลียนแบบและล้อวรรณกรรมเรื่องอื่น ซึ่งอาจเป็นเรื่องเดียวหรือหลายเรื่อง ในภาษาไทยเรียกว่า “วรรณกรรมล้อ” ส่วนอีกความหมายคือเรื่องกลวิธี (technique) การเลียนแบบและล้อลักษณะบางประการของนักเขียนหรือวรรณกรรมเรื่องอื่นซึ่งผู้แตงนำมาสอดแทรกไว้ในวรรณกรรมที่แต่งขึ้นใหม่ แต่การเลียนแบบและล้อนั้นไม่ได้เป็นโครงสร้างทั้งหมดของวรรณกรรม “การล้อเป็นกลวิธีของศิลปะหลังสมัยใหม่” (Chunlawong, 2014) ลักษณะวรรณกรรมล้อแบบหลังสมัยใหม่จึงมิได้มุ่งเน้นที่การล้อและเลียนแบบเนื้อเรื่องและกลวิธีการประพันธ์ของวรรณกรรมต้นแบบมากเท่ากับการล้อและวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ในฐานะผลงานประกอบสร้าง (construct) ตามแนวคิดแบบหลังสมัยใหม่ ในลักษณะนี้ก็จะพบว่า ภาพยนตร์เรื่องขุนแผนฟ้าพั้นมีการล้อหรือเชื่อมโยงถึงภาพยนตร์หลายเรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงตัวบทต้นทางและลักษณะการล้อ

ภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าฟื้น	ตัวบทต้นทาง	ลักษณะการล้อ
		<p>ลายเส้นลักษณะคล้ายค่าย MARVEL</p>
		<p>ลักษณะและการแต่งกายของ ตัวละคร “ฉี่มีจันท์” คล้าย กับตัวละคร “อินเหนียง” ใน ภาพยนตร์ THE ASSASSIN</p>
		<p>ตัวละครจากเรื่อง ANNABELLE ถูกนำมาล้อ โดยสร้างให้เป็น แฟนของกุมารทอง</p>

ภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าพั้น	ตัวบทต้นทาง	ลักษณะการล้อ
		<p>ตัวละคร อ.เดช มีความสามารถพิเศษสามารถใช้ลำแสงจากดวงตาได้เหมือนตัวละครไซโคลอปในเรื่อง X-MEN และยังมີลักษณะการแต่งตัวเหมือนกับแกนดัล์ฟ ตัวละครที่มีเวทมนตร์ในเรื่อง เดอะ ฮอปบิท และ เดอะลอร์ดออฟเดอะริงส์ ซึ่งประพันธ์โดย เจ. อาร์. อาร์. นอกจากนี้ อ.เดช ยังแปลคู่มือ 7 เวทมนตร์ระดับโลก ของแกนดัล์ฟ</p>
		<p>ฉากผีซี้คือในเรื่องซัดเตอร์ กตติวิญญาน ที่กลายเป็นภาพจำ ถูกนำมาล้อในฉากผีซี้คือ อ.เดช</p>

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้นนั้น มีการล้อภาพยนตร์หลายเรื่อง Hutcheon (1988) เห็นว่า การล้อในศิลปะหลังสมัยใหม่นั้นมีนัยเชิงวิพากษ์วิจารณ์แฝงอยู่ โดยเฉพาะการวิพากษ์วิจารณ์คตินิยมใหม่ในการยกย่องความแรกเริ่ม (original) และความเป็นเอกภาพ (unity) ของศิลปะ รวมถึงความเป็นเจ้าของผลงานตามแนวคิดแบบทุนนิยม การล้อในศิลปะหลังสมัยใหม่มิมีนัยของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (politics) แฝงอยู่ เป็นการแสดงออกถึงการเชื่อมโยงกับอดีต การบ่อนเซาะความเชื่อในกฎเกณฑ์มาตรฐานและความใหม่ของอุดมการณ์สมัยใหม่ซึ่งยกย่องความแรกเริ่ม (originality) และความเป็นเอกภาพ (unity) ของศิลปะ (Chunlawong, 2007)

นอกจากการล้อภาพยนตร์เรื่องอื่นแล้ว ภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าพั้น ยังได้ล้อขนบภาพยนตร์ในแต่ละลักษณะเช่น การล้อภาพยนตร์เพลง ภาพยนตร์มิวสิคัล ซึ่งตัวละครมีการขับร้อง เต้นรำ หรือใช้ท่วงท่าลีลาประกอบเพลง เนื้อหาของบทเพลงมีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับภาพยนตร์

ภาพที่ 11 การล้อภาพยนตร์เพลง ภาพยนตร์มิวสิคัล
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้น (2019)

ภาพที่ 12 การล้อภาพยนตร์เพลง ภาพยนตร์มิวสิคัล
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพึ่น (2019)

นอกจากล้อภาพยนตร์เพลงแล้ว ยังมีการล้อภาพยนตร์อินเดีย หรือบอลลีวูด (Bollywood) ซึ่งลักษณะเด่นในภาพยนตร์อินเดียคือการเต้นรำ และถือว่าเป็นวัฒนธรรมด้วย

ภาพที่ 13 การล้อภาพยนตร์อินเดีย หรือบอลลีวูด (Bollywood) ที่มีฉากเต้น
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพึ่น (2019)

ภาพที่ 14 การล้อภาพยนตร์อินเดีย หรือบอลลีวูด (Bollywood) ที่มีฉากเต้น
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพึ่น (2019)

ภาพยนตร์อินเดียมักนำเสนอเรื่องราวความรักที่ต้องผ่านอุปสรรคและการเสียสละ ก่อนที่จะจบลงด้วยความสมหวังหรือผิดหวัง ซึ่งมีเนื้อหาที่คล้ายกับภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพึ่น ที่ตัวละครต้องฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อตามหาความทรงจำและการเสียสละในเรื่องของความรัก

3. การผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์

การผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ มีหลายลักษณะด้วยกัน ลักษณะหนึ่งคือ การนำเอาความมหัศจรรย์แบบจินตนิยาย (fantasy) มาผสมผสานกับความเป็นจริงในเรื่อง หรือการนำเสนอโลกความเป็นจริงที่เหตุการณ์ปกติธรรมดาเช่นเดียวกับโลกภายนอกดำเนินไปควบคู่กับเหตุการณ์ที่ผิดปกติ

ธรรมดาสำหรับโลกภายนอก โดยทั้งสองส่วนดำเนินไปด้วยตรรกะชุดเดียวกันที่เรียกว่าสำนึกนิยมมหัศจรรย์ (magical realism) การผสมผสานกันระหว่างการเสนอภาพโลกความเป็นจริงแบบสำนึกนิยมให้ปรากฏเด่นชัดกับการเสนอเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์แปลกประหลาดมหัศจรรย์ที่นอกเหนือการอธิบายด้วยเหตุผลที่รู้จักและเข้าใจได้ตามกระบวนการความคิดแบบวิทยาศาสตร์ แสดงถึงการทำลายขนบของความเหมือนจริงของวรรณกรรมสำนึกนิยม สื่อนัยถึงแนวคิดของขนบการประพันธ์สองแบบ คือสำนึกนิยมและสำนึกนิยมมหัศจรรย์ (Zamora & Faris, 1995, as cited in Chunlawong, 2007)

ลักษณะการผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ในภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าพั้น พบเด่นชัดในตัวละครกุมารทอง ซึ่งกุมารทองในเรื่องมีรูปร่างเป็นเด็ก แต่จริง ๆ มีอายุถึง 100 ปี ชอบพูดจาต่อล้อต่อเถียงกับอาจารย์เดช ภายหลังกอยติดตามและช่วยเหลือแก้ว กุมารทองทำหน้าที่เตือนภัยป้องกันอันตราย ช่วยเหลือขุนแผนให้พ้นภัย เช่น ครั้งที่หมื่นหาญพ่อของนางบัวคลีตามไปล้อมจับขุนแผนที่วัดได้ กุมารทองก็พาขุนแผนแหวกวงล้อมหนีไปได้ ตอนที่ขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้างเพื่อตามหานางวันทอง เมื่อพบนางวันทองนอนอยู่กับขุนช้างก็โกรธชกตาบจะฆ่านางวันทอง กุมารทองเข้าห้ามและเตือนสติขุนแผน แต่ในภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าพั้น พบความมหัศจรรย์ของกุมารทองคือ มีลำแสงพุ่งออกจากปากและลำแสงนั้นคือจอฉายภาพโปรเจ็กเตอร์เรื่องราวหรือบทเรียนเพื่อให้ขุนแผนได้รับรู้และศึกษา

ภาพที่ 15 กุมารทองกับลำแสงจากปากที่ทำหน้าที่เสมือนจอโปรเจ็กเตอร์
ฉายภาพเรื่องราวและบทเรียนให้แก้ว
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้น (2019)

ภาพที่ 16 กุมารทองกับลำแสงจากปากที่ทำหน้าที่เสมือนจอโปรเจ็กเตอร์
ฉายภาพเรื่องราวและบทเรียนให้แก้ว
ที่มา: ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพั้น (2019)

การนำเอาความมหัศจรรย์แบบจินตนิยาย (fantasy) มาผสมผสานกับความเป็นจริงในเรื่องมีจุดมุ่งหมายในการลดทอนการยึดมั่นในศูนย์กลาง โดยทำให้ความแตกต่างระหว่างโลกความจริงกับโลกที่มหัศจรรย์สื่อถึงสำคัญถึงการเป็นพื้นที่ของการปะทะสังสรรค์ระหว่างความหลากหลาย

4. การใช้รูปแบบวรรณกรรมยอคนิยม

เนื้อเรื่องของภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าพิน มีดังนี้ “ภายใต้ฉากหน้าอันสุขสงบ ภยสงครามระหว่างสองอาณาจักรกำลังก่อตัวขึ้น อยุธยาต้องเตรียมการรับมือกับแผนร้ายเมื่อศัตรูต่างเมืองได้ส่งจอมเวทย์ด้านมืดนาม แสนตรีเพชรกล้า และพรรคพวกมาลอบสังหารอำมาตย์ใหญ่ผู้นำหน่วยอาฆาต แก้ว ทุมพเนจร ผู้สูญเสียความทรงจำวัยเยาว์ไปด้วยเหตุอันเป็นปริศนา เขาเดินทางกับ เพชร เพื่อนสนิท สู่อยุธยาหมายแสวงโชค แต่แก่วกลับได้เจอ ช้าง และ พิม เพื่อนเก่าสมัยเด็ก ภาพอดีตของตนจึงค่อย ๆ ร้อยเรียงปะติดปะต่อขึ้นว่าแท้จริงแล้ว เขามีพ่อเป็นกบฏต้องอาญาจนถูกประหารชีวิต ยิ่งความอับอายไปในหมู่ขุนนางรุ่นเดียวกัน

แก้วไปมีเรื่องกับอันพาลท้องถิ่นจนถูกสังขัง แต่เหมือนฟ้าลิขิตให้เขาได้พบกับ อาจารย์เดช จอมอาคมที่ปลอมตัวมาเพื่อหาลูกศิษย์ อาจารย์เดชเห็นแว้วว่าแก้วจะเติบโตเป็นนักรบผู้หาญกล้าจึงกระตือรือร้นฝึกปรี้อสรรพวิชาให้ แก้วสมัครเข้าเป็นทหารอาสาเพื่อแก้แค้นที่ถูกเหยียดหยามว่าเป็นกบฏ การซบเคี้ยวระหว่างแก้วและช้างจึงเกิดขึ้นเพื่อแย่งความเป็นหนึ่งในหมู่ทหารอาสาและช่วงชิงหัวใจพิมหญิงอันเป็นที่รักของทั้งคู่

ระหว่างนั้น คลังสรรพาวุธของกองทัพถูกแสนตรีเพชรกล้าโจมตี ฝายกลาโหมจึงสั่งเสริมกำลังรักษาความปลอดภัย แก้วและช้างพร้อมเหล่าทหารอาสาถูกเกณฑ์เข้าร่วมหน่วยอารักขาเหล่าอาคันตุกะต่างชาติผู้มาร่วมงานฉลองพระนคร แก้ว ช้าง และเหล่าทหารอาสา ต้องปกป้องอยุธยาจากผู้ปองร้าย”

(jediyuth.com, 2019.10.10)

จากเนื้อเรื่อง สามารถสร้างโครงเรื่องได้ ดังตาราง

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะโครงเรื่องของภาพยนตร์เรื่องขุนแผนฟ้าพิน

จุดเริ่มเรื่อง	แก้วความจำเสื่อม ต้องการตามหาพ่อ แต่กลับพบว่าตัวเองไม่สามารถจดจำเรื่องราวใด ๆ ได้ ทั้งเรื่องของพ่อและเรื่องตอนวัยเด็ก
จุดเริ่มต้นของปัญหา	แก้วและเพื่อนต้องออกผจญภัยตามหาความฝัน โดยเดินทางมาที่อยุธยา และได้พบกับพิมและช้าง
จุดวิกฤติ	แก้วต้องต่อสู้ทั้งเรื่องความทรงจำและเรื่องความรัก โดยแก้วรู้สึกดีกับพิม แต่ความจริงนั้นพิมกับช้างคือคู่มั่นกัน และปริศนาเรื่องของพ่อทำให้แก้วต้องเร่งค้นหาความจริง
ปัญหาคลี่คลาย	แก้วฝ่าฟันอุปสรรค และค่อย ๆ จดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ทั้งหมดนั้นทำให้แก้วได้รู้และเข้าใจเรื่องราวในอดีต
จุดจบ	แก้วยอมรับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รู้ว่าตัวเองเป็นใคร และยอมรับเส้นทางที่ตัวเองเลือก

จากโครงเรื่อง สามารถมองเห็นแก่นเรื่องได้ ซึ่งเห็นว่า แก่นเรื่องของภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าพิน ได้ถูกดัดแปลงจากแก่นเรื่องวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน กล่าวคือแก่นเรื่องของวรรณคดีขุนช้างขุนแผนคือ ความรักสามเส้าระหว่างชายสองหญิงหนึ่ง คือ ขุนช้าง ขุนแผน และนางวันทอง ส่วนแก่นเรื่องของภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าพิน คือการตามหาความทรงจำและการฝ่าฟันอุปสรรคของแก้ว ซึ่งถือว่าเป็นแก่นเรื่องที่มีความละเอียดซับซ้อน

ภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน คือ ภาพยนตร์แฟนตาซี-คอมเมดี้ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะที่นักเขียนหลังสมัยใหม่นำมาใช้คือการใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยม (popular form) ทั้งงานเขียนประเภทสืบสวนสอบสวน ลึกลับสยองขวัญ รักโรแมนติก เป็นวรรณกรรมมวลชน เข้าถึงได้ง่าย ไม่มีคุณค่าทางศิลปะ นักเขียนหลังสมัยใหม่มองว่าวรรณกรรมยอดนิยมเป็นผลงานที่มีการอ่านกันอย่างแพร่หลาย การใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยมจึงมีความสำคัญในการเข้าถึงกลุ่มผู้อ่าน โดยอาศัยรูปแบบและประเภทของวรรณกรรมเป็นพาหนะในการนำแนวความคิดไปสู่ผู้อ่าน (Chunlawong, 2007) ซึ่งภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพินได้ใช้ลักษณะของความเป็นวรรณกรรมยอดนิยม เพื่อจะส่งสารที่ตัวภาพยนตร์เองต้องการนำเสนอ คือ เรื่องของความทรงจำที่หายไป เพื่อให้ผู้ที่ชมภาพยนตร์เข้าถึงสารที่ต้องการส่งได้ง่าย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาลักษณะหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน ซึ่งใช้กรอบคิดของ Chunlawong (2007) พบ 4 ลักษณะ คือ 1. การสร้างความเป็นสัมพันธภาพ 2. การล้อ 3. การผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ 4. การใช้รูปแบบวรรณกรรมยอดนิยม

การศึกษาคำครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Prangthong (2009) ที่วิเคราะห์แนวคิดหลังสมัยใหม่ นิยมในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น ซึ่งพบว่าในด้านรูปแบบ มีการสร้างเรื่องเล่าแบบ mininarative การสลายระดับชั้นของงานวรรณกรรม การทำลายเส้นแบ่งและผสมผสานประเภทวรรณกรรม การใช้สัทพหุ และการเขียนแบบ metafiction ส่วนด้านเนื้อหา ปราบดาทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงในสถานะความเป็นเรื่องแต่งของวรรณกรรม การวิพากษ์วิจารณ์ขนบการเขียนแบบสังคมนิยม การวิพากษ์วิจารณ์เหตุผล อภิปรัชญา และการไม่เชื่อมั่นต่อความจริงสูงสุด การสลายตัวตนและปฏิเสธความสำคัญของประพันธกร และการนำเสนอสภาพการณ์ของมนุษย์และสังคมหลังสมัยใหม่ โดยในภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพินนั้น พบลักษณะหลังสมัยใหม่ที่ตรงกับงานศึกษาข้างต้นคือเรื่องการใช้สัมพันธภาพ หรือสัทพหุ ที่นำเสนอสภาพการณ์ของมนุษย์และสังคมหลังสมัยใหม่

ขณะที่การศึกษาของ Naiprom (2020) ที่ศึกษาการประกอบสร้างความเป็นหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์ไทยเรื่องกระสือสยาม พบว่า ภาพยนตร์มีการประกอบสร้างความเป็นหลังสมัยใหม่ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การประกอบสร้างความเป็นหลังสมัยใหม่ผ่านการเล่าเรื่องแบบสังคมนิยมมหัศจรรย์ 2) การประกอบสร้างความเป็นหลังสมัยใหม่ผ่านตัวละคร และ 3) การประกอบสร้างความเป็นหลังสมัยใหม่ผ่านสัทพหุ ทั้งสองการศึกษามีลักษณะที่สอดคล้องกับการศึกษาภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน ที่มีการผสมผสานความจริงกับความมหัศจรรย์ในเรื่อง และความเป็นสัมพันธภาพหรือสัทพหุ

แม้ลักษณะความเป็นสมัยใหม่ในภาพยนตร์ขุนแผน ฟ้าพิน จะไม่พบทุกลักษณะในการศึกษาที่กล่าวมา เนื่องด้วยลักษณะหลังสมัยใหม่มีรายละเอียดและความหลากหลาย รวมทั้งการแบ่งกรอบคิด อย่างไรก็ตามลักษณะหลังสมัยใหม่ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องขุนแผนฟ้าพินนั้น มีลักษณะที่สอดคล้องหรือเหมือนกันกับการศึกษาในหลายลักษณะดังที่กล่าวมา

จากการศึกษาเรื่องภาพยนตร์เรื่องขุนแผน ฟ้าพิน ทำให้เห็นแนวคิดหลังสมัยใหม่ในภาพยนตร์ว่ามีความสำคัญ เพราะช่วยให้เราเข้าใจวิถีที่ภาพยนตร์ทำลายและวิพากษ์แนวคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับความจริง อัตลักษณ์ และอำนาจ ภาพยนตร์ที่ใช้แนวคิดนี้มักนำเสนอเรื่องราวในรูปแบบที่ซับซ้อน ผสมผสานความจริงกับจินตนาการ และเปิดโอกาสให้ผู้ชมตีความอย่างอิสระ การศึกษาภาพยนตร์ผ่านกรอบคิดหลังสมัยใหม่จึงช่วยให้เรามองเห็นบทบาทของสื่อในกระบวนการประกอบสร้างความจริงทางสังคม เข้าใจพลวัตของวัฒนธรรมร่วมสมัย และตั้งคำถามต่อกรอบคิดกระแสหลักที่ครอบงำการรับรู้ของเรา

References

- Charoensri, C. (2001). **Postmodernism & Sociology**. Vibhasa. (In Thai)
- Chunlawong, S. (2007). **Complexities of story-telling : postmodern features in contemporary Thai fiction** [Doctoral dissertation]. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Chunlawong, S. (2014). Thai Literature in Postmodern Trend (End). **Journal of Social Sciences and Humanities Research in Asia**, 20 (1), 3-28. (In Thai)
- Hutcheon, L. (1988). **A poetics of postmodernism**. Routledge.
- JEDIYUTH. (2019, October 10). **The final example of “Khun Phan Fa Fuen” features an intense special effects scene**. Jedyuth. <https://jedyuth.com/2019/10/10/khun-pan-begins-final-trailer/>
- Louiyapong, K. (2013). **Film and the Construction of Society, People, History, and Nation**. ChulaPress. (In Thai)
- Naiprom, R. (2020). The Construction of Postmodernism in Thai Movie Entitled “Sisters”. **Journal of Philosophy and Religion**, 5 (1), 95-123. (In Thai)
- Prangthong, N. (2009). **Postmodernism in prabda yoon’s literary works** (Master’s Thesis). Ramkhamhaeng University. (In Thai)

คุณค่าคำสอนผู้หญิงล้านนาในบทเพลงของ จรัส มโนเพชร

The Lanna women teachings value in the songs
of Charal Manopech

กานต์พิชชา เชื้อสะอาด^{*1} / อลิศรา แก้วชนะนตร² / มัชฌวาน ภูมิเจริญ³

Karnpitcha Chuesaart^{*1} / Alissara Kaewchanet² / Makawan Poomcharean³

สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร 10510, ประเทศไทย
Department of Thai Language, Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University, Bangkok 10510, Thailand

*Corresponding author Email: karnpitcha.chu@kbu.ac.th

Received: January 14, 2025

Revised: March 14, 2025

Accepted: March 16, 2025

Abstract

This academic article presents the value of the teachings of Lanna women as appear in the songs of Charan Manopech, who is known as the King of Kham Mueang Folk Songs. Most of Charan Manopch's songs talk about the Lanna way of life, however, there are songs that mention the teachings of women. For example, 10 songs are given as Sao Chiang Mai, Long Mae Ping, Chao Duang Dokmai, Nang Non, Kham Mae, Jane Din Jane Fa. The kindness of a northern girl, Sam Poi Luang, Yindee Chao, Dreammer Reward. These songs are soft, dreamy, melody and has lyrics referring to the teachings of young women in Lanna society, which are both direct and indirect teachings. The overall teaching content can be divided to 5 groups: 1) personal conduct, such as love for the honor and dignity of women, Proud of Lanna 2) Remaining in society, such as choosing a partner, obeying one's parents, solving life problems 3) Living as a good wife 4) Love, teaching steadfast love, one love, keeping the truth 5) Traditions, way of life and beliefs. Propagation of the teachings of Lanna women through beautiful songs caused the teachings to be disseminated widely and be another form of cultural evidence that made people in later generations, both in Lanna society and in societies of different cultures, know that these profound teachings have existed in Lanna society for a long time.

Key words: Charal Manopech, The Value of Lanna Women Teachings, Folk Song Kham Mueang

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้กล่าวถึงคุณค่าของคำสอนผู้หญิงล้านนาเมื่อปรากฏในบทเพลงของจรัล มโนเพ็ชร ผู้ซึ่งได้ฉายาว่าเป็นราชาเพลงโฟล์คของคำเมือง ส่วนมากบทเพลงของจรัล มโนเพ็ชรกล่าวถึงวิถีชีวิตชาวล้านนา และมีบทเพลงจำนวนหนึ่งกล่าวถึงคำสอนผู้หญิงไว้ด้วย เช่นตัวอย่างที่ยกมา 10 บทเพลง ได้แก่ สาวเชียงใหม่ ล่องแม่ปิง เจ้าดวงดอกไม้ นางนอน กำแม่ เงินดินเงินฟ้า น้ำใจสาวเหนือ สามปอยหลวง ยินดีเจ้า และรางวัลแต่คนช่างฝัน บทเพลงเหล่านี้ มีทำนองนุ่มนวลชวนฟังและยังมีเนื้อเพลงกล่าวถึงคำสอนหญิงสาวในสังคมล้านนาด้วย มีทั้งที่เป็นคำสอนโดยตรง และสอนแบบโดยอ้อมเมื่อสรุปเนื้อหาคำสอนโดยรวม แบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความประพฤติส่วนตัว เช่น รักในเกียรติและศักดิ์ศรีผู้หญิง ภูมิใจในล้านนา 2) การครองตนในสังคม เช่น การเลือกคู่ การเชื่อฟังพ่อแม่ การแก้ปัญหาชีวิต 3) การครองเรือนในฐานะภรรยาที่ดี 4) ความรัก สอนให้รักมันคง รักเดียว รักษาสิ่งจะ 5) ประเพณี วิถีชีวิต และคติความเชื่อ ซึ่งการเผยแพร่คำสอนผู้หญิงล้านนาผ่านบทเพลงที่ไพเราะนั้น ทำให้คำสอนถูกเผยแพร่ไปในวงกว้าง เป็นหลักฐานทางวัฒนธรรมอีกแบบหนึ่ง ที่ทำให้ผู้คนยุคต่อไปทั้งในสังคมล้านนาและสังคมต่างวัฒนธรรมได้ทราบว่า มีคำสอนที่ลึกซึ้งเหล่านี้ในสังคมล้านนามานานแล้ว

คำสำคัญ: จรัล มโนเพ็ชร, คุณค่าของคำสอน, ผู้หญิงล้านนา, โฟล์คของคำเมือง

บทนำ

วรรณกรรมคำสอน มีบทบาทในการขัดเกลาสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในสังคมไทยทั่วไป คำสอนมักเป็นเรื่องการดำรงวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงมาจากคำสอนของพุทธศาสนา ผสานกับลัทธิความเชื่อดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ แต่เดิมนั้นวรรณกรรมคำสอนมีลักษณะเป็นมุขปาฐะ บอกเล่าสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ต่อมาจึงจัดจารเป็นลายลักษณ์อักษร การส่งต่อคำสอนอย่างเป็นทางการจึงเป็นรูปแบบลายลักษณ์อักษรผ่านวรรณกรรม นอกจากนี้ ยังมีวิธีการย้ำเตือนคำสอนได้บ่อยครั้งในรูปแบบของสุภาษิต คำพังเพย สำนวนเปรียบ ซึ่งมีปรากฏในการพูดและการเขียนอยู่เสมอตามลักษณะบุคลิกของคนไทยที่มีความเจ้าบทเจ้ากลอนและมักมีวิธีสอนให้ประทับใจด้วยการยกตัวอย่างเป็นคำคล้องจอง เป็นบทกวี จึงพบว่ามิคำสุภาษิต คำพังเพยที่เป็นคำสอนอยู่เป็นจำนวนมากในสังคมไทย อาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมที่มีบทบาทต่อสังคมมากที่สุด คือวรรณกรรมคำสอน เพราะเป็นเครื่องมือกล่อมเกลาความคิด ความเชื่อ ทัศนคติในสังคม

ปัจจุบันคำสอนเหล่านี้ถูกถ่ายทอดสู่ชุมชนเข้าถึงตัวบุคคลผ่านตำราเรียน และบทความผ่านสื่อต่าง ๆ และยังมีการถ่ายทอดโดยพระสงฆ์นำมาเทศน์สั่งสอน และผู้ดูแลผู้เฒ่านำมาบอกเล่าอบรมลูกหลานเพื่อปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมความเชื่อที่สืบทอดกันมา (Prangwattanakun, 2014, p. 3) นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดวรรณกรรมคำสอนผ่านบทเพลง ซึ่งเสียงดนตรี ทำนองเพลง ทำให้เกิดความตราตรึงใจได้มากกว่าคำสอนมุขปาฐะธรรมดาหรือการสอนผ่านการเขียนทั่วไป เพราะคำสอนผ่านบทเพลงน่าจะ

สร้างความซาบซึ้งและความทรงจำได้มากกว่า ดังนั้น วรรณกรรมขนาดสั้นที่เข้าถึงการรับรู้ของคนรุ่นใหม่อย่างมีสีสัน คือ บทเพลง ที่ทุกคนสามารถสัมผัสได้จากสื่ออานาประเภท บทเพลงคือบทกวีที่บรรยายถึงอารมณ์ความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบโดยมีดนตรีประกอบ มีบทเพลงไม่น้อยที่นอกจากจะมีความไพเราะจับใจแล้วบทเพลงยังสื่อความหมายกล่อมเกลาสังคม เนื้อหาบทเพลงมีค่าเพียงสุภาพชน นอกจากคำสอนเรื่องกิริยามารยาทที่ได้เรียนรู้จากโรงเรียน ยังมีคำสอนพื้นบ้านที่สอนผ่านเพลงพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาเมื่อใดที่มีการขับร้องบทเพลงพื้นบ้านเมื่อนั้นย่อมเป็นการกล่าวย้าเตือนคำสอนเหล่านั้นด้วยเสมอ

สังคml้านนา อบรมกล่อมเกลากุศรชานโดยบุคคลใกล้ชิดที่เป็นผู้เลี้ยงดู และสอนที่โรงเรียนด้วย ซึ่งคำสอนพื้นบ้านที่สืบทอดมาแต่โบราณในปัจจุบันบางเรื่องไปมากแล้ว ปัจจุบันผู้มีหน้าที่ในการอบรม คือ กลุ่มคนที่เติบโตมาในสังคมที่คุ้นเคยกับคำสอนมาตรฐานแบบวัฒนธรรมไทยภาคกลาง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมกระแสหลัก ดังนั้นเรื่องปลุกยอทางความเชื่อแบบล้านนาหลายเรื่องจึงจางหายไป เช่น เรื่อง “ซิด” เรื่องมารยาทที่พึงปฏิบัติตามธรรมเนียมเฉพาะถิ่น แต่ก็ยังพบได้ในบทกวีพื้นบ้าน เช่น บทขับข่อ บทเพลงร้องเล่นพื้นบ้าน และยังปรากฏในบทเพลงของจรัล มโนเพ็ชร ซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดังมากในปี พ.ศ. 2519 – 2544 ช่วงเวลานั้นมีการแสดงดนตรีที่เรียกว่าโพล์ของคำเมือง เกิดขึ้นในสังคml้านนาและแพร่หลายไปสู่พื้นที่นอกล้านนา รวมทั้งแพร่หลายไปต่างประเทศที่มีคนไทยอาศัยอยู่ด้วย

จรัล มโนเพ็ชร เป็นผู้สร้างสรรค์บทเพลง “คำเมือง” ซึ่งเป็นภาษาถิ่นล้านนาและนำเสนอสู่สังคมในรูปแบบโพล์ของได้อย่างน่าสนใจ จนเป็นที่ยอมรับไปทั่วประเทศ เนื้อหาบทเพลงที่จรัล มโนเพ็ชรนำเสนอเน้นสะท้อนความคิดแบบคนล้านนาในหลายแง่มุม มีทั้งบทเพลงสนุกสนานที่แสดงความสามารถในการใช้คำพื้นบ้านมาประพันธ์เนื้อเพลงซึ่งทำให้เห็นภาพของความคิดสร้างสรรค์ เช่น เพลงไล่เหล่า เพลงสาวมอเตอไอซ์ คนสี่ตี่ง ฯลฯ บทเพลงของจรัล มโนเพ็ชร ส่วนใหญ่จะมีกลิ่นอายของวิถีชีวิตล้านนาร่วมสมัย มีหลายบทเพลงที่มีเนื้อหาเป็นคำสอนโบราณ การนำบทคำสอนที่คล้องจองมาใส่ทำนองดนตรีทำให้ง่ายแก่การจดจำมากขึ้น เช่น เพลงอาชยานล้านนา ซึ่งคนล้านนารุ่นใหม่ที่ชื่นชอบบทเพลงโพล์ของคำเมืองก็อาจไม่เคยรู้ว่าคนล้านนาสอนลูกหลานในเรื่องเหล่านี้มาแต่โบราณแล้ว เนื้อหาของบทเพลงจรัล มโนเพ็ชรใช้ภาษาที่ฟังง่าย ใช้คำที่สื่อความหมายไม่ซับซ้อน คนฟังจะเพลินใจไปกับความหมายและทำนอง แต่หากฟังอย่างตั้งใจจะพบว่าบทเพลงของจรัล มโนเพ็ชรนั้นไม่เพียงสร้างความเพลิดเพลิน หากแต่แฝงแงคคิด คติความเชื่อ และบอกเล่าเรื่องราวพื้นบ้านที่สืบทอดมาแต่เก่าก่อนไว้ในบทเพลงอีกด้วย ดังนั้นบทเพลงจรัล มโนเพ็ชรจึงมีอิทธิพลในการสร้าง “อุดมการณ์ล้านนานิยม” (Khamyot, 2016, pp. 10–30) นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ Thipdet & Nantachanthul (2023, p. 67) ยังพบว่าบทเพลงของจรัล มโนเพ็ชร ได้สร้างภาพแทนคนล้านนาทั้งหมด 4 ภาพแทน ได้แก่ ภาพแทนที่หนึ่ง คือคนล้านนายึดมั่นในกรอบจารีตประเพณี รักศักดิ์ศรี และเป็นนักอนุรักษ์นิยม ภาพแทนที่สอง คือมีความรักและความภาคภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิด ภาพแทนที่สาม คือมีความเป็นมิตร กินอยู่เรียบง่าย จริงใจ และมีความประนีประนอม และภาพแทนที่สี่ คือคนล้านนารักความสบาย

บุคลิกแบบล้านนาถูกสืบทอดผ่านคำสอนในบทเพลงของ จรัล มโนเพ็ชรที่มีเนื้อหาเป็นวรรณกรรมคำสอนขนาดสั้นที่น่าสนใจ ผู้เขียนได้คัดเลือก 10 บทเพลงที่มีความโดดเด่นในแง่ความไพเราะของดนตรี และมีเนื้อหากล่าวถึงคำสอนผู้หญิงได้อย่างละมุนละม่อ อันเป็นคำสอนที่สังคml้านนาใช้กล่อมเกล่าผู้หญิงสืบทอดกันมาแต่โบราณ แม้ปัจจุบันจะไม่ได้เน้นในเรื่องเหล่านี้แล้ว แต่คำสอนเหล่านี้

นี่ก็ยังมีคุณค่า ให้แง่คิดที่ดี เตือนสติเรื่องการอยู่ร่วมกัน หากคนรุ่นใหม่ที่ไม่เคยเรียนรู้ในคำสอนเหล่านี้ ได้ฟังบทเพลงแล้วเกิดความประทับใจและปฏิบัติตาม ย่อมทำให้มีวิถีปฏิบัติที่มีเสน่ห์ไม่แพ้ความงามของดนตรีโฟล์คของผลงาน จรัล มโนเพ็ชร ที่เป็นอมตะตลอดมา

หากกล่าวถึงบทเพลงภาคเหนือ คนไทยจะนึกถึงโฟล์คของคำเมืองของจรัล มโนเพ็ชร ผู้สร้างผลงานโดดเด่นในการนำความเป็นท้องถิ่นล้านนาไปสู่ผู้ฟังทั่วประเทศ ด้วยบทเพลงที่มีท่วงทำนอง นุ่มนวล มีกลิ่นอายและบรรยากาศล้านนาที่ตราตรึงใจผู้ฟัง จรัล มโนเพ็ชร มีความสามารถในการเล่นกีตาร์ และซิง เขาได้นำเครื่องดนตรีทั้งสองมาผสมผสานกันเป็นทำนองที่ไพเราะ ผลงานเพลงที่ออกมาเร้าจินตนาการถึงภาคเหนือให้เกิดในหัวคิดของผู้ฟังจนทำให้ผู้ฟังจำได้ จนได้รับฉายาว่า “ราชาโฟล์คของคำเมือง” เป็นผลมาจากงานเพลงของเขาที่ทำให้วิถีชีวิตล้านนาได้รับความสนใจและทำให้บทเพลงภาษาล้านนาได้รับความนิยมมาก เขาประพันธ์บทเพลงไว้มากกว่า 200 เพลง ในช่วง 25 ปีที่อยู่ในแวดวงดนตรี ล้านนาเป็นบทเพลงที่งดงามทรงพลังและเข้าถึงจิตใจของผู้ฟัง แม้เขาจะเสียชีวิตไปนานกว่า 20 ปีแล้ว แต่ผลงานที่สร้างสรรค์ไว้ยังคงสะกดใจผู้ฟังอยู่เสมอคล้าย

ผลงานเพลงของจรัล มโนเพ็ชร ในช่วง พ.ศ. 2519 – 2544 ทำให้คนล้านนาที่ได้ฟังเกิดความรู้สึกคิดถึงบ้าน คิดถึงวิถีชีวิต คิดถึงตัวตนของคนล้านนา บทเพลงของจรัล มโนเพ็ชร ชักล่อมผู้คนให้รู้สึกถึงจิตวิญญาณรากเหง้าของตนเสมอ การแฝงลักษณะท้องถิ่นล้านนาที่ชัดเจน ทั้งท่วงทำนองและเนื้อหาที่บอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตของผู้คนล้านนา ทำให้ได้รับเลื่อมใสศรัทธาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในฐานะ บุคคลดีเด่นด้านภาษา ตั้งแต่สมัยแรกที่ทำให้มีชื่อเสียงขึ้นมา จนกระทั่งเมื่อเวลาผ่านไป บทเพลงของ จรัล มโนเพ็ชร มีลักษณะเป็นสากลมากขึ้น แต่ก็ไม่ละทิ้งบทเพลงคำเมืองพื้นบ้านของล้านนา ในชุดที่ จรัล มโนเพ็ชร สร้างสรรค์ขึ้นในช่วงหลัง (Kirawati, 2009, p. 1)

ความหมายของบทเพลง จรัล มโนเพ็ชร ที่มีคำสอนผู้หญิง

ผู้เขียนแปลความหมายของบทเพลงทั้ง 10 เพลงโดยเฉพาะท่อนที่เป็น “คำสอน” เพื่อให้เข้าใจความหมาย ซึ่งบางคำอาจเข้าใจยากหรือเข้าใจผิดสำหรับผู้ไม่เข้าใจสำนวนในภาษาล้านนา

1. ความหมายของบทเพลง “ล่องแม่ปิง”

เพลงนี้ มีทำนองไพเราะอ่อนหวาน ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง นิยมบรรเลงในล้านนา สันนิษฐานว่าชื่อเพลงนี้ถูกคิดขึ้นให้มีลักษณะล้อกับเพลง “ล่องน่าน” ซึ่งเพลงล่องแม่ปิงนี้ในบางท่อนที่มีชื่อเรียกและลีลาเพลงต่างกันไป เช่น ชื่อเพลงล่องนางนอน ชื่อเพลงน้ำใจ เป็นต้น (Phongcharoen, 1992, p. 11)

ดอกเอื้องสามปอยบ่เคยเบงบาน	บนลานพื้นดิน
ไม่ใหญ่ไพเราะสูง	นกงุงมาอยู่กิน

ความหมาย: ดอกไม้ป่าที่สวยงามนั้นจะบานบนยอดดอย ส่วนดอกกล้วยไม้แสนงามแห่งพงไพร เช่น เอื้อง “สามปอยหลวง” นั้นบานอยู่บนคไม้สูง และบนยอดไม้ใหญ่ในป่าดงนั้นก็เป็นที่อยู่ของนกงุง ดังนั้น ทั้งดอกบัวตอง เอื้องสามปอย และนกงุง ล้วนไม่คลุกคลีอยู่ในที่ต่ำ เปรียบเหมือนหญิงสาวล้านนาที่สวยงามดังดอกไม้หรือสัตว์ป่าที่มีความหมายนั้น ก็ไม่ควรประพฤติตนต่ำนต่ำหนิ จะทำให้เสื่อมคุณค่าเสื่อมราศี

เสียงซึ่งละล้อย่อยขอ	เสียงพิน
คู่กับแดนดินของเวียง	เสียงใหม่
สาวเจ้าควรภูมิใจ ปัสมีว่าเรา	ลูกแม่ระมิงค์

ความหมาย: เสียงดนตรีที่เราจะ ที่มีมานานในเชียงใหม่ สื่อถึงความมีเสน่ห์อันน่าประทับใจ หญิงสาวทั้งหลายในเมืองนี้ควรภูมิใจที่ได้เกิดมาในดินแดนลุ่มแม่น้ำปิงสายนี้

คนงาม ๆ ต้องงามคู่ความ	เด่นดี
ต้องรักศักดิ์ศรี ของกุลสตรี	แม่ย่าแม่หญิง
เยือกเย็นสดใสเหมือนน้ำ	แม่ปิง
มันคงจริงใจ รักใคร	รักจริง

ความหมาย: หญิงสาวที่จะได้ชื่อว่าเป็นคนงามนั้น ต้องเป็นความงามทางกายพร้อมกับความดี ที่เป็นที่ยอมรับ คือ เป็นกุลสตรี รักเกียรติและศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิง มีอุปนิสัยที่เยือกเย็นเหมือนสายน้ำปิง มีความใสซื่อจริงใจ ซื่อตรงต่อความรัก

สาวเอยสาวเวียงพิงค์สาวเครือฟ้า	เคยชมชาน
อีกแม่สาวบัวบานนั้นคือนิทาน	สอนใจ

ความหมาย: หญิงสาวล้านนาที่ซึ้งรักจากหนุ่มต่างถิ่น เช่น สาวเครือฟ้าและบัวบาน เป็นตำนานเล่าขานว่าตายเพราะความรัก จึงเป็นอุทาหรณ์สอนใจได้เป็นอย่างดี

เมื่อถอดความหมายทั้งบทเพลงพบว่า บทเพลงล่องแม่ปิงเป็นวรรณกรรมคำสอนโดยแท้ ตั้งแต่ต้นจนจบเพลง มีความหมายเป็นคำสอนตรงตัวและใช้สำนวนที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบได้อย่างอ่อนโยน เช่น กล่าวถึงดอกไม้ป่า คือดอกบัวตองที่จะบานบนดอยสูง แม้จะเป็นดอกไม้ที่ราคาไม่แพงแต่ก็ไม่พบในทุกถิ่น บทเพลงล่องแม่ปิงนี้ เรียงร้อยคำได้โดดเด่น ใช้สำนวนเปรียบเทียบความดีงามกับธรรมชาติในล้านนาดังเนื้อเพลงท่อนแรก ที่สื่อความหมายผ่านสำนวนเปรียบเทียบกว้าง ๆ

2. ความหมายของบทเพลง “เจ้าดวงดอกไม้”

บทเพลงนี้ กล่าวถึงบรรยากาศการเดินทางของหญิงสาวจากตระกูลชั้นสูงที่กำลังจะไปเป็นเจ้าสาวที่ต่างเมือง ชายหนุ่ม (อาจจะชื่อ “ศรีคำมา”) ที่เป็นลูกน้อง ผู้แอบหลงรักหญิงสาว ซึ่งเขาได้เดินทางร่วมขบวนมาด้วย ชายหนุ่มได้ขับร้องบทเพลงที่บอกเล่าความรู้สึกรักอาลัย ห่วงหาหญิงที่เขารัก แต่ก็จำต้องทำใจยอมรับว่าตนเองไม่อาจเอื้อมถึง เขาขับขลุ่ยดนตรี และขับบทเพลงที่มีคำสอนโบราณ เพื่อเป็นการเตือนให้หญิงสาวทำตัวให้ดี ให้เป็นที่รักของผู้พบเจอ มีเนื้อเพลงท่อนหนึ่งที่มีคำสอนหญิงอย่างชัดเจน

แม่หญิงเฮย ออกเรือนมีผ้า	เวียกการงานครัว ฮื่อตีอวดได้
อิทาเก็บหอม ถ่อมตัวนอบไหว้	รู้จักกิน จักใช้ รักษาเงินทอง
บ่นอนก่อนผ้า แจ่มมาคืนก่อน	บ่เชื่อคำบอน ปากคนนอกบ้าน
บ่ลลิตจิตชาน โบราณว่าไว้	

ความหมาย: “ศรีคำมา” ได้สอนไว้ในบทเพลงนั้น คือสอนว่า เป็นหญิงให้เก่งเรื่องการครัว การบ้าน การเรือนให้เป็นที่เลื่องลืออดอ้าง รู้จักออม รู้จักใช้ รู้จักทำมาหากิน และเป็นคนนอบน้อมถ่อมตัว ตอนเช้าให้ตื่นก่อนแม่จะเข้านอนที่หลังสามมี และอย่าหุเบาเชื่อคนนอกครอบครัว รวมทั้งอย่ามีนิสัยดั่งหญิงไม่ตีต่าง ๆ อย่างที่โบราณสอนไว้ จะเห็นว่าคำสอนในบทเพลงเจ้าดวงดอกไม้ เป็นคำสอนผู้หญิงที่กำลังจะออกเรือนว่าควรทำอะไรเพื่อให้เป็นผู้หญิงที่มีค่า ควรแก่การเป็นที่รักและยกย่อง

3. ความหมายของบทเพลง “กำแม่”

คำว่า กำแม่ หมายถึง คำแม่ (สอน) ซึ่งในเนื้อเพลงก็บอกตรง ๆ ว่า “แม่จะบอกสอน” ตอนที่เป็นการสอนที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงนี้ คือ

ตะวันส่องฟ้า ลูกมาอีหล้าจะขาย
 เด็ดผักใส่ซ้าไปขาย ใจอีนาย กาดจะวายเหี้ยก่อน
 ตะวันส่องฟ้า อีหล้าแม่จะบอกสอน

ความหมาย: ให้รีบตื่นแต่เช้าลูกสาวที่รัก แล้วเด็ดผักใส่ตะกร้าไปขาย ถ้าไปสายตลาดจะเลิกเสียก่อน ในท่อนนี้สอนเรื่องการขยันทำกิน มีความรับผิดชอบต่องานหาเลี้ยงชีพ ฟ้าสว่างแล้ว แม่จะสอน

ตะกอนที่น้ำแม่หลาย ดิงจ้วควายแม่มี
 แต่มีป้อจาย เข้ามาอู้จำ ประสาหนุ่มสาว
 คนใหญ่อู้บ่ฟัง แม่ยังบ่ฮู้ เป็นว่าเขาบ่ดี
 พ่อฮ้อยแม่ฮ้อยเป็นเดือน ที่แม่เคยเบือนหน้าหนี แม่หนีบ่ฟัง

ความหมาย: เมื่อก่อนนี้แม่มีที่นามากมาย มีวัวควายด้วยแต่เมื่อมีชายหนุ่มมาจีบ ซึ่งผู้ใหญ่ก็เตือนว่าเขาไม่ดี แม่ไม่เชื่อฟัง ในที่สุดเขาก็ทำตัวไม่ดี อย่างที่ตายายเคยเตือน แต่แม่เบือนหน้าหนีไม่ฟังคำเตือน

เขาชายที่ชายนาว ขายจ้ว ขายควาย ขายหมจดจนเลี้ยง
 ละแม่ที่อ้อเลี้ยงอีนายลูกน้อย แล้วหายลับเลย บเคยบักหมา
 อีหล้าจำคำแม่สอน กันเมื่อลูใหญ่ขึ้นมา
 วาจาก้าอู้ป้อจาย เชื่องง่ายบ่ดี

ความหมาย: เขาชายสมบัติทุกอย่างที่แม่มีจนหมดทั้งที่นาและวัวควาย แล้วเขาก็ทิ้งลูกไว้กับแม่ เขาหายไปไม่กลับมาอีกเลย ลูกสาวที่รักให้จำคำแม่สอน เมื่อเจ้าโตขึ้น อย่าใจง่ายเชื่อคำพูดของผู้ชายให้ระวัง

บทเพลง “กำแม่” เป็นคำสอนของแม่ที่สอนลูกสาว ไม่ให้หลงเชื่อคารมของผู้ชายโดยง่าย หากเขาไม่ตีชีวิตจะพังเป็นทุกข์มากเหมือนที่แม่เคยประสบมา เพราะแม่เชื่อคำพูดผู้ชายที่ไม่มีความรับผิดชอบ ทำให้แม่หมดเนื้อหมดตัว ที่ดินไรนาเขาก็ขายหมด แล้วยังหนีไปไม่ช่วยเลี้ยงดูลูก ไม่เคยกลับมาเหลียวแลอีกเลย ดังนั้นลูกจะต้องขยันทำมาหากิน เก็บผักไปขายเพื่อเลี้ยงชีพเองได้ อย่าหวังพึ่งผู้ชาย

6. ความหมายของบทเพลง “สาวเชียงใหม่”

บทเพลง “สาวเชียงใหม่” นี้ ได้รับความนิยมมาก เป็นที่จดจำของผู้ฟังเพลงโพล์คอกซ์คำเมืองทั่วประเทศ เพลงนี้จะผูกขึ้นในหัวมโนนึกของผู้นิยมฟังเพลง แจ๊ส โมโนเทียร์ เพลงสาวเชียงใหม่มีเนื้อเพลงที่เป็นกรำรำพันของหญิงสาวที่มีชายหนุ่มมาเกี้ยวพาราสีและให้ความหวังว่าจะมาสู่ขอ แต่แล้วก็เงียบหายไป ทำให้หญิงสาวรอเก้อ เธอจึงบ่นว่าหนุ่มๆ คนเมืองทั่วไป ในบทเพลงนี้ มีท่อนที่ทอบอกได้ว่าเป็นคำสอนอยู่คือ

เป็นบอก ว่าจะมาขอ ข้าเจ้าก็รอ มาแล้วเป็นปี
พ่อแม่ ทำปุสะลี อ้ายบ่าวตัวดี หายแซบ หายสอย

ความหมาย: ในเนื้อหาของบทเพลงไม่ได้กล่าวถึงคำสอน อย่างชัดเจน แต่หญิงสาวในเพลงก็เล่าเป็นนัยที่แสดงให้รู้ว่าเธอเคารพพ่อแม่ เธอเฝ้ารอผู้ชายที่เข้าตามตรอกออกตามประตู คือต้องแต่งงานก่อนตามธรรมเนียม (ให้พ่อแม่ปูที่นอนให้ตามประเพณีล้านนา) เมื่อผู้ชายพูดคุยกันไว้แล้วไม่มาแต่งงานเธอก็จะไม่เชื่อถือผู้ชายคนนั้นอีก ถ้าหากหนุ่มๆ มาขอและมาแต่งงานด้วยจริงเธอก็จะยอมไปอยู่ไกลถึงปลายดอย ไปทำมาหากินอยู่บนดอยยังดีกว่ามารอคอยความหวังจากหนุ่มที่ไม่รักษาคำพูด

7. ความหมายของบทเพลง “นางนอน”

เพลงนี้บรรยายความงามสง่าของภูเขาที่ตั้งตระหง่าน เมื่อมองจากถนนสายเชียงราย-แม่สาย จะเห็นได้ชัด เนื้อหาบทเพลงบอกเล่าตำนานประจำถิ่นของดอยนางนอน บรรยายความทรงพลังยิ่งใหญ่ของภูเขาทางทิศตะวันตกในเชียงราย-แม่สาย ที่มีลักษณะคล้ายหญิงสาวนอนหงายอยู่ กวีจินตนาการว่าเป็นหญิงสาวที่นอนรอคนรัก ด้วยความซื่อสัตย์ หญิงสาวนั้นมีใจรักหนักแน่นดังภูเขา ที่ตั้งตระหง่านท่ากาลเวลา คำสอนที่อยู่ในบทเพลงนี้ปรากฏอยู่ในท่อนที่ว่า

นางนอน ดอยตุง ขำมุง ขำหวัง เพียงเศษพลัง แห่งรักมั่นคง
ซื่อแต่ สัตย์ตรง หนักแน่น ภูเขา

ความหมาย: ของบทเพลง “นางนอน” เนื้อหาของบทเพลงที่เป็นคำสอน คือ กล่าวถึงความมั่นคงในความรักของนางนอน ที่ยังคงนอนรอคนรักอยู่ที่เดิมอย่างมั่นคง

8. ความหมายของบทเพลง “เงินดินเงินฟ้า”

ชื่อเพลง แปลว่า ข้าวดินข้าวฟ้า ซึ่งมีความหมายโดยนัยหมายถึง ความยั่งยืนตราบฟ้าดินสลายที่มักใช้เป็นคำกล่าวอ้างเรื่องความคงมั่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นสำนวนเปรียบของกวีที่เขียนเรื่องความรัก คำสอนที่อยู่ในบทเพลงนี้ ปรากฏอยู่ในท่อนที่ว่า

ความรักเออแม้ใคร ใฝ่หา ความรักมาแนบทรง ห่วงใย
เทิดทูนไว้ มั่นใจรักแท้ บั่นแปรเงินดิน เงินฟ้า

ความหมายของบทเพลงท่อนนี้บอกว่า ผู้ใดที่ใฝ่หาความรัก เมื่อได้พบความรักแล้วให้ดูแลความรักอย่างเทิดทูนจริงใจไปตลอด ไม่แปรเปลี่ยนตราบข้าวฟ้าดินสลาย

9. ความหมายของบทเพลง “น้ำใจสาวเหนือ”

คำสอนที่อยู่ในบทเพลงนี้คือ ท่อนที่กล่าวถึงสาวเครือฟ้า ที่ยอมตายเมื่อรักไม่สมหวัง

สิ้นวาสนา	สาวเอยเครือฟ้า จิ่งลาตาย
ชีพวางวาย	ถือความสัตย์ไว้อยิ่งเหลือ
นี่คือน้ำใจสาวเหนือ	ดูจเกลือกักขาคความเค็ม
สาวเอยสาว	ข้าจะเตือนเจ้าสาวว่า
สงวนใจ กันไว้บ้างหนา	ใจอ่อนเกินไปจะหมดท่า
ดั่งแม่ปิ้งไหลปลกลับมา	ดั่งสาวเครือฟ้า อาดูร

ความหมายของบทเพลงท่อนนี้ คือ เมื่อไม่มีวาสนาได้แต่งงานกับชายคนรัก สาวเครือฟ้าจึงยอมตาย เพื่อแสดงความซื่อตรงต่อสัจจะที่เคยให้ไว้ต่อคนรักว่าจะไม่เปลี่ยนใจไปรักคนอื่น เป็นความเด็ดเดี่ยวในการรักษาคำพูด รักศักดิ์ศรีดูจเกลือกักขาคความเค็ม คำเตือนที่สาว ๆ ชาวเหนือควรตระหนักไว้คือ ต้องมีจิตใจที่หนักแน่น อย่าใจอ่อนเชื่อคำพูดผู้ชาย อย่าปล่อยตัวปล่อยใจโดยง่าย หากเกิดเรื่องไม่ดีขึ้นจะแก้ไขไม่ได้ เหมือนสายน้ำปิ้งที่ไหลไปแล้วไม่มีวันหวนคืน

10. ความหมายของบทเพลง “สามปอยหลวง”

คำสอนที่อยู่ในบทเพลงนี้คือ ท่อนที่ว่า

เอื้องสดใส เหมือนใจสาวเหนือ บริสุทธิ์ไม่ปนไม่เจือ เมื่อรักไม่ไหวใจมันเอย

ความหมาย: บทเพลง “สามปอยหลวง” ท่อนสั้น ๆ ที่เป็นคำสอน คือ สาวเหนือต้องมิจิตใจที่บริสุทธิ์ ซื่อตรงไม่มีเล่ห์เหลี่ยม เมื่อรักใคร่รักมันคง โมโหเลแปรเปลี่ยน เป็นการสอนเรื่องการรักษาสัจจะ และความซื่อตรงต่อคนรัก

วิธีการสอนที่ปรากฏในบทเพลง ของ จรัส มโนเพชร

ในภาพรวมของแต่ละบทเพลง จะเห็นวิธีการสอน 2 แบบ คือ สอนโดยตรง กับสอนโดยอ้อม

กลุ่มบทเพลงที่สอนโดยตรง ได้แก่ ล่องแม่ปิ้ง เจ้าดวงตอกไม้ กำแม่ อินดีเจ้า และรางวัลแด่คนช่างฝัน ซึ่งในทั้ง 5 บทเพลงนี้ จะพบว่ามีการสอนที่สืบทอดมาแต่โบราณอย่างชัดเจน คำสอนที่มาจากโคลงปู่เถ่าสอนหลาน และวรรณกรรมมุขปาฐะที่เล่าสืบต่อกันมาในวิถีชีวิตคนล้านนาทั่วไป จะเป็นคำสอนเรื่องความประพฤติส่วนตัวและการปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ในสังคม บทเพลงกลุ่มนี้ จึงกล่าวถึงคำที่เป็นนามธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีประเพณีปฏิบัติ เช่น ความดี ความมีสัจจะ ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความมีศักดิ์ศรี เป็นต้น

ส่วนเนื้อหาการสอนในกลุ่มบทเพลงที่สอนโดยอ้อม ทั้ง 5 บทเพลงได้แก่ สาวเชียงใหม่ นางนอน เงินดินเงินฟ้า น้ำใจสาวเหนือ และสามปอยหลวง จะพบว่า มีคำสอนสรุปอยู่เพียงเล็กน้อย เน้นไปเรื่องความรัก ไม่ได้ยกคำกาชิต พังเพยคำสอนโบราณใดๆ มาใส่ไว้ แต่สรุปเรื่องราวในเพลงทั้งเพลงมาขมวดไว้เพียงท่อนเดียวว่า ให้มันคงซื่อตรงต่อความรัก เมื่อตกลงปลงใจรักใคร่แล้วก็ต้องมันคงตลอดไป มีเพียง

บทเพลง “สาวเชียงใหม่” เท่านั้น ที่สอนให้ปรับเปลี่ยนไปตามเหตุปัจจัย เนื่องจากชายหนุ่มที่มาจีบไม่รักษาคำพูด สาวเชียงใหม่จึงไม่รอ แต่เลือกเส้นทางชีวิตที่ดีกว่า โดยตกลงแต่งงานไปอยู่กับหนุ่มคอยแล้วย้ายถิ่นไปอยู่บนภูสูง

คุณค่าคำสอนที่ปรากฏในบทเพลง ของ จรัส มโนเพชร

บทเพลงทั้ง 10 บทเพลงที่ผู้เขียนหยิบยกมาเป็นตัวอย่างนั้น จะเห็นว่ามีเนื้อหาคำสอนที่มีคุณค่า แสดงไว้ 5 ประเภท ที่ชาวล้านนาใช้ล่อมเกล้าสั่งสอนลูกหลานผู้หญิง ได้แก่

1) คำสอนเรื่องความประพฤติส่วนตัว

หมายถึง คำสอนที่เป็นการกล่อมเกล้าลักษณะบุคลิกภาพ ความคิด การตัดสินใจ

จากเนื้อหาที่ปรากฏในบทเพลงของจรัส มโนเพชร ปรากฏคำสอนที่เป็นความประพฤติส่วนตัว ได้แก่ บทเพลง “สาวเชียงใหม่” “ล่องแม่ปิง” และ “น้ำใจสาวเหนือ” ซึ่งบทเพลงเหล่านี้กล่าวถึงเรื่องความประพฤติ การวางตัว เช่น ความรักในเกียรติและศักดิ์ศรีลูกผู้หญิง ความภูมิใจในวัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบล้านนา ความมีจิตใจเยือกเย็น ร่าเริง จริงใจ จากบทเพลง “สาวเชียงใหม่” จะเห็นได้ว่าผู้หญิงมีสิทธิเลือกคู่ครองตามความพอใจซึ่งก็ควรเลือกคนที่เหมาะสมกับตนเอง รู้จักรอเวลาที่เหมาะสม ต้องทำตามค่านิยมและประเพณี ลูกสาวต้องคำนึงถึงความรู้สึกของพ่อแม่ด้วย และหากผิดหวังจากคนที่หมายปองก็ต้องคิดแก้ปัญหา ไม่จมอยู่กับความทุกข์ให้พ่อแม่เป็นห่วง ส่วนในบทเพลง “ล่องแม่ปิง” ก็ปรากฏคำสอนให้หญิงสาวรักในเกียรติและศักดิ์ศรีไม่ทำตัวเลวทรามต่ำช้า ดังนั้นจึงต้องมีความภูมิใจในความเป็นชาวล้านนา มีความดีงามทั้งในทางกายและทางใจ รักเกียรติรักศักดิ์ศรีของลูกผู้หญิง มีจิตใจเยือกเย็น ร่าเริงและมีน้ำใจจริงไม่จืดจางมาก มีความจริงใจ แต่ต้องหนักแน่น อย่าเชื่อใจคนง่าย อาจจะถูกหลอกเหมือนสาวเครือฟ้ากับบัวบาน ตามตำนานที่เสียใจจนต้องตายเพราะความรัก บทเพลงที่กล่าวถึงเรื่อง ความประพฤติส่วนตัว ได้อย่างโดดเด่น ได้แก่ บทเพลง “ล่องแม่ปิง” และบทเพลง “น้ำใจสาวเหนือ”

2) คำสอนเรื่องการครองตนในสังคม

หมายถึง คำสอนเรื่องการแสดงออก กิริยามารยาทกับคนอื่น หรือการแสดงบทบาทต่อสังคม

ในบทเพลงของจรัส มโนเพชร มีเนื้อหาที่กล่าวถึงการครองตน และการแสดงออกต่อผู้อื่นได้ด้วย เช่น การเชื่อฟังพ่อแม่ การรู้จักปรับตัวแก้ปัญหา การไม่มัจฉิมารยาทเกินงาม ในบทเพลง “สาวเชียงใหม่” พูดถึงเรื่องของค่านิยมในการเริ่มสร้างครอบครัวของชาวไทยวน ฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายสู่ขอฝ่ายหญิง ดังนั้นหญิงสาวต้องวางตัวให้มีค่า ไม่ใจง่าย บทเพลง “ล่องแม่ปิง” พูดถึงเรื่องบุคลิกภาพของหญิงสาว ที่จะต้องมีความประพฤติตามค่านิยมของสังคมล้านนา ไม่ประพฤติตนไม่ดี ต้องเป็นคนรักเกียรติรักศักดิ์ศรี มีความภูมิใจในความเป็นชาวล้านนา ใจเย็นและร่าเริง ตรงไปตรงมาแต่มีใจหนักแน่น ไม่เชื่อคนง่าย โดยไม่พิจารณาไต่ตรอง นอกจากนี้ ยังมีกล่าวถึงเรื่องการเป็นคนใจสู้ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในชีวิต ดังเนื้อเพลง “รางวัลแดคนางฟ้า ท่อนหนึ่ง ที่ว่า

บนทางเดินที่มีชาวหนาม
ฉันยังพร้อมช่วยเธอเสมอ

ถ้าเธอคร่ำมอยไปฉันคงเออ
เพียงตัวเธอไม่หนีไปเสียก่อน

การเสริมกำลังใจให้มีใจเป็นนักสู้ เป็นการครองตนแบบหนึ่ง ในบทเพลงนี้จะเล่าถึงกำลังใจจากเพื่อนที่บอกเพื่อนว่า ทางชีวิตย่อมมีอุปสรรค ขอย่ำได้ท้อแท้ อย่างน้อยก็ยังมีคนพร้อมช่วยเหลือ

3) คำสอนเกี่ยวกับการครองเรือน

หมายถึง คำสอน เรื่องความประพฤติปฏิบัติของคนมีครอบครัว หลังจากแต่งงานแล้ว จะใช้ชีวิตร่วมกัน หญิงสาวต้องวางตัวอย่างไร ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อสามีอย่างไรบ้างตามอย่างวิถีชาวไทยยวน

ในบทเพลงของจรัส มโนเพชร มีคำสอนนี้อย่างชัดเจน คือ ในบทเพลง “เจ้าดวงดอกไม้” มีเนื้อเพลงที่เป็นคำสอนดังกล่าวบอกไว้ชัดเจนว่า คุณสมบัติของผู้หญิงที่ดี เมื่อแต่งงานต้องสามารถดูแลบ้านหากหากับข้าวให้อร่อยเป็นที่เลื่องลือได้ยิ่งดี และควรรู้จักประหยัด รู้จักทำมาหากินและรู้จักเก็บออม นอกจากนี้ยังต้องเป็นคนมีกิริยานอบน้อมถ่อมตน ไม่ดีเสมอผู้หลักผู้ใหญ่ ไม่ดูตาย ไม่ขี้เกียจ ต้องช่วยกันทำงานหารายได้เลี้ยงครอบครัว ส่วนรายจ่ายในงานที่เกี่ยวกับครอบครัว ต้องรู้จักประหยัดและใช้สอยอย่างมีเหตุผล ต้องดูแลปรนนิบัติสามีมีขนาดตกบกพร่อง เช่น ไม่เข้านอนก่อนสามี ตื่นนอนแต่เช้าก่อนสามี ไม่เหวอาเชิอคนที่ช่างพูด คนนอกบ้าน ไม่แสดงจริตจะก้านจนคนอื่นดูแคลน ดังนั้นบทเพลง เจ้าดวงดอกไม้ จึงพูดถึงบทบาทหน้าที่ของผู้หญิง ที่จะแต่งงานและอาจต้องย้ายไปอยู่บ้านฝ่ายชาย นอกจากนี้ในบทเพลง “อินดีเจ้า” มีเนื้อร้องที่แสดงถึงบทบาทของผู้หญิงล้านนาว่า นอกจากทำงานบ้านและปรนนิบัติสามีอย่างไม่บกพร่องแล้ว ยังต้องช่วยสามีทำงานเลี้ยงชีพอีกด้วย ดังเนื้อเพลงที่กล่าวไว้ว่า

ถึงบร่ำบร่วย เขาช่วยเขาช่วยหา (แปล: แม้ไม่ร่ำร่วย เราจะช่วยกันทำงานสร้างฐานะ)
กันว่าเป็นคนดี น้องก็อินดีเจ้า (แปล: ถ้าหากที่เป็นคนดี น้องเต็มใจที่จะช่วยพี่)

เป็นการแสดงเจตน์จำนงว่าจะช่วยกันทำงานหารายได้เลี้ยงครอบครัว ไม่รอฝ่ายชายอย่างเดียว ซึ่งเป็นวิถีปฏิบัติปฏิบัติทั่วไปของผู้หญิงล้านนาที่จะทำงานเลี้ยงดูครอบครัวด้วย ไม่ได้ทำงานเลี้ยงลูก ดูแลบ้านเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในไร่นา การค้าขาย ผู้หญิงล้านนาก็จะทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชาย แต่ผู้หญิงก็ให้เกียรติยกย่องผู้ชายให้เป็นผู้นำ เป็นหลักชัยของครอบครัว

4) คำสอนที่เกี่ยวกับความรัก

หมายถึง คำสอนที่กล่าวถึง การเป็นคนรักที่ดี การเห็นคุณค่าของความรัก

บทเพลง 6 ใน 10 บทเพลงของจรัส มโนเพชรที่นำมาเป็นตัวอย่าง กล่าวถึงความรัก โดยเน้นย้ำความรักมั่นคง รักเดียวใจเดียว รักษาสิ่งจะอย่างซื่อตรง ดังเนื้อร้องที่ปรากฏในบทเพลง “เงินดินเงินฟ้า” ซึ่งใช้คำที่กล่าวถึงการเทิดทูนบูชาความรักเกือบทั้งเพลง ถือได้ว่าบทเพลงนี้กล่าวถึงคุณลักษณะของความรักไว้อย่างชัดเจนว่า รักเท่านั้นจะหนักแน่นไม่หวั่นไหวตั้งภูผา ความรักเป็นสิ่งที่มนุษย์ปรารถนาไขว่คว้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต หากได้พบความรักแล้ว ต่างหวังว่าความรักจะมั่นคงไปจนตายจากพรากจากความรักยังคงอยู่ไปชั่วฟ้าดินสลาย กล่าวอ้างเอาฟ้าดินมาเป็นพยานในการเทิดทูนบูชาความรัก นอกจากเพลง “เงินดินเงินฟ้า” แล้ว อีก 5 บทเพลงที่กล่าวถึงเรื่องความรักด้วย มีดังนี้

ความรักเอย รักเคยไผ่หา	ดินฟ้าเอย ข้าเคยไขว่คว้า (เงินดินเงินฟ้า)
เทิดทูน บูชา ปรารถนาเคียงคู่	คู่สอง ครองคล้องใจ
แดนแคว้นใด ได้เคยร่วมฝัน	เคยรักมัน สัญญาเปล่าเลย
สุดสิ้น สลายพราภพหาย ตายจาก	บ่พราก รักนี้ มีไว้

..โอ โอ้ ละทนอ	ขอคืนฟ้ามาเป็นพยาน.
อันความ รักข้านี้ตั้งปมลิ้น	เงินดินสลาย ขอความรักมันมึนคลาย
ตราบเท่าสาย น้ำยังไหลริน	ขอความ รักนี้ปลิ้นเงินดิน เงินฟ้า
เทิดทูนไว้ มันใจรักแท้	ปผืนแปรเงินดินเงินฟ้า
อย่ากลับคืนคำเมื่อเธออ้างสัญญา	
อย่าเปลี่ยนนวางจาเมื่อเวลาแปรเปลี่ยนไป	(รางวัลแดคนางช้างฝัน)
มันคงจริงใจ รักใคร รักจริง	(ล่องแม่ปิง)
เพียงเศษพลังแห่งรักมันคง ชื่อแต่ลัทธิตรง หนักแน่นภูผา	(นางนอน)
ชีพวงววย ถือความสัตย์ไว้อยิ่งเหลือ	(น้ำใจสาวเหนือ)
บริสุทธิ์ไม่ปนไม่เจือ เมื่อฮักไผ่หัวใจมันเอย	(สามปอยหลวง)

แม้ว่า บทเพลง “สาวเชียงใหม่” “ยินดีเจ้า” “ก่าแม่” และบทเพลง “เจ้าดวงตอกไม้” ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องความรักโดยตรง แต่ก็ได้กล่าวถึงการเป็นคนรักที่ดี เช่น ต้องเคารพสามี ให้แก่การบ้านการครัว ต้องรู้จักช่วยกันทำมาหากินเลี้ยงชีพ ให้เป็นคู่คิดที่เคียงบ่าเคียงไหล่ รู้จักรักษาคำพูด ดังนั้น การรักษาสัจจะ คำสัญญาที่ให้ไว้ต่อกันเป็นคุณธรรมอีกข้อที่บทเพลงเหล่านี้ให้การยกย่อง แม้บทเพลงเหล่านี้จะเป็นคำสอนหญิงสาว แต่เรื่องราวในบทเพลงหลายเพลงก็กล่าวถึงการไม่รักษาสัจจะของฝ่ายชาย เช่น บทเพลง “สาวเชียงใหม่” “ก่าแม่” “น้ำใจสาวเหนือ” ซึ่งก็เป็นการสอนหญิงสาวทางอ้อมว่า การไม่รักษาสัจจะนั้นไม่ดี ดังนั้นการจะเลือกคู่ครองต้องดูให้ดี อย่างเชื่อด้านโดยง่าย และเมื่อถูกผู้ชายหลอกให้รอ หญิงสาวจะต้องดำเนินชีวิตต่อไป แม้จะหมดหวังจากความรัก ดังนั้นการปรับตัวใช้ชีวิตเป็นทางออกที่ดี แม้จะพลาดหวังเรื่องความรักก็ยังคงทำมาหากินเพื่อดำรงชีวิตต่อไปได้ด้วยตนเอง

5) คำสอนเรื่อง ประเพณีวิถีชีวิต วัฒนธรรมและคติความเชื่อ

หมายถึง คำสอนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิถีชีวิตชาวไทยวน ในวัฒนธรรมล้านนา

ในบทเพลง “สาวเชียงใหม่” “ล่องแม่ปิง” “ก่าแม่” เป็นคำสอนหญิงสาวที่ยังไม่แต่งงานให้รู้ธรรมเนียมประเพณี เมื่อหนุ่มสาวมีความรัก สังคมล้านนาเปิดโอกาสให้หญิงสาวได้รู้จักกับผู้ชายหลายคน ให้โอกาสได้พบปะพูดคุยกัน แต่อยู่ในสายตาของผู้ปกครอง เพื่อให้พิจารณาเลือกคู่ที่เหมาะสม การจะเริ่มสร้างครอบครัวนั้นผู้ชายเป็นฝ่ายสู่ขอผู้หญิง ต้องได้รับคำยินยอมจากพ่อแม่ก่อนถึงจะไปใช้ชีวิตอยู่กับชายคนรักได้ซึ่งจะมีพิธีแต่งงานหรือไม่ก็ได้ แต่หากยังไม่พร้อมที่จะใช้ชีวิตคู่ก็ต้องรู้จักคอยเวลาที่เหมาะสมก่อน ประเด็นนี้อาจจะดูว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่แปลกที่มีการสอนแบบนี้ เพราะสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทส่วนใหญ่ก็ถือจารีตประเพณีการแต่งงานแบบนี้ แต่ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย เป็นถิ่นอาศัยของชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ซึ่งมีประเพณีการแต่งงานที่ไม่เหมือนกลุ่มชาติพันธุ์ไท บางคนนำผู้หญิงที่เป็นฝ่ายสู่ขอผู้ชาย เช่น กะเหรี่ยง เป็นต้น บทเพลงของจรัลกล่าวถึงเรื่องการเลือกผู้ชายได้ ในเพลงสาวเชียงใหม่เป็นหลักฐานว่าผู้หญิงเชียงใหม่มีอิสระในการเลือกคู่ครองตามที่ตนพึงพอใจ และผู้ชายเป็นฝ่ายสู่ขอผู้หญิงเพื่อแต่งงาน แต่การจะเลือกคู่ครองนั้นต้องพิจารณาให้ดี ๆ ดังที่ Saabuapat (2012, p. 7) ได้กล่าวว่า เพลงก่าแม่เป็นคำเตือนใจลูกสาวให้เลือกคนที่มีความรักจริงใจและขยันทำงานจะทำให้พบเจอนคนที่ดี เพราะการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนละเอียดรอบคอบจะส่งผลให้การตัดสินใจไม่ผิดพลาด ดังในบทเพลงสาวเชียงใหม่ นอกจากจะฟังเพลินจากทำนองดำเนินไปเรื่อย ๆ เนื้อเพลงยังเป็นถ้อยคำที่บรรยายความรู้สึก

สลาย ๆ บอกเล่าถึงกรรมมีชายหนุ่มและเวียนมาพูดคุยทุกวัน ทั้งหนุ่มคนเมืองและคนที่มาจากต่างจังหวัดหนุ่มที่มาเที่ยวบอกว่าจะมาสู่ขอ พ่อแม่ก็รับรู้แล้ว แต่แล้วหนุ่มก็เจียบหายไป ทำให้สาวเสีงใหม่ ไม่เชื่อคำพูดของหนุ่ม ๆ ล้าหนาเหล่านั้นแล้ว ตัดสินใจเลือกหนุ่มชาวคองที่เชื่อได้มากกว่า

จากเนื้อหาทั้ง 10 บทเพลง พอสรุปประเด็นคำสอนหญิงสาวล้านนา ได้ดังนี้

เรื่องความประพฤติส่วนตัว สอนให้รักในเกียรติและศักดิ์ศรีลูกผู้หญิง มีความภูมิใจในวัฒนธรรมล้านนา มีจิตใจเยือกเย็น ร่าเริง จริ่งใจ ไม่ควรแสดงจริตมารยาท มีใจหนักแน่น ไม่หวั่นไหวหุบเบาเชือกคนง่าย

เรื่องการครองตนในสังคม สอนให้เลือกคู่ที่เหมาะสมกับตน รู้จักเวลาที่เหมาะสมและเคารพค่านิยมและประเพณี เพื่อฟังพ่อแม่ การรู้จักปรับตัวแก้ปัญหา รักเกียรติศักดิ์ศรี มีความภูมิใจในวิถีท้องถิ่นบ้านเกิด

เรื่องการครองเรือน สอนให้รับผิดชอบดูแลบ้าน ทำอาหารเลี้ยงครอบครัวให้อร่อย รู้จักประหยัด รู้จักทำมาหากินและรู้จักเก็บออม มีกิริยาอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ตีเสมอผู้ใหญ่ ไม่ดูดี ไม่ขี้เกียจ ช่วยสามีทำงานเลี้ยงครอบครัว ดูแลปรนนิบัติสามีไม่ขาดตกบกพร่อง เช่น ไม่เข้านอนก่อนสามี ตื่นนอนแต่เช้าก่อนสามี ไม่หุบเบาเชือกคนที่ช่างพูดนอกบ้าน ไม่แสดงกิริยาไม่ดีให้คนอื่นดูแคลน

เรื่องความรัก สอนให้ซื่อตรงต่อคนรัก รักษาสัจจะคำมั่นสัญญาต่อกัน เมื่อแต่งงานใช้ชีวิตร่วมกันหญิงสาวต้องเคารพสามี เป็นการให้เกียรติ ยกย่องให้กำลังใจผู้นำครอบครัว เป็นคู่คิดที่เคียงบ่าเคียงไหล่ หากยังไม่ได้แต่งงานการถือสัจจะ รักษาคำสัญญาต่อคู่รักเป็นเรื่องสำคัญ แต่หากถูกผู้ชายหลอก หญิงสาวก็ต้องดำเนินชีวิตต่อไปได้แม้จะหมดหวังจากความรัก

เรื่องประเพณี วิถีชีวิตวัฒนธรรม และคคิความเชื่อ สอนให้รู้จักกาลเทศะ รู้จักอดทนรอคอยเวลาที่เหมาะสมก่อน สอนความรู้ให้มีความสามารถและมีความประพฤติที่ดี เช่น สอนหญิงสาวที่จะออกเรือนต้องมีฝีมือในการทำอาหาร ต้องบริหารครอบครัว จัดการค่าใช้จ่าย สามารถทำงานเลี้ยงชีพ การออมเงิน

จากบทเพลงที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่านอกจากความสุนทรีย์ของบทเพลงที่กล่อมเกลารมณณ์ผู้ฟังได้ดี และยังบอกเล่าความรู้เรื่องความประพฤติที่ดีของหญิงสาวที่ชาวล้านนาใช้อยู่มาแต่โบราณแล้ว บทเพลงของจรัล มโนเพ็ชร ยังทำหน้าที่เป็นผู้เผยแพร่คำสอนในเรื่องคคิความเชื่อ ค่านิยมให้ยังคงได้ยินได้ฟังกันอยู่ทั่วไป หากเนื้อหาเหล่านี้ไม่ถูกเผยแพร่ผ่านบทเพลง การรับรู้ของผู้คนก็ไม่กว้างขวาง ไม่มี การตอถ้อยบ้อย ๆ เหมือนการฟังคำสอนผ่านบทเพลง หากไม่มีบทเพลงที่กล่าวถึงเรื่องราวเหล่านี้ คนรุ่นใหม่ที่เกิดโตขึ้นในวัฒนธรรมแบบสยาม และวัฒนธรรมตะวันตกก็อาจไม่เคยทราบเลยว่ ล้านนามีชุดคำสอนเหล่านี้ที่ใช้ในการอบรมกุลธิดาของสังคมล้านนา ซึ่งเป็นคำสอนที่ลุ่มลึกและเอื้อให้สังคมมีความสุขเช่นนี้

ดังนั้น การเผยแพร่คำสอนเรื่องใดก็ตามในรูปแบบของบทเพลงที่น่ารื่นรมย์ใจจึงเป็นกลวิธีหนึ่งที่ไม่ควรมองข้าม หากต้องการจะธำรงค่านิยมที่ดั้งเดิมของสังคมให้คงอยู่ การบอกเล่าคำสอนผู้หญิงล้านนาผ่านบทเพลงที่มีชื่อเสียงนั้น จะทำให้เกิดการรับรู้สาระคำสอนในวงกว้างและยังเป็นบันทึกลึกซึ้งทางวัฒนธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ทำให้ผู้คนยุคต่อมาทั้งในสังคมล้านนาและในพื้นที่ต่างวัฒนธรรมได้รับทราบว่ามีคำสอนที่ลึกซึ้งเหล่านี้ในสังคมล้านนามาแต่โบราณ

บทสรุป

บทเพลงของจรัล มโนเพ็ชร นอกจากจะไพเราะสร้างบรรยากาศอันสวยงามของผืนแผ่นดินล้านนาผ่านบทบรรยายและทำนองดนตรีอันรื่นหู มีเนื้อร้องที่เป็นบทกวีอ่านแล้วตราตรึงใจแล้ว บทเพลงของจรัล มโนเพ็ชร ยังทำหน้าที่เป็นการบันทึกและเผยแพร่วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อของชาวล้านนา โดย ถ่ายทอดผ่านภาษาล้านนาไทยวน ซึ่งมีทั้งสอนโดยตรงกับสอนแบบอ้อมๆ บทเพลงเหล่านี้ได้ทำหน้าที่เป็นสื่อบันทึกคำสอนผู้หญิงล้านนา 5 ด้าน ได้แก่ 1) คำสอนเรื่องความประพฤติส่วนตัว 2) คำสอนเรื่องการครองตนในสังคม 3) คำสอนเรื่องการครองเรือน 4) คำสอนเรื่องความรัก 5) คำสอนเรื่องประเพณีวิถีชีวิต วัฒนธรรมและคติความเชื่อ ซึ่งวรรณกรรมคำสอนผู้หญิงล้านนาเหล่านี้ ถูกนำมาถ่ายทอดซ้ำ ๆ เมื่อมีการขับร้องบทเพลงดังกล่าว ทำให้คำสอนถูกบันทึกลงในความทรงจำของผู้ฟังเพลง เป็นประโยชน์ในการสอนตนเอง หรือบอกเล่าต่อกันลูกหลานต่อไปได้

References

- Khamyot, S. (2016). Lanna Ideology in the songs of Charan Manopech. *Journal of Thai Lanna Wisdom, Chiang Mai Rajabhat University*, 11, 10–30. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/khuangpaya/article/view/235982> (In Thai)
- Kirawati, P. (2009). *Charan Manophet and the partial representation of Lanna identity. Independent study (Master's thesis)*. Chiang Mai University. (In Thai)
- Phongcharoen, S. (1992). *Lanna traditional music notation*. Chiang Mai: n.p. Retrieved from <https://lannainfo.library.cmu.ac.th/online/music.php> (In Thai)
- Prangwattanakun, S. (2014). *Didactic literature of Lanna: Characteristics, wisdom, and values*. Chiang Mai: Center for Lanna Studies. (In Thai)
- Saaiapat, T. (2012). Lanna Folksongs by Suntaree Weachanon. *Ganesha Journal*, 8 (1), 17–24. (In Thai)
- Thipdet, U., & Nantachanthul, S. (2023). Representation of Northern Thai people in Charan Manopech's songs. *Uttaradit Rajabhat University Journal of Humanities and Social Sciences*, 10 (1), 167–184. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/johuru/article/view/263877>

กลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน ของ พงศก

The Female Character Presentation Strategies in
Pongsakorn's Detective Novels

ภูรีรัตน์ สายสุน^{*1} / ราชนีย์ นิลวรรณภา²
Phureerat Sailun^{*1} / Rachan Nillawannapha²

^{1,2} สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม 44150, ประเทศไทย
^{1,2} Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University,
Maha Sarakham 44150, Thailand

^{*}Corresponding author E-mail: Lookplaphureerat@gmail.com

Received: January 14, 2025

Revised: February 28, 2025

Accepted: March 2, 2025

Abstract

This research article aims to study female character presentation strategies in six detective novels by Pongsakorn, The results showed three strategies, namely, the detective personality presentation strategy, the interactive presentation strategy, and the status and role presentation strategy which is female characters with the ability to solve various cases, the author puts forward a good detective personality presentation, namely, analytical thinking ability, meticulousness, calmness, patience, persistence, courage, observation, decisiveness, and quick wit that help handling various problems. Therefore, the characters can be able to accurately and justly unravel murder cases. The interactive presentation strategies for characters to interact with family and society were found to be mostly about helping others, sacrificing, and forgiving. Presentation strategies for various statuses and roles, such as daughter, mother, and wife, reflect the image of female characters in the social context with cultural dimensions of class, ethnicity, gender, status, and belief in order to create acceptance and equality between male and female characters.

Keyword: character presentation strategy, female character, detective novels

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร จำนวน 6 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิง 3 กลวิธี คือ กลวิธีการนำเสนอด้านบุคลิกภาพนักสืบของตัวละครหญิง กลวิธีการนำเสนอด้านปฏิสัมพันธ์ และกลวิธีการนำเสนอด้านสถานภาพและบทบาท ซึ่งกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงให้มีความสามารถในการคิดที่ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้เขียนมีการนำเสนอกลวิธีด้านบุคลิกภาพที่หลากหลาย ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความละเอียดรอบคอบ ใจเย็น อดทนอดกลั้น มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีความกล้าหาญ เป็นคนช่างสังเกต กล้าตัดสินใจมีไหวพริบปฏิภาณสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สามารถคลี่คลายเรื่องราวในคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นได้ด้วยความถูกต้องและยุติธรรม กลวิธีการนำเสนอด้านปฏิสัมพันธ์พบปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัวและสังคม โดยส่วนใหญ่นำเสนอการช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ และให้อภัย และกลวิธีการนำเสนอด้านสถานภาพพบการนำเสนอบทบาทที่หลากหลาย เช่น บทบาทความเป็นลูกสาว บทบาทความเป็นแม่ และบทบาทความเป็นภรรยา เพื่อสะท้อนภาพลักษณ์ของตัวละครหญิง โดยมีสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในบริบททางสังคมที่มีมิติวัฒนธรรมของชนชั้น ชชาติพันธุ์ เพศ สถานะ ความเชื่อ เพื่อสร้างการยอมรับ ความเท่าเทียมกันระหว่างตัวละครชายและตัวละครหญิง

คำสำคัญ: กลวิธีการนำเสนอตัวละคร, ตัวละครหญิง, นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน

บทนำ

นวนิยายเป็นรูปแบบของวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีความนิยมจากผู้อ่านมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื้อหาที่มีความสนุกสนานสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้อ่าน มีความสมจริงทั้งด้านเนื้อหาและตัวละคร การนำเสนอมุ่งเน้นให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือและรู้สึกคล้อยตามไปกับเรื่อง นวนิยายมีหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นนวนิยายแนวการเมือง แนวรัก สะท้อนปัญหาสังคม รวมถึงนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน

นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน (Detective Novels) หรืออาชญนิยาย (Mystery Novels) เป็นนวนิยายที่มีลักษณะการดำเนินเรื่องราวที่ซับซ้อนเน้นการสืบสวนสอบสวนและมีการคลายปมปัญหาเป็นหลัก ดังที่ Nukulkit (1996, p. 191) ได้กล่าวไว้ว่า อาชญนิยายและเรื่องลึกลับ (Detective and Mystery Novels) หมายถึง นวนิยายที่มีเนื้อหากล่าวถึงเรื่องการสืบคดีต่าง ๆ กล่าวถึงเรื่องความลึกลับที่ต้องการพิสูจน์ ซึ่งได้รับการคลี่คลายคดีโดยนักสืบ จะต้องอาศัยร่องรอยหรือเงื่อนงำที่มีอยู่จากหลักฐานต่าง ๆ เพื่อสืบหาตัวคนร้าย โดยวิธีการสืบหาจากข้อมูลหลักฐานศพของผู้ตาย โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์และศาสตร์ความรู้ต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการสืบคดี อีกทั้งยังมีการใช้พลังเหนือธรรมชาติ เช่น วิชาไสยศาสตร์ เข้ามามีส่วนในการดำเนินเรื่องเพื่อสร้างความตื่นเต้นและน่าติดตามมากยิ่งขึ้น

นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของไทยพัฒนารูปแบบอย่างซับซ้อน ตลอดจนถ่ายทอดปมปัญหาและเรื่องราวของผู้คนร่วมสมัยที่เป็นการตีแผ่ด้านมืดของจิตใจมนุษย์ผ่านเนื้อหาที่ปรากฏอย่างโดดเด่น

ในผลงานของ “พงศกร” เป็นนามปากกาของนายแพทย์พงศกร จินดาวัฒนะ นักเขียนซึ่งมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในผลงานซีรีส์ผ้า และนวนิยายแนวเหนือธรรมชาติได้รับการยกย่องว่าเป็น “เจ้าพ่อนวนิยายลึกลับสยามขวัญ” ต่อมาพงศกรได้เขียนนวนิยายสืบสวนสอบสวนเริ่มจากเรื่อง ปริศนาทะเล ซึ่งมีแนวเป็นนักสืบที่เป็นเรื่องลึกลับแบบเบา ๆ จากนั้นจึงได้พัฒนาการเขียนนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนแบบที่เรียกจริงเป็นนวนิยายซีรีส์ “สายเลือดนักสืบหญิง” ซึ่งประกอบด้วยนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา และชุดคุณหญิงยอดนักสืบที่ผู้เขียนได้นำเสนอตัวละครหญิงอย่างโดดเด่นและมีการดำเนินเรื่องที่แตกต่างจากนักเขียนคนอื่น เนื่องจากนวนิยายของพงศกรได้มีการสอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิง และสะท้อนภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงออกมาให้สังคมได้รับรู้ ซึ่งมีบทบาทและสถานภาพแตกต่างกัน พงศกรนำเสนอในลักษณะเชิงสืบสวนสอบสวนโดยการนำลักษณะพิเศษของผืนผ้ามาเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ปริศนา ตลอดจนการประยุกต์เอาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของผ้าชั้นสูงที่ราชสำนักในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่สวางไวใช้เฉพาะในราชสำนัก ซึ่งขุนนางที่ได้รับพระราชทานตามบรรดาศักดิ์ โดยลวดลายบนผ้านำบอกถึงลำดับชั้น ตำแหน่ง และหน่วยงานของผู้สวมใส่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง มาสร้างสรรคเข้ากับความรู้ในเหนือธรรมชาติ ตลอดจนการนำกระบวนการสืบสวนสอบสวนด้านการแพทย์นิติเวช การชันสูตร เข้ามาช่วยเพื่อหาสาเหตุผลของการตายและเชื่อมโยงไปหาตัวคนร้ายได้ นอกจากนี้ยังได้นำเสนอให้เห็นถึงอิทธิพลของบริบททางสังคมที่มีต่อการนำเสนอตัวละครหญิงแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนทางมิติวัฒนธรรม และสังคมในมิติของชนชั้นชาติพันธุ์ เพศ สถานะ ความเชื่อ และค่านิยมผ่านเส้นทางความรัก เรื่องลึกลับของตัวละครได้อย่างแนบเนียน โดยตัวละครหญิงมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่นักสืบ เพื่อค้นหาความจริงและค้นหาตัวผู้กระทำผิด อีกทั้งแต่ละคดีล้วนเกี่ยวข้องกับราชสำนักในสมัยอยุธยาและสมัยรัชกาลที่ 7 แม้ว่าบทบาทจะขัดแย้งกับค่านิยมของสังคมในสมัยนั้น ซึ่งผู้หญิงมีบทบาททางสังคมน้อยกว่าผู้ชาย ดังที่ Sangkaphan (1995, p. 82) กล่าวว่า สถานที่ทำงานของผู้หญิงจึงเป็นที่บ้านและรับผิดชอบทุกอย่างภายในบ้าน ส่วนผู้ชายก็รับผิดชอบทุกอย่างนอกบ้าน ดังจะเห็นได้ว่าในนวนิยายชุดนี้กลวิธีการนำเสนอตัวละครฝ่ายหญิงให้มีความเฉลียวฉลาด มีความสามารถในการไขคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นด้วยความรู้ความสามารถของตนเองทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีการแทรกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ รวมถึงบุคคลที่มีตัวตนจริงในอดีตปรากฏอยู่ในเรื่องด้วย ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนานและประทับใจตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

ด้วยความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร โดยศึกษานวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ ลายกินรี ลานเหมราช ลายราชสีห์ เปลวนกนก ฉัตรนกนก และเชือกนก โดยประยุกต์ใช้แนวคิดกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงและสตรีนิยมมาเป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ การศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นวิธีการศึกษาที่สัมพันธ์กันระหว่างการนำเสนอตัวละครหญิงกับสตรีนิยมที่นักเขียนชายถ่ายทอดผ่านวรรณกรรมประเภทนวนิยายเชิงสืบสวนสอบสวน โดยการนำเอาลักษณะพิเศษของผ้าและเครื่องประดับของผู้หญิง ตลอดจนการนำศาสตร์ทางการแพทย์เข้ามาเป็นกุญแจสำคัญในการไขปริศนา ซึ่งตัวละครหญิงมีบทบาทสำคัญในบริบททางสังคมที่มีมิติวัฒนธรรมสังคมในยุคสมัยอยุธยา และสมัยรัชกาลที่ 7 ที่มีมิติของชนชั้นชาติพันธุ์ เพศ สถานะ ความเชื่อ และค่านิยมผ่านเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างน่าสนใจ อีกทั้งยังสามารถนำไปศึกษาทั้งกลวิธีการนำเสนอตัวละครและภาพลักษณ์ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร

ขอบเขตของการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ คือ นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน ซึ่งมีตัวละครหญิงมีบทบาทสำคัญ ในการดำเนินเรื่อง โดยนามปากกาของพงศกรเป็นผู้ประพันธ์คนเดียว จำนวน 6 เล่ม ประกอบด้วย 2 ชุด คือ ชุดนักสืบสตรีอยุธยา ได้แก่ ลายกินรี ลานเหมราษ และลายราชสีห์ และชุดคุณหญิงยอดนักสืบ ได้แก่ เปลวนก กั๊กตรรกน และเชิญกนก

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร ผู้วิจัย ได้ทบทวนความคิดของ Punnotok (1984, p. 105) ได้ให้แนวคิดในการวิเคราะห์ตัวละครไว้ว่ากลวิธีการนำเสนอบุคลิกภาพของตัวละครสำคัญ ๆ ในเรื่องที่มีผู้เขียนสร้างไว้อย่างมีชีวิตตลอดจนการให้รายละเอียด ภูมิหลังของตัวละครเหมาะสมกับบทบาทที่ปรากฏอยู่ในท้องเรื่องหรือบุคลิกภาพที่น่าสนใจแปลกใหม่นอกจากนี้มืองค์ประกอบในกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงที่ผู้อ่านต้องพิจารณาตามที่ Prachakul (2009, pp. 158 - 162) ได้กล่าวไว้ว่า แท้จริงแล้วตัวละครที่เราเห็นโลดแล่นอยู่ในนวนิยายนั้นเป็นเพียงภาพที่สร้างขึ้นจากองค์ประกอบต่าง ๆ และมีวิธีการนำเสนอให้ผู้อ่านรับรู้ในการสร้างตัวละครหนึ่ง ๆ โดยนำเสนอใน 2 วิธี คือ การนำเสนอโดยตรง และการนำเสนอโดยอ้อม สอดคล้องกับ Chaisaiwatthana (2009, pp. 121 - 122) การนำเสนอลักษณะตัวละครของผู้ประพันธ์ โดยการบรรยายอุปนิสัยของตัวละครโดยตรง การบอกนิสัยใจคอของตัวละครผ่านพฤติกรรมการบอกอุปนิสัยของตัวละครผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง และการบอกอุปนิสัยของตัวละครจากความสัมพันธ์และปฏิกริยาระหว่างตัวละครอื่น ๆ

Phurisinsit (2002) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับสตรีนิยมไว้ว่า หัวใจของปิตาธิปไตยในการควบคุมและกดขี่ผู้หญิง สอดคล้องกับ Patket (2008, p. 43) กล่าวถึง แนวคิดสตรีนิยมที่มีรากฐานอยู่บนความเชื่อ ความคิดของผู้หญิงสมัยใหม่ มีอิสระ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง เนื่องจากความมั่นใจในใจที่ถูกบ่มเพาะมาด้วยการศึกษา ที่ทัดเทียมกับผู้ชาย ส่งผลทำให้ความเท่าเทียมและสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิตอยู่ของสตรีเพศนั้นเป็นสิ่งสากลไม่ได้ถูกตีกรอบไว้ด้วยข้อจำกัดทางเวลา สถานที่ หรือการศึกษา

จากแนวคิดกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงและแนวคิดสตรีนิยมข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้ มาใช้ในการวิเคราะห์ทบทวนกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิง โดยวิเคราะห์การนำเสนอตัวละครหญิงที่อธิบายบุคลิกภาพ พฤติกรรม การกระทำ คำพูดของตัวละคร ดังนั้นพฤติกรรมของตัวละครหญิงที่ปรากฏในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกรซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดนี้ มาพิจารณาบุคลิกภาพ ปฏิสัมพันธ์ สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงผ่านกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิง และแนวคิดสตรีนิยมที่สื่อให้เห็นกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงของพงศกรในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขึ้นเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร จำนวน 6 เล่ม ประกอบด้วย 2 ชุด คือ ชุดนักสืบสตรีอยุธยา ได้แก่ ปลายกินรี ปลายเหมมราช และปลายราชสีห์ และชุดคุณหญิงยอดนักสืบ ได้แก่ เปลวนก ผีตรรกนก และเชิญกนก
2. ขึ้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร โดยแบ่งการวิเคราะห์ตามประเด็นต่อไปนี้ กลวิธีการนำเสนอด้านบุคลิกภาพนักสืบของตัวละครหญิง กลวิธีการนำเสนอด้านปฏิสัมพันธ์ และกลวิธีการนำเสนอด้านสถานภาพและบทบาท
3. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **กลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิง** หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่พงศกรใช้ในการสร้างตัวละครหญิงสื่อสารผ่านเรื่องราวในนวนิยาย เพื่อสะท้อนบทบาท หน้าที่ สถานภาพต่าง ๆ ที่ปรากฏในสังคม ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ กลวิธีการนำเสนอด้านบุคลิกภาพนักสืบของตัวละครหญิง กลวิธีการนำเสนอด้านปฏิสัมพันธ์ กลวิธีการนำเสนอด้านสถานภาพและบทบาท
2. **นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน** หมายถึง นวนิยายที่มีการสร้างเรื่องราวเหตุการณ์เกี่ยวกับคดีการฆาตกรรม ภายในเรื่องนำไปสู่การสืบหาความจริง โดยตัวละครหญิงทำหน้าที่เป็นนักสืบเพื่อคลี่คลายปมปัญหาของเหตุการณ์ฆาตกรรมเหล่านั้น

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า กลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร เพื่อสะท้อนบุคลิกภาพ ปฏิสัมพันธ์ สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงผ่านกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงพบกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิง 3 กลวิธี ดังนี้

1. กลวิธีการนำเสนอด้านบุคลิกภาพนักสืบของตัวละครหญิง

จากการศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกรพบว่า มีการนำเสนอด้านบุคลิกภาพนักสืบของตัวละครหญิง 8 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 ตัวละครหญิงมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์

การมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ เป็นลักษณะสำคัญที่นักสืบทุกคนจะต้องมี เพราะเราไม่ทราบเหตุการณ์ฆาตกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ใครเป็นผู้กระทำหรือผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำ และทำไปด้วยสาเหตุใด จึงต้องอาศัยการวิเคราะห์จากหลักฐานที่สามารถเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุ วัตถุ

พยาน พยานบุคคล แล้วจึงนำข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บได้ทั้งหมดนั้นมาประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อจะได้คลี่คลายคดีที่เกิดขึ้น จึงสามารถจับกุมตัวคนร้ายได้อย่างถูกต้องว่าใครเป็นผู้ลงมือสังหารและวัตถุประสงคฺ์ที่ตกลงไปนั้นเพราะอะไร (Kukiat, 2020, p. 131)

ตัวอย่างที่ 1

“ท่าทางของบุรุษที่บุกเข้ามาจะปลุกปล้ำฉัน ไม่ใช่เข้ามาโดยบังเอิญ และไม่ใช่ครั้งแรกที่มันเข้ามา” เจ้าจอมสารก็เอ่ยด้วยความมั่นใจ “มันเดินเห็นอย่างชำนาญ รู้จักหนทางในวัง รู้จักห้องหับต่าง ๆ ในตำหนักเป็นอย่างดี ตอนที่ฉันแต่งมันบาศเจ็บ คนร้ายวิ่งไปอย่างคล่องแคล่ว หากเป็นคนที่เพิ่งเข้ามาครั้งแรกไม่มีทางหนีจากพวกโซลนไปได้แน่”

(Pongsakorn, 2018b, p. 354)

จากตัวอย่าง ความสามารถของตัวละครหญิงเจ้าจอมสารที่ใช้สติปัญญาในการพิจารณาทบทวนเหตุการณ์ร้ายที่เกิดขึ้นกับตัวเองว่าบุรุษที่จะทำร้ายเธอนั้นต้องเข้าออกนอกในตำหนักของเจ้าจอมมณูชกับเจ้าจอมฉิมมาเป็นเวลานานแล้ว เพราะรู้จักทางเดินในตำหนักอย่างดีและสามารถหลบเลี่ยงการจับกุมของโซลนได้

1.2 ตัวละครหญิงมีความละเอียด รอบคอบ ใจเย็น อุดมคติกลับ

ความละเอียด รอบคอบใจเย็น อุดมคติกลับ เป็นคุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของนักสืบ เพราะในการพิสูจน์หลักฐานความจริงของคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจำเป็นต้องมีการสืบหาพยานและหลักฐานทั้งที่เป็นวัตถุและบุคคล นักสืบจึงต้องมีความละเอียดรอบคอบอย่างที่สุด ไม่ด่วนสรุปว่าใครเป็นฆาตกรจนกว่าจะหาหลักฐานมาพิสูจน์ให้มากที่สุด ซึ่งจะต้องใช้เวลา ฉะนั้นนักสืบที่ดีจะต้องมีความรอบคอบ อุดมคติกลับ ใจเย็น รู้จักรอคอยเพื่อความแน่นอนชัดเจน สามารถจับตัวผู้กระทำผิดได้ถูกต้องไม่ผิดคน

ตัวอย่างที่ 2

“ฉันไม่ได้เมา” เจ้าจอมสารก็กระซิบเท้าด้วยความขัดใจ เธอไม่อยากบอกให้รู้ว่าทั้งหมดเป็นแผนของเธอเอง สารก็ซ่อนแผนแกล้งเมา เพื่อให้สองเจ้าจอมตายใจ ก่อนจะมาตำหนักเจ้าจอมมณูชและเจ้าจอมฉิมในค่านนี้ สารก็พอจะคาดการณ์ได้ล่วงหน้าแล้วว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง พอโหมตเคยสอนพี่สาวให้ระวังตัวว่าจะถูกคนมอมเมาเหล่าได้ เธอจึงเตรียมเคียวว่านรางจืด อมกาทองมันเอาไว้ในกระพุ้งแก้มเตรียมสำหรับถอนพิษเหล้ามาก่อนหน้านี้แล้ว เจ้าจอมทั้งสองพยายามมอมเมาเธออย่างไร ก็ไม่มีวันได้ผลที่สารก็แกล้งทำเป็นเมา เพราะอยากจะรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นต่อไปต่างหาก

(Pongsakorn, 2018b, pp. 331 - 332)

จากตัวบทข้างต้นตัวละครหญิงเจ้าจอมสารก็เข้ามาในตำหนักของเจ้าจอมฉิมและเจ้าจอมมณูชเพื่อหาหลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุการเสียชีวิตของเจ้าจอมดอกแก้ว ก่อนที่จะเข้ามาเจ้าจอมสารก็วางแผนไว้เป็นอย่างดี โดยเคียวว่านรางจืดก่อนเข้ามาในตำหนักและแกล้งเมาเหล้าออง เพื่อให้เจ้าจอมฉิมและเจ้าจอมมณูชหลงเชื่อ ดังจะเห็นได้ว่าตัวละครหญิงเจ้าจอมสารก็มีคุณความละเอียด รอบคอบ ใจเย็น อุดมคติกลับในการหาสาเหตุการเสียชีวิตของเจ้าจอมดอกแก้วได้จนสำเร็จ

1.3 ตัวละครหญิงมีความยุติธรรม รักความถูกต้อง

ความยุติธรรม รักความถูกต้อง เป็นคุณลักษณะสำคัญไม่น้อยกว่าด้านอื่น เพราะบางครั้งก็อาจมีการจับผู้ร้ายผิดตัวหรือบางครั้งก็ผู้ร้ายตัวจริงพยายามสร้างหลักฐานเท็จ เพื่อเบี่ยงเบนประเด็นทำให้ตำรวจเข้าใจผิดหรือสงสัยบุคคลอื่นแทน ฉะนั้นนักสืบที่ดีจึงต้องมีความยุติธรรมยึดมั่นในความถูกต้อง แม้การหาตัวผู้ร้ายตัวจริงอาจจะยากหรือเสี่ยงอันตราย แต่นักสืบที่มีใจรักความถูกต้องก็ยอมเหนื่อยเพื่อให้คนผิดได้รับโทษ

ตัวอย่างที่ 3

“เราจะด่วนสรุปแบบนี้ไม่ได้” คุณหญิงแสร้งไม่เห็นด้วย “หลักฐานยังน้อยเกินไป ถ้าเป็นพ่อประจาง...เหตุใดผมสาส์กกับอัยจงจึงได้พูดว่าคนสังหารแม่แมวคือพระอัครมเหสี...”

(Pongsakorn, 2017, p. 257)

จากตัวอย่าง กล่าวถึงเหตุการณ์ที่แม่แมวโดนสังหาร เมื่อสอบถามพยานบุคคลที่พบเห็น และหลักฐานต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอที่จะสรุปได้ว่าใครคือผู้ร้ายที่แท้จริง ผู้ต้องสงสัยน่าจะเป็นพระอัครมเหสีกลางลงมือ อาจจะเป็นพระเทพบริบาล หรืออาจจะเป็นพ่อประจางก็เป็นได้ แสดงให้เห็นว่าตัวละครหญิง คือคุณหญิงแสร้งมีความยุติธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง สามารถคิดวิเคราะห์ลำดับเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดีและรอบคอบ

1.4 ตัวละครหญิงมีความกล้าหาญ

ความกล้าหาญในนวนิยายซีรีส์สายเลือดนักสืบหญิงของพงศกรได้สร้างกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงให้มีบทบาทเป็นนักสืบมีบุคลิกภาพที่กล้าหาญ แม้อุปสรรคในการค้นหาความจริงของเรื่องราวที่เกิดขึ้นจะน่ากลัว หรืออันตรายมากเพียงใดแต่ตัวละครหญิงก็มีความกล้าหาญพร้อมเผชิญหน้ากับปัญหาอย่างไม่ห่อถอยหรือถอดใจ

ตัวอย่างที่ 4

“นายสมบัติมีธุระอะไรกับฉัน” คุณหญิงเปลวทนถามเอ่ยถามทั้งที่พอจะเดาว่านายสมบัติมาพบด้วยเรื่องอะไร...เขาวางของกระดาดที่ภายในมีรูปภาพจากร้านฉายานรังสีหลังตรงหน้าคุณหญิงโดนแรง ดวงตาที่จ้องมองตรงหน้านั้นแดงก่ำ...“มีมิจุดประสงค์อะไร ถึงเอากาพย์ในของนี้ไปให้กู คิดจะประจานกูอย่างนั้นหรือ” “ไม่ได้มีวัตถุประสงค์อะไร ไม่ได้คิดจะประจาน” แม้อีกใจจะเดินโครมครามหากคุณหญิงเปลวทนถามอีกฝ่ายไม่ยอมถอย “ก็โนเมื่อภาพนี้เป็นภาพของคุณ...ฉันก็แค่เอาไปให้ก็เท่านั้น...ถ้าคิดจะประจาน ฉันเอาไปลงหนังสือพิมพ์ เอาไปติดในที่สาธารณะไม่ดีกว่าหรือ แต่ฉันไม่ทำเพราะเป็นภาพที่คุณถ่ายกับเพื่อนของฉันด้วยความเต็มใจ”

(Pongsakorn, 2019a, p. 336)

จากตัวอย่าง คุณหญิงเปลวทนนำรูปถ่ายนายสมบัติกับวิทัศน์แต่งการเป็นหญิง นายสมบัติเกิดความไม่พอใจจึงเกิดมีปากเสียงกัน เธอใช้สติปัญญาในการหลอกล่อให้ผู้ต้องสงสัยพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากตัวบทข้างต้นผู้เขียนนำเสนอตัวละครหญิงให้มีบุคลิกลักษณะที่ใจเย็น รอบคอบ กล้าหาญ และกล้าเผชิญเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ใช้อารมณ์แต่ใช้ความกล้าหาญในการเผชิญหน้าแทน

1.5 ตัวละครหญิงมีไหวพริบปฏิภาณ มีสติและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

พงศกรได้สร้างกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงให้มีบทบาทเป็นนักสืบ ซึ่งบุคลิกภาพการมีไหวพริบปฏิภาณ มีสติและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีของนักสืบควรจะต้องมี เพราะจะช่วยให้ตัวเองรอดพ้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้คาดคิดมาก่อนได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างที่ 5

ลูกจันแสร้งถ่วงเวลา เธอมองข้ามไหล่ชายทั้งสามไปเห็นอะมีนะที่กำลังเดินขึ้นเรือนมาพอดี จึงรีบไปส่งสัญญาณเด็กสาวชาวอินเดียนี่รู้สึว่าเกิดอะไรขึ้น และขยิบตาให้อะมีนะรีบไปบอกพุดซ้อนให้รู้ตัวไว้อีกก่อน..... “งานนี้ต้องยกความดีให้อะมีนะหะ” พุดซ้อนหันไปเอ่ยชมเด็กสาวอินเดียนี่นั่งอยู่มุมห้อง “อะมีนะหะหัวโหมก ระหว่างที่พวกเราพยายามถ่วงเวลากับคนพวกนั้น อะมีนะหะก็รีบไปที่ หอคนไข้ช่วยกันกับบ่าวสองสามคน พาตัวจงไปซ่อนอยู่ในห้องลับได้ทำน้ำด้านหลังเรือนอย่างไรเล่าคะพี่อินทร์”

(Pongsakorn, 2017, pp. 203, 209)

จากตัวอย่าง เมื่อเกิดเหตุการณ์ชายฉกรรจ์จำนวนสามคนบุกเรือนหมอมโหมต ลูกจันสังเกตการแต่งตัวน่าจะเป็นข้าราชการมาจากกรมวัง ชายฉกรรจ์ทั้งสามอ้างว่าเป็นตำรวจได้รับคำสั่งให้มารับตัวพองจ เมื่อได้ฟังเช่นนั้นลูกจันก็ไม่วางใจคนแปลกหน้า เธอมีสติและมีปฏิภาณไหวพริบ สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดีเยี่ยมจึงแสร้งถ่วงเวลา และส่งสัญญาณให้อะมีนะหะไปแจ้งให้พุดซ้อนทราบเรื่อง และนำตัวจงไปซ่อนตัวอย่างรวดเร็ว

1.6 ตัวละครหญิงเป็นคนช่างสังเกต

การช่างสังเกตปรากฏในตัวละครที่มีบทบาทเป็นนักสืบ และเป็นลักษณะสำคัญในการตรวจหาหลักฐาน พิสูจน์ข้อเท็จจริง เพื่อนำไปใช้ยืนยันถึงสาเหตุของการตายที่แน่ชัดว่าเป็นอุบัติเหตุหรือเป็นการฆาตกรรม

ตัวอย่างที่ 6

สิ่งที่สะดุดใจพุดซ้อนมากที่สุดก็คือฝรั่งที่ตายเป็นผู้ชาย แต่กลับแต่งกายราวผู้หญิงสยาม ห่มสไบ สวมพู่กันนุ่งซิงยาวกรอมเท้า...พุดซ้อนจ้องมองชิงฝืนนั้นแล้วก็ต้องอ้าปากค้างด้วยความประหลาดใจ ด้วยลวดลายละเอียดที่ปรากฏบนผืนผ้านั้นคุ้นตาดังนัก หลอนพิมพ์พ่าเสียงแผ่ว ริมฝีปากสันระริกด้วยความประหลาด... “...ลายกินรี...” ผ้าลายกินรีมาอยู่ที่ฝรั่งคนนี้ได้อย่างไร ในเมื่อเป็นผ้า “ลายอย่าง” ที่ใช้กันเฉพาะอยู่แต่ในวังเท่านั้น

(Pongsakorn, 2018a, pp. 20 - 21)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนเล่าถึงเหตุการณ์ตายของชาวต่างชาติเพศชาย ลักษณะสภาพศพแต่งกายเหมือนหญิงชาวไทย ห่มสไบสวมพู่กัน นุ่งผ้าซิงยาว เมื่อพุดซ้อนได้สังเกตลายผ้าฝืนนั้นรู้สึกคุ้นตาและประหลาดใจเป็นอย่างมาก เพราะผ้าฝืนนั้นเป็นผ้าลายอย่าง หมายถึง ผ้าที่ราชสำนักสยามสงวนไว้ใช้เฉพาะในราชสำนัก ใช้เฉพาะพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ชั้นสูง ไม่มีการผลิตหรือจำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไป โดยจัดวาดต้นแบบลายผ้าสยามเพื่อให้อินเดียนผลิตลายผ้า (Samanchart, 2021, p. 3) สิ่งนั้นก็คือผ้าลายกินรี จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าพุดซ้อนเป็นคนช่างสังเกตแม้กระทั่งลายผ้าของผู้เสียชีวิตว่าเป็นลายใด

1.7 ตัวละครหญิงก้ำกัตจิตใจ

การก้ำกัตจิตใจเป็นลักษณะสำคัญต่อการเป็นนักสืบเนื่องจากการสืบหาตัวคนร้ายในคดีต่าง ๆ จำเป็นต้องทำงานแข่งกับเวลา เพราะคนร้ายอาจจะรู้ตัวและหาหนทางหลบหนีได้ หรืออาจจะฆาตกรรม พยายามอื่น เพื่อปิดปากหรืออำพรางคดีได้ จึงทำให้ต้องรีบตัดสินใจในเวลาอันรวดเร็ว

ตัวอย่างที่ 7

“ฉันท่าลึงสงสัย” คุณหญิงพูดเพียงเท่านั้นแล้วก็นิ่งไป “พ่อเด็กดูโหดร้ายมาก แต่ไม่น่าจะเป็นคนลงมือ” “อะไรที่ทำให้คุณหญิงเชื่อแบบนั้น” ดนยาย้อนถาม “มีหลักฐานและข้อสงสัยหลายอย่าง” คุณหญิงถอนใจยาว “ศพของเกตุถูกฆ่าทิ้ง ควกเอาวัยวะภายนอกไป...” “เหมือนกับเด็กรายอื่น ๆ ก่อนหน้านั้น” ดนยาอ้าปากค้าง..... คุณหญิงเชิญกนกใช้ผ้าเช็ดหน้าผืนใหญ่รวบผมเอาไว้หลวม ๆ เธอและดนยาตัดสินใจทิ้งวอดเอาไว้ แล้วออกมาที่ต๋าน้ำนึ่งเรือไปยังชุมชนที่เป็นบ้านของเด็กหญิงเกตุด้วยกัน

(Pongsakorn, 2019c. pp. 274-276)

จากตัวอย่าง เมื่อเกิดเหตุการณ์เด็กหญิงเกตุเสียชีวิต ถูกฆ่าทิ้งและควกเอาวัยวะภายนอกไป คุณหญิงเชิญกนกจึงเกิดความสงสัยจากหลักฐานและข้อสงสัยหลายอย่าง เธอจึงตัดสินใจไปที่เกิดเหตุเพื่อสืบหาความจริงว่าใครเป็นคนฆ่าหนูก่กกันแน่

1.8 ตัวละครหญิงมีความมุ่งมั่นตั้งใจ

ความมุ่งมั่นตั้งใจเป็นลักษณะที่ปรากฏในตัวละครหญิงของพงศกรที่มีบทบาทในการสืบคดีในนวนิยายซีรีส์สายเลือดนักสืบหญิงชุดนี้ เนื่องจากการเข้ามาช่วยสืบคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นมีความเสี่ยงอันตรายอย่างยิ่ง เพราะอาจถูกลอบทำร้าย หรือในบางครั้งอาจต้องลงมือตรวจศพด้วยตนเอง หากไม่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริงแล้วก็จะเกิดความหวาดกลัวจนท้อแท้และท้อถอยไปในที่สุด

ตัวอย่างที่ 8

“ลำพังแค่ลูกปิ่นที่อักษร V ไม่ได้หมายความว่าท่านเจ้าคุณวิศวา หรือท่านเจ้าคุณวิเศษ คือคนร้าย เรายังสรุปแบบนั้นไม่ได้ เพราะบุคคลที่มีชื่อขึ้นต้นด้วยอักษรตัว V อาจเป็นคนอื่น ๆ ก็ได้ อีกอย่าง... กระสุนอีกหนึ่งนัดก็ไม่ได้มีอักษรอะไรสลักเอาไว้เสียด้วย เป็นไปได้ว่าคนร้ายอาจจะมียมากกว่าหนึ่งคน” “ยังไม่ว่าก็ต้องหาทางเอาปืนพกประจำตัวของเจ้าคุณทั้งสองมาตรวจให้ได้” คุณหญิงฉัตรกนกหมายมั่น เธอทราบปัญหาจากหลวงบูรณะประชาวว่าเจ้าคุณวิศวา ไม่นอญญาติให้ตรวจปืนประจำตัวของท่าน “และอาจจะต้องหาทางตรวจเสื้อผ้า ชุดที่ท่านเจ้าคุณทั้งสองสวมในวันที่เกิดเหตุด้วยนะครับ” ... “ถ้าสืบกันตรง ๆ ไม่ได้...หญิงก็จะหาวิธีสืบทางอ้อมเอาเองก็แล้วกัน” คุณหญิงฉัตรกนกพิมพ์่า

(Pongsakorn, 2019b, pp. 261-264)

จากตัวอย่าง คุณหญิงฉัตรกนกมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสืบหาตัวคนร้ายว่าใครเป็นผู้ยิงคุณหญิงวิศวานฤมิตรเสียชีวิต โดยใช้กระดาศลิตมัสถูเข้ากับแขนเสื้อ และตัวเสื้อของผู้ต้องสงสัยที่สวมในวันเกิดเหตุคือ เจ้าคุณวิศวานฤมิตร และเจ้าคุณวิเศษ เพื่อตรวจเขม่าดินปืนจะได้สืบหาตัวคนร้ายว่ากระสุนปืนที่มีอักษรตัว V สลักเอาไว้เป็นของใครกันแน่

2. กลวิธีการนำเสนอด้านปฏิสัมพันธ์

การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ทุกเพศ ทุกวัย และทุกชนชั้น เป็นคุณลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งที่ตัวละครหญิงในนวนิยายซีรีส์ชุดสายเลือดนักสืบหญิงนี้มี และเป็นลักษณะที่สำคัญที่ช่วยในการแสวงหาหลักฐานหรือข้อมูลสำคัญที่จะช่วยในการไขคดีในเรื่องให้คลี่คลายได้ง่ายขึ้น เพราะตัวละครมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในครอบครัว มีเพื่อนหรือคนรู้จักในหลากหลายอาชีพ เมื่อไปสอบถามหรือไปขอความช่วยเหลือก็จะได้รับความร่วมมืออย่างดี

2.1 ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว

จากการศึกษากลวิธีการนำเสนอด้านปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร พบปฏิสัมพันธ์ในทางที่ดีในด้านการดักเตือน การช่วยเหลือ และให้กำลังใจ ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

“ใครว่าขงเหยะ” แมชี้นิ้วหน้า “ฉันทอนด้วยความหวังดีตะหาก หัดทำการทำงาน ขยันขันแข็งให้มันมากกว่านี้หน่อย พ่อมีพี่ชายต้องเป็นหลักให้หนึ่ง ๆ เข้าใจไหม”

(Pongsakorn, 2017, p. 141)

จากตัวอย่าง แมชีเจ้าจอมสารภีหรือเจ้าจอมสารภีมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างพ่อมีผู้เป็นหลานชาย คอยดักเตือนในการช่วยทำงานที่เรื้อนหมอ พ่อมีเป็นพี่ชายควรที่จะเป็นหลักให้หนึ่ง ๆ มิใช่เที่ยวหาความสำราญ การเล่นแล้ว เล่นไป ตีโก้ เป็นอบายมุข และผิดศีลธรรม

2.2 ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม

จากการศึกษากลวิธีการนำเสนอด้านปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกรพบลักษณะของปฏิสัมพันธ์ช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ และให้อภัยผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

“ถ้าอย่างจะสืบเรื่องการตายของวิทศน์...ทำไมต้องเป็นฉันทน์” “อย่างที่คุณบอกไปตอนแรก...เพราะคุณหญิงเปลวคือเพื่อนที่วิทศน์สนิทด้วยมากที่สุด วิทศน์น่าจะเอาอะไรต่อมิอะไรให้คุณเปลวฟัง และนั่นอาจจะเป็นเบาะแสสำคัญ” วิฐรลดใจเบาๆ “ส่วนอีกประการหนึ่ง...ผมเชื่อว่าคุณเปลว มีความสามารถทางการสืบสวนสอบสวน”...เมื่อฟังเหตุผลของวิฐรจบลง คุณหญิงเปลวทงกถึงกับอึ้งไป ไม่รู้จะหาเหตุผลใดมาเอ่ยปฏิเสธ เพราะเธอก็สงสัยตั้งแต่แรกแล้วว่าวิทศน์ไม่ได้ฆ่าตัวตาย หากการจะสืบคดีโดยลำพังนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย แม้ท่านชายดำรงชาติทรงรับปากว่าจะช่วยก็ไม่ง่าย ดังนั้น การที่มีพี่ชายของวิทศน์มาขออึ้งให้เธอช่วย จึงเท่ากับเป็นการช่วยเปิดทางสะดวกให้หนึ่งชั้น..... “ฉันทน์จะช่วยเหลือ...แต่คุณต้องรับปากว่าจะช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือทุกอย่างตามที่ฉันทน์ขอตกลงไหม” คุณหญิงเปลวทงกว่า

(Pongsakorn, 2019a, pp. 112-116)

จากตัวอย่าง ตัวละครหญิงเปलगอนกมีปฏิสัมพันธ์กับทุกคนในบางเปิด คอยช่วยเหลือชาวเมืองบางเปิดเสมอ เมื่อนายวิธูรมาขอให้ช่วยสืบคดีการตายของวิศิษฐ์ซึ่งเป็นน้องชายเพื่อพิสูจน์ว่าไม่ใช่การฆ่าตัวตาย แต่เป็นการฆาตกรรม

3. กลวิธีการนำเสนอด้านสถานภาพและบทบาท

ในสังคมบุคคลแต่ละคนจะมีสถานภาพต่าง ๆ ในขณะเดียวกันบุคคลไม่ได้กำหนดสถานภาพตัวเอง แต่เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสังคมเป็นสิ่งที่กำหนดไว้แล้ว ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร สามีกับภรรยา เป็นต้น ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีสถานภาพและการกระทำอยู่ในขอบเขตของสถานภาพและบทบาท จึงเป็นลักษณะที่เปลี่ยนแปลงได้หรือเป็นไปตามพฤติกรรมของสถานภาพของแต่ละบุคคล โดยที่บทบาทก็คือการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพนั่นเอง Suphap (1999, pp. 26-27)

3.1 สถานภาพและบทบาทของลูกสาว

3.1.1 ลูกสาวผู้กตัญญู เป็นลูกสาวที่รู้สำนึกในบุญคุณ เคารพ เชื่อฟัง ดูแลปรนนิบัติช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของครอบครัว ซึ่งลูกสาวที่ดีจะอยู่ในโอวาทคำสั่งสอนของพ่อแม่ ปฏิบัติตนต่อพ่อแม่ด้วยความเคารพ และมีความกตัญญู เอาใจใส่ ปรนนิบัติดูแลติดต่อลงมา ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 11

“แต่ในหมู่บ้านของเราที่ไม่มีผู้ชายคนไหนเหมาะสมกับแกเท่าเผ่ารามจันทร์อีกแล้วนะ” แม่ช่วยพูด “อย่างไรเสียแกก็ต้องแต่งงาน จะอยู่ชั้นคานแบบนี้ไปไม่ได้หรอก พ่อกับแม่มองดูแล้ว ตารามจันทร์นี่แหละเหมาะสมที่สุด เพราะเป็นวรรณะแพศย์เหมือนกันกับเรา มีกิจการเหมือน ๆ กัน แถมยังมีฐานะร่ำรวยมากเสียด้วย แต่งงานไปแล้วจะมีความสุขไปจนตาย”...รามจันทร์เรียกสินสอดจากครอบครัวของเธอนิดหน่อยพอเป็นพิธี ตาแกไม่ได้อยากได้เงินทอง เขากระสันอยากได้ตัวอะมีนะหมาเป็นเมียมากกว่า หลังจากเข้าพิธีเสร็จเรียบร้อย รามจันทร์ก็แสดงความจริงใจด้วยการคืนเงินสินสอดทั้งหมดให้กับมารดาของเด็กสาว แถมด้วยเงินทอง ผ้าผ่อนแพรพรรณ ข้าทาสบริวารและที่ดินอีกเป็นจำนวนมาก

(Pongsakorn, 2018a, p. 334 - 335)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนนำเสนอตัวละครหญิงอะมีนะหมีในสถานภาพและบทบาทของลูกสาวสะท้อนในด้านความรู้สึกนึกคิด ลูกสาวยังเอาใจใส่ความรู้สึกด้านจิตใจของพ่อแม่ ห่วงใยความรู้สึกของท่านเพื่อไม่ให้พ่อแม่ต้องกังวลใจในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นอีกบทบาทหนึ่งทีลูกสาวที่ดีพึงมี ซึ่งลูกสาวที่ดีก็ควรเข้าใจด้วยว่าพ่อแม่ต้องการให้ลูกตระหนักในความรัก ความเข้าใจที่พ่อแม่มีต่อลูกด้วยเช่นกันเป็นลูกสาวที่เชื่อฟังพ่อแม่ โดยเฉพาะการแต่งงานของลูกสาวก็ต้องได้รับการยอมรับ และยินยอมในการแต่งงานจากพ่อแม่ด้วย

3.1.2 ลูกสาวผู้นำครอบครัว เป็นลูกสาวที่รับผิดชอบกิจการของครอบครัว และภาระต่าง ๆ ลูกสาวสามารถทำหน้าที่ช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ เป็นผู้แบกรับดูแลรับผิดชอบภาระทางเศรษฐกิจ ภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวถือเป็นการตอบแทนคุณ ลูกสาวจึงมีสถานภาพและบทบาทในฐานะหัวหน้าครอบครัว ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 12

เรือนหมอมโหมตมีบ่าวไพร่หลายสิบคน ด้วยกิจการยาสมุนไพรที่ทำขายนั้นต้องอาศัยแรงงานจำนวนมาก บ่าวเกือบทั้งหมดเป็นบ่าวที่อยู่มาตั้งแต่สมัยหมอมโหมตยังมีชีวิต เมื่อสิ้นหมอมโหมต พุดซ้อนก็รับภาระเลี้ยงดูพวกเขาต่อ นับเป็นเรื่องใหญ่สำหรับหญิงสาวมิใช่น้อย

(Pongsakorn, 2018a, p. 65)

ทุกคนในเรือนหมอมโหมตล้วนแล้วแต่เกรงใจแม่หญิงพุดซ้อน ไม่เว้นแม้แต่มีผู้เป็นผู้ชายแม่เฮงและแม่พิกุล เป็นที่รู้กันดีว่าธิดาของหมอมโหมตเป็นคนตรง เป็นคนเด็ดขาด ใครดีก็ว่าดี ใครร้ายก็ว่าร้าย ในสายตาของคนภายนอก เธอดูเหมือนใจดี แต่ถ้าเป็นคนที่ไม่ใกล้ชิดกันแล้วก็จะรู้ว่ายามเอาจริงนั้น เธอก็ไม่ยอมอ่อนข้อให้กับใครหน้าไหนทั้งนั้น ด้วยเหตุนี้พุดซ้อนจึงสามารถปกครองคนทั้งบ้านได้เป็นอย่างดี

(Pongsakorn, 2018a, p. 226)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนได้เล่าถึงตัวละครหญิงพุดซ้อนเป็นลูกสาวของหมอมโหมต เมื่อบิดาเสียชีวิตลูกสาวจึงเป็นผู้ถ่ายทอดเอาสรรพวิชาความรู้ทางการแพทย์ เช่น การรักษาคันไ้ การปรุงยาสมุนไพรเพื่อสร้างรายได้มาจุนเจือปากท้องของคนในครอบครัว ซึ่งพุดซ้อนมีบุคลิกภาพเป็นคนตรงไปตรงมา เด็ดขาด กล้าตัดสินใจ จึงทำให้คนในครอบครัวให้ความเกรงใจ และปกครองบ่าวไพร่ได้เป็นอย่างดี

3.2 สถานภาพและบทบาทของแม่

กลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงที่ถูกใส่เครื่องหมายในเรื่องของสถานภาพและบทบาทภายในครอบครัวในฐานะของ “แม่” ซึ่งถือเป็นสถานภาพในฐานะเป็นผู้ที่กำเนิด คือ การดูแลอบรมลูกให้มีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ เมื่อถูกทำความดีก็ควรชื่นชมเป็นกำลังใจให้ทำความดีต่อไป และเป็นที่พึ่งของลูก (Suphap, 1999, p. 16) พบสถานภาพและบทบาทด้านบวก และด้านลบผลการวิเคราะห์ที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

“แต่หลักฐานและผลการชั้นสุดรทั้งหมด จะเป็นเครื่องตัดสินว่าข้อสันนิษฐานของเราถูกต้องหรือไม่ ระหว่างนี้ที่ผลการชั้นสุดรต่าง ๆ ยังไม่ออกมา แม่คิดว่าหญิงไม่ควรแสดงท่าทางผิดกติให้วงศ์ดู เห็น เพราะจะเป็นการแหวกหญ้าให้งูตื่น”... “นี่คือจุดอ่อน” หม่อมกนกอรพุดต่อ “จะรบกับใคร เราต้องปิดจุดอ่อนอย่าให้คู่ต่อสู้เห็น...เข้าใจไหมหญิงฉัตร”

(Pongsakorn, 2019b, pp. 253 - 254)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนนำเสนอตัวละครหญิงหม่อมกนกอร คอยอบรมเลี้ยงดูลูกโดยการให้เหตุผลให้กำลังใจ และสอนลูกให้รอบคอบในการสืบคดีการตายของคุณหญิงวิศวานฤมิตไม่ควรปักหมุดว่าใครเป็นคนผิด ไม่แสดงกริยา สีหน้า และแววตาให้ผู้อื่นรู้ว่าเราคืออย่างไร เพราะจะทำให้ผู้ต่อสู้เราเห็นจุดอ่อนเราได้

ตัวอย่างที่ 14

“ก็ใครที่สอนฉันเล่นไพ่ เล่นถั่ว เล่นโปชัดตาทั้เป็นเพื่อนกันเล่า” มีหัวเราะร่วน “ถ้าไม่ใช่แม่...สอนให้เล่นฉันติดใจ แบบนี้แล้วจะมาโทษฉันฝ่ายเดียวก็ไม่ถูกหรอกนะจ๊ะ”

(Pongsakorn, 2018a, p. 97)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนเล่าถึงแม่เองเวลาว่างมักจะสอนมี ผู้เป็นลูกชายเล่นการพนัน เช่น เล่นไพ่ เล่นถั่ว เล่นโป เป็นประจำจึงทำให้ลูกซึมซับ ชอบเที่ยวเตร่กับเพื่อน เข้าบ่อน เล่นไพ่ ติ่โก่เป็นประจำ ไม่สนใจจะศึกษาดำรงแผนโบราณที่บิดาเป็นถ่ายทอด ดังจะเห็นได้ว่าแม่เองเป็นแม่ที่ดูแลลูก และอบรมสั่งสอนลูกได้เป็นอย่างดี แต่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกไม่เหมาะสมจนทำให้ลูกลอกเลียนแบบพฤติกรรมของแม่

3.3 สถานภาพและบทบาทของภรรยา

3.3.1 ภรรยาที่ดีงาม เป็นภรรยาที่ปรนนิบัติดูแลสามีอย่างดี ให้เกียรติสามี ซึ่งภรรยาที่ดีคงปรนนิบัติดูแลเอาใจใส่เรื่องอาหารการกิน การดูแลสามียามป่วยไข้และให้เกียรติสามี เช่น การพูดคุยใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาของครอบครัว ไม่ด่วนตัดสินใจเอง ไม่เอาแต่ความคิดของตัวเองเป็นที่ตั้งแต่ฝ่ายเดียว ให้เกียรติสามีในการตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตัวอย่างที่ 15

กับต้นมองร่ำรวยเงินทองก็จริง หากเขาไม่เคยยอมให้ภรรยาถือเงิน คลารามีหน้าที่ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยในบ้านไม่ต่างอะไรกับข้าทาสที่มีหน้าที่รับใช้สามี นาน ๆ ครั้งกับต้นมองถึงจะพาเธอออกงานไปสมาคมกับฝรั่งคนอื่น ๆ

(Pongsakorn, 2018a, p. 178)

จากตัวบทข้างต้น คลารา ทำหน้าที่เป็นภรรยาที่ดี ปรนนิบัติดูแลสามีอย่างดี ดูแลการบ้าน การเรือน ทำอาหาร ซึ่งไม่ต่างจากทาสที่รับใช้สามี ไม่ค่อยได้ออกงานสมาคมสังสรรค์งานสังคม เนื่องจากกับต้นมองดูถูกผู้เป็นภรรยาว่าไม่เคยได้รับการศึกษา จึงไม่มีความรู้และความสามารถในการเข้าสมาคมที่จะเชิดชูสามีได้ จึงเป็นเหตุให้คลารายอมรับสถานะที่ไม่มีปากเสียง คอยแต่ทำงานบ้านเท่านั้น

3.3.2 ภรรยาที่ภาคภูมิใจ เป็นภรรยาที่ทำงานเคียงข้างสามี เป็นที่ปรึกษาในการทำงาน ช่วยเข็ดหน้าชู้ตา ซึ่งภรรยาที่เป็นผู้หญิงสมัยใหม่จะมีบทบาทการแบ่งเบาภาระหน้าที่การงาน เป็นคู่คิดที่ปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ คอยช่วยเหลือดูแลกันในการทำงานเคียงข้างสามี ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตัวอย่างที่ 16

“การเมือง อำนาจ และอิทธิพลล้วนเป็นเรื่องยุ่งเหยิงวุ่นวายการบ้านเมืองที่เราเห็นว่าวุ่นวายมากแล้ว ฝ่ายในยิ่งยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นกว่า” คุณหญิงแสร้งตอบบุตรชายเสียงแผ่ว เธอร่วมชีวิตกับออกญาวิไชยปราการมานาน มิได้เป็นเพียงแค่มแม่บ้านแม่เรือนธรรมดาหากเป็นเพื่อนคู่คิดของสามีมาโดยตลอด

(Pongsakorn, 2018a, p. 219)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนเล่าถึงคุณหญิงแสร้งเป็นลูกสาวของออกญาโกษาธิบดี เธอได้ศึกษาดำรงพิชัยสงคราม และตำราสำคัญอื่น ๆ อย่างเชี่ยวชาญ อีกทั้งยังเคยรับราชการในตำแหน่งของพระมหีของพระเจ้าปราสาททอง เมื่อเธอแต่งงานกับออกญาวิไชยปราการ ทำหน้าที่เป็นแม่บ้านที่สมบูรณ์ และยังเป็นเพื่อนคู่คิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของสามีได้เป็นอย่างดี

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร ผู้วิจัย ได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิง และแนวคิดสตรีนิยม โดยแบ่งออกเป็น 3 กลวิธี คือ 1) กลวิธีการนำเสนอด้านบุคลิกภาพนักสืบของตัวละครหญิง ประกอบด้วย 8 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครหญิงมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ตัวละครหญิงมีความละเอียด รอบคอบใจเย็น อุดมอดกลั้น ตัวละครหญิงมีความยุติธรรม รักความถูกต้อง ตัวละครหญิงมีความกล้าหาญ ตัวละครหญิงมีไหวพริบ ปฏิภาณ มีสติและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ตัวละครหญิงเป็นคนช่างสังเกต ตัวละครหญิงกล้าตัดสินใจ และตัวละครหญิงมีความมุ่งมั่นตั้งใจ 2) กลวิธีการนำเสนอด้านปฏิสัมพันธ์ ประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม และ 3) กลวิธีการนำเสนอด้านสถานภาพและบทบาท ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการศึกษา 3 ลักษณะ คือ 3.1) สถานภาพและบทบาทของลูกสาว ประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ ลูกสาวผู้กตัญญู และลูกสาวผู้น่ารักครอบครัว 3.2) สถานภาพและบทบาทของแม่ ประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ สถานภาพและบทบาทของแม่ด้านบวก และด้านลบ และ 3.3) สถานภาพและบทบาทของภรรยา ประกอบด้วย 2 ลักษณะ ได้แก่ ภรรยาที่ติงาม และภรรยาที่ภาคภูมิใจ

จากการศึกษาผู้วิจัยอภิปรายผลเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนของพงศกร จำนวน 6 เล่ม พบกลวิธีการนำเสนอด้านบุคลิกภาพนักสืบของตัวละครหญิง ทั้ง 7 ตัว คือ เจ้าจอมสมรทิ คุณหญิงฉัตรกนก คุณหญิงแสร้ง คุณหญิงเปลวกนก ลูกจัน พุดซ้อน และคุณหญิงเชิญกนก จากนวนิยายซีรีส์ “สายเลือดนักสืบหญิง” โดยผู้เขียนมีกลวิธีการนำเสนอด้านบุคลิกภาพนักสืบของตัวละครหญิง 8 ลักษณะ พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ประมวลเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความละเอียดรอบคอบ ใจเย็น อุดมอดกลั้น มีความกล้าหาญ เป็นคนช่างสังเกต กล้าตัดสินใจ มีไหวพริบ ปฏิภาณสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ มีเหตุผล สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนสามารถคลี่คลายเรื่องราวในคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นได้ด้วยความถูกต้องและยุติธรรม สอดคล้องกับ Khunthong and Suntarothok (2019, p. 45) กล่าวว่า นักสืบเป็นตัวละครที่มีความสามารถ เฉลียวฉลาด ช่างสังเกต มีไหวพริบ สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ จนสามารถคลี่คลายปริศนาทั้งหมดที่เกิดขึ้นในเรื่องได้

กลวิธีการนำเสนอด้านปฏิสัมพันธ์ พบความสัมพันธ์ 2 ลักษณะ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว ส่วนใหญ่ปรากฏปฏิสัมพันธ์ในทางที่ตีด้านการดักเตือน การช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนช่วยให้กำลังใจในการสืบคดีฆาตกรรม และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม ส่วนใหญ่ปรากฏลักษณะของการช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ และให้อภัยระหว่างตัวละครหญิงกับบุคคลอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Inkhan, 2020) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่ปรากฏในนวนิยายที่ได้รับรางวัล ของชมัยภร แสงกระจ่าง พบว่า ด้านปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสังคมในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งปรากฏแง่มุมของความสัมพันธ์อันดีและความสัมพันธ์ในเชิงขัดแย้ง จุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากตัวละครฝ่ายหญิง และบทสรุปของเรื่องจะเป็นผู้แก้ไขปมปัญหาดังกล่าวเอง

กลวิธีการนำเสนอด้านสถานภาพและบทบาท ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการศึกษา 3 ลักษณะ คือ 1) สถานภาพและบทบาทของลูกสาว พบ 2 ลักษณะ ได้แก่ ลูกสาวผู้กตัญญู ปฏิบัติตนต่อพ่อแม่ด้วยความเคารพรัก เชื่อฟัง ดูแลปรนนิบัติช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของครอบครัว อยู่ในโอวาทคำสั่งสอนของพ่อแม่ และลูกสาวผู้นำครอบครัว ทำหน้าที่ช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่เป็นผู้แบกรับดูแลรับผิดชอบภาระทางเศรษฐกิจ ภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวถือเป็นการตอบแทนคุณ 2) สถานภาพและบทบาทของแม่ พบสถานภาพและบทบาทของด้านบวก และด้านลบ การดูแลอบรมลูกให้มีเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์ เมื่อลูกทำความผิดก็ควรชื่นชมเป็นกำลังใจให้ทำความดีต่อไป และเป็นที่พักของลูก 3) สถานภาพและบทบาทของภรรยา พบ 2 ลักษณะ ได้แก่ ภรรยาที่ดีงาม ภรรยาที่ตีปรนนิบัติดูแลเอาใจใส่เรื่องอาหารการกิน การดูแลสามียามป่วยไข้และให้เกียรติสามีในการตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ และภรรยาที่ภาคภูมิใจ พบภรรยาที่เป็นผู้หญิงสมัยใหม่มีบทบาทในด้านการแบ่งเบาภาระหน้าที่การงาน เป็นคู่คิดที่ปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ คอยช่วยเหลือดูแลกันในการทำงานเคียงข้างสามี สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wongsupachainimit , 2016) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสถานภาพและบทบาทผู้หญิงในนวนิยายของนารา พบว่า สถานภาพและบทบาทภรรยา พบภรรยาโดยนิตินัย และภรรยาโดยพฤตินัยก่อนการสมรสมีบทบาทดูแลให้เกียรติสามี ดูแลค่าใช้จ่ายในบ้าน วางแผนครอบครัว เลี้ยงดูลูกและทำงานไปด้วย สถานภาพและบทบาทลูกสาว เป็นลูกสาวสมัยใหม่กล้าคิดกล้าตัดสินใจ เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้สืบทอดกิจกรรม กตัญญูเคารพพ่อแม่ สถานภาพและบทบาทแม่ เป็นแม่สมัยใหม่เลี้ยงดูลูกแบบตะวันตก สนับสนุนลูก และพบบทบาทของแม่เลี้ยงเดี่ยวมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงจากนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนที่มีความหลากหลายของผู้แต่ง
2. เพื่อการทำวิจัยในประเด็นกลวิธีการนำเสนอตัวละครหญิงในงานเขียนประเภทต่าง ๆ ครั้งต่อไป

References

- Chaisaiswatthana, Y. P. (2009). **Basic knowledge about Thai literature** (3rd ed.). Thammasat University Printing House.
- Inkhan, P. (2020). The images of female main characters presented in awarded novels by Chamaiporn Saengkrajang. *Journal of Graduate Studies and Social Sciences Uttaradit Rajabhat University*, 10 (2), 69.
- Khunthong, S. & Suntarothok, S. (2019). **A Study of the Portrayal of Female Characters in the Novel 'Phuchanasipthi'** (Master of Arts Thesis). Burapha University.
- Kukiat, C. (2020). The image of female detective characters in the Sri Ayutthaya Women Detective series. *Journal of Academic Affairs*, 19 (2), 109–146.

- Nukulkit, S. (1996). **Current Thai literature** (3rd ed.). S.R. Printing Mass Products.
- Patket, U. (2008). Reconstructed feminism: A study of female empowerment in the male cage in Amy Tan's Mia Jao. **Journal of Humanities, Naresuan University**, 5 (2), 41–62.
- Phurisinsit, W. (2002). **Feminism: Social processes and concepts of the 20th century**. Kobfai.
- Pongsakorn. (2017). **Hemaraj pattern** (6th ed.). Groove Publishing.
- Pongsakorn. (2018a). **Kinnaree pattern** (7th ed.). Group Publishing.
- Pongsakorn. (2018b). **Lion pattern** (2nd ed.). Group Publishing.
- Pongsakorn. (2019a). **Pheokanok** (6th ed.). Group Publishing.
- Pongsakorn. (2019b). **Chatkanok** (4th ed.). Group Publishing.
- Pongsakorn. (2019c). **Invite Kanok**. Group Publishing.
- Prachakul, N. (2009). **Literary studies: Analysis of fiction**. An and Wiphasa.
- Punnotok, T. (1984). **Guidelines for the study of current literature**. Thai Wattana Panich.
- Samanchart, S. (2021). **Ayutthaya fabric - Patterned fabric: Artistic heritage of Ayutthaya**. Committee for the Promotion of Activities of Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Sangkhaphan, T. (1995). **The phenomenon of literature**. Nakorn.
- Suphap, S. (1999). **Thai society and culture: Values, family, religion, traditions** (10th ed.). Thai Wattana Panich.
- Wongsupachainimit, S. (2016). **A Study of the Status and Roles of Women in the Novels of Nara** (Master's thesis). Burapha University.

การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Developing the Ability to Pronounce Diphthongs by Using Songs
Combined with Graphic Diagram Techniques for Grade 6 Students

สุกัญญา แยมยิม^{*1} / นิสานาจ โสภภาพ² / ปิยาภรณ์ พิชญากิรัตน์³

Sukanya Yaemyim^{*1} / Nisanart Sopapol² / Piyaporn Pitchayapirath³

¹สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี 34000, ประเทศไทย

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี 34000, ประเทศไทย

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีอุบลราชธานี 34000, ประเทศไทย

¹Curriculum and Instructional Development Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani 34000, Thailand

²Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani 34000, Thailand

³Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Ubon Ratchathani 34000, Thailand

* Corresponding author Email: sukanya.yg66@ubru.ac.th

Received: January 14, 2024

Revised: February 23, 2025

Accepted: April 18, 2025

Abstract

The purposes of this research were to 1) to develop the ability to pronounce Diphthongs by using songs combined with graphic diagram techniques for grade 6 students, 2) to compare the ability to pronounce Diphthongs before and after learning by using songs combined with graphic diagram techniques for grade 6 students, and 3) to investigate student satisfaction regarding the instructional strategies for pronouncing Diphthongs by using songs combined with graphic diagram techniques for grade 6 students. The population used in this research, totaling 14 grade 6 students from Ban Bok school, which was obtained from cluster random sampling by using the Huai Kha School Network Group as the sampling unit. The research instruments were 1) lesson plans, 2) tests of student ability of pronouncing Diphthongs, and 3) assessment of student satisfaction. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, and t-test dependent. **The research findings were as follows:**

1) the total average of the development of the ability to pronounce Diphthongs by using songs combined with graphic diagram techniques for grade 6 students was 27.84, (92.80%) which met the set criteria, 2) the comparison ability in pronouncing Diphthongs by using songs combined with graphic diagram techniques had significantly higher than that before learning at the .05 level, 3) the students were satisfied with the teaching of pronouncing Diphthongs by using songs combined with graphic diagram techniques at the highest level in all aspects.

Keywords: Pronunciation, Consonant cluster, Songs, Graphic Organizes

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบก จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาห้วยขาเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 27.84 คิดเป็นร้อยละ 92.80 ซึ่งตรงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2. ผลการเปรียบเทียบโดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านออกเสียง, คำควบกล้ำ, เพลง, เทคนิคผังกราฟิก

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพให้มีความเป็นไทยและยังเป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูล เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยรณ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและมีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณี อันเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (Ministry of Education, 2008, p. 1) ดังนั้นจึงต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจธรรมชาติของหลักภาษาและสามารถสื่อสารตรงตามจุดประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-NET ปีการศึกษา 2564 - 2566 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนด้านสาระการอ่านระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 มีคะแนนเฉลี่ย 48.75 คิดเป็นร้อยละ 33.33 (National Institute of Educational Testing (Public Organization), 2023) จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยด้านสาระการอ่านวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาห้วยข่า อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 โรงเรียน สัมภาษณ์ในวันที่ 15 ธันวาคม 2566 ได้ให้ความคิดเห็นว่าคะแนนด้านการอ่านคำควบกล้ำของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ นักเรียนจึงไม่สามารถสื่อสารคำที่เป็นคำควบกล้ำได้

เมื่อสำรวจเชิงประจักษ์จากการสังเกตขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และพิจารณาหาสาเหตุทักษะการออกเสียงคำควบกล้ำของนักเรียน สาเหตุเกิดจากครูผู้สอนขาดเทคนิควิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนและที่สำคัญโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ประชาชนพูดภาษาอีสาน ทำให้นักเรียนเกิดความเคยชินกับการใช้ภาษาอยู่ที่บ้าน เมื่อเรียนภาษาไทยทำให้นักเรียนใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารเนื่องจากไม่มีความมั่นใจในการพูดโดยเฉพาะคำควบกล้ำ จึงเกิดปัญหาในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำที่เป็นสาเหตุสำคัญในการสื่อสารที่ทำให้ความหมายของคำหรือประโยคผิดเพี้ยน ผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไขและพัฒนาความสามารถในการออกเสียงคำควบกล้ำของนักเรียนให้มีทักษะที่สูงขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน จากการศึกษาพบว่า เครื่องมือที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำของนักเรียนได้ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย สนุกสนานไม่เบื่อหน่าย และทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาในบทเรียนเรื่อง การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำมากขึ้น ซึ่งเพลงเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจการเรียนเพราะการใช้เพลงจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการจำที่ดี อีกทั้งผังกราฟิกจะช่วยให้เด็กแยกคำควบกล้ำแท้และคำควบกล้ำไม่แท้ได้อย่างเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และเป็นเครื่องมือที่สะท้อนความคิดให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดีการใช้ผังกราฟิก (Graphic organizers) เป็นเทคนิคที่พัฒนามาจากการจัดโครงสร้างความคิด ล่วงหน้าตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful learning theory) ของ Ausubel (1968)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำโดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชาภาษาไทยของกลุ่มสถานศึกษาห้วยข่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาไทยในด้านทักษะการอ่านคำควบกล้ำที่เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนภาษาไทย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการนำนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์การวิจัย

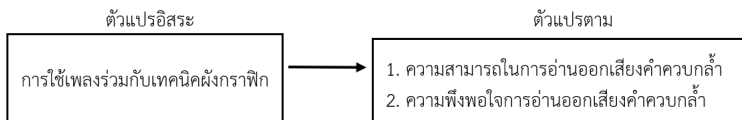
1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ** หมายถึง ทักษะหรือพฤติกรรมกรอ่านออกเสียงคำควบกล้ำของนักเรียน ซึ่งเป็นค่าคะแนนที่นักเรียนทำได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

2. **คำควบกล้ำ** หมายถึง คำที่มีพยัญชนะสองตัวเขียนเรียงติดกันอยู่ต้นพยางค์ และใช้สระเดียวกัน เวลาอ่านออกเสียงควบกล้ำเป็นพยางค์เดียวกันเสียงวรรณยุกต์ของพยางค์นั้นจะผันเปลี่ยนไปตามเสียงพยัญชนะตัวหน้า โดยคัดเลือกคำควบกล้ำจากบัญชีคำพื้นฐาน ตามหนังสือเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ยึดตามเนื้อหาของหนังสือเรียนเป็นองค์ประกอบตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีจำนวน 7 แผน ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ กร กว กว
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ชร ชล ชว
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ คร คล
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ตร
5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ พร ปล
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ฟร พล
7. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำไม่แท้ ทร สร

3. เพลง หมายถึง เนื้อเพลงที่แต่งขึ้นจากคำควบกล้ำเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียง คำควบกล้ำ มีเนื้อหาครอบคลุมทำให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานโดยมีคำร้องและทำนองตามรูปแบบ นอกจากจะทำให้เกิดความไพเราะแล้ว การร้องเพลงยังเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความบันเทิงผ่อนคลาย ซึ่งประกอบด้วยเพลงที่มีเนื้อหาคำควบกล้ำ จำนวน 7 เพลง ได้แก่ เพลงเสียงอะไร เพลงเจ้าชิว เพลงพบเธอ เพลงตำรวจตรวจใจ เพลงปลาน้อย เพลงน้องสาวแพรวพราว และเพลงคำควบกล้ำไม่แท้ เพลงมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์มาโดยตลอด เพราะเพลงสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาได้

4. เทคนิคผังกราฟิก หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยใช้เพลงคำควบกล้ำในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน และผลการร้องเพลงคำควบกล้ำของผู้เรียนที่นำมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการจัดระบบการคิด กระบวนการคิด ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่าง ๆ ของข้อมูลที่แสดงรูปแบบความคิดรวบยอดแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์และมโนทัศน์ย่อยเป็นลำดับขั้นด้วยเส้นเชื่อมโยง โดยผู้วิจัยได้จำแนกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ดังนี้

4.1 ผังความคิด (mind map) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของสาระความรู้หรือความคิดต่าง ๆ ในรูปแบบของภาพรวม โดยใช้เส้น คำ ระยะห่างจากศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย และภาพ เพื่อแสดงความหมาย และความเชื่อมโยงของความคิดนั้น ๆ

4.2 ผังมโนทัศน์ (concept map) เป็นผังที่มีมโนทัศน์หลักอยู่ตรงกลางเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์หลักกับมโนทัศน์ย่อยในลำดับขั้น โดยใช้เส้นเชื่อมโยง ทำให้เข้าใจระบบการจัดการของ สาระนั้นได้ดี

4.3 ผังใยแมงมุม (spider map) เป็นใยแมงมุมอีกแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะคล้ายผังมโนทัศน์ เป็นผังกราฟิกที่ใช้แสดงมโนทัศน์ โดยมีความคิดรวบยอดอยู่ตรงกลาง และเส้นที่แยกออกมาจากความคิด รวบยอดหลักจะแสดงรายละเอียดของความคิดนั้นอย่างเป็นระบบ

เนื่องจาก ผังกราฟิก 3 ผังนี้ เหมาะสมกับการแยกคำควบกล้ำ เพราะเป็นการสัมพันธ์ของสาระ หรือความคิดต่าง ๆ ที่ทำให้เห็นภาพรวมมากกว่าผังความคิดอื่น ๆ

5. การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำโดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก หมายถึง การพัฒนาทักษะ การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยการคัดเลือกคำควบกล้ำที่สะดวกต่อการแต่งเพลงนำมาแต่งเพลง คำควบกล้ำ เพราะเพลงเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมความสนุกสนานและสร้างความสนใจในกระบวนการเรียนรู้ เข้ากับเทคนิคผังกราฟิก ซึ่งช่วยจัดระเบียบความคิดและเพิ่มความเข้าใจให้กับผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 10 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านแก้งสว่าง โรงเรียนบ้านบก โรงเรียนบ้านเก่ากลาง โรงเรียนบ้านหนองแปน โรงเรียนบ้านสร้างหอม โรงเรียนบ้านคำบาก โรงเรียนบ้านแก้งสมบูรณ์ โรงเรียนบ้านห้วยข่า โรงเรียนบ้านหนองเม็ก และโรงเรียนบ้านหนองแปน มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 ห้องเรียน รวม 204 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบก จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาห้วยข่าเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มี 3 ชนิด ดังนี้

2.1 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้คำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ กร กว กข แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ขร ชล ชว แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ คร คล แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ตร แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ปร ปล แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ พร พลและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำไม่แท้ ทร สร ซึ่งแต่ละแผนประกอบไปด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก 3 ขั้นตอน คือ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 2) ชี้นสอน การร้องเพลงคำควบกล้ำและเรียนรู้ความหมายของคำ 3) ชี้นสรุป โดยสรุปเป็นผังกราฟิก จำนวน 7 แผน รวม 14 ชั่วโมง และหาคุณภาพโดยการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยคือ 27.84 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 92.80

2.1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคำควบกล้ำ ก่อนเรียนและหลังเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และหาคุณภาพโดยการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.70 - 0.80 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบมีความยากง่ายเหมาะสมกับกลุ่มผู้สอบ และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.40 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบสามารถจำแนกผู้สอบได้เหมาะสม จากนั้นนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ตามสูตร KR -20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder -Richardson) พบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบมีความน่าเชื่อถือ

2.1.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ศึกษาวิธีการสร้าง ทัศนคติ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หาคุณภาพโดยการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจอยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบความสามารถการอ่านก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคำควบกล้ำ เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่าน จำนวน 30 ข้อ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง ตรวจสอบผลการทดลองและเก็บคะแนนของแต่ละคนไว้

3.2 ดำเนินการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก กำหนดการสอนจำนวน 7 แผน เป็นเวลา 14 ชั่วโมง โดยจัดการเรียนรู้ครั้งละ 2 ชั่วโมง และเก็บคะแนนผลการใช้แบบทดสอบการอ่าน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้เอง

3.3 ทดสอบความสามารถหลังเรียน (Posttest) จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนในชั่วโมงถัดไป และให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทย โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

3.4 ตรวจสอบคะแนนแล้วนำไปวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความสามารถในการอ่านคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ให้เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 75

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคำควบกล้ำ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

n	จำนวน/แผน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ค่าร้อยละ
14	7	30	27.84	1.81	92.80
ประสิทธิภาพกระบวนการของแผนการจัดการเรียนรู้			92.80		

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านออกเสียง คำควบกล้ำมีค่าเฉลี่ย 27.84 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน แสดงว่ามีประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 92.80

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มทดลอง	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t
ก่อนเรียน	14	30	15.57	2.31	25.13
หลังเรียน	14	30	24.86	1.70	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 24.86$, S.D.= 1.70) คิดเป็นร้อยละ 82.86 สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 15.57$, S.D.= 2.31) คิดเป็นร้อยละ 51.90 และมีค่าทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน 25.13 ทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สามารถพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำของนักเรียนทำให้มีประสิทธิภาพในการอ่านเพิ่มมากขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา	4.64	0.49	มากที่สุด
2. ด้านการใช้ภาษา	4.66	0.49	มากที่สุด
3. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.71	0.46	มากที่สุด
4. ด้านสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอน	4.64	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.62	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.62$) และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.46) รองลงมาคือ ด้านการใช้ภาษา ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.49) ด้านสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) และด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคฝักรฟัก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการอภิปรายดังนี้

1. ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคฝักรฟัก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคือ 27.84 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน แสดงว่ามีประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 92.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 75 โดยทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคฝักรฟักมีความก้าวหน้าด้านารอ่านออกเสียงคำควบกล้ำเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคฝักรฟัก แล้ววิเคราะห์หาคำความรู้เพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 ท่าน จึงทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ มีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Jolly (1975, p. 34) ที่ได้ศึกษาและทดลองเกี่ยวกับเพลงที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน พบว่า เพลงมีอิทธิพลในการสอนออกเสียงคำศัพท์ ส่วนวน และโครงสร้างทางไวยากรณ์รวมทั้งความเข้าใจในความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมทางภาษาที่ใช้ในเพลงด้วย และจากการสำรวจความเห็นของนักเรียนร้อยละ 91 มีความเห็นตรงกันว่า เพลงมีประโยชน์ สามารถตอบสนองความต้องการทั้งทางจิตวิทยาและทางการศึกษา ส่วนทางด้านอารมณ์เพลงทำให้เกิดการผ่อนคลายและสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานรื่นรมย์ลดความเบื่อหน่ายในห้องเรียน ส่งผลให้เกิดความอยากเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Kalpanath (2006, p. 40) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการสอนโดยใช้บทเพลงกับการไม่ใช้บทเพลง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนโดยใช้บทเพลงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ใช้บทเพลง ประกอบการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ Thongthip (2017, p. 75) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เพลงประกอบการเรียนเรื่องคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เรื่องคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงลูกทุ่งมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.20/84.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.73 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Thaweechat (2011, p.63) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำในภาษาไทย โดยใช้บทเพลง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำในภาษาไทย โดยใช้บทเพลง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.25/84.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคฝักรฟัก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยหลังเรียน (\bar{X} = 24.21, S.D.= 1.89) คิดเป็นร้อยละ 82.86 สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน (\bar{X} = 15.57, S.D.= 2.31) คิดเป็นร้อยละ 51.90 และมีค่าทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน 25.13 ทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคฝักรฟัก สามารถพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

อย่างเห็นได้ชัดทำให้มีประสิทธิภาพในการอ่านเพิ่มมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จะเห็นถึงการพัฒนาทักษะการอ่านที่แตกต่างกับการสอนปกติ เพราะเมื่อนักเรียนได้รับการสอนที่เน้น การปฏิบัติและการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน โดยเฉพาะการนำบทเพลงมาใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้และการจำเนื้อหาได้ดี ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาด้านการคิด การจำ และการนำไปใช้ อย่างถูกต้อง รวมไปถึงการกล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Krech (2004, pp. 21-25) ได้วิจัยศึกษาค้นคว้าวิธีการจำคำศัพท์ของเรียนประถมศึกษาโดยใช้เพลง และเปรียบเทียบระหว่างคำศัพท์ที่คัดเลือกมาจากบทเพลงกับคำศัพท์ปกติ นักเรียนจะจำแบบใดได้ดีกว่า กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึก คำศัพท์ และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้วิธีการจำคำศัพท์โดยผ่านเพลงได้ดี และเร็วกว่าจำคำศัพท์ปกติ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Kookiettiphum (2009, p. 105) ได้ศึกษาผลการใช้ เพลงลูกทุ่งประกอบการสอนการอ่านและการเขียนเรื่องคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การอ่านและการเขียนเรื่องคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงลูกทุ่งประกอบการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัย ของ Phonkamhaeng (2010, pp. 51-52) ได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำอยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ Phongsudom (2012, p. 63) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านแจกลูกสะกดคำ โดยใช้เพลงประกอบการสอน สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านแจกลูกสะกดคำ นักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 4.62 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.71, S.D. = 0.46) รองลงมาคือ ด้านการใช้ภาษา (\bar{X} = 4.66, S.D. = 0.49) ด้านสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.49) และด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.49) ตามลำดับ ทั้งนี้มาจากการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นมีส่วนร่วมในการเรียน การสอนทำให้บทเรียนน่าสนใจสนุกสนานเพลิดเพลิน และสร้างแรงจูงใจให้แก่นักเรียนในการเรียนช่วยให้ จดจำเนื้อหาประทับใจมีความรู้สึกไว่ได้งานและช่วยทำให้บทเรียนดูง่ายขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ Nonthing (2007, p. 65) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงคาราโอเกะเป็นสื่อ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 7.25 ค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนเท่ากับ 1.92 และหลังเรียน 2.58 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 15.75 และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Wannabut (2020, pp. 99-102) ได้พัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับผังกราฟิก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความสามารถ ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการเรียนในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Boonpong (2022, pp. 57-62) ได้ศึกษาผล

การใช้กลวิธีการอ่าน แบบร่วมเมื่อร่วมกับเทคนิคแผนผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา และข้อบกพร่องทางการเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่านออกเสียงให้สูงขึ้น

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรจัดให้เป็นไปตามขั้นตอนที่เหมาะสมกับเวลาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการอ่านออกเสียงบ่อย ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทักษะในการอ่านที่ดียิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารการศึกษาควรส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูสร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียน การสอนและสนับสนุนอุปกรณ์ให้พร้อม เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ โดยใช้เพลงร่วมกับ เทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับตัวแปรอื่น ๆ

2.2 ควรมีการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียง โดยใช้เพลงร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ไปบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มสาระอื่น ๆ

2.3 ควรพัฒนาเพลงในรูปแบบอื่น ๆ เช่น แถบบันทึภาพพร้อมเสียง (วิดีโอ) สื่อ อิเล็กทรอนิกส์

References

- Ausubel, D. P. (1968). *The Psychology of Meaningful Verbal Learning: An Introduction to School Learning*. New York: Grune & Stratton.
- Boonpong, N. (2022). *The Effects of Using Collaborative Strategic Reading and Graphic Organizers to Enhance the Reading Comprehension of Grade 11 Students* (Master's thesis). Silpakorn University. (In Thai)
- Jolly, Y. (1975). The use of song in testing foreign languages. *The modern language Journal*, 59, (1/2), pp. 11-14.
- Kalpanath, S. (2006). *Comparison of Learning Achievement Between Teaching Using and Non-Using Songs in Teaching of Grade 6 Students* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Phitsanulok. (In Thai)

- Kookiettiphum, P. (2009). **A Study of the Results of Using Country Songs to Teach Reading and Writing About Diphthongs of Thai Language Learning Group for Grade 5 Students** (Master's thesis). Thepsatri Rajabhat University. (In Thai)
- Krech Thomas, H. (2004). **Training Strategies for Improving Listeners Comprehension of Foreign Accented Speech International** (Master's thesis). University of Colorado Boulder,
- Ministry of Education. (2008). **Basic Education Core Curriculum AD. 2008**. Bangkok: Cooperative Assembly of Thailand Press. (In Thai)
- National Institute of Educational Testing (Public Organization). (2023). **Report on Basic National Education Test**. Retrieved from <https://www.niets.or.th> (In Thai)
- Nonthing, J. (2007). **A Study of the Development of Pronunciation Skills of Consonant Clusters Using Karaoke Songs as Media for Grade 3 Students at Khok Muang Thong Witthaya School, Nong Bua Lamphu Province** (Master's thesis). Thammathirat Open University. (In Thai)
- Phongudom, A. (2012). **Developing Reading Thai Words Skills by Using Songs for Grade 1 Students** (Master's thesis). Phranakhon Rajabhat University. (In Thai)
- Phonkamhaeng, B. (2010). **Development of Reading and Writing Diphthongs Practice Exercises for Grade 3 Students**. (Master's thesis). Buriram Rajabhat University. (In Thai)
- Thaweechat, N. (2011). **Developing Exercises to Practice Pronouncing Thai Words of Grade 1 School Students by Using Songs** (Master's thesis). Buriram Rajabhat University. (In Thai)
- Thongthip, P. (2017). **Results of Using Country Songs for Learning about Diphthongs for Grade 3 Students** (Master's thesis). Mahasarakham University. (In Thai)
- Wannabut, B. (2020). **Developing Learning Activities Using CIRC Techniques Together with Graphic Organizers to Promote Ability to Read for Comprehension in Thai for Grade 1 Students** (Master's thesis). Naresuan University. (In Thai)

การเปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทย ระหว่างการถ่ายเสียง ด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน โดยใช้คู่มือการสนทนาสำหรับชาวต่างประเทศ

Comparison of Thai communication results Between phonetic transliteration and
the Roman transliteration method Using the conversation guide for foreigners

จตุณีย์ บุญมี¹ / วาสินี มีเครือเอี่ยม²

Chunlanee Boonmee¹ / Wasinee Meekrua-iam²

^{1,2} สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก 65000, ประเทศไทย

^{1,2} Thai Language Department, Faculty of Humanities and Social Sciences Pibulsongkram Rajabhat
University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding author Email: krujaajaa@gmail.com

Received: January 21, 2025

Revised: February 25, 2025

Accepted: March 1, 2025

Abstract

This research article aims to 1) develop a Thai conversation guide for foreigners using both phonetic transcription and Romanization methods, and 2) compare the results of Thai language communication among learners before and after using the Thai conversation guide for foreigners, utilizing both phonetic transcription and Romanization methods. 3) Study the satisfaction of students towards the teaching management and the use of a Thai conversation manual for foreigners between the phonetic transcription method using phonetic symbols and the phonetic transcription method using Roman letters. This research is a quasi-experimental design. The sample group consists of foreign students learning Thai as a foreign language at the beginner level who are enrolled in the basic Thai language course at the We Learn Thai Institute in Chiang Mai, registered in June 2024, with a total of 20 participants selected through purposive sampling. The research findings indicate that 1) the Thai conversation manual for foreigners, using phonetic transcription and Roman transcription, has an effectiveness of 80.30/92.67 and 80.10/90.93, respectively, which meets the standard criteria of 80/80. 2) The comparison of communication results of the sample group

before and after learning showed that the communication skills of students who studied using the Thai conversation manual for foreigners, with the method of audio recording using phonetic symbols and the Roman letters, were significantly higher after learning than before, at a statistical significance level of 0.05. 3) Students are highly satisfied with the teaching management and the use of the Thai conversation manual for foreigners through the method of phonetic transcription. It was found that students have a high level of satisfaction with the teaching management and the use of the Thai conversation manual for foreigners through the method of transcription using Roman letters, which meets the established criteria.

Keywords: Comparison, Phonetic alphabet, Roman alphabet

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน 2) เปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันและ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง quasi-experimental design กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับต้นที่ลงเรียนหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นของสถาบัน we learn Thai จังหวัดเชียงใหม่ที่ลงทะเบียนเรียนในเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2567 จำนวน 20 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง Purposive sampling ผลการวิจัยพบว่า 1) คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและอักษรโรมันมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.30/92.67 และ 80.10/90.93 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) ผลการเปรียบเทียบผลการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าผลการสื่อสารของนักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและอักษรโรมัน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรอยู่ในระดับมาก และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การเปรียบเทียบ สัทอักษร อักษรโรมัน

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสื่อความหมาย ใช้ในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน เช่น ถ้อยคำ ตัวอักษร ท่าทาง เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นภาษาทั้งสิ้น ภาษาเพื่อการสื่อสารมี 2 ประเภท คือ วัจนภาษาและอวัจนภาษา ดังที่ Phaengsorn (2017) ได้ให้ความหมายของภาษาไว้ว่า ภาษาเป็น “ระบบสัญลักษณ์” ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารที่เกิดจากพฤติกรรมการสื่อสารที่ต้องเรียนรู้โดยมนุษย์หรือผู้ใช้ภาษาสามารถเพิ่มเติมขึ้นได้หรือกำหนดระบบโครงสร้างภาษาทั้งระบบได้เอง เราจึงเรียกการสื่อสารที่มนุษย์กำหนดขึ้นว่า “ภาษา”

ปัจจุบันภาษาไทยเป็นภาษาที่ชาวต่างประเทศให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากความจำเป็นในการติดต่อระหว่างประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมไทย การศึกษา และการท่องเที่ยว ทำให้บุคคลที่ประสงค์จะติดต่อกับประเทศไทยในด้านต่าง ๆ มองเห็นความสำคัญของภาษาไทย และต้องการเรียนรู้ภาษาไทยในทักษะต่าง ๆ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพโดยใช้การสื่อสารด้วยภาษาไทย หรือเพื่อให้ทราบถึงสังคมไทยและวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้อย่างดีและเหมาะสม ดังนั้นความรู้เบื้องต้นในการสนทนาภาษาไทยจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่ชาวต่างชาติควรรู้เพื่อการดำรงชีวิตในประเทศไทยได้อย่างมีความสุขและราบรื่นตลอดไป

อย่างไรก็ตาม การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเพื่อการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติยังคงมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังที่ Sathornsamritphon (2018) ได้กล่าวถึงปัญหาของการสื่อสารไว้ว่า อุปสรรคของการสื่อสารมีสาเหตุเกิดจากผู้ส่งสาร ผู้รับสาร สาร และสื่อ กล่าวคือ สาเหตุจากผู้ส่งสาร คือ ผู้ส่งสารขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ตนต้องการจะสื่อสาร สาเหตุจากผู้รับสาร คือ หากผู้รับสารขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสารที่ตนจะได้รับอาจทำให้เข้าใจสารได้ยาก สาเหตุจากสาร คือ สารนั้นยากหรือง่ายเกินไปสำหรับผู้รับสาร อาจทำให้ผู้รับสารเบื่อหน่ายและไม่ตั้งใจรับสาร หรือหากสารนั้นขาดการจัดเรียงลำดับที่ดี อาจทำให้ผู้รับสารสับสนถึงสิ่งที่รับสาร หากสารนั้นขัดต่อค่านิยมหรือความเชื่อของผู้รับสาร อาจทำให้ผู้รับสารไม่เชื่อถือหรือไม่พอใจที่จะรับสาร เป็นต้น และสาเหตุจากสื่อหากสื่อหรือช่องทางการสื่อสารไม่เหมาะสมก็อาจเป็นสาเหตุทำให้การสื่อสารไม่บรรลุวัตถุประสงค์ได้ เช่น สื่อไม่มีประสิทธิภาพพอ ขนาด สี สันไม่ชัดเจนไม่เหมาะสมกับเนื้อหาระดับภาษา ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ ดังนั้นเพื่อการเรียนภาษาไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงระดับการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้สามารถออกแบบวิธีการ เทคนิค และสื่อการสอนต่าง ๆ ที่จะใช้สอนให้มีประสิทธิภาพ และให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้เรียนมากที่สุด

คู่มือการสอนทราจิงเป็นสิ่งที่สามารถช่วยส่งเสริมการเรียนภาษาไทยให้กับผู้เรียนได้ ดังที่ Chaipuek (2002) ได้กล่าวไว้ว่า คู่มือเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ทบทวนความรู้ ทำความเข้าใจและปฏิบัติตาม เพื่อส่งผลให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้ด้วยตนเอง คู่มือจึงเป็นหนังสือที่ผู้อ่านสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง เพื่อส่งผลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย สอดคล้องกับ Liang (2013) ที่ได้นำคู่มือไปใช้กับการสอน แล้วพบว่าคู่มือที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีกระบวนการและขั้นตอนถูกต้องตาม

หลักการสร้างคู่มือที่ดี สามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือที่มีคุณภาพสำหรับนักศึกษาและสามารถนำไปเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยมีประสบการณ์สอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติในประเทศสวีเดนในปี พ.ศ.2562-ปัจจุบัน ในหัวข้อการสอนทฤษฎีภาษาไทย และการสอนการอ่านและเขียน พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการใช้สัทอักษร เนื่องจากใช้แทนหน่วยเสียงแต่ละหน่วยเสียงด้วยสัญลักษณ์เฉพาะที่ไม่ซ้ำกัน สัญลักษณ์ในสัทอักษรสากลนั้นส่วนใหญ่นำมาจากหรือดัดแปลงจากอักษรโรมัน สัญลักษณ์บางตัวนำมาจากอักษรกรีก และบางตัวประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ซึ่งไม่สัมพันธ์กับอักษรภาษาใดเลย เมื่อผู้เรียนขาดความเข้าใจในสัทอักษร จึงทำให้การเรียนไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยจุดมุ่งหมายของการใช้สัทอักษรมีไว้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเนื่องจากสัทอักษรมีการแทนเสียงวรรณยุกต์ด้วย ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้อักษรโรมันเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนออกเสียงให้ได้ใกล้เคียงกับภาษาไทย โดยมุ่งเน้นที่การถ่ายเสียงไม่ได้มุ่งเน้นที่การสะกดการันต์และวรรณยุกต์ด้วยเหตุว่าผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับอักษรโรมัน

จะเห็นได้ว่าทั้งการใช้วิธีการถ่ายเสียงสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน มีจุดประสงค์ของการใช้ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้ทั้งสองวิธีการเข้ามาเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจการสอนทฤษฎีภาษาไทยได้ตามจุดมุ่งหมาย และจากแนวคิดข้างต้นเกี่ยวกับการใช้คู่มือที่สามารถใช้เพื่อทบทวนความรู้ ผักผันทักษะได้ด้วยตนเองตามจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างคู่มือสอนทฤษฎีภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติโดยใช้การใช้วิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน และเปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทยของชาวต่างชาติ ผลการใช้ระหว่างคู่มือที่ใช้วิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและคู่มือที่ใช้วิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน เพื่อเป็นแนวทางในการนำคู่มือที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนสามารถที่จะเลือกวิธีการถ่ายเสียงที่เหมาะสมกับตนเองได้ เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายในการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคู่มือสอนทฤษฎีภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยการใช้คู่มือสอนทฤษฎีภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้คู่มือสอนทฤษฎีภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ประชากร

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับต้น ที่ลงเรียนหลักสูตรภาษาไทยระดับต้นของสถาบัน we learn Thai จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 35 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับต้นที่ลงทะเบียนหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นของสถาบัน we learn Thai จังหวัดเชียงใหม่ที่ลงทะเบียนเรียนในวันที่ 4 มิถุนายน – 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 โดยผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่หรือภาษาที่สองจำนวน 20 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

1.2.1 กลุ่มที่เรียนโดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรจำนวน 10 คน

1.2.2 กลุ่มที่เรียนโดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันจำนวน 10 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การสนทนาในชีวิตประจำวัน จำนวน 10 บท ได้จากการสำรวจความต้องการด้านเนื้อหาจากสนทนาภาษาไทยที่ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของสถาบันการศึกษา we learn Thai จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน

บทที่ 1 การทักทาย การแนะนำตัวเองและผู้อื่น

บทที่ 2 การขอความช่วยเหลือ

บทที่ 3 อาหาร/การสั่งอาหาร

บทที่ 4 การขอโทษ/ขอคุณ

บทที่ 5 การเดินทาง

บทที่ 6 บุคลิกภาพ/นิสัย

บทที่ 7 วันเดือนปี / เวลา

บทที่ 8 การพูดโทรศัพท์

บทที่ 9 งานอดิเรก

บทที่ 10 ครอบครัว

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ประกอบด้วย 1) การสอนโดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษร และ 2) การสอนโดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย 1) ผลการพัฒนาคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน 2) ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

3.1 สมมติฐานงานวิจัย

1. คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนจากการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันอยู่ในระดับมากขึ้นไป

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิจัยใน ปีการศึกษา 2567 ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน – 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 โดยมีบทเรียนจำนวน 10 บท แผนการสอนจำนวน 10 แผน โดยมีระยะเวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน (วันอังคาร – วันศุกร์)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทยของชาวต่างชาติ โดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi - experimental design) รูปแบบการวิจัยแบบวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (pre-test and post-test one group design) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการผลสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนก่อนและหลัง โดยเก็บข้อมูลเป็นเชิงปริมาณ และมีการวัดผลก่อนทดลองและหลังทดลองแล้วนำผลการทดลองมาเปรียบเทียบกัน ดังภาพต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนทดลอง	ตัวแปรจัดการกระทำ	หลังทดลอง
E ₁	T ₁	X ₁	T ₂
E ₂	T ₃	X ₂	T ₄

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดการเรียนการสอน การสื่อสารภาษาไทยของชาวต่างชาติ โดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน และวัดผลการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียน ตามบทจำนวน 10 บท จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวัดผลมาแปลผลเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน เพื่อทำความเข้าใจก่อนการจัดการเรียนรู้ และวัดผลการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังจบบทเรียน เมื่อสิ้นสุดการเรียนของแต่ละบททั้ง 10 บท และทำแบบวัดผล การสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียน หลังการจัดการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Design) รูปแบบการวิจัยแบบวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Pre-test and Post-test one Group Design) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ก่อนและหลัง โดยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดำเนินการออกหนังสือการดำเนินงานวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการของสถาบัน We Learn Thai จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการสื่อสารภาษาไทยของชาวต่างชาติ โดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

2. ผู้วิจัยปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อทำความเข้าใจขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ
3. ผู้วิจัยทดสอบผู้เรียนก่อนการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองทดลองทำแบบวัดผลการสื่อสาร

การสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ก่อนเรียน (pre - test) ข้อสอบอัตนัย จำนวน 15 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 30 นาที เพื่อวัดผลการสื่อสารการสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

4. ผู้วิจัยเป็นผู้สอนผู้เรียนกลุ่มทดลองด้วยตนเอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 10 แผน บทละ 1 แผน รวมจำนวน 10 แผน มีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 10 คาบ ใช้เวลาสอน 4 คาบ/สัปดาห์ รวมระยะเวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์

5. ผู้วิจัยทดสอบผู้เรียนหลังเรียน เมื่อผู้วิจัยสอนครบตามกำหนด (Post - Test) ด้วยแบบวัดผลสื่อสารภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ข้อสอบอัตนัย จำนวน 15 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 30 นาที และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

6. ให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจ การจัดการเรียนการสอนและคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่สร้างขึ้นโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอผลของการศึกษาวิจัยแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ และใช้ตารางสรุป ตลอดจนสถิติเข้ามาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพราะนำเสนอผลของการศึกษาวิจัยให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ ประกอบด้วย ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1. นำคะแนนจากแบบวัดผลการสื่อสารการสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติของผู้เรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้การใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตด้วยการทดสอบค่า (t-test dependent) และเปรียบเทียบผลระหว่างการจัดการเรียนรู้การใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน (ค่าคะแนน) นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายได้ตาราง

2. นำคะแนนจากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และ การใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติโดยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายได้ตาราง โดยค่าคะแนนเฉลี่ยมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด

คะแนนค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มาก

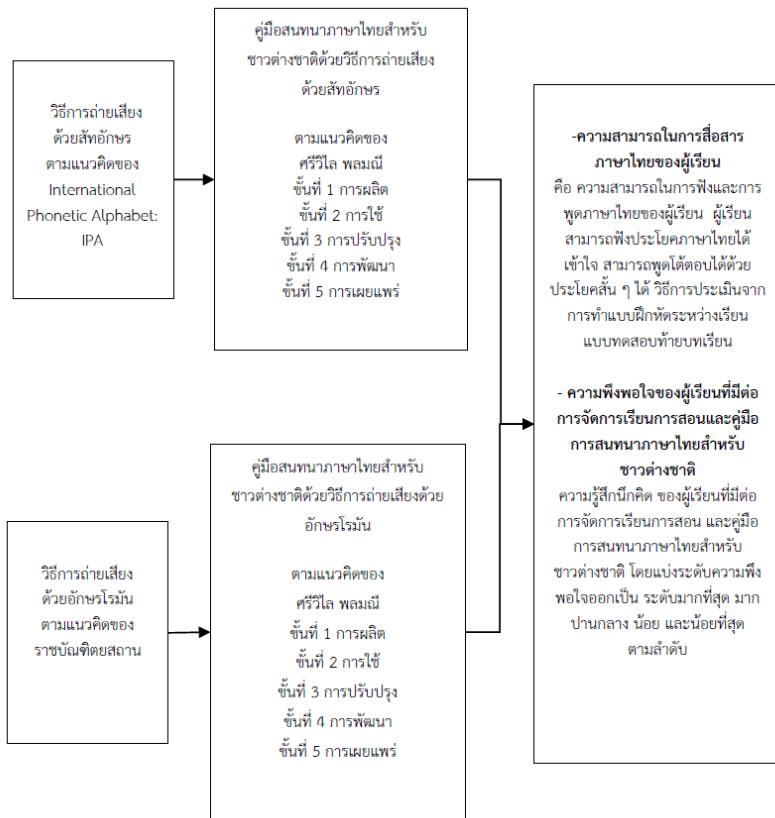
คะแนนค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ ปานกลาง

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อย

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด

3. นำข้อมูลที่ได้จากการหาประสิทธิภาพของคู่มือ E_1/E_2 มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายได้ตาราง

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

หมายเหตุ

- 1) สัทอักษร n.(phonetic) น. อักษรและเครื่องหมายที่กำหนดใช้แทนเสียงประเภทต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์แทนเสียงสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ และเครื่องหมายพิเศษแทนการออกเสียงอื่น ๆ (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔)
- 2) อักษรโรมัน (Roman alphabet) เป็นชุดตัวอักษรที่ถูกใช้ในการเขียนภาษาละตินซึ่งเป็นภาษาหลักในกลุ่มอารยธรรมโบราณ (วิกิพีเดีย)

ผลการวิจัย

จากศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทยของชาวต่างชาติ โดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

ผลการประเมินคุณภาพคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษร โดยการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา รูปแบบการสอน และความเหมาะสมของกิจกรรมเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอนโดยได้นำคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านประเมินผลการประเมินคุณภาพพบว่า ในภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษร มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.30/92.67 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 โดยที่ ร้อยละ 80.30 คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละจากแบบทดสอบท้ายบทเรียนของจำนวนคำตอบที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบได้ถูกต้องในแต่ละหัวข้อเรื่อง (E_1) และร้อยละ 92.67 คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละจากแบบทดสอบหลังเรียนของจำนวนคำตอบที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรับการทดสอบหลังเรียน (E_2) จากผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นแสดงให้เห็นว่าคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษร สามารถนำไปใช้ในการจัดการสอนได้

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.10/90.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 โดยที่ร้อยละ 80.10 คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละจากแบบทดสอบท้ายบทเรียนของจำนวนคำตอบที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบได้ถูกต้องในแต่ละหัวข้อเรื่อง (E_1) และร้อยละ 90.93 คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละจากแบบทดสอบหลังเรียนของจำนวนคำตอบที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรับการทดสอบหลังเรียน (E_2) จากผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นแสดงให้เห็นว่าคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. ผลการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนจากการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษร

แบบทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (1-tailed)
ก่อนเรียน	10	75.00	48.70	5.06	24.74	0.00*
หลังเรียน	10	75.00	69.50	4.33		

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรที่พัฒนาขึ้น พบว่า หลังเรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษร นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยสูงขึ้นและผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนเท่ากับ 48.70 และ 5.06 ตามลำดับ ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 69.50 และ 4.33 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ค่า t ที่ได้จากการคำนวณ มีค่าเท่ากับ 24.74 แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษร สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

แบบทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (1-tailed)
ก่อนเรียน	10	75.00	49.10	5.51	9.76	0.00*
หลังเรียน	10	75.00	68.20	2.04		

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันที่พัฒนาขึ้น พบว่า หลังเรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยสูงขึ้นและผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนเท่ากับ 49.10 และ 5.51 ตามลำดับ ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 68.20 และ 2.04 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ค่า t ที่ได้จากการคำนวณ มีค่าเท่ากับ 9.76 แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนและการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.40 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 เมื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือด้านคำแนะนำให้ทราบวัตถุประสงค์ ความเป็นมาของคู่มือ มองเห็นภาพรวมของเนื้อหาคู่มืออย่างชัดเจนขนาดรูปเล่มของคู่มือมีความเหมาะสม มีวิธีการและเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการสรุปสาระสำคัญ และมีเวลาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากับ 5.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เท่ากับ 0.00 สำหรับรายการประเมินที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่ำที่สุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ การให้ข้อมูลประกอบที่ทำให้เข้าใจเนื้อหาข้างขึ้นซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ดังนั้นแสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรที่สร้างขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 เมื่อพิจารณารายการประเมิน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 17) มีวิธีการและเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน 18) ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากับ 5.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เท่ากับ 0.00 สำหรับรายการประเมินที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่ำที่สุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คือ 11) มีคำอธิบายช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 ดังนั้นแสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันที่สร้างขึ้น

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนดังกล่าว และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันที่สร้างขึ้นจึงมีความเหมาะสมสามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนและช่วยกระตุ้นนักเรียนให้สนใจในการเรียนมากขึ้นได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thaweest, T. (2018). ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบเน้นภาระงานและทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นใช้แนวทางในการจัดกิจกรรมแบบเน้นภาระงาน (Task-based Learning) ร่วมกับทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics Theory) มีจำนวน 12 ชุดกิจกรรม คือ 1) การทักทาย 2) ห้องเรียนของฉัน 3) สีต่าง ๆ 4) ร่างกายของฉัน 5) เครื่องแต่งกาย 6) อาหาร 7) ผลไม้ 8) ครอบครัวของฉัน 9) บ้าน 10) สถานที่ 11) สัตว์ต่าง ๆ และ 12) เวลาว่าง โดยในแต่ละชุดกิจกรรมประกอบด้วย คู่มือครู ชุดกิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติตามการจัดการเรียนรู้สื่อการเรียนรู้อย่างเป็นปกติ และแบบประเมิน 2. ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม ทักษะด้านการฟัง ทักษะด้านการอ่าน และทักษะด้านการเขียนสูงกว่า

นักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามทักษะแต่ละด้าน

ผลการเปรียบเทียบการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน โดยนำค่า E_1 และ E_2 มาวิเคราะห์ พบว่าคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรมีค่า E_1 เท่ากับ 80.30 และคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันมีค่า E_1 เท่ากับ 80.10 และพบว่า คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรมีค่า E_2 เท่ากับ 92.67 และ คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันมีค่า E_2 เท่ากับ 90.93 แสดงให้เห็นว่าคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันสามารถนำไปใช้ในจัดการการสอนได้ และคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่ใช้วิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรมีประสิทธิภาพมากกว่าคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่ใช้วิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

การวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน พบว่า ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษร มีค่าเฉลี่ยที่ 69.50 และความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน มีค่าเฉลี่ยที่ 68.20 โดยจะพบว่าทั้งสองคู่มือมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนา ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.40 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 และนักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60 ดังนั้นแสดงว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันที่สร้างขึ้น โดยที่นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรมากกว่าการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

หลังจากที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลการสื่อสารภาษาไทยของชาวต่างชาติ โดยใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยตัวอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน ทำให้ได้ทราบผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น และผู้วิจัยได้นำผลดังกล่าวมาพิจารณาคำความหมายพร้อมพิจารณาร่วมกับงานวิจัยที่ได้ศึกษามาก่อน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยตัวอักษรที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.30/92.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 แสดงว่า คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยตัวอักษรมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้ และคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.10/90.93 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 แสดงว่า คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยตัวอักษรและคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้ มีดังนี้

1.1 ผู้วิจัยสร้างคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติตามแนวคิดและทฤษฎีการผลิตสื่อของ Phonmanee (2002) ซึ่งได้กล่าวถึงขั้นตอนการผลิตสื่อไว้ว่าการผลิตสื่อ นั้นครมมีขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การผลิต ขั้นที่ 2 การใช้ ขั้นที่ 3 การปรับปรุงขั้นที่ 4 การพัฒนา ขั้นที่ 5 การเผยแพร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tang (2012) ที่ได้สร้างการสำรวจคู่มือคำราชาศัพท์ไทยสำหรับคนจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างคู่มือคำราชาศัพท์ไทยสำหรับคนจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับที่เหมาะสมในด้านองค์ประกอบคู่มือ ขนาดรูปเล่มคู่มือ เนื้อหาในคู่มือ และขนาดตัวอักษร ทั้งนี้ใช้หลักการสร้างคู่มือ ด้วยกระบวนการที่มีขั้นตอน โดยพัฒนามาจากวิธีการผลิตสื่อสำหรับนักศึกษาต่างประเทศของ Phonmanee (2002) และวิธีการเขียนคู่มือของ Sangsri (2010) ดำเนินวิธีการสร้างโดยพัฒนามาจากแนวทางของนักวิชาการดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการคู่มือที่มีประสิทธิภาพเป็นส่วนช่วยให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ

1.2 จากการศึกษาวิจัยจะเห็นได้ว่าคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยตัวอักษรมีประสิทธิภาพที่มากกว่าคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน เนื่องมาจากความแตกต่างในการเขียนที่วิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันอาจเกิดความกำกวมขึ้นได้จากการใช้คำที่ใกล้เคียงกัน เช่นคำว่า ชาว - ชาว - ชาว ที่มีวรรณยุกต์แตกต่างกัน ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนได้ สอดคล้องกับ Chuensuwimon (2011) ที่ได้ศึกษาเรื่อง วรรณยุกต์มีการแทนเสียงอย่างไร ในหนังสือสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นรูปแบบการแทนเสียงวรรณยุกต์ ในหนังสือสอนภาษาไทยต่างประเทศได้เป็นอย่างดี สะท้อนให้เห็นว่าการแทนเสียงมีความเป็นระบบ กล่าวคือ ถ้าเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นผลิตขึ้นโดยสถาบันการเรียนการสอนภาษาไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนโดยเฉพาะจะต้องมีการแทนเสียงวรรณยุกต์เสมอ ไม่มีข้อยกเว้น นั้นแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับเสียงวรรณยุกต์ซึ่งเป็นเสียงสำคัญในภาษาไทย สถาบันการสอนต้องการสอนในสิ่งที่เป็นมาตรฐานของภาษา จึงพยายามคงไว้ซึ่งเสียงวรรณยุกต์ และสัญลักษณ์ที่เข้มงวดที่สุด ได้แก่ ตัวอักษร ซึ่งระบบสากลเข้าใจได้ทั่วไป ในทางกลับกัน หนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งโดยทั่วไปคงมีได้อยู่ในเมืองไทยเป็นระยะเวลายาวนาน การเรียนรู้การออกเสียงวรรณยุกต์ที่ถูกต้องมาตรฐานไม่ได้เป็นเรื่องสำคัญหรือเป็นความจำเป็นแต่ประการใด ผู้คนชาวไทยทั่วไปย่อมเข้าใจหรือพยายามเข้าใจในสิ่ง

ที่ชาวต่างประเทศพยายามสื่อกับชาวไทย ดังนั้นสัญลักษณ์ที่เป็นวิชาการมาก ๆ จึงอาจจะหลีกเลี่ยงได้และจากข้อมูลที่ได้พบว่าจริง ๆ แล้วหนังสือสำหรับห้องท่องเที่ยวเป็นหนังสือที่ไม่ใช้สัญลักษณ์ใด ๆ เลยในการแทนเสียงมากที่สุด จะเห็นได้ว่าหากต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาไทยอย่างถูกต้องจึงต้องอาศัยใช้การถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรที่เป็นระบบสากล แต่ทั้งนี้ก็สามารถใช้การถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันได้เช่นกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยในการเรียน เช่น ระยะเวลาในการเรียน หรือวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาไทยของผู้เรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรกับวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน ปรากฏผลดังนี้ ความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนที่เรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนที่เรียนด้วยคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันมีผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน

2.1 จากกรวิจัยจะเห็นได้ว่าความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยของผู้เรียนหลังการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Kotchaphet (2023) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาลักษณะสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์ไทยที่ปรากฏในแบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับพื้นฐานถึงระดับต้นที่มีวัตถุประสงค์การนำไปใช้แตกต่างกันผลวิจัยพบว่า แบบเรียนมีลักษณะสัญลักษณ์การใส่สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์มากที่สุด รองลงมาคือ การไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียงผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuensuwimon (2011) การที่โดยส่วนใหญ่แบบเรียนสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศนิยมใช้สัทอักษรสากล (IPA) มากที่สุดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสัทอักษรเป็นระบบอักษรแทนเสียงที่มีความเป็นมาตรฐานสากลและนิยมแพร่หลาย ส่วนวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาภาษาไทยด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 50 ในทางกลับกันยังแสดงผลให้เห็นอีกว่าหากแบบเรียนนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยหรือเพื่อใช้ในสถานการณ์การเรียนรู้เฉพาะด้าน แบบเรียนจะนิยมการไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์มากกว่า ซึ่งการใช้แบบเรียนด้วยวัตถุประสงค์เช่นนี้จะไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาไทยอย่างเป็นระบบ แต่จะมุ่งเน้นเพียงเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือใช้สื่อสารในสถานการณ์จำเฉพาะเท่านั้น ดังนั้นการใช้รูปแบบสัญลักษณ์แทนเสียงวรรณยุกต์จึงเปลี่ยนไปเป็นการไม่ใช้สัญลักษณ์ใดแทนเสียงวรรณยุกต์ทุกเสียงมากกว่า การใช้สัทอักษรสากลแทนเสียงวรรณยุกต์ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ และอีกเหตุผลหนึ่งหากเลือกตามวัตถุประสงค์ของการเรียนข้อจำกัดทางด้านระยะเวลา หรือวัตถุประสงค์มุ่งเน้นเพียงเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันหรือใช้สื่อสารในสถานการณ์จำเฉพาะเท่านั้น ก็สามารถเลือกใช้การถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันได้เช่นกัน

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนและการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน ปรากฏว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.40 และนักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 หลังจากที่ได้รับจัดการเรียนการสอน และผลการเปรียบเทียบผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนและการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยสัทอักษรมากกว่าการจัด การเรียนการสอน และการใช้คู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติด้วยวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ด้านรูปแบบ การออกแบบรูปแบบควรเริ่มต้นจากการเข้าใจกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เนื้อหา นั้นสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบและการนำเสนอควรสะท้อนถึงความต้องการและความต้องการของ ผู้รับสาร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจาก งานวิจัย บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการเรียนภาษาไทย ของชาวต่างชาติ และได้ออกแบบคู่มือสนทนาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติระหว่างวิธีการถ่ายเสียงด้วย สัทอักษรและวิธีการถ่ายเสียงด้วยอักษรโรมัน โดยออกแบบให้เข้าใจง่าย เลือกแบบอักษรตัวหนังสือที่ชัดเจน การเลือกใช้แบบอักษรที่อ่านง่ายและสอดคล้องกับโทนของงานส่งผลให้อ่านเนื้อหาได้อย่างไม่มีอุปสรรค และมีภาษาอังกฤษกำกับเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น โดยมีรายการประเมินดังนี้ที่อยู่ในระดับ มากที่สุด ด้านคำแนะนำให้ทราบวัตถุประสงค์ ความเป็นมาของคู่มือ มองเห็นภาพรวมของเนื้อหาคู่มือ อย่างชัดเจน ขนาดรูปเล่มของคู่มือมีความเหมาะสม มีวิธีการและเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน ส่งเสริม ให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำหรับรายการประเมินที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่ำที่สุด มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง คือ การให้ข้อมูลประกอบที่ทำให้เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น

3.2 ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยจัดระเบียบเนื้อหาจากหัวข้อที่ผู้เรียนพบได้บ่อยในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การสั่งอาหาร เป็นต้น รวมถึงมีการยกตัวอย่างประกอบให้ผู้เรียนด้วย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย และจัดระเบียบเนื้อหาที่ชัดเจน เช่น การใช้หัวข้อย่อย การใช้สีแบ่งประเภทของตัวอักษร หรือความหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจนในการแบ่งบทเนื้อหาของแต่ละบทแยกออกจากกันอย่างชัดเจนป้องกันการ สับสน โดยการจัดลำดับข้อมูลที่ดีนั้นจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถติดตามและเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ซึ่งด้าน เนื้อหาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

3.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ประโยค สนทนาต่างภายในห้องเรียนกับผู้เรียนคนอื่น ๆ และให้ผู้เรียนนำคู่มือที่ได้รับสามารถนำไปศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม ด้วยตัวตนเองได้ จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยที่ดีเป็นตามวัตถุประสงค์ โดย เห็นได้จากรายการประเมิน ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการสรุปสาระสำคัญ และมีเวลา ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันที่ 5.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่เท่ากันที่ 0.00 ซึ่ง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Chattuwattana (2010) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างแบบเรียน เรื่องสระภาษาไทย สำหรับชาวต่างชาติ ผลการศึกษาพบว่า ในด้านรูปแบบเมื่อพิจารณาลักษณะรูปเล่มและภาพประกอบ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.32 จากคะแนนรวม 4 ในด้าน เนื้อหา โดยพิจารณาความครอบคลุมวัตถุประสงค์ความถูกต้องของเนื้อหา และความเหมาะสม/เพียงพอ ของแบบฝึกหัด ผลประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยเฉลี่ย คิดเป็น 3.54 จากคะแนนรวม 4 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

และมีผลสอดคล้องกันในทุกหน่วยการเรียนรู้สรุปได้ว่า แบบเรียน เรื่อง สระภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบเรียนที่ดีสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศได้

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การสร้างคู่มือ แบบเรียน หรือแบบฝึก ควรให้ความสำคัญกับการสร้างการสร้างคู่มือ แบบเรียน หรือแบบฝึกในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านรูปเล่ม ด้านเนื้อหา และด้านการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นการส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะผลจากการวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้สามารถไปพัฒนาต่อยอดไปประกอบการทำวิจัยในระดับอื่นหรือเนื้อหาอื่น ๆ ที่สูงขึ้นได้ และสามารถพัฒนาเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ e-book หรือสื่อการสอนอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาก่อสร้างคู่มือภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในด้านอื่น ๆ ได้ เช่น หลักภาษาไทย การเขียนภาษาไทย และสามารถพัฒนาเนื้อหาการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในเนื้อหาอื่น ๆ ได้ รวมทั้งพัฒนาเนื้อหาให้ไปสู่ระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้

References

- Chaipuek, A. (2002). **Manual for organizing activities to promote morality and ethics for students at Mariewit School, Chonburi Province** (Master's thesis). Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Chattuwattana, P. (2010). **Creating a textbook. About Thai vowels for foreigners.** (Master's thesis). Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Chuensuwimon, B. (2011). How are tones represented in Thai books for foreigners?. **Journal of Language and Linguistics**, 29 (2), 46-60. (In Thai)
- Kotchaphet, S. (2023). A study of the characteristics of symbols representing Thai tones appearing in Thai language teaching materials for foreign learners at the basic to beginner level with different purposes of use. **Journal of Liberal Arts Review**, 18 (2), 169-196. (In Thai)
- Liang, F. (2013). **Basic Thai conversation for Chinese students studying Thai as a foreign Language** (Master's thesis). Chiang Mai University. (In Thai)

- Phaengsorn, R. (2017). **The Science of teaching Thai as a foreign language.** Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Phonmanee, S. (2002). **Basics of teaching Thai as a foreign language.** Chulalongkorn University Book Center. (In Thai)
- Sangsri, S. (2010). **Writing academic works and articles.** Bangkok: Printmaking Limited Partnership. (In Thai)
- Sathornsamritphon, S. (2018). **Thai language for communication.** Triple Education.
- Tang, N. (2012). **Creating a manual for royal Thai vocabulary. For Chinese people who study Thai as a foreign language** (Master's thesis). Chiang Mai University. (In Thai)
- Thaweessit, T. (2018). **Development of a Thai language communication activity set as a foreign language according to task-based learning management guidelines and sociolinguistic theory for primary school students** (Master's thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรื่อง ตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ

Action Research to Develop Imaginative Writing Skills in Thai Language
for Grade 4 Students using Mind Maps Combined with Skill Exercises

ธานิตา พรหมบุตร¹ / อलगท ยะไวทย์² / ชิตพล ดีขุนทด³

Thanita Prombut¹ / Alongkot Yawai² / Chitapol Deekoontod³

¹⁻³ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา 30000, ประเทศไทย

¹⁻³ Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Vongchavalitkul University,
Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

*Corresponding author Email: Thanita_pro@vu.ac.th

Received: October 24, 2024

Revised: December 15, 2024

Accepted: December 16, 2024

Abstract

This research article aims to 1) to study the outcomes of developing imaginative writing skills in Thai Language for Grade 4 students through mind maps and skill exercises, 2) to compare the imaginative writing skills in Thai Language for Grade 4 students through mind maps and skill exercises with 70% criterion, and 3) to study the satisfaction level of Grade 4 students who were developed imaginative writing skills in Thai Language through mind maps and skill exercises. The research was conducted as Action Research, following the model of Kemmis & McTaggart, involving two cycles. The research sample consisted of seven Grade 4 students from Ban Nong Yang School during the first semester of the 2024 academic year, selected through Cluster Random Sampling. The research instruments included 1) six lesson plans, 2) skill exercises, 3) an imaginative writing skills assessment form, 4) classroom behavior observation forms, 5) structured interviews, and 6) a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Kolmogorov-Smirnov test to assess the normality of the score distribution for the imaginative writing assessment. As the scores were not normally distributed, non-parametric statistics (Wilcoxon Signed-Ranks Test) were employed, and conclusions were drawn through descriptive analysis.

The research findings were as follows:

1) The development of imaginative writing skills in Thai Language for Grade 4 students through mind maps and skill exercises revealed that, in the first cycle of action, some students were unable to present new creative ideas in the core content of their writing. They incorrectly used spacing, tore words apart while writing, misspelled words, lacked neatness, had trouble focusing, gave unclear explanations, and submitted assignments late. Three students did not meet the criteria set by the researcher. These issues were addressed in the second cycle, resulting in students being able to write imaginative stories and improving their learning behaviors. The overall results of the imaginative writing skills assessment in the second cycle met the 70% criterion set by the researcher.

2) A comparison of the imaginative writing skills in Thai Language of Grade 4 students after learning through mind maps and skill exercises showed that their performance exceeded the 70% criterion, with statistical significance at the .05 level.

3) The study on the satisfaction of Grade 4 students who were developed imaginative writing skills in Thai Language through mind maps and skill exercises found that the overall satisfaction was at a high level, with an average score of 4.46 and a standard deviation of 0.21.

Keywords: Action Research, Mind Maps, Skill Exercises, Imaginative Writing Skills, Thai Language

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ของ Kemmis & McTaggart โดยดำเนินการปฏิบัติการ 2 วงรอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านหนองยาง จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน 2) แบบฝึกทักษะ 3) แบบประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน 5) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 6) แบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตรวจสอบการแจกแจงโค้งปกติของคะแนนการประเมินทักษะโดยใช้สถิติ Kolmogorov-Smirnov พบว่า แจกแจงของคะแนนเป็นโค้งไม่ปกติ จึงทดสอบโดยใช้สถิตินอนพารามตริก (Wilcoxon Signed-Ranks Test) และสร้างข้อสรุปโดยการพรรณนา

ผลวิจัยพบว่า

1) ผลการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ พบว่า ผลการปฏิบัติการรอบที่ 1 นักเรียนบางคนไม่สามารถนำเสนอความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในสาระสำคัญของเรื่องได้ เขียนวันวรรคตอนไม่ถูกต้อง มีการเขียนฉีกคำ เขียนสะกดคำผิด ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย นักเรียนขาดสมาธิ อธิบายคำตอบไม่ชัดเจน และส่งงานล่าช้า ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 3 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่คุณวิจัยกำหนด จึงนำไปปรับปรุงในปฏิบัติการรอบที่ 2 ทำให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องตามจินตนาการได้และมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ผลการประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการในรอบที่ 2 โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่คุณวิจัยกำหนดไว้

2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และมีส่วนเบี่ยงมาตรฐานเท่ากับ 0.21

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงปฏิบัติการ, แผนผังความคิด, แบบฝึกทักษะ, ทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ, ภาษาไทย

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 5 สาระ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย และวรรณคดีและวรรณกรรม และยังมีจุดเน้นสำคัญ อีกหลายประการ เช่น การสื่อสารกับผู้อื่น การใช้ภาษาในการแก้ปัญหา ในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษา เพื่อทำความเข้าใจเรื่องราว ความคิด ความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่น โดยที่การอ่านและการฟังเป็นทักษะ ของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ และประสบการณ์ หากผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาดังกล่าว จะช่วยให้สามารถ รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างพินิจพิจารณา สามารถเลือกใช้คำเพื่อเรียบเรียงความคิด ความรู้ ได้เหมาะสม ตลอดจนเลือกใช้ภาษาได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (Ministry of Education, 2008)

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2565 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชาภาษาไทย นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาไทยระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ 53.89 ระดับ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิดเป็นร้อยละ 52.49 ระดับสังกัดคิดเป็นร้อยละ 52.80 ระดับจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 54.40 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาคิดเป็นร้อยละ 53.24 ระดับโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 44.84 (National Institute of Educational Testing Service, 2022) ซึ่งผลการทดสอบระดับโรงเรียน ชี้ให้เห็นว่านักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่สำนักทดสอบทางการศึกษากำหนด และต่ำกว่าค่าเป้าหมายของ โรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ผลการสอบคัดกรองความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองยาง นักเรียนจำนวน 7 คน มีผลคะแนนเท่ากับ 23.21 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และพบว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนจึงต้องมีควมพยายามให้มากยิ่งขึ้นในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอน และสื่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นวิธีที่เหมาะสมกับการเขียนเรื่องตามจินตนาการ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด เป็นการจัดกลุ่มความคิดตามลำดับและเป็นที่แพร่หลาย โดยโทนี บูซาน นักการศึกษาชาวอังกฤษ เป็นเจ้าของแนวคิด ได้พัฒนาจากการบันทึกแบบเดิมที่บันทึกด้วยอักษร เป็นบรรทัด เป็นแถว ใช้ปากกา หรือดินสอสีเดียว มาเป็นการบันทึกด้วย คำ ภาพ สัญลักษณ์ แบบแผ่เป็นรัศมีออกรอบ ๆ ศูนย์กลางและใช้สีสันทัน (Jiraporn Jitprasat, 2000) การเรียนรู้แบบการร่างแผนผังความคิด เป็นเทคนิคหนึ่งซึ่งช่วยในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งกว้างขวางมากขึ้น ช่วยในการจำ ช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดโดยสร้างแผนผังเชื่อมโยง และการคิดที่ชัดเจน สามารถใช้ในการเรียนรู้ทุกสาระวิชา ถ้าฝึกการใช้แผนผังความคิดอย่างสม่ำเสมอจะสามารถช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ ผลการปฏิบัติงานได้ และสามารถเรียนรู้ได้เร็ว (Watchara Laolearndee, 2012)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ด้วยแบบฝึกทักษะ พบว่าแบบฝึกทักษะมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ที่คำนึงถึงสมองของนักเรียนที่สามารถทำให้เกิดความรู้ความจำได้นาน เพราะมีกิจกรรมที่ได้ออกกำลังกาย มีความรู้ มีกรนำเสนอ มีการทำข้อสอบ ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความจำได้นาน (Wimolrat Sunthonroj, 2007) โดยแบบฝึกทักษะที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริง รู้จักฝึกฝน ร่วมคิด ร่วมทำและยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความสามารถ หรือทักษะเป็นหลักที่มุ่งให้ผู้เรียนลงมือทำเอง (Wimolrat Sunthonroj, 2010)

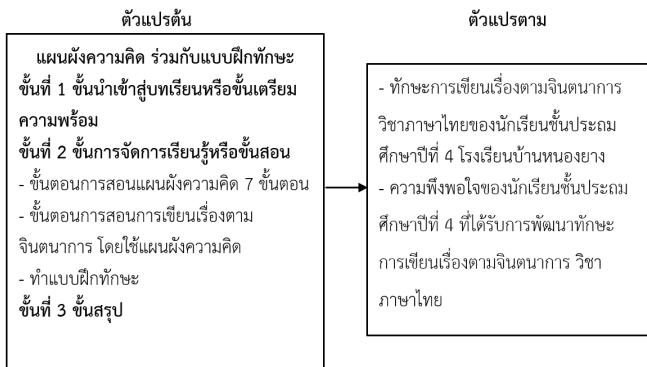
จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย เกิดความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงเป็นเหตุผลในการทำวิจัยเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของ Kemmis & McTaggart (1988) และแผนผังความคิด ของโทนี บูซาน (1997) ผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านหนองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนบ้านหนองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท ได้แก่

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานในการเขียนแผนผังความคิด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความรู้พื้นฐานในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเขียนเรื่องตามจินตนาการโดยใช้แผนผังความคิด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การเขียนเรื่องตามจินตนาการจากภาพ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง จินตนาการสานความคิด และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง จินตนาการสร้างสรรค์งานเขียน จำนวน 6 แผน รวม 9 ชั่วโมง และหาคุณภาพ

โดยการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ผลการพิจารณา พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44

2.1.2 แบบฝึกทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ 1 ชุด และหาคุณภาพโดยการประเมินความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ผลการพิจารณา พบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ จากเครื่องมือคัดกรอง “ความสามารถในการอ่านและการเขียน” ของสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (Thai Language Institute, Office of Academic Affairs and Educational Standards, 2023)

2.2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี วิธีการสร้างแบบสังเกต หลักการเขียนแบบสังเกต เพื่อเป็นแนวคิดในการสร้างแบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างเรียน และหาคุณภาพโดยการตรวจสอบความเหมาะสมโครงสร้างทางภาษาและความครอบคลุมของประเด็นการสังเกต เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

2.2.3 แบบบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และหาคุณภาพโดยการตรวจสอบความเหมาะสมโครงสร้างทางภาษาและความครอบคลุมของประเด็นการสัมภาษณ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

2.2.4 แบบวัดความพึงพอใจ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด และเนื้อหาสาระการสร้างแบบวัดความพึงพอใจโดยมีข้อคำถาม จำนวน 14 ข้อ เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และหาคุณภาพโดยการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้วงจรการปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวางแผน (Plan) 2) ขั้นการปฏิบัติ (Action) 3) ขั้นการสังเกต (Observation) และ 4) ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) และในการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ได้ดำเนินการปฏิบัติจำนวน 2 วนรอบ ดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา จากนั้นสร้างข้อสรุปเชิงพรรณนา ทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียน

4.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการนำเสนอค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรเป้าหมาย

4.3 ตรวจสอบการแจกแจงปกติของคะแนนการประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติ Kolmogorov-Smirnov พบว่า แจกแจงของคะแนนเป็นโค้งไม่ปกติ วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบคะแนนการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิตินอนพาราเมตริก (Wilcoxon Signed-Ranks Test)

ผลการศึกษา

1. ผลการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ พบว่า ผลการปฏิบัติการวงรอบที่ 1 นักเรียนไม่สามารถนำเสนอความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในสาระสำคัญของเรื่องได้ เขียนเว้นวรรคตอนไม่ถูกต้อง มีการเขียนฉีกคำเขียนสะกดคำผิด และขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย นักเรียนขาดสมาธิ อธิบายคำตอบไม่ชัดเจน ส่งงานล่าช้า และพบว่าเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 3 แผน ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ผลการประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ มีนักเรียนจำนวน 3 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่ผู้วิจัยกำหนด จึงนำผลไปปรับปรุงในปฏิบัติการวงรอบที่ 2 โดยเพิ่มเวลาจากแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน ใช้สื่อการสอนแผนผังความคิดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ ทำให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องตามจินตนาการได้และมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ผลการประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการในวงรอบที่ 2 นักเรียนสามารถผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ปฏิบัติการวงรอบที่ 1 โดยภาพรวมไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ 65.18 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 4 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 3 คน ปฏิบัติการวงรอบที่ 2 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ 87.50 และคะแนนประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 70

คนที่	วงรอบที่ 1			วงรอบที่ 2		
	คะแนน (16)	ร้อยละ	แปลผล	คะแนน (16)	ร้อยละ	แปลผล
1	7	43.75	ไม่ผ่าน	14	87.50	ผ่าน
2	12	75.00	ผ่าน	15	93.75	ผ่าน
3	8	50.00	ไม่ผ่าน	12	75.00	ผ่าน
4	15	93.75	ผ่าน	16	100	ผ่าน
5	7	43.75	ไม่ผ่าน	13	81.25	ผ่าน
6	12	75.00	ผ่าน	14	87.50	ผ่าน
7	12	75.00	ผ่าน	14	87.50	ผ่าน
\bar{X}	10.43	65.18	ไม่ผ่าน	14	87.50	ผ่าน
S.D.	3.94	19.38		1.41	8.07	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ปฏิบัติการวงรอบที่ 1 โดยภาพรวมไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ 65.18 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 4 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 3 คน ปฏิบัติการวงรอบที่ 2 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ 87.50 ผู้วิจัยจึงยุติการดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 2 ผลการประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการเรียน	n	คะแนนตามเกณฑ์	\bar{X}	S.D.	Z	P
หลังเรียน	7	11.2	14	1.41	-4.37	.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าคะแนนประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ ดังตาราง

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
1	ด้านเนื้อหา	4.53	0.22	มากที่สุด
	1.1 ฉันคิดว่าเนื้อหาวิชามีความน่าสนใจ	4.71	0.49	มากที่สุด
	1.2 ฉันคิดว่าเนื้อหามีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย	4.29	0.49	มาก
	1.3 ฉันคิดว่าเนื้อหามีความเหมาะสมกับระยะเวลาที่ใช้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
2	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.34	0.33	มาก
	2.1 ฉันคิดว่ากิจกรรมการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ	4.71	0.49	มากที่สุด
	2.2 ฉันคิดว่าแบบฝึกทักษะ มีความเหมาะสม	4.29	0.49	มาก
	2.3 ฉันคิดว่าแบบฝึกทักษะช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการเขียน	4.29	0.49	มาก
	2.4 ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	4.57	0.53	มากที่สุด
	2.5 ฉันชอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้น	3.86	0.69	มาก

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
3	ด้านสื่อการเรียนรู้	4.57	0.38	มากที่สุด
	3.1 ฉันคิดว่าสื่อการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2 ฉันคิดว่าสื่อการเรียนรู้มีขนาดภาพ และตัวอักษรชัดเจน	4.29	0.49	มาก
	3.3 ฉันคิดว่าสื่อการเรียนรู้ทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา มากขึ้น	4.43	0.53	มาก
4	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.48	0.08	มาก
	4.1 ฉันได้รับคำแนะนำจากครูในการทำกิจกรรม	4.43	0.79	มาก
	4.2 ฉันได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.57	0.53	มากที่สุด
	4.3 ฉันคิดว่าครูยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน	4.43	0.79	มาก
	รวม	4.46	0.21	มาก

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, S.D.=0.21$) โดยด้านสื่อการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57, S.D.= 0.38$) รองลงมาด้านเนื้อหา นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53, S.D.= 0.22$) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48, S.D.= 0.08$) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34, S.D.= 0.33$) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ สรุปผลดังนี้

1.1 **ขั้นวางแผน (Plan)** ผู้วิจัยวางแผนการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ และปฏิบัติการตรวจสอบที่ 2 ผู้วิจัยนำผลการสะท้อนการปฏิบัติการตรวจสอบที่ 1 มาปรับปรุงกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ จนนักเรียนมีผลการประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการในรอบที่ 2 ผ่านเกณฑ์ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เพราะผู้วิจัยได้แลกเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติร่วมกับคณะครู ระดมความคิด และหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงการสอน จากนั้นวางแผนการแก้ไขปัญหาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Naiphat (2005) กล่าวว่า ขั้นการวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติการไว้ก่อนล่วงหน้า โดยอาศัยการคาดคะเนแนวโน้มของผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากกาปฏิบัติ ประกอบกับการระลึกถึงเหตุการณ์ หรือเรื่องราวในอดีตที่เกี่ยวข้อง

กับประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้วางแผน โดยทั่วไป การวางแผนจะต้องคำนึงถึงความยืดหยุ่น ทั้งนี้ เพื่อจะสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

1.2 ขั้นตอนปฏิบัติการ (Action) ปฏิบัติการวงรอบที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการนำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ ตามแผนที่วางไว้ในขั้นตอนที่ 1 ไปดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียนที่ประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการผ่านเกณฑ์จำนวน 4 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 คน ปฏิบัติการวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการนำแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้ปรับตามผลการวิจัยปฏิบัติการวงรอบที่ 1 นำไปดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปฏิบัติการวงรอบที่ 2 นักเรียนผ่านการประเมินทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการทั้ง 7 คน ซึ่งบรรลุตามผลตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เพราะผู้วิจัยได้ปรับเวลาในการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน เพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียน ใช้สื่อการสอนแผนผังความคิดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสร้างแผนผังความคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Naiphat (2005) กล่าวว่า ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ เป็นการลงมือดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่างระมัดระวังและควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในแผน ความเป็นจริงการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้มีโอกาสแปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขและข้อจำกัดของสภาวะการณ์เวลานั้นได้ แผนปฏิบัติการที่ดีจะต้องมีลักษณะเป็นเพียงแผนชั่วคราว ซึ่งเปิดช่องให้ผู้ปฏิบัติการสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นอยู่ในขณะนั้น การปฏิบัติการที่ดีจะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

1.3 ขั้นตอนการสังเกต (Observation) ปฏิบัติการวงรอบที่ 1 ผลการสังเกตด้านทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถนำเสนอความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในสาระสำคัญของเรื่องได้ เขียนเว้นวรรคตอนไม่ถูกต้อง มีการเขียนผิดคำผิด และขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนบางคนขาดสมาธิในการเรียนรู้ ขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น ไม่สามารถอธิบายคำตอบได้ชัดเจน และส่งงานล่าช้า อีกทั้งเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ปฏิบัติการวงรอบที่ 2 ผลการสังเกตทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนสามารถเขียนเรื่องตามจินตนาการได้ดีขึ้น และผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการบรรลุผลตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เพราะจากการที่ผู้วิจัยเพิ่มเวลาในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาด้านทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Naiphat (2005) กล่าวว่า ขั้นตอนการสังเกตการณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ที่ได้ลงมือกระทำลงไป รวมทั้งสังเกตการณ์ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติการตามแผนที่สภาพหรือลักษณะเป็นอย่างไร การสังเกตการณ์ที่ดีจะต้องมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างคร่าว ๆ โดยจะต้องมีขอบเขตไม่แคบหรือจำกัดจนเกินไป เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับการสะท้อนกลับกระบวนการและผลการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นตามมา

1.4 ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) ปฏิบัติการวงรอบที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่พึงพอใจกับการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ เข้าใจเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนรู้ แต่มีนักเรียนจำนวน 3 คนที่ต้องการการทบทวนเนื้อหาเพิ่มเติม มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเวลาสำหรับกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียน พัฒนาสื่อการสอนแผนผังความคิด และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องคอมพิวเตอร์ และปฏิบัติการในวงรอบนี้ นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการเขียนแผนผังความคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้มากขึ้น นักเรียนชอบวิธีการจัดการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในปฏิบัติการวงรอบที่ 2 มากกว่าวงรอบที่ 1 เพราะจากการเพิ่มเวลาสำหรับกิจกรรมกลุ่ม พัฒนาสื่อการสอนแผนผังความคิด และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องคอมพิวเตอร์ ทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนผ่านแบบฝึกทักษะที่หลากหลายรูปแบบ ทำให้เขียนเรื่องตามจินตนาการได้ดีขึ้น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Naiphat (2005) กล่าวว่าการสะท้อนกลับ เป็นการให้ข้อมูลถึงการกระทำตามที่ยึดข้อมูลไว้จากการสังเกตกระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามที่ตั้งใจไว้ ตลอดจนการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยอุปสรรคการพัฒนา รวมทั้งประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ จะเป็นวิธีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานสำหรับการทบทวนและปรับปรุงวางแผนปฏิบัติการในวงจรกระบวนการวิจัยในรอบหรือเกลียวต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการในปฏิบัติการวงรอบที่ 1 โดยภาพรวมไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ 65.18 และปฏิบัติการวงรอบที่ 2 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ 87.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะนักเรียนทั้งหมด 7 คน เกิดทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการบรรลุผลตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงยุติการดำเนินการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sinpiban (2020) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ วิชาภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และมีส่วนเบี่ยงมาตรฐานเท่ากับ 0.21 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น นักเรียนสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาการสอนมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย แบบฝึกทักษะช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะการเขียน นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสุขกับการเรียน มีความกระตือรือร้นและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู กล้าแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจมีทักษะการสื่อสารที่ดี และได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องตามจินตนาการได้ดีขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Borisai (2006) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้ เรื่องการเขียนย่อความด้วยกระบวนการกลุ่มโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.22 ซึ่งอยู่ในระดับ มาก

เป็นผลมาจากนักเรียนมีความพอใจและมีความสุขกับการเรียน จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เข้าใจขั้นตอนการทำงาน และสามารถปฏิบัติเองได้สำเร็จ เกิดความภูมิใจ นอกจากนี้ นักเรียนยังให้ความสนใจเพื่อนที่เรียนอ่อนโดยแนะนำอธิบาย ทำให้เพื่อนมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สามารถสร้างผลงานได้ ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการเขียนย่อความ ด้วยกระบวนการกลุ่ม โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในระดับมา

References

- Borissai, N. (2006). **The Development of Learning Plans for Summary Writing Using Group Processes with Mind Maps in Grade 8**. Independent Study (Master's thesis). Mahasarakham University. (In Thai)
- Jitprasat, J. (2000). **The Use of Mind Maps and Brain Management in Teaching the Life Experience Enhancement Group for Grade 5 Students**. Chiang Mai: Chiang Mai University. (In Thai)
- Laolearndee, W. (2012). **Learning Models and Strategies for Developing Thinking Skills**. Faculty of Education, Silpakorn University. (In Thai)
- Ministry of Education. (2008). **The Basic Education Core Curriculum 2008**. Bangkok: Ministry of Education. (In Thai)
- Naiphath, O. (2005). **Quantitative and Qualitative Research Methods in Behavioral and Social Sciences**. Bangkok: Samlada. (In Thai)
- National Institute of Educational Testing Service. (2022). **Report on the Results of the National Basic Education Test**. Retrieved from <https://www.niets.or.th/th/> (In Thai)
- Sinpiaban, W. (2020). **The Development of Imaginative Writing Ability and Collaborative Skills of Grade 4 Students through CIRC Technique Combined with Mind Maps** (Master's thesis). Silpakorn University. (In Thai)
- Thai Language Institute, Office of Academic Affairs and Educational Standards. (2023). **Screening Tools for "Reading and Writing Ability"**. Bangkok: Ministry of Education. (In Thai)

การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบท เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

The Use of Thai Learning Activity Package Based on Intertextuality Theory to
Enhance the Creative Reading Abilities of Grade 3 Students

สิริกัญญา นรินทร์^{*1} / ขวัญชนก นัยจรรย์²
Sirikanya Narin^{*1} / Khwanchanok Naijarun²

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก 65000, ประเทศไทย
Thai Language Department, Faculty of Humanities and Social Sciences Pibulsongkram Rajabhat University,
Phitsanulok, 65000 Thailand

*Corresponding author Email: sirikanya.n@psru.ac.th

Received: February 18, 2024

Revised: March 20, 2025

Accepted: April 19, 2025

Abstract

The purposes of this research article were 1) to develop the Thai learning activities package based on intertextuality theory for grade 3 students In order to enhance the package's proficiency to reach the criteria of 80/80 2) to compare the creative reading abilities of grade 3 students from pre-test and post-test scores of grade 3 students by using the Thai learning activities package based on intertextuality. The sample group used in the research was 16 persons of grade 3 students at Bannong-umlua school. The research tools were 1) the packages of Thai language teaching activities which were based on intertextuality theory 2) the creative reading abilities test. Quantitative Data Analysis by using Arithmetic Mean, Standard Deviation, and T-Test. The Finding of this research found that 1) The Thai learning activities package based on intertextuality theory for grade 3 students can reach 80.83/80.62 according to the criteria of 80/80. 2) the p-value of grade 3 students post-test for creative reading abilities is more than .05 statistical significance which is higher than the pre-test.

Keywords: Intertextuality, Packages of Activities, Creative Reading

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบท กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองอุมแล้ว โดยผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบท 2) แบบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 80.83/80.62 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ และ 2) ความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทฤษฎีสหบท, ชุดกิจกรรม, การอ่านเชิงสร้างสรรค์

บทนำ

การอ่านมีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะนอกจากการอ่านจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เราสามารถค้นหาความรู้ต่าง ๆ ได้ตลอดเวลาจากสื่อที่หลากหลายในปัจจุบันแล้ว การอ่านยังมีส่งผลให้เกิดจินตนาการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากการอ่านได้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน แสดงให้เห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่าน สามารถอ่านออกเสียงคำ ตั้งคำถามตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล อ่านแล้วสามารถลำดับเหตุการณ์และคาดคะเนจากเรื่องที่อ่าน สรุปความรู้และข้อคิดเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จนสามารถอ่านหนังสือได้ตามความสนใจและนำเสนอสิ่งที่อ่านได้อย่างสร้างสรรค์ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test : NT) จัดสอบในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการสอบพบว่า การทดสอบความสามารถด้านภาษาไทย ในปีการศึกษา 2565 ในระดับประเทศมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55.86 ระดับจังหวัดเลยมีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59.78 ผลการทดสอบด้านภาษาไทยอยู่ในระดับดี แต่เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย ได้กำหนดเกณฑ์ประเมินการอ่านไว้ในระดับดีมาก กล่าวคือ ผู้เรียนยังต้องพัฒนาในด้านทักษะการอ่านเพื่อให้ผลการประเมินสอดคล้องและเป็นไปตามเป้าหมายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยกำหนด

การอ่านเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และต่อยอดการอ่าน ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุทักษะการอ่านตามมาตรฐานและตัวชี้วัด การอ่านเชิงสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการพัฒนาการอ่านที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เป็นความสามารถในการแปลความ หรือขยายความจากสิ่งที่อ่าน สามารถ

นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับประสบการณ์เดิมหรือประสบการณ์ของตนเองในชีวิตประจำวันและนำไปสู่การเสนอแนวคิดใหม่ กระทั่งนำไปสู่การอ่านเชิงสร้างสรรค์ เป็นการอ่านขั้นสูงสุดที่สามารถนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ Pohtong (2014) ได้กล่าวว่า การอ่านเชิงสร้างสรรค์ เป็นการอ่านที่สามารถนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้และเชื่อมโยงข้อมูลกับประสบการณ์หรือความรู้เดิม ขยายความคิดเกินจากเนื้อหาเพื่อให้ได้ความคิดใหม่ โดยไม่คำนึงถึงอิทธิพลของผู้เขียน รวมถึงความรู้และการแสดงออกด้านอารมณ์ของผู้อ่านต่อเทคนิคการเขียน ท่วงทำนอง รูปแบบ หรือโครงสร้างของงานเขียน การค้นพบแนวคิดและข้อสรุปใหม่ การจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านเชิงสร้างสรรค์ให้นักเรียน ควรมีการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นแนวทางให้กับผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจากข้อมูลและเอกสารทฤษฎีต่าง ๆ พบว่า ทฤษฎีสหบท เป็นทฤษฎีที่จะสามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ทฤษฎีสหบท เป็นการนำตัวบทตั้งแต่ 2 ตัวบทขึ้นไป มาเชื่อมโยงกัน โดยมีองค์ประกอบร่วมกันในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง จากนั้นสร้างความหมายใหม่เฉพาะตัวของผู้อ่านเอง โดยอิงกับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ดังที่ Pohtong (2014, p. 31) กล่าวว่า ทฤษฎีสหบทเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของตัวบทที่เป็นเรื่องจากรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ร้อยแก้วและร้อยกรองตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไป โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในลักษณะที่ชัดเจนและไม่ชัดเจน เพื่อทำความเข้าใจตัวบทและสร้างความหมายใหม่เฉพาะตัวของผู้อ่านเอง ตัวบทใหม่ได้รับอิทธิพลจากตัวเดิมในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวบทเดิมที่สัมพันธ์กับตัวบทอื่น ๆ ดังนั้นผู้อ่านจะเห็นความสัมพันธ์ของตัวบทเดิมและตัวบทใหม่ที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้อ่านสามารถสร้างเรื่องราวเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท นอกจากนี้การเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทให้มีความน่าสนใจมากขึ้นคือการสอนโดยร่วมกับกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจ มีลักษณะการจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอน มีสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่รวบรวมเนื้อหาที่เป็นระบบ มีสื่อ มีกระบวนการที่สามารถเรียนรู้ง่าย มีความน่าสนใจ ดังที่ Tawee (2022, p. 17) กล่าวว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้คือการบูรณาการสื่อต่าง ๆ และกิจกรรมอย่างหลากหลายมาประกอบกันเพื่อจัดการจัดการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับเนื้อหาวิชานั้น ๆ ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ชุดกิจกรรม ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาความเป็นมา ความสำคัญและผลการวิจัยต่าง ๆ พบว่า การอ่านเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านที่เป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ส่งผลให้ผู้เกิดทักษะการอ่าน ผู้อ่านสามารถใช้จินตนาการในการคิดเชื่อมโยงเนื้อหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสร้างสรรค์ และการอ่านเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีรูปแบบการสอนที่น่าสนใจ คือ ทฤษฎีสหบท เป็นทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท 2 ตัวบทขึ้นไป ซึ่งตัวบททั้งสองนั้นมีความเชื่อมโยงกันในด้านใดด้านหนึ่ง ตัวบทมีอิทธิพลต่อกันโดยมีการเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจนและไม่ชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจและสร้างความหมายใหม่ และการอ่านเชิงสร้างสรรค์นั้นเป็นการอ่านขั้นสูงสุด จำเป็นต้องมีสื่อหรือวิธีการสอนที่เป็นระบบ มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมการอ่าน กิจกรรมมีความน่าสนใจ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบท

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวทฤษฎีสหบาท เป็นวิธีการสอนที่น่าสนใจและจะสามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบาทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบาท

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบาทที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. ความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีสหบาทของผู้เรียนมีประสิทธิภาพหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ การเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ชุดกิจกรรมตามทฤษฎีสหบาท
2. ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีสหบาท

ตัวบท หมายถึง วิธีการ แนวทาง หรือกระบวนการในการแสดงออกทางภาษา ซึ่งเกิดขึ้นจากสังคม วัฒนธรรม และระบบไวยากรณ์ของภาษา สามารถสื่อความหมายหรือตีความได้ ซึ่งอาจเป็นข้อความ เครื่องหมาย รูปภาพ เสียง หนังสือ หรือวรรณกรรม ตัวบทขึ้นอยู่กับบริบท สังคม วัฒนธรรม และประสบการณ์ของผู้รับสาร ตัวบทนั้น ๆ อาจมีความหมายมากกว่าหนึ่ง การสร้างตัวบท (text) แต่ละครั้งนั้นจะต้องมีตัวบทที่มีมาก่อนหน้าแล้ว (pre-text) ในการพิจารณาตัวบทหนึ่งๆ จำเป็นต้องวิเคราะห์ วิเคราะห์ หรือตีความตัวบท มุ่งเน้นไปที่กลวิธีการเขียน โครงสร้างรูปแบบ และแก่นเรื่อง เพื่อทำความเข้าใจลักษณะการสร้างตัวบทและนำมาสร้างเป็นตัวบทใหม่ที่มีประสิทธิภาพ (Makjui, 2010; Tiacharoen, 2021)

ทฤษฎีสหบาท เป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท 2 ตัวบทขึ้นไป ซึ่งตัวบททั้งสองนั้นมีความเชื่อมโยงกันในด้านใดด้านหนึ่ง ตัวบทมีอิทธิพลต่อกัน เช่น องค์ประกอบ ฉาก หรือแก่นเรื่อง โดยมีการเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจนและไม่ชัดเจนเพื่อทำความเข้าใจและสร้างความหมายใหม่ (Makjui, 2010; Prachakul, 2009; Pittayapitak, 2010; Sukhum, 2010)

2. การอ่านเชิงสร้างสรรค์

การอ่านเชิงสร้างสรรค์ คือ การอ่านที่สามารถนำสิ่งที่อ่านไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือความรู้ที่มีอยู่แล้ว ผู้อ่านมีความสามารถในการแปลความ ขยายความจากสิ่งที่อ่าน สามารถประเมินค่าและนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับความรู้และประสบการณ์เดิมหรือประสบการณ์ของตนเอง นำไปสู่การเสนอแนวคิดใหม่ สร้างสรรค์เป็นแนวคิดของตนเอง เป็นการอ่านขั้นสูงสุด ที่สามารถนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (Amira, 2022; Makjui, 2010; Pittayapitak, 2010)

ความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการแปล การใช้จินตนาการในการคิดเชื่อมโยงเนื้อหา ตีความสิ่งที่อ่านอย่างสร้างสรรค์จากสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้บอกไว้ในเนื้อหา สามารถแสดงความคิดเห็น ประเมินค่าและสร้างสรรค์ผลงานใหม่โดยใช้ประสบการณ์ของตนเองให้มีความเชื่อมโยงกับตัวบทที่เคยอ่านมาก่อน สรุปได้ 4 ระดับ ดังต่อไปนี้ 1) ความสามารถในการแปลความ ตีความ สิ่งที่อ่านจากสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้บอกไว้ในเนื้อหา 2) การวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง สามารถแสดงความคิดเห็นประเมินค่าสิ่งที่อ่าน 3) การใช้จินตนาการในการคิดเชื่อมโยงเนื้อหา การคาดคะเนแนะนำจุดจบใหม่ของเรื่อง และ 4) การสร้างสรรค์ผลงานใหม่โดยใช้ประสบการณ์ของตนเองให้มีความเชื่อมโยงกับตัวบทที่เคยอ่านมาก่อนผสมผสานทำให้เกิดสิ่งใหม่ควบคู่กันไป (Pittayapitak, 2010; Pohtong, 2014; Shaimaa, 2014)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสหบท

Pittayapitak (2010) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำแนวทางตามแนวทางการอ่านผ่านมุมมองใหม่ของเจเราร์ด เจเน็ตต์ (Gérard Genette) มาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล พบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ Makjui (2010) ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงนักศึกษามีความถี่และความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทและงานเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ประเภทบันเทิงคดีได้เป็นอย่างดี

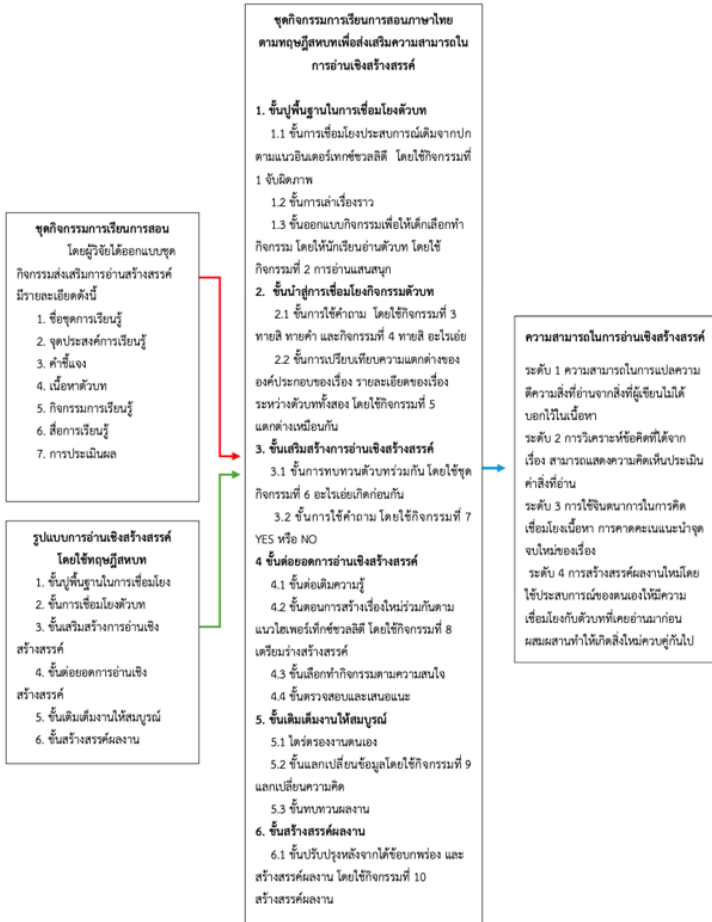
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบทฤษฎีสหบทถูกนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ให้ผู้เรียนได้ฝึกเขียนเชื่อมโยงวรรณกรรมกับตัวบทในรูปแบบต่าง ๆ และยังพบว่ามีการนำไปใช้สอนอ่านเชิงสร้างสรรค์ในระดับเด็กอนุบาล ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะนำสหบทมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านและใช้จินตนาการเชื่อมโยงตัวบทระหว่างสองตัวบทที่มีความสัมพันธ์กัน โดยนำทฤษฎีสหบทมาใช้ในส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบาทและชุดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ แล้วนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์มาพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบาท ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามทฤษฎีสหบาท

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi - experimental design) รูปแบบการวิจัยแบบวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (pre-test and

post-test one group design) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลัง โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียวแต่มีการวัดซ้ำตามช่วงเวลาที่กำหนด ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง ดังภาพต่อไปนี้

กลุ่ม		ช่วงเวลาในการทดสอบ	
E	T ₁	x	T ₂

ภาพที่ 3 แบบแผนการวิจัย

ความหมายของสัญลักษณ์

E	แทน	กลุ่มทดลอง
T ₁	แทน	ผลการวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง
X	แทน	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมตามแนวทางทฤษฎีสหบท
T ₂	แทน	ผลการวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลอง

แบบแผนการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมตามทฤษฎีสหบท ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และวัดผลความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน ตามชุดกิจกรรมจำนวน 1 ชุด ได้แก่ การอ่านนิทานเชิงสร้างสรรค์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวัดผลมาแปลผล เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยวัดระดับความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ก่อนการจัดการเรียนรู้ และวัดความสามารถระหว่างเรียน เมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้ และการทำแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ หลังการจัดการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการทดลอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จำนวน 95 แห่ง ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีลักษณะใกล้เคียงกัน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองอุมลัว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จำนวน 16 คน ได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกเครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็น 2 ประเภท

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบท เรื่อง การอ่านนิทานเชิงสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชื่อชุดการเรียนรู้ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) คำชี้แจง 4) เนื้อหาตัวบท 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อการเรียนรู้ และ 7) การประเมินผล

ชุดกิจกรรมประกอบด้วยกิจกรรม 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 จับผิดภาพ กิจกรรมที่ 2 การอ่านแสนสนุก กิจกรรมที่ 3 ทายสิทธิ์คำ กิจกรรมที่ 4 ทายลืออะไรเอ๋ย กิจกรรมที่ 5 แตกต่างเหมือนกัน กิจกรรมที่ 6 อะไรรอยเกิดก่อนกัน กิจกรรมที่ 7 YES หรือ NO กิจกรรมที่ 8 เตรียมร่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่ 9 แลกเปลี่ยนความคิด และกิจกรรมที่ 10 มาสร้างสรรค์ผลงาน การใช้ชุดกิจกรรมผ่านรูปแบบการอ่านเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุดกิจกรรมตามทฤษฎีสหบทที่พัฒนาขึ้น 6 ขั้นตอน คือ

ตารางที่ 1 รูปแบบการอ่านเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ชุดกิจกรรมตามทฤษฎีสหบท

ขั้นตอน	การจัดกิจกรรม
ขั้นที่ 1 ขั้นปูพื้นฐานในการเชื่อมโยงตัวบท	1.1 ขั้นการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของเด็กกับองค์ประกอบในหนังสือ ใช้คำถามนำจากปกตามแนวอินเทอร์เทกซ์ชวลลิตี โดยใช้กิจกรรมที่ 1 จับผิดภาพ 1.2 ขั้นการเล่าเรื่องราวโดยใช้เสียงที่แสดงอารมณ์ สีหน้า ท่าทาง ประกอบ การให้เด็กดูภาพ ตัวอักษรและบัตรภาพ เพื่อทำความเข้าใจ 1.3 ขั้นออกแบบกิจกรรมเพื่อให้เด็กเลือกทำกิจกรรม ให้นักเรียนอ่านตัวบท ในกิจกรรมที่ 2 การอ่านแสนสนุก
ขั้นที่ 2 ขั้นนำสู่การเชื่อมโยงกิจกรรมตัวบท	2.1 ขั้นการใช้คำถาม เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ระหว่างตัวบททั้งสองเรื่อง โดยใช้กิจกรรมที่ 3 ทายสิทธิ์คำ และกิจกรรมที่ 4 ทายลืออะไรเอ๋ย 2.2 ขั้นการเปรียบเทียบความแตกต่างขององค์ประกอบของเรื่อง รายละเอียดของเรื่องระหว่างตัวบททั้งสองเรื่อง โดยใช้กิจกรรมที่ 5 แตกต่าง เหมือนกัน
ขั้นที่ 3 ขั้นเสริมสร้างการอ่านเชิงสร้างสรรค์	3.1 ขั้นการทบทวนตัวบทพร้อมกัน โดยใช้ชุดกิจกรรมที่ 6 อะไรรอยเกิดก่อนกัน 3.2 ขั้นการใช้คำถาม ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละคร ฉาก และ/หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้กิจกรรมที่ 7 YES หรือ NO
ขั้นที่ 4 ขั้นต่อยอดการอ่านเชิงสร้างสรรค์	4.1 ขั้นต่อเติมความรู้ ให้เปรียบเทียบความรู้สึก ความคิดเห็น ความพึงพอใจ 4.2 ขั้นตอนการสร้างเรื่องใหม่ร่วมกัน ตามแนวไฮเพอร์เทกซ์ชวลลิตี โดยการใช้ตัวละคร ฉากและ/หรือเหตุการณ์จากตัวบททั้งสอง ในกิจกรรมที่ 8 เตรียมร่าง สร้างสรรค์ 4.3 ขั้นเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ 4.4 ขั้นตรวจสอบและเสนอแนะ
ขั้นที่ 5 ขั้นเติมเต็มงานให้สมบูรณ์	5.1 ไตร่ตรองงานตนเอง นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับแก้งานเขียน 5.2 ขั้นแลกเปลี่ยนข้อมูล ผู้เรียนแลกเปลี่ยนงานของตนเองกับเพื่อน แลกเปลี่ยนกันแสดงความคิดเห็นต่องาน รวมถึงผู้สอนให้คำแนะนำ โดยใช้กิจกรรมที่ 9 แลกเปลี่ยนความคิด

ขั้นตอน	การจัดกิจกรรม
ขั้นที่ 6 ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน	5.3 ขั้นทบทวนผลงาน เมื่อได้ข้อมูลย้อนกลับมา นำข้อมูลกลับมาทบทวนดูข้อบกพร่องของงาน ขั้นปรับปรุงหลังจากได้ข้อบกพร่อง และสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้กิจกรรมที่ 10 สร้างสรรค์ผลงาน

การหาคุณภาพของชุดกิจกรรม คือ 1) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการสอนภาษาไทยและการประถมศึกษา ตรวจสอบโดยใช้เกณฑ์ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท โดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน และการแปลความหมายในด้านความสอดคล้องของเนื้อหา (Srisa-at, 2010) พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.68 และนำชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งเป็นนักเรียนที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ชุดกิจกรรม เพื่อหาข้อบกพร่องของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบเวลาเนื้อหาให้เหมาะสม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบท ซึ่งพบว่า ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมได้ตามเวลาที่กำหนดและค่าประสิทธิภาพเบื้องต้นของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทเท่ากับ 80.03/80.00

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถการอ่านเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบวัดความสามารถก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำแนกตามระดับชั้นอ่านเชิงสร้างสรรค์ 4 ระดับ ได้แก่ ความสามารถในการแปลความ ตีความ สิ่งที่น่าจากรายละเอียดที่ผู้เขียนไม่ได้บอกไว้ในเนื้อหา จำนวน 2 ข้อ การวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง สามารถแสดงความคิดเห็นประเมินค่าสิ่งที่อ่าน จำนวน 4 ข้อ การใช้จินตนาการในการคิดเชื่อมโยงเนื้อหา การคาดคะเนแนะนำจุดจบใหม่ของเรื่อง จำนวน 6 ข้อ การสร้างสรรค์ผลงานใหม่โดยใช้ประสบการณ์ของตนเองให้มีความเชื่อมโยงกับตัวบทที่เคยอ่านมาก่อนผสมผสานทำให้เกิดสิ่งใหม่ควบคู่กันไป จำนวน 8 ข้อ รวม 20 ข้อ 20 คะแนน

ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Leekitwattana, 2016) ผลการพิจารณาพบว่าข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ที่ระดับ 0.50-1.00 ซึ่งอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ มีผลดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.85 จากนั้นนำไปทดลองกับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) เพื่อหาความยากง่ายของข้อสอบทั้งฉบับ โดยยึดเกณฑ์การประเมิน (Lawthong, 2018) พบว่า แบบวัดความสามารถการอ่านเชิงสร้างสรรค์มีค่าความยากเฉลี่ยเท่ากับ 0.50 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง สามารถนำไป ใช้ได้ และค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ยเท่ากับ 0.47 ซึ่งอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้ได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 4.1 ผู้วิจัยปฐมนิเทศผู้เรียนเพื่อทำความเข้าใจขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ
- 4.2 ผู้วิจัยทดสอบผู้เรียนก่อนการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองทำแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียน (pre - test) จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 40 นาที เพื่อวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ มาตรวจให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน

4.3 ผู้วิจัยเป็นผู้สอนผู้เรียนกลุ่มทดลองด้วยตนเองตามขั้นตอนของชุดกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรม จำนวน 4 ชั่วโมง มีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 4 ชั่วโมง ใช้เวลาสอน 2 ชั่วโมง/สัปดาห์

4.4 ระหว่างการทดลองเมื่อผู้วิจัยสอนจบในชุดกิจกรรม คือ ชุดกิจกรรมการอ่านนิทานเชิงสร้างสรรค์ จะนำผลงานของผู้เรียนมาสังเคราะห์ความสอดคล้องกับความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ในชุดกิจกรรม

4.5 นำผลคะแนนระหว่างเรียนและคะแนนหลังเรียนที่ได้จากชุดกิจกรรมเรื่อง การอ่านนิทานเชิงสร้างสรรค์ มาหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

4.6 ผู้วิจัยทดสอบผู้เรียนหลังเรียน เมื่อผู้วิจัยสอนครบตามกำหนด (post - test) ด้วยแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการสอบ 40 นาที และตรวจให้คะแนน ข้อละ 1 คะแนน และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ตามทฤษฎีสหพหุ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

5.2 วิเคราะห์ผลคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมตามทฤษฎีสหพหุ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 80.83/80.62 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 2 ผลประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การอ่านนิทานเชิงสร้างสรรค์	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	ร้อยละ	ประสิทธิภาพ
ทดสอบระหว่างเรียน E_1	16	106	85.68	80.83	E_1/E_2
ทดสอบหลังเรียน E_2	16	10	8.062	80.62	80.83/80.62
ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุ (E_1/E_2) = 80.83/80.62					

จากตารางที่ 1 ผลการแสดงผลประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนทดสอบระหว่างเรียน (E_1) เท่ากับ 85.68 คิดเป็นร้อยละ 80.83 และคะแนนทดสอบหลังเรียน (E_2) เท่ากับ 8.062 คิดเป็นร้อยละ 80.62 ดังนั้นประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหพหุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่า (E_1/E_2) เท่ากับ 80.83/80.62 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบท ผลการวัดความสามารถทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบท

การวัดผล	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	16	20	8.00	2.50	15	19.39	.000*
หลังเรียน	16	20	14.31	2.34			
หมายเหตุ: *p<.05							

จากตารางที่ 2 ผลการวัดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทสรุปได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.00 (S.D. = 2.50) และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.31 (S.D. = 2.34) มีค่า df. = 15 และค่า t = 19.39 หมายความว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 80.83/80.62 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น มีการออกแบบและพัฒนาโดยเริ่มจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์เนื้อหาในหลักสูตรแล้วแบ่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา พร้อมผ่านการตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงจึงทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนมีคุณภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน โดยแต่ละชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบครบถ้วน ดังนี้ 1) ชื่อชุดการเรียนรู้ มีชื่อชุดกิจกรรมที่เห็นได้ชัดเจน ระบุชื่อชุดและหมายเลขชุดกิจกรรม 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ มีจุดประสงค์ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จนเกิดความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ 3) คำชี้แจง โดยคำชี้แจงอธิบายกิจกรรมที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องปฏิบัติได้ชัดเจน 4) เนื้อหาตัวบท เนื้อเรื่องนิทานที่มีความสทบทกันให้ผู้เรียนได้อ่าน เป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบ Inter-Textuality มีลักษณะความสัมพันธ์ของตัวบท 2 ตัวบทหรือมากกว่าที่ปรากฏอยู่ร่วมกันหรือการที่ตัวบทหนึ่งปรากฏอยู่ในตัวบทอื่น ๆ ซึ่งเกิดขึ้นได้ในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปรากฏชัดเจนมากหรือน้อยก็ตาม และลักษณะความสัมพันธ์แบบ Hyper-Textuality มีลักษณะการเชื่อมโยงของเรื่องจากตัวบทที่ล้อเลียนหรือปรับเปลี่ยนเรื่องเดิมโดยที่

ยังคงสามารถทราบได้ว่าเรื่องจากตัวบทที่สร้างขึ้นนั้นล้อเลียนหรือปรับเปลี่ยนจากเรื่องใด 5) กิจกรรมการเรียนรู้มีกิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 จับฉัตรภาพ กิจกรรมที่ 2 การอ่านแสนสนุก กิจกรรมที่ 3 ทายสี่ทายคำ กิจกรรมที่ 4 ทายสี่อะไรเอ๋ย กิจกรรมที่ 5 แตกต่างเหมือนกัน กิจกรรมที่ 6 อะไรเอ๋ย เกิดก่อนกันกิจกรรมที่ 7 YES หรือ NO กิจกรรมที่ 8 เตรียมร่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่ 9 แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกิจกรรมที่ 10 สร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ มีกิจกรรมที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ฝึกตอบคำถาม เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์จากสิ่งที่อ่าน สามารถแสดงความคิดเห็นในกิจกรรม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในห้อง จนสามารถนำความรู้จากสิ่งที่อ่านไปสร้างสรรค์เป็นผลงานของตนเองได้ 6) สื่อการเรียนรู้มีสื่อที่มีสีสันสวยงามและดึงดูดความสนใจผู้เรียน และ 7) การประเมินผล มีการประเมินผลแต่ละองค์ประกอบมีการอธิบายรายละเอียดที่ชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย และชุดกิจกรรมมีการพัฒนาไปตามขั้นตอนที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ทำให้ชุดกิจกรรมทั้งสองชุดมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Pissiri (2024) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาไทยโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพแบบเดี่ยว ประสิทธิภาพแบบกลุ่ม และประสิทธิภาพแบบภาคสนาม เท่ากับ 82.00/83.35, 84.00/85.55 และ 84.09/85.96 ตามลำดับ 2) นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน มีทักษะการอ่านภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ Nan-udon (2022) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสอนอ่าน KWL Plus ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสอนอ่าน KWL Plus มีประสิทธิภาพ 81.98/82.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสามารถการอ่านเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบเขตเนื้อหาและกำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่อ่านไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือความรู้ที่มีอยู่แล้ว ผู้อ่านมีความสามารถในการแปลความขยายความจากสิ่งที่อ่าน สามารถประเมินค่าและนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับความรู้และประสบการณ์เดิมหรือประสบการณ์ของตนเอง นำไปสู่การเสนอแนวคิดใหม่ และสร้างสรรค์เป็นแนวคิดของตนเอง สามารถนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนภายใต้หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามทฤษฎีสหบทเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านเชิงสร้างสรรค์ เป็นขั้นตอนการสอน จำนวน 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นปูพื้นฐานในการเชื่อมโยงตัวบท คือ ขั้นการเชื่อมโยงประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมที่ 1 จับฉัตรภาพ และการเล่าเรื่องราว โดยใช้ชุดกิจกรรมที่ 2 การอ่านแสนสนุก 2) ขั้นนำสู่การเชื่อมโยงกิจกรรมตัวบท คือ ขั้นการใช้คำถาม โดยใช้กิจกรรมที่ 3 ทายสี่ทายคำ และกิจกรรมที่ 4 ทายสี่อะไรเอ๋ย และขั้นการเปรียบเทียบความแตกต่างขององค์ประกอบของเรื่อง โดยใช้กิจกรรมที่ 5 แตกต่างเหมือนกัน 3) ขั้นเสริมสร้างการอ่านเชิงสร้างสรรค์ คือ ขั้นการบททวนตัวบทพร้อมกัน โดยใช้ชุดกิจกรรมที่ 6 อะไรเอ๋ยเกิดก่อนกัน และการถามคำถาม ให้แสดงความคิดเห็น

เกี่ยวกับตัวละคร ฉาก และ/หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในกิจกรรมที่ 7 YES หรือ NO 4) ขั้นตอนยอการอ่านเชิงสร้างสรรค์ คือ ขั้นตอนเติมความรู้ การสร้างเรื่องใหม่ร่วมกัน โดยใช้กิจกรรมที่ 8 เตรียมร่างสร้างสรรค์ และตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ 5) ขั้นตอนเติมเต็มงานให้สมบูรณ์ คือ การไตร่ตรองงานตนเอง และแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยใช้กิจกรรมที่ 9 แลกเปลี่ยนความคิด 6) ขั้นตอนสร้างสรรค์ผลงาน คือ การปรับปรุงหลังจากได้ข้อบกพร่องและสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้กิจกรรมที่ 10 สร้างสรรค์ผลงาน จะเห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอน ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นมานั้น เป็นขั้นตอนที่ส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ 1) ความสามารถในการแปลความ ตีความสิ่งที่อ่านจากสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้บอกไว้ในเนื้อหา 2) การวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง สามารถแสดงความคิดเห็นประเมินค่าสิ่งที่อ่าน 3) การใช้จินตนาการในการคิดเชื่อมโยงเนื้อหา การคาดคะเนแนะนำจุดจบใหม่ของเรื่อง และ 4) การสร้างสรรค์ผลงานใหม่โดยใช้ประสบการณ์ของตนเองให้มีความเชื่อมโยงกับตัวบทที่เคยอ่านมาก่อนผสมผสานทำให้เกิดสิ่งใหม่ควบคู่กันไป จึงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Tawee (2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านเพื่อความเข้าใจตามแนวสมดุลภาษาสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านเพื่อความเข้าใจตามแนวสมดุลภาษาสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ (1) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม (2) แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย (2.1) จุดประสงค์การเรียนรู้ (2.2) ขั้นตอนการจัดกิจกรรม (2.3) บทอ่าน (2.4) แบบประเมินผล 2) ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านเพื่อความเข้าใจตามแนวสมดุลภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ Baipho (2021) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเล่านิทานร่วมกับการใช้ละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเล่านิทานร่วมกับการใช้ละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการมีทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจำแนกตามองค์ประกอบของทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพพบว่า ทุกองค์ประกอบมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นองค์ประกอบด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ Pittayapitak (2010) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบทและแนวการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล พบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนและกิจกรรมหลายขั้นตอน ผู้สอนควรอธิบายขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจขั้นตอนการทำกิจกรรมอย่างละเอียด
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนบางคนอาจจะทำชุดกิจกรรมไม่ทันเวลา ผู้สอนควรดูแลและให้คำแนะนำที่ละเอียดขึ้น
3. หากผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

4. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกบทอ่านที่หลากหลาย เนื่องจากบทอ่านที่ผู้วิจัยได้เลือกมาคือ หนังสือนิทาน 2 เรื่อง ดังนั้นผู้สอนควรนำบทอ่านที่หลากหลายมาให้ผู้เรียนได้เลือกอ่านด้วยตนเอง
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการนำชุดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีสหบทที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ที่มุ่งเน้นทักษะการอ่านเชิงสร้างสรรค์

2. ควรศึกษาผลชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ทฤษฎีสหบทเปรียบเทียบกับวิธีการสอนอ่านรูปแบบอื่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยต่อไป

References

- Atikamas, M. (2010). **Development of an instructional model based on intertextuality theory to enhance Thai creative writing ability of undergraduate students** (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Amira Ibrahim Hassan Awad. (2022). **A program based on the 4mat (McCarthy) model for developing English Majors' creative reading and self-efficacy students** (Master's thesis). Ain Shams University.
- Boonchum, S. (2010). **Preliminary research, revised edition**. (9th ed.). Bangkok: Suwiryayan.
- Chatchai, S. (2010). **Characteristics of intertextuality in the novel "let's come out" by Parithat Hutangkun** (Master's thesis). Silpakorn University. (In Thai)
- Chingchai T. (2021). **Effects of instruction based on intertextuality theory on poetic writing abilities of lower secondary school students** (Master's thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Kamonpat, P. (2014). **Development of an instructional model based on transtextuality theory to enhance creative reading and creative writing ability of undergraduate students** (Doctoral dissertation). Silpakorn University. (In Thai)
- Matem, P. (2024). **Development of an activity package using brain-based learning to promote Thai reading skills for primary 3 students** (Master's thesis). Rambhai Barni Rajabhat University. (In Thai)
- Merica, T. (2013). **The development of an activity package to promote creativity thinking skills for elementary school students** (Master's thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)

- Naruechon, M. (2017). **Effects of using activity series by applying action learning approach on attitude and safe biking of senior primary school students** (Master's thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Natthaphon, L. (2018). **Development of educational research tools** (2nd ed). Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Nopphon, P. (2009). **Yok Aksorn, Thinking back**. Bangkok: Wisanpha Publishing House. (In Thai)
- Panni, L. (2016). **Educational Research Methods** (11th ed). Bangkok: Department of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology. (In Thai)
- Picha, B. (2021). **Development of storytelling with creative drama activity package to enhance relationship skills of primary school students** (Master's thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Sakonrat, N. (2022). **Development of an activity package for enhancing reading comprehension abilities of mathayomsuksa 3 students using a cooperative learning process of circ and KWL plus** (Master's thesis). Sakon Nakhon Rajabhat University. (In Thai)
- Suwakarn, T. (2022). **Development of reading comprehension learning package based on balanced literacy approach for elementary students** (Master's thesis). Chulalongkorn university. (In Thai)
- Shaimaa Galal El Sayed Ebrahim. (2020). **Using a metamemory based program in Developing EFL secondary school students' creative reading skills** (Master's thesis). Zagazig University.
- Tanya, P. (2010). **A development of instructional process integrating Intertextuality theory with a literature - based approach to enhance creative reading ability of kindergarteners** (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Tisana, K. (2000). **A set of teaching activities and training in group process skills**. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Thipsuda, T. (2018). **Development of activity package for communication in Thai as a foreign language based on task-based learning and sociolinguistic theory for primary school students** (Master's thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)

การศึกษาการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของ ยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

The Study of Thai Consonant Pronunciation in Communication by South Korean YouTubers Who Speak Thai as A Foreign Language

ชมชนก ธนาวีราภรณ์¹ / อนันต์ ลากุล²
Chomchanok Thanaweeraporn¹ / Anan Lakul²

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000, ประเทศไทย

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี 13180, ประเทศไทย

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

²Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage
Pathum Thani 13180, Thailand

*Corresponding author Email: anan.l@vru.ac.th

Received: February 23, 2025

Revised: February 23, 2025

Accepted: February 28, 2025

Abstract

This research aims to study the shortcomings in the pronunciation of Thai consonants in the communication of South Korean YouTubers who speak Thai as a foreign language. There were 5 individuals across 4 YouTube channels, totaling 8 video clips. Following the analytical approach, the data used for analysis consisted of 8 video clips of Thai language communication by South Korean YouTubers speaking Thai as a foreign language. The research findings were presented in a descriptive analysis format. The study found that the pronunciation shortcomings in the communication of South Korean YouTubers speaking Thai have three characteristics: single initial consonant pronunciation shortcomings, which include mispronunciation of initial consonants; compound initial consonant pronunciation shortcomings, which involve the absence of compound initial consonant pronunciation in necessary words; and final consonant pronunciation shortcomings, which include mispronunciation of final consonants.

Keywords: The pronunciation of Thai consonants in communication, South Korean YouTubers, Speaking Thai as a foreign language

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จำนวน 5 คน ผ่านช่องยูทูบจำนวน 4 ช่อง รวมทั้งหมด 8 วิดีโอ ตามแนวคิดการวิเคราะห์ข้อบกพร่องของการออกเสียงพยัญชนะ โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ คลิปวิดีโอการสื่อสารภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ จำนวน 8 คลิปวิดีโอ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ มี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว เป็นการออกเสียงพยัญชนะต้นคลาดเคลื่อน 2. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ เป็นการออกเสียงพยัญชนะต้นควบในคำที่จำเป็นต้องออกเสียงพยัญชนะต้นควบ และ 3. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย

คำสำคัญ: การออกเสียงพยัญชนะไทยในการสื่อสาร ยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ การพูดภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศ

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งที่ว่าต่างชาติให้ความสนใจศึกษาเรียนรู้ในฐานะภาษาต่างประเทศ จะเห็นได้จากการเปิดหลักสูตรสอนภาษาไทยให้นักศึกษาต่างชาติของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ เช่น มหาวิทยาลัยปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน, มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย ประเทศออสเตรเลีย, มหาวิทยาลัยฮันกุก ภาษาและกิจการต่างประเทศ สาธารณรัฐเกาหลีใต้ ฯลฯ หรือ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเองก็เปิดหลักสูตรสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองสำหรับนักศึกษาต่างชาติ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น (Office of the Higher Education Commission (2018))

จากการศึกษางานวิจัย พบว่า การศึกษาโดยมากเป็นการใช้ภาษาและข้อบกพร่องการใช้ภาษา ด้านการเขียนมากกว่าการพูดหรือการออกเสียง ดังนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาข้อบกพร่องในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยทักษะการพูด เพราะทักษะการพูดเป็นทักษะการสื่อสารพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะการพูด เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพที่ดีและความรู้ความสามารถของผู้ใช้ภาษาอีกด้วย โดยเฉพาะชาวต่างชาติที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ หากผู้พูด พูดออกเสียงคลาดเคลื่อนอาจส่งผลให้การสื่อสารนั้นผิดพลาด การได้ศึกษาการใช้ภาษาและข้อบกพร่องการใช้ภาษาด้านการพูดของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จึงจะสามารถช่วยให้เข้าใจลักษณะการใช้ภาษาไทยและลักษณะข้อบกพร่องการใช้ภาษาไทยที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และอาจทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อข้อบกพร่องดังกล่าว รวมถึงเป็นการขยายขอบเขตการศึกษาด้านการใช้ภาษาไทยให้กว้างขึ้นอีกด้วย

การศึกษากการใช้ภาษาไทยและข้อบกพร่องการใช้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่ผ่านมา มุ่งเน้นศึกษากการใช้ภาษาของนักศึกษาชาวต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ยังมีกลุ่มผู้ใช้ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศอีกกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะเข้ากับโลกในยุคสมัยปัจจุบันที่การสื่อสารสามารถเข้าถึงได้

อย่างรวดเร็ว คือ “อินฟลูเอนเซอร์หรือนักรีวิว” เพราะด้วยบทบาทหน้าที่ของกลุ่มคนเหล่านี้ คือ เป็นนักสื่อสารมวลชนที่ต้องสื่อสารกับคนจำนวนมาก กล่าวคือ มีผู้ชมจำนวนมากที่สามารถร่วมรับฟังพร้อมกันได้ภายในเวลาเดียวกัน ข้อมูลข่าวสารจากผู้ดำเนินรายการก็จะถูกถ่ายทอดไปสู่ผู้ชมเป็นวงกว้างความสามารถในด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการเป็นผู้ดำเนินรายการ ดังนั้นการใช้ภาษาไทยของผู้ดำเนินรายการชาวต่างชาติจึงมีความน่าสนใจทางการศึกษา

อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) คือ คนที่มีอิทธิพลในโลกโซเชียลตามแพลตฟอร์มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Facebook, Instagram, Tiktok, Twitter หรือ Youtube หน้าที่หลัก ๆ มักผลิตคอนเทนต์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภาพถ่าย คลิปวิดีโอ บทความ ที่เกี่ยวกับ เรื่องที่สนใจ เช่น แฟชั่น อาหาร ความงาม การท่องเที่ยว ฯลฯ และเนื้อหาเหล่านี้ก็ส่งผลต่อกลุ่มผู้ติดตาม ทำให้คล้อยตามแล้วสั่งซื้อสินค้าใส่ตะกร้าได้ไม่น้อยเลย เพราะเหตุผลนี้ จึงทำให้แบรนด์ธุรกิจต่าง ๆ อยากรจะเข้ามาร่วมงานด้วยนั่นเอง ซึ่งอาชีพอินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) กล่าวได้ว่าเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะวัยรุ่นยุคใหม่ ซึ่งแบ่งเป็นหลายประเภท ได้แก่ 1. สาย Lifestyle เน้นข้อมูลเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในชีวิตประจำวันและกิจกรรมต่าง ๆ ของตนเอง 2. สาย Fashion เน้นข้อมูลเกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งตัว ของใช้ตามสมัยนิยม เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า เป็นต้น 3. สาย Beauty มุ่งเนื้อหาเน้นข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องความสวยความงาม การแต่งหน้า การเสนอขายเครื่องสำอาง สกินแคร์ และวิธีการดูแลตัวเอง เป็นต้น 4. สายท่องเที่ยว เน้นข้อมูลเกี่ยวกับการแข่งขันประเพณีการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น สถานที่ต่าง ๆ และการเดินทาง เป็นต้น 5. สายอาหาร เน้นข้อมูลเกี่ยวกับร้านอาหาร ตำแหน่งที่ตั้งของร้านที่มีชื่อเสียงหรือการแข่งปิ้งสุตรการทำอาหาร เป็นต้น 6. สายเทคโนโลยี เน้นข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่น่าสนใจ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หรือเกม เป็นต้น 7. สายอสังหาริมทรัพย์ เน้นข้อมูลเกี่ยวกับการการลงทุนโครงการต่าง ๆ เช่น คอนโด ทาวน์เฮ้าส์ ทาวน์โฮม ที่ดิน เป็นต้น

ยูทูเบอร์ชื่อดังชาวเกาหลีใต้ที่เข้ามาทำคอนเทนต์และเป็นที่รู้จัก เช่น Cullen HateBerry Oppa Hong BKKMOVIE RYUNTIME ปัจจุบันเป็นยูทูเบอร์ชื่อดังทั้ง 4 ช่อง มีผู้ติดตามมากกว่า 100,000-2,320,000 บัญชี เป็นรายการท่องเที่ยวที่ได้ไปท่องเที่ยว ร่วมกิจกรรมสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชน และมีการปฏิสัมพันธ์โดยการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารระหว่างผู้ดำเนินรายการ ซึ่งเป็นชาวเกาหลีกับแขกรับเชิญคนไทยที่เป็นชาวบ้านหรือผู้คนในท้องถิ่นสถานที่นั้น ๆ มีรูปแบบรายการที่ให้ทั้งสาระความรู้และความบันเทิง มีเทคนิคการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไปจึงสามารถรับชมได้ทุกเพศทุกวัย

นอกจากอินฟลูเอนเซอร์จะเป็นภาพลักษณ์ของรายการแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตสาระสำคัญในรายการอีกด้วย ดังนั้นการใช้ภาษาไทยของผู้ดำเนินรายการชาวเกาหลี ในการดำเนินรายการจึงถือว่ามี ความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้ร่วม รายการและผู้รับชม จึงน่าสนใจว่า การใช้ภาษาไทยของอินฟลูเอนเซอร์เกาหลีนั้น มีลักษณะอย่างไรและมีข้อบกพร่องลักษณะใดบ้าง เนื่องจากภาษาไทยเป็น ภาษาคนละตระกูลกับ ภาษาเกาหลี มีระบบโครงสร้างประโยคที่แตกต่างกัน (Jeong Hwan Seung , 1993) อีกทั้งระบบหน่วยเสียงภาษาไทยกับภาษาเกาหลีก็มีความแตกต่างกัน เช่น ภาษาเกาหลี ไม่มีหน่วยเสียงสระ /Φ/, ไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย /w/ และไม่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นควบเหมือนภาษาไทย (Soo kyong Bae, 1995)

จากความสำคัญและความน่าสนใจข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทย ในฐานะภาษาต่างประเทศตามแนวคิดการวิเคราะห์ข้อบกพร่อง เพื่อจะได้ทราบลักษณะ การออกเสียงพยัญชนะภาษาไทย ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาไทย และการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของ ยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศครั้งนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ Chitprasong (2020, p. 30) ในการศึกษา คือ แนวคิดการวิเคราะห์ข้อบกพร่อง (Error Analysis)

วิธีการวิจัย

การศึกษารายการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูปเบอร์ ชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการวิเคราะห์ข้อบกพร่องในการใช้ภาษา และการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ดำเนินรายการยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย ตามรายละเอียดดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูล แบบเจาะจงจากยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และท่องเที่ยวในเมืองไทย โดยใช้ภาษาไทยสื่อสารตลอดรายการ โดยใช้ภาษาไทยสื่อสารตลอดรายการ จำนวน 4 ช่อง ดังนี้

1.1	RYUNTIME	จำนวน	2	คลิป
1.2	BKKMOVIE	จำนวน	2	คลิป
1.3	Oppa Hong	จำนวน	2	คลิป
1.4	Cullen Hateberry	จำนวน	2	คลิป

2.2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีอยู่ผู้ติดตามจำนวน 100,000 คน โดยศึกษาเฉพาะข้อบกพร่องด้านการออกเสียงภาษาไทยในการสื่อสารจากวิดีโอของดังกล่าว ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มข้อมูล คือ ต้องเป็นคลิปที่มีผู้เข้าชมไม่ต่ำกว่า 100,000 view จำนวน 8 คลิป ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางข้อบกพร่องชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

ข้อบกพร่องชาวเกาหลีใต้ที่พูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ			
ที่	ชื่อยูทูป	ผู้ชม	ข้อตอน
1	RYUNTIME	1.1 ล้าน	วันแรกของผมที่จังหวัดราชบุรีฯ
2	RYUNTIME	1.5 ล้าน	เกาหลียังมีกรม สูดพิน กินเต็มคำฯ
3	BKKMOVIE	1.4 แสน	คนไทยไปวังหลัง ทำไม่ไปวังนี้
4	BKKMOVIE	3.3 แสน	เดินเท้าขึ้นเขาคิซมูกกลับตัวก็ไม่ได้ฯ
5	Oppa Hong	1.3 แสน	พุทโธ ฮัมโมะ สั้งโหม...??
6	Oppa Hong	3.1 แสน	ทัวร์ตุ๊กตุ๊ก 4 ชั่วโมงที่อยู่ฯ
7	Cullen Hateberry	4.3 ล้าน	สวนสนุกธรรมชาติเปิดแล้วหรือ? บึงกาฬ
8	Cullen Hateberry	5.2 ล้าน	เมื่อแต่ละวันมันน่าเบื่อก็แค่เก็บกระเป๋าลูกไปฯ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ระบุลักษณะข้อบกพร่องที่พบเพื่อจัดประเภทข้อบกพร่อง ได้แก่ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ และข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย

3.2 บันทึกจำนวนข้อบกพร่องลงในตารางตามประเภทที่จำแนกไว้ จากนั้นมาหาคำนวนหาค่าทางสถิติโดยคิดเป็นร้อยละ เพื่อให้เห็นความถี่ของข้อมูลข้อบกพร่องการใช้ภาษาไทยของยูทูปเบอร์ชาวเกาหลี

4. นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีใต้ ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พบว่า ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูปเบอร์ชาวเกาหลีใต้ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ได้แก่ 1. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว 2. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ และ 3. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสาร
ของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

ลำดับ	หน่วยเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว	90	26.94
2	ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ	162	48.50
3	ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย	82	24.56
	รวม	334	100

จากตารางข้างต้น พบว่า ยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.50 มีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 26.94 และมีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย คิดเป็นร้อยละ 24.56 ตามลำดับ โดยปรากฏผลการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว

การศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวในการสื่อสารของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พบว่า ข้อบกพร่องการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว ได้แก่ หน่วยเสียง /p/, /c/ ตามลำดับ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว

ลำดับ	หน่วยเสียง	ออกเสียงเป็น	จำนวน	ร้อยละ
1	/p/	/b/	85	94.44
2	/c/	/ch/	5	5.56
	รวม		90	100

จากตารางข้างต้น พบว่า ยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว หน่วยเสียง /p/ ออกเสียงเป็น /b/ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.44 เช่น ผม ออกเสียงเป็น ปม, พอดี ออกเสียงเป็น ปอดี เป็นต้น และมีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว หน่วยเสียง /c/ ออกเสียงเป็น /ch/ คิดเป็นร้อยละ 5.56 ตามลำดับ เช่น จริง ออกเสียงเป็น ชิง เป็นต้น

2. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ

การศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบในการสื่อสารของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พบว่า ข้อบกพร่องการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ ได้แก่ หน่วยเสียง /kr/, /khr/, /kl/, /khl/, /khw/, /pl/, /pr/, /phr/, /phl/, /tr/ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ

ลำดับ	หน่วยเสียง	ออกเสียงเป็น	จำนวน	ร้อยละ
1	/kr/	/k/	123	60.90
2	/khr/	/kh/	47	23.27
3	/kl/	/k/	9	4.46
4	/khl/	/kh/	1	0.50
5	/khw/	/kh/	3	1.49
6	/pl/	/p/	2	0.99
7	/pr/	/p/	3	1.48
8	/phr/	/ph/	8	3.96
9	/phl/	/ph/	2	0.99
10	/tr/	/t/	4	1.98
	รวม		202	100

จากตารางข้างต้น พบว่า ยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ ได้แก่ หน่วยเสียง /kr/, /khr/, /kl/, /khl/, /khw/, /pl/, /pr/, /phr/, /phl/, /tr/ ดังนี้

หน่วยเสียง /kr/ ออกเสียงเป็น /k/ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.90 เช่น ครัว ออกเสียงเป็น คับ, กรุงเทพฯ ออกเสียงเป็น กุงเทพา เป็นต้น

หน่วยเสียง/khr/ออกเสียงเป็น /kh/ คิดเป็นร้อยละ 23.27 เช่น ครึ่ง ออกเสียงเป็น คึ่ง, ครั้ง ออกเสียงเป็น คั้ง เป็นต้น

หน่วยเสียง /kl/ออกเสียงเป็น /k/ คิดเป็นร้อยละ 4.46 เช่น แกล้ง ออกเสียงเป็น แก้ง, กลัว ออกเสียงเป็น กัว เป็นต้น

หน่วยเสียง /khl/ ออกเสียงเป็น /kh/ คิดเป็นร้อยละ 0.50 เช่น คลื่น ออกเสียงเป็น คื่น เป็นต้น

หน่วยเสียง /khw/ ออกเสียงเป็น /kh/ คิดเป็นร้อยละ 1.49 เช่น ความ ออกเสียงเป็น ควม เป็นต้น

หน่วยเสียง /pl/ ออกเสียงเป็น /p/ คิดเป็นร้อยละ 0.99 เช่น แปก ออกเสียงเป็น แปก เป็นต้น

หน่วยเสียง /pr/ ออกเสียงเป็น /p/ คิดเป็นร้อยละ 1.48 เช่น ประตุ ออกเสียงเป็น ปะตุ เป็นต้น

หน่วยเสียง /phr/ ออกเสียงเป็น /ph/ คิดเป็นร้อยละ 3.96 เช่น พร้อม ออกเสียงเป็น พ้อม, มะพร้าว ออกเสียงเป็น มะพ้าว เป็นต้น

หน่วยเสียง /phl/ ออกเสียงเป็น /ph/ คิดเป็นร้อยละ 0.99 เช่น เพลง ออกเสียงเป็น เพง เป็นต้น

หน่วยเสียง /tr/ ออกเสียงเป็น /t/ คิดเป็นร้อยละ 1.98 เช่น ตรงนี้ ออกเสียงเป็น ตงนี้ เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่า ยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ พบว่า หน่วยเสียง /kr/ ออกเสียงเป็น /k/ พบมากที่สุด, หน่วยเสียง /khr/ ออกเสียงเป็น /kh/ รองลงมา, หน่วยเสียง /kl/ ออกเสียงเป็น /k/, หน่วยเสียง /phr/ ออกเสียงเป็น /ph/, หน่วยเสียง /tr/ ออกเสียงเป็น /t/, หน่วยเสียง /khw/ ออกเสียงเป็น/kh/,

หน่วยเสียง /pr/ ออกเสียงเป็น /p/, หน่วยเสียง /pl/ ออกเสียงเป็น /p/, หน่วยเสียง /phl/ ออกเสียงเป็น /ph/, และหน่วยเสียง /khl/ ออกเสียงเป็น /kh/ พบน้อยที่สุด ตามลำดับ

3. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย

การศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดียวในการสื่อสารของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ พบว่า ข้อบกพร่องการออกเสียงพยัญชนะท้าย ได้แก่ หน่วยเสียง /n/, / t /, / ɲ /, /k/, /p/, /m/,/y/ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย

ลำดับ	หน่วยเสียง	ออกเสียงเป็น	จำนวน	ร้อยละ
1	/n/	/ɲ/	41	50.00
2	/t/	/k/	19	23.17
3	/ɲ/	/n/	4	4.88
4	/k/	/t/	7	8.53
5	/p/	/k/	6	7.31
6	/m/	/ɲ/	4	4.88
7	/y/	/ɲ/	1	1.22
	รวม		82	100

จากตารางข้างต้น พบว่า ยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย ได้แก่ หน่วยเสียง /n/, / t /, / ɲ /, /k/, /p/, /m/,/j/ ดังนี้

หน่วยเสียง /n/ ออกเสียงเป็น /ɲ/ คิดเป็นร้อยละ 50.00 เช่น กิน ออกเสียงเป็น กิง, นาน ออกเสียงเป็น นาง เป็นต้น

หน่วยเสียง /t/ ออกเสียงเป็น /k/ คิดเป็นร้อยละ 23.17 เช่น ติดตาม ออกเสียงเป็น ดิกตาม, รถตู้ ออกเสียงเป็น รกตู้ เป็นต้น

หน่วยเสียง /ɲ/ ออกเสียงเป็น /n/ คิดเป็นร้อยละ 4.88 เช่น ชื่อเสียง ออกเสียงเป็น ชื่อเสียน, ครั้ง ๆ ออกเสียงเป็น คีน ๆ เป็นต้น

หน่วยเสียง /k/ ออกเสียงเป็น /t/ คิดเป็นร้อยละ 8.53 เช่น เมื่อก ออกเสียงเป็น เมือด, โชกชะตา ออกเสียงเป็น โชกชะตา เป็นต้น

หน่วยเสียง /p/ ออกเสียงเป็น /k/ คิดเป็นร้อยละ 7.31 เช่น ขอบ ออกเสียงเป็น ชอก เป็นต้น

หน่วยเสียง /m/ ออกเสียงเป็น /ɲ/ คิดเป็นร้อยละ 4.88 เช่น น้ำท่วม ออกเสียงเป็น น้ำท้วง, แมงมุม ออกเสียงเป็น แมงมุง เป็นต้น

หน่วยเสียง /y/ ออกเสียงเป็น /ɲ/ คิดเป็นร้อยละ 1.22 เช่น เกยหน้า ออกเสียงเป็น เงงหน้า เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่า ยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย พบว่า หน่วยเสียง /ŋ/ ออกเสียงเป็น /ŋ/ พบมากที่สุด, หน่วยเสียง /t/ ออกเสียงเป็น /k/ รองลงมา, หน่วยเสียง /ŋ/ ออกเสียงเป็น /m/, หน่วยเสียง /k/ ออกเสียงเป็น /t/, หน่วยเสียง /p/ ออกเสียงเป็น /k/, หน่วยเสียง /m/ ออกเสียงเป็น /ŋ/, หน่วยเสียง /m/ ออกเสียงเป็น /ŋ/, และหน่วยเสียง /j/ ออกเสียงเป็น /ŋ/ พบน้อยที่สุด ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยพบข้อบกพร่อง ประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ 1. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว ได้แก่ เดี่ยว ได้แก่ หน่วยเสียง /p/, /c/ 2. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ ได้แก่ ได้แก่ หน่วยเสียง /kr/, /khr/, /kl/, /khl/, /khw/, /pl/, /pr/, /phr/, /phl/, /tr/ และ 3. ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย ได้แก่ หน่วยเสียง /n/, / t /, / ŋ /, /k/, /p/, /m, /j/

จากการศึกษาข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสาร ของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยพบข้อบกพร่องดังกล่าว พบว่า ยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ดังกล่าว มีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงในภาษาไทย คือ ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ และข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย สอดคล้องกับ Chitprasong & Klinnaphom (2021, pp. 24-25) ได้ศึกษาเรื่อง ข้อบกพร่องการใช้ภาษาไทยของพิธีกรชาวเกาหลีในรายการโทรทัศน์ ประเภทสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ผลการวิจัยพบข้อบกพร่องการใช้ภาษาไทย 3 ลักษณะ ได้แก่ ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงวรรณยุกต์ การออกเสียงสระ และการออกเสียงพยัญชนะ ข้อบกพร่องด้านการใช้คำซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การใช้คำลักษณนามไม่ถูกต้อง และการใช้คำมีความหมาย และประการสุดท้าย คือ ข้อบกพร่องด้านไวยากรณ์ ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเพิ่มคำที่ไม่จำเป็น การขาดคำที่จำเป็น และการเรียงลำดับคำ เช่นเดียวกับ Soo kyoun Bae (1995, p. 74) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบหน่วยเสียงภาษาไทยกับภาษาเกาหลีเพื่อการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศแก่ผู้เรียนชาวเกาหลี พบว่า หน่วยเสียงในระบบ เสียงภาษาไทยบางหน่วยไม่มีในระบบเสียงภาษาเกาหลี อาทิ หน่วยเสียงสระ /Φ/ หน่วยเสียง พยัญชนะต้นเดี่ยว /f/ โดยที่นายว่าหน่วยเสียงดังกล่าวจะเป็นปัญหาแก่ผู้เรียนชาวเกาหลีและส่งผลกระทบต่อออกเสียงได้ยากมาก และหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาเกาหลีมีกฎเกณฑ์การออกเสียงสัมพันธ์ กับพยางค์ก่อนหน้าหรือพยางค์ตามหลัง

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ายูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มีข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยในการสื่อสารของยูทูบเบอร์ชาวเกาหลีใต้ มี 3 ลักษณะ ได้แก่ ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว กล่าวคือ การออกเสียงพยัญชนะต้นไม่ได้หรือคลาดเคลื่อน ข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะต้นควบ และข้อบกพร่องด้านการออกเสียงพยัญชนะท้าย คือ การออกเสียงพยัญชนะท้ายผิดมาตรา อันเป็นลักษณะร่วมบางส่วนของชาวเกาหลีใต้ที่มีการพูดภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยในอนาคตควรศึกษาข้อบกพร่องการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนชาวต่างชาติในชาติอื่น ๆ และในบริบทอื่น ๆ เช่น การสนทนาในซีดีตประจำวันในภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาลาว ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

References

- Chitprasong, C. (2020). **A Study of Thai Language Usage and Errors Made by the Korean Master Ceremonies in Travelogue Programs.** (Master's thesis). Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Chitprasong, C. & Klinnamhom R. (2021). Errors in Thai Language Usage by Korean Hosts in Travel Documentary Television Programs. **Journal of Humanities and Social Sciences, Burapha University, 29** (2), 24-28. (In Thai)
- Jeong Hwan Seung (1993). **Comparative Analysis of Thai and Korean Language Structures** (Master's Thesis). Prince of Songkla University. (In Thai)
- Jeong Hwan Seung (1998). **Introduction to Korean.** Gyeonggi, Korea: Samjisa.
- Office of the Higher Education Commission (2018). **20-Year Higher Education Long-Term Plan (2018-2037).** Office of Policy and Planning, Higher Education Commission. (In Thai)
- Soo kyoung Bae (1995). **Contrastive Analysis of Thai and Korean Phonological Systems for Teaching Thai to Koreans as a Foreign Language** (Master's thesis). Chiang Mai University. (In Thai)

ประวัติผู้เขียน About Authors

กานต์พิชชา เชื้อสะอาด

Karnpitcha Chuesaart

สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Department of Thai Language
Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University

ขวัญชนก นัยเจริญ

Khwanchanok Naijarun

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Thai Language Department, Faculty of
Humanities and Social Sciences,
Pibulsongkram Rajabhat University

จลณีย์ บุญมี

Chunlanee Boonmee

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Thai Language Department, Faculty of
Humanities and Social Sciences,
Pibulsongkram Rajabhat University

ชมชนก ธนาวีรารภรณ์

Chomchanok Thanaweeraporn

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Faculty of Humanities and Social Sciences
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

ชิตพล ดีขุนทด

Chitapol Deekontod

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Department of Curriculum and Instruction
Faculty of Education, Wongchavalitkul University

ฐานิตา พรหมบุตร

Thanita Prombut

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Department of Curriculum and Instruction
Faculty of Education, Wongchavalitkul University

ถิรวรรณ กลางณรงค์

Thirawan Klangnarong

สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Laws Program
Faculty of Law, University of Phayao

นลินภัทร์ เมฆเกรียงไกร

Nalinpat Mekkriengkrai

สาขาวิชาภาษาไทย
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Thai Language Department
Faculty of Liberal Arts, University of Phayao

นิตานาง โสภภาพ

Nisanart Sopapol

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Humanities and Social Sciences
Ubon Ratchathani Rajabhat University

ปิยาภรณ์ พิษญาภิรัตน์

Piyaporn Pitchayapirath

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Education
Ubon Ratchathani Rajabhat University

พัชรินทร์ เสือสาวะดี

Patcharin Suesawatee

สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Thai Language Program, Faculty of Education
Rambhai Barni Rajabhat University

พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ

Pimpaporn Boonprasert

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Thai Language Program
Faculty of Humanities, Srinakarinwirot University

พูนพงษ์ งามเกษม

Poonpong Ngamkasem

สาขาวิชาภาษาไทย
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Department of Thai Language
Faculty of Liberal Arts, University of Phayao

ภูรีรัตน์ สายลุน	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Phureerat Sailun	Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University
มัชวาน ภูมิเจริญ	สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
Makawan Poomcharean	Thai Language Program Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University
มีงมนัสชน จังหาร	สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mingmanuschon Changharn	Thai for Communication Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University
ราชันย์ นิลวรรณภา	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Rachan Nillawannapha	Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University
วรวรรณ ศรียาภัย	สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา
Warawat Sriyabhaya	Department of Thai Language Faculty of Liberal Arts, University of Phayao
วาสนี มีเครือเอี่ยม	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Wasinee Meekrua-iam	Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University
สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล	สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
Somkiat Watanapongsakul	School of Liberal Arts Sukhothai Thammathirat Open University

สมปอง มุลมณี	สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Sompong Mulmanee	Thai Language Program, Faculty of Education Rambhai Barni Rajabhat University
สิริกัญญา นรินทร์	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Sirikanya Narin	Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University
สุกัญญา แยมย์ม	สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Sukanya Yaemyim	Curriculum and Instructional Development Program Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
สุรียา คำกุนะ	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
Suriya Khamguna	Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University
อลงกต ยะไวทย์	สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
Alongkot Yawai	Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education, Vongchavalitkul University
อนันต์ ลากุล	สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Anan Lakul	Thai Language Program, Faculty of Education, Walaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage

อภิศรา โคตรโยธา

Aphissara Khotyotha

สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Thai Language Program, Faculty of Education
Rambhai Barni Rajabhat University

อลิศรา แก้วชนะเนตร

Alissara Kaewchanet

สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Department of Thai Language
Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University

อ้อมทิพย์ มาลีสัย

Aomthip Maleelai

คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม
Faculty of Agriculture and Technology
Nakhon Phanom University

รูปแบบของบทความในวารสาร

ระยะขอบบน
2.54 cm

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK 20 point, Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

Title in English

(TH SarabunPSK 20 point, Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 15 pt.

ระยะขอบซ้าย
2.54 cm

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนคนที่1* / ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนคนที่2²

(ชื่อภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point., Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

กรณีมากกว่า 3 คนให้ใส่ชื่อผู้เขียนคนแรกและคณะ

เว้น 15 pt.

ระยะขอบขวา
2.54 cm

Author Name – Lastname1¹ / Author Name – Lastname2²

(ชื่อภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point., Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ) กรณีมากกว่า 3 คนให้ใส่ชื่อผู้เขียนคนแรกและคณะ

¹สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย จังหวัด รหัสไปรษณีย์, ประเทศ

(ชื่อหน่วยงานภาษาไทย TH SarabunPSK 13 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

¹Department, Faculty, University, Province, Country Postal code

(ชื่อหน่วยงานภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 13 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

(กรณีต่างสังกัดให้ใส่หมายเลขกำกับหน้าชื่อสถาบัน)

*Corresponding author:@.....

(อีเมลติดต่อผู้เขียนบทความ TH SarabunPSK 12 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 15 pt.

วันที่ Received/ Revised/ Accepted (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 12 point, normal, ซิดขวา) ดังตัวอย่าง

Received: June 18, 2021

Revised: November 1, 2021

Accepted: December 19, 2021

Abstract (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อความบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal).....

เว้น 8 / 10 pt.

Keywords: //aa//bb//cc//dd//ee (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal, ซิดขอบซ้าย) 3-5 คำ

ระยะขอบล่าง
2.54 cm

เว้น 15 pt.

บทคัดย่อ (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อความบทคัดย่อภาษาไทย (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....
.....

เว้น 8 / 10 pt.

คำสำคัญ: //กก//ขข//คค//งง//จจ (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, normal, ซิดขอบซ้าย) 3-5 คำ

เว้น 15 pt.

บทนำ (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....
.....
.....

เว้น 15 pt.

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) 1. (TH SarabunPSK 16 point, normal)

2.

3.

เว้น 15 pt.

บททวนวรรณกรรม (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....
.....

เว้น 15 pt.

วิธีดำเนินการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) 1. (TH SarabunPSK 16 point, normal).....
2.
3.

(บทความทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้ใช้ “วิธีดำเนินการวิจัย” บทความทางหมวดด้านวิทยาศาสตร์ให้ใช้ “อุปกรณ์และวิธีการ”)

เว้น 15 pt.

ผลการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)
.....
.....

เว้น 15 pt.

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- (2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)
.....
.....
.....

เว้น 15 pt.

References (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิตขอบซ้าย).....

(เคาะ 7 ตัวอักษร).....

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิตขอบซ้าย).....

(เคาะ 7 ตัวอักษร).....

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิตขอบซ้าย).....

(เคาะ 7 ตัวอักษร).....

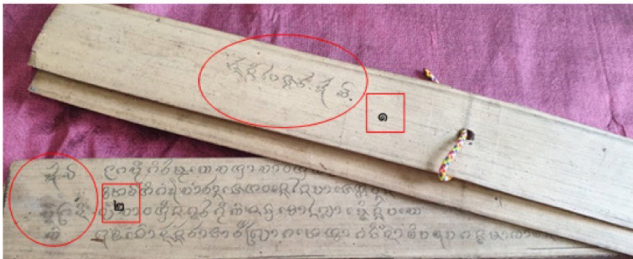
การนำเสนอตาราง และ รูปภาพ

(ตารางที่ x TH SarabunPSK 16 point ตัวหนา ขีดซ้าย ไมใส่เส้นแนวตั้ง
(ชื่อตาราง TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา)

ตารางที่ 2 ตัวอย่างตารางสรุปบัญชีรายชื่อคัมภีร์โบราณ

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หมวด	ตัวอักษร	จำนวน ผูก	ลักษณะ เอกสาร	ลักษณะชุด/ สภาพ
1	ปกิณกะพระวินัย	01 พระวินัย	ธรรมอีสาน	5	ใบลานยาว	ต่างชุด/ดีมาก
2	ศิริมานันทสูตร	02 พระ สุดตันตปิฎก	ธรรมอีสาน	7	ใบลานยาว	ไม่ครบชุด/ ดีมาก
3	ปกิณกะมูล นิพพาน	02 พระ สุดตันตปิฎก	ธรรมอีสาน	9	ใบลานยาว	ต่างชุด/ดี

(ชื่อรูปภาพ แผนภูมิ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนา จัดกึ่งกลาง ตั้งค่าเป็น 1 คอลัมน์)
ที่มา: (TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนา จัดกึ่งกลาง)

ภาพที่ 3 ตัวอย่างใบปกหน้าคัมภีร์โบราณ
ที่มา: Phiphat Prasertsang et al. (2019)

ข้อกำหนดของวารสาร

วิธรรณสาร กำหนดตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับแรกระหว่างเดือน มกราคม- เมษายน ฉบับที่สองระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่สามระหว่างเดือน กันยายน-ธันวาคม วารสารเปิดรับบทความวิจัย (research article) บทความวิชาการ (academic article) บทวิจารณ์หนังสือ (book review) เพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ตามที่เห็นสมควร และบทความที่จะตีพิมพ์ต้องเป็นผลงานที่ยังไม่เคยถูกนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อลงพิมพ์ในวารสารอื่นใดมาก่อน โดยมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมสาขาย่อยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ดังต่อไปนี้ ภาษาไทย วรรณคดีไทย คติชนวิทยา ชาติพันธุ์วิทยา ภาษาศาสตร์ การสอนภาษา และภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งกองบรรณาธิการจะพิจารณาด้านฉบับ (manuscript) ตามข้อกำหนดของวารสาร และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้อ่าน หากผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม บทความนั้นอาจถูกให้ปรับแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหา รูปแบบ และสำนวน ตามที่กองบรรณาธิการวารสารเห็นสมควร กองบรรณาธิการจะส่งข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิให้แก่ผู้เขียนเพื่อดำเนินการแก้ไข หากผู้เขียนมีเหตุผลตามหลักวิชาการที่ไม่สามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะได้ ให้ผู้เขียนชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อกองบรรณาธิการจะได้พิจารณาในการตีพิมพ์ต่อไปและเพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. ความยาวของบทความ 12 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว (อาจอนุโลมให้เกิน 12 หน้าได้แต่ไม่เกิน 20 หน้า)
 2. รูปแบบตัวอักษร ให้จัดพิมพ์ด้วยแบบตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น
 3. ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 20 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 4. ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- กระดาษ
5. ชื่อผู้เขียนทุกคน ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา)
 6. ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย ขนาดตัวอักษร 13 พอยนต์ (ตัวอักษรปกติ)
 7. อีเมลของผู้ประสานงาน ขนาดตัวอักษร 12 พอยนต์
 8. วันที่ส่ง วันที่แก้ไข วันที่รับบทความ ขนาดตัวอักษร 12 พอยนต์ (ตัวอักษรปกติ)
 9. เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ จัดชิดซ้าย
- พิมพ์ 1 คอลัมน์
10. คำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
 11. เนื้อหาคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ วรรค 2 เคาะระหว่างคำ

12. ชื่อหัวเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ไม่ใส่เลขลำดับที่
13. เนื้อหาบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์
14. เนื้อหาบทความ ย่อหน้า 2 ซม.
15. ชื่อตาราง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้บนตารางจัดชิดซ้าย ได้ตารางให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย ส่วนรายละเอียดตัวอักษรปกติ
16. ชื่อรูปภาพ ชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ได้รูปภาพ แผนภูมิ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ ได้รูปภาพ แผนภูมิให้บอกแหล่งที่มาเป็นภาษาอังกฤษ จัดกึ่งกลาง
17. ระยะขอบกระดาษ 1 นิ้ว (2.54 ซม.) เท่ากันทุกด้าน
18. หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านล่างขวาตั้งแต่ต้นจนจบบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์
19. ชื่อเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
20. เนื้อหาเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ พิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ จัดชิดซ้าย บรรทัดที่สองจัดเยื้องมาทางขวา ½ นิ้ว หรือ 7 ตัวอักษรเศษ

ส่วนประกอบของบทความ

1. ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อผู้เขียนทุกคน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ความยาวไม่เกิน 300 คำ
4. คำสำคัญ 3-5 คำ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
5. เนื้อเรื่อง
 - 1) บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา และบทสรุป
 - 2) บทความวิจัย ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ ทบทวนวรรณกรรม วิธีการวิจัย ผลการวิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัย
 - 3) บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหาวิจารณ์ และ บทสรุป
6. เอกสารอ้างอิงในตัวเนื้อหา (ภาษาอังกฤษ)
7. ตารางประกอบ รูปภาพ แผนภูมิ หรืออื่น ๆ ต้องใส่หมายเลขกำกับในบทความและอ้างอิงแหล่งที่มาของตารางรูปภาพและแผนภูมิให้ถูกต้อง โดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ใช้รูปภาพสีหรือขาว-ดำ ที่มีความคมชัด และส่งภาพถ่ายต้นฉบับหรือไฟล์รูปภาพแยกต่างหาก แนบมาพร้อมกับบทความด้วย
8. เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (ภาษาอังกฤษ) ให้แนบเอกสารอ้างอิงภาษาไทยมาด้วย

คำแนะนำในการเขียนอ้างอิง

การเขียนอ้างอิงตามรูปแบบของวารสาร วชิรบรรณสาร กองบรรณาธิการวารสาร ได้ยึดรูปแบบการเขียนอ้างอิงตาม Publication Manual of the American Psychological Association ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 โดยปรับรูปแบบบางรายการให้เข้ากับบริบทของวารสารไทยของวชิรบรรณสาร รูปแบบการเขียนอ้างอิงในบทความในวารสารจะประกอบด้วยการอ้างอิง 2 ส่วน คือ 1) การอ้างอิงในตัวเนื้อหา 2) รายการอ้างอิงท้ายบทความ

1. การอ้างอิงในตัวเนื้อหา (In-text Citation)

การอ้างอิงในตัวเนื้อหาเป็นการอ้างอิงในระบบนามปี โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ เพื่อเป็นการแนะนำผู้อ่านไปยังแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงท้ายเล่มเอกสารวิชาการ ที่มีการจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร การอ้างอิงในตัวเนื้อหา จะมี 2 ลักษณะ คือ การอ้างอิงต้นข้อความ (Narrative Citation) การอ้างอิงท้ายข้อความ (Parenthetical Citation)

การอ้างอิงชื่อผู้แต่ง ต้นข้อความ

ในกรณีชื่อของผู้แต่งที่เป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติให้ปรับเป็นชื่อภาษาอังกฤษแบบถ่ายเสียง โดยใช้นามสกุลผู้แต่ง ตามด้วยปีที่พิมพ์เป็นปีคริสต์ศักราช ในวงเล็บ ในกรณีอ้างอิงแบบสรุปใจความ หรือ ใส่ตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (p.) ในกรณีที่มีจำนวนหน้าเดียว หรือตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (pp.) ในกรณีมีจำนวนตั้งแต่สองหน้าขึ้นไป ก่อนเลขหน้าในวงเล็บ ในกรณีอ้างอิงแบบระบุเลขหน้า ตัวอย่างเช่น

Triwiset (2018) พบว่า..... หรือ Triwiset (2018, p. 4) พบว่า..... หรือ
Triwiset (2021, pp. 4-5) พบว่า.....

การอ้างอิงชื่อผู้แต่ง ท้ายข้อความ

ในกรณีชื่อของผู้แต่งที่เป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติให้ปรับเป็นชื่อภาษาอังกฤษแบบถ่ายเสียง โดยใช้นามสกุลผู้แต่งตามด้วยปีที่พิมพ์เป็นปีคริสต์ศักราช ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อผู้แต่งในวงเล็บ หรือตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (p.) ในกรณีที่มีจำนวนหน้าเดียว หรือ ตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (pp.) ในกรณีที่มีจำนวนตั้งแต่สองหน้าขึ้นไป ก่อนเลขหน้าในวงเล็บ ตัวอย่างเช่น

การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นในประเทศไทย.....(Triwiset, 2018) หรือ
การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นในประเทศไทย.....(Triwiset, 2018, p. 4) หรือ
(Triwiset, 2021, pp. 4-5)

การอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ในกรณีที่ผู้เขียนใช้แหล่งข้อมูลขั้นต้นที่ไม่มีการพิมพ์เผยแพร่หรือค้นหาไม่ได้ การอ้างแหล่งข้อมูลชั้นรองหรือการอ้างตามบุคคลอื่น ให้ใช้คำภาษาอังกฤษว่า 'as cited in' ในวงเล็บ เช่น ผู้เขียนอ่านบทความที่แต่งโดย Knipe & Horowitz (2018) ที่อ้าง Truslow (2009) โดยที่ผู้เขียนไม่สามารถอ่านงานเขียนต้นฉบับของ Truslow ด้วยตนเอง ในรายการอ้างอิงจะใส่เฉพาะแหล่งข้อมูลชั้นรองที่เขียนโดย Knipe & Horowitz (2018) เท่านั้น การอ้างอิงในตัวเนื้อหาจะใช้รูปแบบ ดังตัวอย่าง (Truslow, 2009, as cited in Knipe & Horowitz, 2018)

ถ้าผู้เขียนไม่ทราบปีที่พิมพ์เผยแพร่ของแหล่งข้อมูลชั้นต้น ก็ให้ละปีที่พิมพ์ไว้ในการอ้างอิงในตัวเนื้อหาโดย
ไม่ต้องใส่ ดังตัวอย่าง

Newton's diary (as cited in Hale, 1912)

การอ้างอิงสัมภาษณ์

งานเขียนบางประเภทที่ไม่สามารถสืบค้นโดยผู้อ่านทั่วไปได้ เช่น งานที่ไม่มีแหล่งอ้างอิง จะถูกอ้าง
เป็นการสื่อสารส่วนบุคคล (personal communication) ซึ่งการสื่อสารส่วนบุคคลรวมถึง อีเมล ข้อความ การสนทนา
ออนไลน์หรือ ข้อความส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การบรรยายในชั้นเรียนที่ไม่
ได้บันทึกไว้ บันทึกข้อความ จดหมาย ข้อความจากการอภิปรายกลุ่มที่ไม่สามารถค้นได้ เนื่องจากว่าผู้อ่านไม่สามารถ
สืบค้นข้อมูลการสื่อสารส่วนบุคคลเหล่านี้ได้ การอ้างอิงการสื่อสารส่วนบุคคลในบทความจึงไม่ใส่ไว้ในรายการอ้างอิงท้าย
บทความ แต่ให้ใส่ข้อมูลเท่าที่เป็นไปได้ในตัวเนื้อหาเท่านั้น โดยใช้รูปแบบต่อไปนี้ ชื่อผู้สัมภาษณ์เป็นอักษรย่อใน
กรณีชาวต่างชาติและตัวเต็มในกรณีคนไทย และนามสกุลเต็มเป็นภาษาอังกฤษใส่คำว่า 'personal communication'
ตามด้วย เดือน วันที่ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วย ปีเป็นปีคริสต์ศักราช และ ใช้ตัวเลขอารบิก ดังตัวอย่าง

ในการอ้างอิง ต้นข้อความ J. T. Lewis (personal communication, May 14, 2018) หรือ

ในการอ้างอิง ท้ายข้อความ (K. Taylor, personal communication, March 17, 2019)

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

1. การอ้างอิงท้ายบทความในรูปแบบที่กำหนดของวารสาร ในกรณีที่รายการอ้างอิงต้นฉบับเขียนเป็น
ภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษและใส่คำภาษา
อังกฤษที่บอกว่าอยู่ภาษาไทย (In Thai) หรือว่าในภาษาต่างประเทศอื่น ๆ (In 'Language') กำกับต่อท้ายเอกสารอ้างอิงที่
แปลเป็นภาษาอังกฤษจากต้นฉบับเดิมที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

Suklarpkit, S. (2018). *Monogamy: Family colonial in Siam*. Bangkok:

Matichon. (In Thai)

Kruawitchayachan, J. (1994). *The Way of Life of the Mon People*.

Bangkok: Dan Suttha Printing. (In Chinese)

2. การอ้างอิงผู้แต่งชื่อเดียวกันแต่ปีที่พิมพ์ต่างกันให้เรียงลำดับโดยใช้ปีที่พิมพ์ก่อนเป็นเกณฑ์ ส่วนการอ้างอิงผู้
แต่งคนเดียวกันที่ตีพิมพ์ภายในปีเดียวกัน ให้ใช้ตัวอักษรในภาษาอังกฤษว่า a หรือ b เป็นต้น กำกับหลังจากปีที่พิมพ์ภายใน
วงเล็บ ดังตัวอย่าง

Bednarik, R. G. (2003a). Concerns in rock art science. *Aura Newsletter*,

20 (1), 1-4.

Bednarik, R. G. (2003b). A figurine from the African Acheulian.

Current Anthropology, 44 (3), 405-413.

References Samples (ตัวอย่างการอ้างอิง)

Journal article (บทความในวารสาร)

McCauley, S. M., & Christiansen, M. H. (2019). Language learning as language use: A cross-linguistic model of child language development. *Psychological Review*, 126 (1), 1–51.

Magazine article (บทความในนิตยสาร)

Bergeson, S. (2019, January 4). Really cool neutral plasmas. *Science*, 363 (6422), 33–34.

Newspaper article (บทความในหนังสือพิมพ์)

Guarino, B. (2017, December 4). How will humanity react to alien life? Psychologists have some predictions. *The Washington Post*.

Book republished in translation (หนังสือแปล)

Piaget, J., & Inhelder, B. (1969). *The psychology of the child* (H. Weaver, Trans.; 2nd ed.). Basic Books.

Book in a series (หนังสือที่มีพิมพ์หลายครั้ง)

Madigan, S. (2019). *Narrative therapy* (2nd ed.). American Psychological Association.

Anthology (หนังสือรวมเล่ม)

Gold, M. (Ed.). (1999). *The complete social scientist: A Kurt Lewin reader*. American Psychological Association.

Religious work (คัมภีร์ทางศาสนา)

The Qur'an (M. A. S. Abdel Haleem, Trans.). (2004). Oxford University Press.

Ancient Greek or Roman work (หนังสือกรีกหรือโรมันโบราณ)

Aristotle. (1994). *Poetics* (S. H. Butcher, Trans.). The Internet Classics Archive.

Shakespeare (หนังสือของเชกสเปียร์)

Shakespeare, W. (1995). *Much ado about nothing* (B. A. Mowat & P. Werstine, Eds.). Washington Square Press.

Chapter in an edited book (บทในหนังสือที่มีบรรณาธิการ)

Weinstock, R., Leong, G. B., & Silva, J. A. (2003). Defining forensic psychiatry: Roles and responsibilities. In R. Rosner (Ed.), **Principles and practice of forensic psychiatry** (2nd ed., pp. 7–13). CRC Press.

Grant (รายงานวิจัยที่ได้รับทุนจากหน่วยงาน)

Blair, C. B. (Principal Investigator). (2015–2020). **Stress, self-regulation and psycho-pathology in middle childhood** (Project No. 5R01HD081252-04) [Grant]. Eunice Kennedy Shriver National Institute of Child Health & Human Development.

Conference session (การประชุมสัมมนาวิชาการ)

Fistek, A., Jester, E., & Sonnenberg, K. (2017, July 12–15). **Everybody's got a little music in them: Using music therapy to connect, engage, and motivate** [Conference session]. Autism Society National Conference, Milwaukee, WI, United States.

Unpublished dissertation or thesis

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือโท)

Harris, L. (2014). **Instructional leadership perceptions and practices of elementary school leaders** [Doctoral dissertation]. University of Virginia.

Dissertation or thesis published online

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือโทที่เผยแพร่ออนไลน์)

Hutcheson, V. H. (2012). **Dealing with dual differences: Social coping strategies of gifted and lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer adolescents** [Master's thesis, The College of William & Mary]. William & Mary Digital Archive. <https://digitalarchive.wm.edu/bitstream/handle/10288/16594/HutchesonVirginia2012.pdf>

Unpublished manuscript (เอกสารที่ยังไม่ตีพิมพ์)

Yoo, J., Miyamoto, Y., Rigotti, A., & Ryff, C. (2016). **Linking positive affect to blood lipids: A cultural perspective** [Unpublished manuscript]. Department of Psychology, University of Wisconsin–Madison.

Film or video (ภาพยนตร์หรือวิดีโอ)

Forman, M. (Director). (1975). **One flew over the cuckoo's nest** [Film]. United Artists.

TV series (ซีรีส์ในโทรทัศน์)

Simon, D., Colesberry, R. F., & Kostroff Noble, N. (Executive Producers). (2002–2008).

The wire [TV series]. Blown Deadline Productions; HBO.

YouTube video or other streaming video (ทูปวีดีโอหรือสตรีมมิ่งวิดีโอ)

Cutts, S. (2017, November 24). **Happiness** [Video]. Vimeo.

<https://vimeo.com/244405542>

Single song or track (เพลงเดี่ยว)

Beyoncé. (2016). **Formation** [Song]. On Lemonade. Parkwood; Columbia.

Tweet (ทวีตในทวิตเตอร์)

White, B. [@BettyMWhite]. (2018, June 21). **I treasure every minute we spent together #koko**

[Image attached] [Tweet]. Twitter. [https://twitter.com/BettyMWhite/](https://twitter.com/BettyMWhite/status/100995189284622745)

[status/100995189284622745](https://twitter.com/BettyMWhite/status/100995189284622745)

Facebook post (โพสต์ในเฟซบุ๊ก)

Gaiman, N. (2018, March 22). **100,000+ Rohingya refugees could be at serious**

risk during Bangladesh's monsoon season. My fellow UNHCR Goodwill

Ambassador Cate Blanchett is [Image attached] [Status update]. Facebook.

<http://bit.ly/2JQxPAD>

Webpage on a news website (เว็บไซต์ข่าวเว็บไซต์)

Avramova, N. (2019, January 3). **The secret to a long, happy, healthy life? Think**

age-positive. CNN. [https://www.cnn.com/2019/01/03/health/](https://www.cnn.com/2019/01/03/health/respect-toward-elderly-leads-to-long-life-ntl/index.html)

[respect-toward-elderly-leads-to-long-life-ntl/index.html](https://www.cnn.com/2019/01/03/health/respect-toward-elderly-leads-to-long-life-ntl/index.html)

An Ethnosemantic Analysis of Fish Terms in Khmer

Characteristics of Illegal Language in Thai

Linguistic Landscape in Public Signs of Government and Private Agencies
along the Mekong River Bank Road in Nakhon Phanom Municipality,
Nakhon Phanom Province

Content Analysis of the Documentary on the Tai Ethnic Group by Boonyong Keththet

An Analysis of the Language used in Restaurant and Café Signs in
Mueang Chanthaburi District According to the Concept of Linguistic Landscape

Model of Teaching Thai Communicative Skill
Using Selected Communicative Activities for foreign learner

Postmodern Characteristics Appearing in Movie Entitled “Khun Phaen Begins”

The Lanna women teachings value in the songs of Charal Manopech

The Female Character Presentation Strategies in Pongsakorn’s Detective Novels

Developing the Ability to Pronounce Diphthongs by Using Songs Combined
with Graphic Diagram Techniques for Grade 6 Students

Comparison of Thai communication results Between phonetic transliteration
and the Roman transliteration method Using the conversation guide for foreigners

Action Research to Develop Imaginative Writing Skills in Thai Language
for Grade 4 Students using Mind Maps Combined with Skill Exercises

The Use of Thai Learning Activity Package Based on Intertextuality Theory
to Enhance the Creative Reading Abilities of Grade 3 Students

The Study of Thai Consonant Pronunciation in Communication
by South Korean Youtubers Who Speak Thai as A Foreign Language